

Nærøy kommune

Møteinnkalling

Utvalg:	Kommunestyret
Møtested:	Kolvereidvågen, Kulturhuset i Nærøy
Dato:	19.11.2019
Tidspunkt:	11:00

Søknad om permisjon med gyldig begrunnelse må rettes til ordfører Rune Arstein på telefon 74 38 27 11 eller mobil 924 49 373, som eventuelt innvilger permisjon og sørger for innkalling av varamenn.

Varamenn møter kun ved spesiell innkalling.

Program for dagen:

09.00 Møte i formannskapet

11.00 Møte i kommunestyret som starter med Åpen spørretime
Orientering om ny barneskole og Nærøysund Arena
Saker iht. sakliste

Rune Arstein
ordfører

Eva Kristin Fuglmo Nubdal
formannskapssekretær

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket
	Åpen spørretime	
ÅPS 5/19	Åpen spørretime	
	Saker til behandling	
PS 77/19	Halvårsrapport 2019 - interkommunalt barnevern	
PS 78/19	Ytre Namdal barnevernstjeneste - endre organisering fra 01.01.2020	
PS 79/19	Økonomirapport 31.8.2019	
PS 80/19	Ny kommunelov og inndelingslovens § 27 andre ledd - ikrafttredelse og tolkning	
PS 81/19	Ottersøy Barnehage SA - presisering i vedtak om kommunal garanti	
PS 82/19	Rapport selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap - MNA	

Åpen spørretime

APS 5/19 Åpen spørretime

Nærøy kommune

Arkiv:
Saksmappe: 2014/397-28
Saksbehandler: Marit Pedersen
Dato: 07.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	19.11.2019
77/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Halvårsrapport 2019 - interkommunalt barnevern
-------------	---

Vedlegg:

- 1 Barnevernet i Ytre Namdal - halvårsrapport for perioden 01.01.19-30.06.19

Bakgrunn

Halvårsrapport 2019 for Barneverntjenesten i Ytre Namdal, perioden 01.01.2019 – 30.06.2019.

Rapporten er godkjent av styringsgruppen i møte 30. september 2019.

Vurdering

Barneverntjenesten i Ytre Namdal er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Nærøy, Leka og Vikna. Det er etablert en styringsgruppe for barneverntjenesten i Ytre Namdal. Gruppen består av rådmennene i kommunene, helse- og sosialsjefene i Nærøy og Vikna og leder for barnverntjenesten.

Styringsgruppen har vært ledet av rådmannen i Vikna kommune. Fra 01.09.2019 ledes styringsgruppen av ass. rådmann i vertskommunen Vikna. Møtefrekvensen for styringsgruppen er tre-seks ganger per år. I 2017 var det 4 møter. Det samme var det i 2018. I 2019 har det vært 3 møter per dato.

Det rapporteres til de respektive kommunestyrer to ganger per år. Vedlagte rapport gjelder for perioden 01.01. – 30.6.2018.

Strukturen på rapporten er lik tidligere rapporter, dog er det foretatt noen mindre justeringer av innhold og struktur.

Bemanning

Første halvår 2019 har vært preget en periode med vakanse og et noe forhøyet sykefravær som følge av lengre sykemeldinger.

Dette, kombinert med markant aktivitetsøkning fra medio januar i år har medført betydelig arbeidspress, og situasjonen har umuliggjort at blant annet lovpålagte frister har blitt overholdt. Vakanser er nå besatt eller under tilsetting og sykefraværet er gått ned. I tillegg har tjenesten fra 01.07 i år, inngått avtaler om innleie av to konsulenter ut 2019, for å jobbe ned

restanser, ta unna aktivitetsøkning og avvik, og for å få satt organisering og arbeidsmetodikk i tjenesten. I sum forventes disse tiltak å ha positiv innvirkning for 2 driftshalvår.

Sykefravær

Sykefraværet første halvår har gått opp i forhold til fraværet i samme periode 2018. Korttidsfraværet er fortsatt lavt, så fraværet skyldes i stor grad langtidsfravær. Fraværet kan knyttes til stressbelastning over tid i arbeidssituasjonen. Når stillinger er vakante gir dette naturlig nok økt press på øvrige ansatte i tjenesten, kombinert med markant aktivitetsøkning i samme periode, gir dette ytterligere fare for sykemeldinger.

Dette er det tatt tak i av daglig leder for vertskommunen og enhetsleder. For 2. halvår skal tjenesten ha full bemanning i alle stillingshjemler, og være styrket med 2 årsverk innleid konsulentbidrag i samråd med Fylkesmannen, og en forventer at dette vil ha positiv innvirkning på totalbelastningen i tjenesten.

Fristoverskridelser

Som forventet har fristoverskridelsene økt første halvår 2019. Tjenesten hadde betydelig etterslep fra 2. halvår 2018, som har blitt videreført i 2019. Dette, kombinert med markant akutt saksmengde og perioder med lengre sykemeldinger har i hovedsak bidratt til at antall fristoverskridelser har økt. Tjenesten har i perioden hatt møte med Fylkesmannen i Trøndelag i saken, og sammen sett på situasjonen.

Etter omorganiseringen er det laget gode systemer for undersøkelser, men for få ansatte i forhold til saksmengden i perioden, i tillegg til etterslep fra 2018, har medført at man ikke har klart å følge systemet slik det er tenkt. Det er iverksatt ulike tiltak for å redusere overskridelsene, blant annet ansettelse og gjennom innleie av konsulentbistand i 2 årsverk, og tjenesten har derfor stor tro på at dette vil gi positivt utslag andre halvår 2019.

Rådmannen ser på den faste rapporteringen som viktig for å sikre at kommunestyret blir orientert om situasjonen i barneverntjenesten på lik linje med øvrige tjenesteområder i kommunen.

Barneverntjenesten har deltatt i et pilotprosjekt, «Tjenestestøtteprogrammet» i regi av BUFDIR sammen med Barneverntjenesten i Indre Namdal. Dette er et strukturert og omfattende opplæringsprogram som senere skal tilbys til alle kommuner. Gjennom dette opplæringsprogrammet ble tjenesten bevisst på at slik en til nå har vært organisert, ville det være vanskelig å implementere og arbeide godt nok med alle krav iht. lovverk overfor alle medarbeidere på alle områder videre.

Tjenesten valgte derfor å omorganisere seg i 3 team hvor en utpekte en fagleder for hvert team som skal ha ansvar for rutiner/avvik, implementering av nye krav og så videre innen sitt område. De tre teamene er: Mottak og undersøkelsesteam, tiltaksteam og omsorgsteam.

Tjenesten har sett at selv om en i en periode vil få «rødere» tall vil den nye organiseringen gjøre en i stand til, på en mye bedre og mer effektiv måte, å oppfylle de lovkrav man har innen hvert område, samt at den enkelte ansatte vil ha et mer begrenset område å arbeide innenfor. Tjenesten har i prosessen hatt god dialog med fylkesmannen rundt og i arbeidet med å omorganisere og omstrukturere arbeidet i tjenesten, og situasjonen i tjenesten 1.halvår 2019.

Det har vært enighet i tjenesten om denne måten å organisere seg på, og rådmannen er fornøyd med at en, til tross for at en har vært svært underbemannet i lengre perioder, har klart å gjennomføre omorganiseringen av tjenesten. Endret organisering har vært nødvendig for å få oversikt, for å avdekke hvor en har hatt de største manglene og ikke minst for å gjøre arbeidssituasjonen for den enkelte ansatte i tjenesten bedre og for unngå oppsigelser og

ytterligere turnover.

Uforutsette hendelser med et uvanlig høyt antall akuttsaker kombinert med sykemeldinger av personell som hadde strukket seg for langt har gjort at de røde tallene en periode nå i 2019 har blitt rødere. Som tidligere nevnt i rapporten er det iverksatt mange ulike tiltak for å bedre situasjonen, og tjenesten mener vi nå vil kunne se en bedring i måloppnåelser framover.

Rådmannen har tro på at ny organisering, ny struktur, frigjort tid til ledelse og styrket stab, vil være med på å bidra til bedre resultat og måloppnåelse, og vil også være viktig for å kunne møte nye oppgaver som vil bli tilført tjenesten i tiden som kommer.

Når det gjelder behovet for å styrke bemanningen i barneverntjenesten, vil tiden med innleid konsulentbistand og evaluering av driftssituasjonen gjennom året i samarbeid med Fylkesmannen i Trøndelag, gi et godt grunnlag for vurdering av dette og rådmannen vil komme nærmere tilbake til dette i etterkant av gjennomført evaluering.

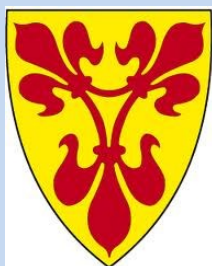
Rådmannens forslag til innstilling:

Nærøy kommunestyre tar halvårsrapport for barnevernstjenesten i Ytre Namdal for perioden 01.01.2019-30.06.2019 til etterretning.

Leka

Nærøy

Vikna

**Halvårsrapport pr 30.06.19
til kommunestyrene
i Leka, Nærøy og Vikna**

Innhold

1. BEMANNING	3
1.1 STILLINGSHJEMLER	3
2. SYKEFRAVÆR 2019	3
3. ØKONOMI 2019.....	4
4. BEKYMRINGSMELDINGER 2019	5
4.1 BESKRIVELSE:	5
4.2 ANTALL BEKYMRINGSMELDINGER:	5
5. UNDERSØKELSER 2019	5
5.1 BESKRIVELSE AV EN UNDERSØKELSE.....	5
5.2 UNDERSØKELSER:.....	5
6. HJELPETILTAK § 4-4 PR. 30.06.19	6
6.1 HJELPETILTAK ETTER LOV OM BARNEVERNTJENESTER § 4-4:	6
7. OMSORGSTILTAK/PLASSERINGSTILTAK PR. 30.06.19:.....	7
8. ANTALL SAKER I FYLKESNEMNDA/TINGRETT	9
9. ETTER OMORGANISERINGEN I 2018	9
10. STYRINGSGRUPPEN	10

1. BEMANNING

1.1 Stillingshjemler

Økt statlig satsing på barnevern de senere år har gitt tjenesten en økning på til sammen 2,7 stillinger i tjenesten. Midlene overføres årlig fra Fylkesmannen. Tilskuddet utgjør for 2019 2 041.254,-. For inneværende år er tjenesten tilført 2,0 årsverk kommunalt.

Fig. 1 Stillingshjemler per 30.06.19

Navn	Stilling	Stillingsstørrelse
Heidi Aune	barnevernleder	100 %
Gunn K. Clausen	Merkantil	60 %
Marianne Rosenberg	Pedagog	100 %
Viktoría Wahl	barnevernspedagog	100 %
Hildegunn Nygård	barnevernspedagog	100 %
Hanne Helsø	barnevernspedagog	100 %
Kjersti Vean	barnevernspedagog	100 %
Beathe Lothe	psyk.sykepleier	100 %
Ingrid Livik	Sosionom	100%
Marthe Engesvik	Barnevernspedagog	100 %
Astrid Vågø	Psyk.sykepleier	100 %
Emelie T.Thorsen	barnevernspedagog	100 %
Lars Erik Nordheim	Hjemkonsulent	100 %
Ubesatt		100 %

Konklusjon:

Over tid har barnevernstjenesten blitt styrket med 2,7 årsverk gjennom tilskudd fra Fylkesmannen, og for inneværende år med 2,0 årsverk fra deltakerkommunene. I 2019 har vi tilsatt en ny saksbehandler i 100 % stilling, og det er i tillegg lyst ut ytterligere 100 % stilling som ennå ikke er besatt. Fra sommer 2019 og ut året har tjenesten i tillegg 2 konsulenter på innleie for bistand til å ta unna restanser som følge av for lav bemanning og stor aktivitetsøkning.

2. SYKEFRAVÆR 2019

Fig. 2 Sykefravær

<u>Sykefravær</u>	<u>Hele året 2016</u>	<u>Hele året 2017</u>	<u>Hele året 2018</u>	<u>Per 30.06.19</u>
Korttidsfravær	1,4 %	0,9 %	0,6 %	1,2 %
Langtidsfravær	4,2 %	4,5 %	7,5 %	9,3 %
Samlet	5,6 %	5,4 %	8,1 %	10,5 %

Konklusjon:

Sykefraværet første halvår 19 har gått opp i forhold til fraværet for 2018. Korttidsfraværet er fortsatt lavt, så fraværet skyldes i stor grad langtidsfravær. Tjenesten har hatt store utfordringer første halvår-19, og sykefravær har i all hovedsak skyldtes stort arbeidspress.

3. ØKONOMI 2019

Vikna kommune	Budsjett	Regnskap	Forbruk
	pr 30.06.19	pr 30.06.19	i %
Ansvar 35000 Barnevernskontoret	2 130'	1 867'	88 %
Ansvar 35002 Tiltak i familien	729'	1 478'	203 %
Ansvar 35003 Tiltak utenfor familien	2.528'	3 930'	155 %
Totalt netto utgift	5 387	7 275'	135 %

Nærøy kommune	Budsjett	Regnskap	Forbruk
	pr.30.06.19	pr 30.06.19	i %
Ansvar 35000 Barnevernskontoret	2 326'	2 039'	88 %
Ansvar 35012 Tiltak i familien	1 138''	1 087'	96%
Ansvar 35013 Tiltak utenfor familien	3 162''	4 745'	150 %
Totalt netto utgift	6 626	7 871'	119 %

Leka Kommune	Budsjett	Regnskap	Forbruk
	pr.30.06.19	pr 30.06.19	i %
Ansvar 35000 Barnevernskontoret	335'	294'	88 %
Ansvar 35022 Tiltak i familien	180'	114'	63 %
Ansvar 35023 Tiltak utenfor familien	0	0	0 %
Totalt netto utgift	515'	408'	79 %

Konklusjon:

Flere plasseringer utenfor heimen har medført store økte kostnader for både Nærøy og Vikna i tiltak utenfor familien. For Nærøy sitt vedkommende vil de økte utgiftene ytterligere økes for andre halvår 2019. I Vikna ser man i 2019 som i 2018 at utgiftene til tiltak i heimen blir overskredet, hovedsakelig som følge av kjøp av tjenester fra staten gjennom flere foreldre/barn opphold og familierådstiltak, gjennom settekommune i en sak og kjøp av sakkyndig bistand i en sak. For Leka sitt vedkommende, som ikke har barn plassert utenfor heimen, ser vi at utgiftene holder seg lave både i forhold til barnevernskontoret og tiltak i heimen.

4. BEKYMRINGSMELDINGER 2019

4.1 Beskrivelse:

En barnevernssak starter som hovedregel med at barnevernet mottar en bekymringsmelding. Her viser melder til at en er bekymret i forhold til omsorgen for barn.. Eksempel på meldere er: Politi, jordmor, helsestasjon, venner, familie, skole, barnehage etc. Meldeplikten er lovregulert. For eksempel så har ansatte i skolen et ansvar å melde etter opplæringsloven.

4.2 Antall bekymringsmeldinger:

Barneverntjenesten har for først halvår 2019 mottatt nye bekymringsmeldinger.

Fig. 4 Antall bekymringsmeldinger første halvår-19

<u>Antall bekymringsmeldinger</u>	<u>2017 hele året</u>	<u>2018 hele året</u>	<u>Første halvår-19</u>	<u>Antall henlagte meldinger</u>
Vikna	53	48	24	9
Nærøy	47	65	21	10
Leka	2	7	1	0
Ytre Namdal	106	120	42	19

Konklusjon:

Antall mottatte bekymringsmeldinger er svært redusert første halvår 2019 sammenlignet med 2018. Det ble registrert en stor økning i antall meldinger fra Nærøy i 2018, men denne trenden har igjen snudd. Tjenesten har i liten grad hatt mulighet til utadrettet virksomhet, selv om man deltar i alle de samarbeidsfora som er etablert, hvor barneverntjenesten er en naturlig del, i alle kommunene.

5. UNDERSØKELSER 2019

5.1 Beskrivelse av en undersøkelse.

Når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding startes det en undersøkelse. Her er målet å avdekke de faktiske forhold i familien til barnet som det er sendt bekymringsmelding om. Barneverntjenesten utfører en undersøkelse etter følgende lovprinsipp etter Barnevernsloven:

- Barnets beste
- Relasjon og tilknytningskvalitet
- Det biologiske prinsipp
- Barnets medvirkning
- Det mildeste inngrepsprinsipp.

5.2 Undersøkelser:

Barneverntjenesten har pr 30.06.19 avsluttet i alt 35 undersøkelser inneværende år

Man har i tjenesten prioritert undersøkelser og hatt stort fokus på at undersøkelserne ikke skal gjøres mer omfattende enn høyst nødvendig for at barnet og familien skal få hjelp.

Etter undersøkelsen er over, får vi som regel ett av følgende utfall:

- Saken henlegges
- Det fattes vedtak om frivillige hjelpetiltak
- Saken fremmes for Fylkesnemnda

Fig. 5 Fristoverskridelser ved undersøkelser i 2018, sammenlignet med overskridelser for de tre tidligere år

<u>Frist- overskridelser</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2019 Pr 30.06</u>	<u>Antall avslutta saker 30.06.19</u>	<u>Antall nye tiltak etter undersøkelse</u>	<u>Antall henlagte undersøkelser</u>
Vikna	6,6 %	18,8 %	54 %	62,5 %	16	10	6
Nærøy	4,7 %	16,5%	80,0 %	21 %	15	8	7
Leka	0 %	0 %	0 %	75%	4	0	4
Ytre Namdal					35	18	17

Konklusjon:

Som forventet har fristoverskridelsene økt første halvår-19. Dette skyldtes i hovedsak stor akutt saksmengde kombinert med sykemeldinger. Etter omorganiseringen er det laget gode systemer for undersøkelser, men for få ansatte i forhold til saksmengden i tillegg til etterslep har medført at man ikke har klart å følge systemet slik det er tenkt. Det er iverksatt ulike tiltak for å redusere overskridelsene, og man har stor tro på at dette vil gi positivt utslag andre halvår-19.

6. HJELPETILTAK § 4-4 PR. 30.06.19

I tillegg til å behandle meldinger og gjennomføre undersøkelser etter Lov om barneverntjenester jobber barneverntjenesten med ulike former for tiltaksarbeid rettet mot barn og familier.

6.1 Hjelpetiltak etter Lov om barneverntjenester § 4-4:

Barneverntjenesten tilbyr hjelpetiltak som for eks råd og veiledning til familier ut fra vansker og utfordringer som fremkommer i undersøkelsen. I dette arbeidet inngår også samarbeid med familien sammen med andre involverte instanser. Barneverntjenesten deltar aktivt i ansvarsgrupper. Barneverntjenesten tilbyr også Circle of Security lokalt. Dette er et spe- og småbarns tiltak. Tjenesten har også egen PMTO terapeut- veiledning for foreldre med barn med utfordrende atferd

Den enkelte saksbehandler arbeider med tiltak inn i familiene hvor vi følger opp målsetningene ihht tiltaksplanene som er utarbeidet for det enkelte barn. Det er nå satt inn innsats for at man skal ha fokus i barneverntjenesten på å utarbeide gode tiltaksplaner som skal være evaluerbare i forhold til målsetningene.

Fig. 6 Antall barn i hjelpetiltak pr 30.06.19

Barn på hjelpetiltak	Per 31.12.16	Per 31.12.17	Per 31.12.18	Per 30.06.19
Vikna	37	32	39	32
Nærøy	55	43	39	37
Leka	7	5	5	5
Ytre Namdal	99	80	83	74

Fig. 7 Oppfølging og tiltaksplaner for barn på hjelpetiltak pr 30.06.19

Distriktet	Antall barn med tiltaksplan 2018	Antall barn med tiltaksplan 30.06.19	Antall oppfylte evalueringer 2018	Antall oppfylte evalueringer 2019
Vikna	59 %	11 %	3 %	Rapp.
Nærøy	56,4 %	34,4 %	15 %	ikke
Leka	60 %	40 %	0 %	første halvår

Konklusjon:

Situasjonen i tjenesten har vært mer utfordrende siste halvår enn noen gang. Mange tunge akutt plasseringer har krevd arbeid og innsats fra saksbehandlere langt utover det som kan forventes. I tillegg har saksbehandlere nådd en grense og blitt sykemeldt i perioder, noe som ikke har avhjulpet situasjonen. Tjenesten har tatt grep for prøve å rydde opp i situasjonen. Vi har hatt bistand fra psykolog, vi har arbeidet med arbeidsmiljøprosjekt via ANT-bedriftshelsetjenesten. Vi har også flyttet ansatte på andre team for bedre ressursutnyttelse, en ny saksbehandler er tilsatt og det er lyst ut etter enda en ny. Siden sommer-19 har vi også hatt innleie av 2 konsulenter, noe vi ser har stor positiv innvirkning. Disse vil være innleid ut året, og vi har planer for hvordan disse skal jobbe sammen med personalet for å øke både effektiviteten og kvaliteten i arbeidet. Så fremt vi ikke blir rammet av nye uforutsette utfordringer er det i tjenesten nå en positiv driv til at vi skal klare å bedre kvaliteten på arbeidet med de tiltak som har vært og er iverksatt.

7. OMSORGSTILTAK/PLASSERINGSTILTAK PR. 30.06.19:

Den andre delen av tiltaksarbeid er knyttet opp mot omsorgstiltak hvor barn er plassert utenfor hjemmet i et fosterhjem eller i institusjon. Innunder omsorgstiltak har vi ulike lovhemler. Vi har barn plassert på § 4-4,6. Dette er en frivillig hjemmel som går under § 4-4 som er frivillige hjelpetiltak. Barn på denne paragrafen er plassert med samtykke fra private parter. § 4-12 er omsorgsplassering gjort uten samtykke. § 4-24 og 4-26 er atferds paragrafer, hvor barn med for eks. store atferdsproblem, kriminalitet og rus blir plassert. Barn på denne paragrafen blir plassert i institusjon.

Det enkelte barn som er plassert i fosterhjem skal ha minimum 4. besøk hvert år i tillegg til at barneverntjenesten skal delta i samarbeidsmøter vedrørende barna. I mange av

plasseringssakene fører barneverntjenesten tilsyn under samvær mellom barn og foreldre. Dette er svært ressurskrevende med tanke på lange reiseavstander.

Oppfølging av barn plassert i institusjon krever som regel flere møtepunkter med institusjonen og barnet (sett ifht fosterhjems plassering), alt etter problematikk og plasseringshjemmel.

Ungdom som samtykker i oppfølging etter fylte 18 vil ha rett på videre plassering i fosterhjem/institusjon eller annen type oppfølging (f.eks hybel).

Barn kan også akutt plasseres i beredskapshjem/institusjon av ulike årsaker. Ofte varer en akutt plassering lenger enn man planlegger. Noen kan etter plassering tilbakeføres til heimen, men ofte plasseres barna videre i fosterhjem/institusjon etter akutt plassering.

Arbeid med omsorgssaker er svært ressurskrevende med tanke på bruk av tid. Institusjonene og de fleste fosterhjemmene ligger i området Steinkjer/Levanger og krever mye reisetid ifht oppfølgingsarbeid.

Det er den enkelte kommune som har det økonomiske ansvaret ifht reiseutgifter for saksbehandlerne og reise/oppholdsutgifter knyttet til samvær mellom barn og foreldre.

Fig. 8 Antall barn i plasseringstiltak pr 30.06.19

Barn i plasseringstiltak	Per 31.12.17	Per 31.12.18	Per 30.06.19
Vikna	9	9	12
Nærøy	17	15	21
Leka	0	0	0
Ytre Namdal	25	24	33

Tallene i tabellen viser alle plasserte barn på rapporteringstidspunktet. Både dem kommunen har omsorgsansvar for og dem som er plassert som hjelpetiltak, på atferdstiltak i hht 4-24 eller dem som har frivillig oppfølging etter fylte 18 som har hatt plasseringstiltak. Det gjelder også dem som er akutt plassert i beredskapshjem/institusjon.

Nærøy har 14 barn i fosterhjem/hybel og 7 akutt plassert i beredskapshjem eller institusjon

Vikna har 11 barn i fosterhjem/hybel og 1 barn i institusjon.

Leka har ingen barn plassert.

Fig. 9 Oppfølging fra barneverntjenesten av omsorgstiltak pr. 30.06.19

Barn i omsorgstiltak	Per 31.12.18	Per 30.06.19
Vikna	83,3 %	87,5 %
Nærøy	92,8 %	100 %
Leka	Ingen	Ingen

Konklusjon:

Barneverntjenesten skal følge opp et barn i fosterhjem med minimum 4 besøk pr år. Fristen er ikke oppfylt dersom man er på 3 av 4 besøk. Tallene har sett dårlige ut, men er bedret betraktelig etter at vi gjennom gjennomgang med Visma av rutiner i fagsystemet har fått større fokus og riktige datatekniske føringer rundt dette. Etter omorganiseringen har omsorgsteamet hatt fokus på at oppfølgingsbesøkene skal oppfylles, og dette har teamet lyktes med siden 2018

Barneverntjenesten har i tillegg ansvar for å godkjenne og føre tilsyn med fosterhjem hvor andre kommuner har plassert barn i vårt distrikt. Tjenesten har hatt store utfordringer med å engasjere og følge opp tilsynsførere for barn plassert i vårt distrikt, men omsorgsteamet er i gang med å engasjere tilsynsførere og tjenesten mener at det gradvis vil bli en bedring i oppfylling av lovkrav.

8. ANTALL SAKER I FYLKESNEMNDA/TINGRETT

Første halvår-19 har tjenesten hatt 12 saker til behandling i Fylkesnemnda. 2 saker om omsorgsovertakelse i hht LBT § 4-12 og 10 saker i hht akutt plassering i hht LBT § 4-6, 2 ledd. Det er gjennomført samtaleprosess i Fylkesnemnda i forhold til i alt 10 barn. Samtaleprosess er en forenklet fylkesnemndsbehandling der fylkesnemnda megler mellom privat og offentlig part i den hensikt å kunne komme til enighet. Resultat etter samtaleprosessene ble at 1 barn ble tilbakeført, 1 barn ble frivillig plassert og i for 8 barn har saken gått videre til full nemndsbehandling. I tillegg har det vært gjennomført ankesak i tingretten i forhold til i alt 5 barn.

9. STATUS ETTER OMORGANISERING 1.HALVÅR 2019

Etter Tjenestestøtteprogrammet valgte vi å dele oss opp i 3 team. De tre teamene er: mottak og undersøkelsesteam, tiltaksteam og omsorgsteam. Tjenesten har sett at selv om vi en periode vil få «rødere» tall vil den nye organiseringen gjøre oss i stand til på en mye bedre og mer effektiv måte oppfylle de lovkrav man har innen hvert område, og den enkelte ansatte har et mer begrenset område å arbeide innenfor. Det har vært enighet i tjenesten om denne måten å organisere oss på, og tjenesten er svært fornøyd med at vi, til tross for at vi har vært svært underbemannet, har klart å gjennomføre omorganiseringen. Dette har vært nødvendig for å få oversikt, for å avdekke hvor vi har hatt de største manglene og ikke minst for å gjøre arbeidssituasjonen for den enkelte bedre og unngå oppsigelser og ytterligere turnover. Uforutsette hendelser med et uvanlig høyt antall akuttsaker kombinert med sykemeldinger av personell som hadde strukket seg for langt har gjort at de røde tallene en periode nå i 2019 har blitt rødere. Som tidligere nevnt i rapporten er det iverksatt mange ulike tiltak for å bedre situasjonen, og tjenesten mener vi nå vil kunne se en bedring i måloppnåelser framover.

10. STYRINGSGRUPPEN

Rapporten er godkjent av Styringsgruppen for barnverntjenesten i Ytre Namdal på møte 30.09.19.

Deltakere:

Roy H. Ottesen – Ass.rådmann i Vikna kommune og leder for styringsgruppen

Hege Sørli – Rådmann i Vikna og Nærøy kommuner

Solveig Slyngstad- Rådmann i Leka kommune (forfall)

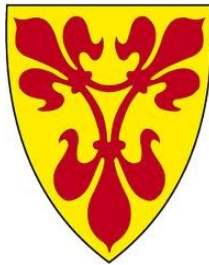
Marit Pedersen – Helse- og sosialsjef i Nærøy kommune (forfall)

Ivar Kvalø – Helse- og sosialsjef i Vikna kommune

Sandra Kvernø – Sykepleiesjef i Leka kommune

Møte og talerett:

Heidi Aune – Barnevernleder i Ytre Namdal

For:

Leka, Nærøy og Vikna kommune, Rørvik 30.09.2019

Barnevernleder og styringsgruppen

Nærøy kommune

Arkiv: F47
Saksmappe: 2018/402-2
Saksbehandler: Marit Pedersen
Dato: 07.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	19.11.2019
78/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Ytre Namdal barnevernstjeneste - endre organisering fra 01.01.2020
-------------	---

Bakgrunn

Barnevernstjenesten er en lovpålagt tjeneste hjemlet i egen lov, Lov om barnevernstjenester av 01.01.1993. Kommunene Leka, Nærøy og Vikna har siden 01.01.2005, valgt å organisere barnevernstjenesten i en felles tjenestene, Ytre Namdal barnevernstjeneste, etter vertskommunemodell med Vikna kommune som vertskommune.

Kommunene Nærøy og Vikna slår seg fra 01.01.2020 sammen, til Nærøysund kommune. Saken gjelder endret organisering av Ytre Namdal barnevernstjeneste, opphør av dagens vertskommuneavtale, og opprettelse av ny vertskommuneavtale mellom kommunene Nærøysund og Leka.

Vurdering

Kommunene i Ytre Namdal (Leka, Vikna og Nærøy) har siden 2005 organisert barneverntjenesten etter vertskommuneprinsippet. (Kommuneloven §28-1)

Vikna kommune har vært vertskommune for ordningen siden oppstarten i 2005, med helse- og sosialsjef som daglig leder for vertskommunesamarbeidet, og enhetsleder barnevern som leder for tjenesten. Tjenesten har i tillegg vært organisert med egen styringsgruppe, bestående av rådmenn, helse- og sosialsjef fra deltakerkommunene og enhetsleder barnevern.

Når Vikna og Nærøy kommuner slås sammen til Nærøysund kommune opphører Vikna kommune, som i dag innehar vertskommune-rollen for tjenesten, som juridisk enhet. Dermed faller grunnlaget for dagens organisering av Ytre Namdal barnevernstjeneste bort, og dette medfører behov for endret organisering fra samme dato, for å sikre kontinuitet og fortsatt ivaretagelse av en lovpålagt tjeneste.

Kommunene Leka, Nærøy og Vikna har som nevnt siden 01.01.2005, valgt å organisere barnevernstjenesten i en felles tjenestene, Ytre Namdal barnevernstjeneste, etter vertskommunemodell med Vikna kommune som vertskommune.

Vertskommuneordningen har fungert godt, og har gjennom årene vært en viktig premisse for å sikre og oppfylle kravet til en lovpålagt tjeneste i deltakerkommunene, i en tjeneste som har hatt en markant aktivitetsøkning i tiden fra etablering og frem til i dag.

Når Vikna og Nærøy slås sammen til Nærøysund kommune er grunnlaget for den organiseringen som barnevernet har i dag borte.

Etter kommuneloven § 28 kan vertskommune samarbeid avsluttes dersom det er enighet mellom kommunene om dette. Dersom det ikke er enighet er det en oppsigelsestid på 1 år.

Formelt er det kommunestyret i hver av kommunene, som må si opp dagens vertskommuneavtale, og kommunestyret i Nærøysund og Leka som må vedta nytt vertskommunesamarbeid fra samme dato.

Forestående endringer er tidligere diskutert i styringsgruppen for tjenesten, og alle 3 kommuner er kjent med de faktiske forhold og har administrativt bidratt til forslaget i saken.

Rådmannen mener derfor at ut fra en helhetlig vurdering at dagens ordning avsluttes, og ny vertskommunemodell vedtas fra 01.01.2020, med Nærøysund kommune som vertskommune.

Tjenesten organiseres i Nærøysund kommune etter vertskommunemodell. Dette under forutsetning av at Leka kommune velger å kjøpe denne tjenesten og at det inngås en egen avtale mellom Leka og Nærøysund kommune som nærmer regulerer innholdet i avtaleforholdet.

Dagens styringsmodell, med styringsgruppe for å ivareta god dialog mellom deltakerkommuner, internt i vertskommunen og etater som tjenesten samhandler med, bør videreføres.

Styringsgruppen for Ytre Namdal barnevern vil bestå av rådmann i Nærøysund, rådmann og sykepleiesjef i Leka kommune, helse- og sosialsjef og kommunalsjef for oppvekst og familie i Nærøysund kommune, og barnevernsleder.

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Nærøy kommunestyre vedtar å avslutte vertskommunesamarbeidet i Ytre Namdal barnevernstjeneste med virkning fra 01.01.2020. Begrunnelse: Vikna og Nærøy kommuner slår seg sammen til Nærøysund kommune fra samme tidspunkt.
2. Ytre Namdal barnevernstjeneste organiseres i Nærøysund kommune fra samme dato.
3. Leka kommune inviteres inn i nytt vertskommunesamarbeid med Nærøysund kommune i Ytre Namdal barneverntjeneste. Målsetning er at Leka kommune og Nærøysund kommune inngår forpliktende vertskommunesamarbeid i Ytre Namdal barnevernstjeneste fra 01.01.2020.
4. Rådmannen gis fullmakt til å forhandle frem avtale med Leka kommune innen 01.12.2019

Nærøy kommune

Arkiv: 210
Saksmappe: 2019/532-2
Saksbehandler: Fred Erik Moen
Dato: 06.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	19.11.2019
79/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Økonomirapport 31.8.2019
-------------	---------------------------------

Vedlegg:

- 1 TERTIALRAPPORT 2. TERTIAL 2019
- 2 BUDSJETTSKJEMA 1A NOVEMBER 2019
- 3 BUDSJETTSKJEMA 1 B NOVEMBER 2019
- 4 REGULERING DRIFT
- 5 AVSKRIVNINGER 2019

Bakgrunn

I tråd med økonomireglementets kapittel 6 fremlegges økonomirapporten pr 30. april 2019 for politisk behandling.

Vurdering

Endringer i det økonomiske opplegget for 2019

Kommunesektoren ligger an til å få en merskattevekst i 2019 sammenlignet med anslaget i RNB og kommuneproposisjonen. I statsbudsjettet pekes det på økende sysselsetting og høyt nivå på personlige skatteyteres utbytteinntekter som forklaring på merskatteinngangen. Regjeringen har oppjustert skatteanslaget for kommunene i 2019 med 4,2 mnd kroner. For Nærøy er det forventet en merskatteinngang på 3,9 mill kroner som er regulert inn i budsjettreguleringsskjema vedlagt saken.

Kostnadsveksten i kommunesektoren anslås til 3,0 prosent i 2019, hvilket er det samme som ble lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Det er en økning på 0,2 prosentpoeng i forhold til anslag i statsbudsjettet for 2019.

Oppvekst og kultur

Avdelingen vil trolig styre mot et overforbruk eller i beste fall et regnskap i balanse i 2019. Regnskap for tilskudd til private barnehager viser i 2019 et merforbruk. Dette skyldes i hovedsak økning i antall småbarn, som vil utgjøre ca. en million kroner. I tillegg har Kolvereid skole og Nærøy ungdomsskole utfordringer med å styre i balanse. Rådmannen legger opp til at man skal holde seg innenfor de tildelte rammer, men ser at det kan bli utfordrende med tanke på å skulle ha en forsvarlig drift.

Helse og sosial

Rapportering fra det interkommunale barnevernet tilsier merforbruk på 2. tertial som ikke er synliggjort i regnskapet.

Det er fremdeles utfordrende å budsjettere og styre barnevern og økonomisk sosialhjelp innenfor gitte rammer. Videre er innleie av vikarer et utgiftspost som ikke er budsjettert.

Pr andre tertial ligger helse og sosialavdelingen an til et merforbruk på mellom 1 – 1,5 mill. kr. i på årsbasis. Det foreslås i budsjettregulering vedlagt saken å styrke rammen til avdelingen med 1 mill. kroner i 2019.

Drift og utvikling

De områdene som det pr. andre tertial er størst usikkerhet rundt er budsjettpostene for vedlikehold, energikostnader og husleieinntekter. Dette gjelder vedlikeholdsmidlene til bygg, sommer og vintervedlikehold veg. Dette er poster som til en viss grad er vanskelig å styre. Energikostnadene har økt som følge av økt priser på kraften. Budsjettet for 2019 har ikke tatt hensyn til denne økningen. På inntektssiden er det avvik på husleieinntekter. Avdelingen ligger an til et merforbruk på ca 2,0 – 2,5 mill. i 2019. Det foreslås i budsjettregulering vedlagt saken å styrke rammen til avdelingen med 2 mill. kroner i 2019.

Skatt, rammetilskudd og finans

Skatteveksten ser ut til å fortsette også inn i 2019. Skatteanslaget er oppjustert og betyr økte skatteinntekter for kommunen. Når budsjett 2019 ble lagt høsten 2018, ble det budsjettert med stipulert folketall pr 1.1.2019 på 5120 innbyggere i Nærøy som var en økning på 3 innbyggere fra året før. Det reelle folketallet i Nærøy 1.1.2019 ble imidlertid på 5072 innbyggere. Dette betyr en reduksjon i inntektsutjevningen for 2019 som vil spise opp deler av forventet skattevekst.

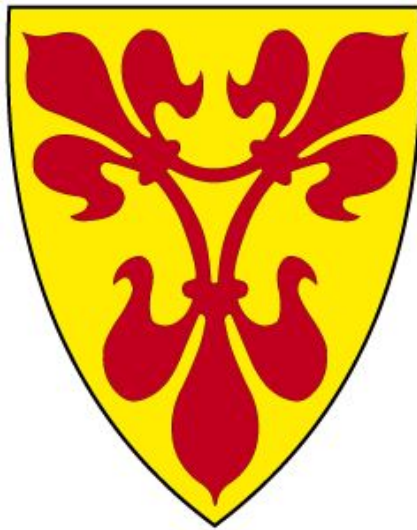
Slik det ligger an pr andre tertial vil det allikevel være rom for å regulere skatteinntekter og skatteutjevning opp med 3,9 mill. kroner i 2019.

Gunstige rentebindinger og mindre låneopptak enn opprinnelig budsjettert medfører at rentekostnaden i 2019 vil ligge innenfor budsjett. Lavere låneopptak gir rom for å regulere ned avdrag tilnærmet minimumsavdrag.

Det er opprinnelig budsjettert med 4 mill. kroner i inntekt fra Havbruksfondet i 2019. Utbetalingen til Nærøy ble på tilsammen 5,1 mill. kroner. Budsjettet er foreslått regulert i forhold til faktisk utbetaling.

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Kommunestyret tar økonomirapporten pr 31.8.2019 til etterretning.
2. Driftsbudsjettet for 2019 endres i samsvar med vedlagte budsjettskjema 1A og 1B.

Tertialrapport 2. tertial 2019

Nærøy kommune

Oppsummering:

Økonomistyring og budsjettdisiplin

Avdelingene rapporterer om stramme budsjetter og driften viser pr andre tertial, som ved rapportering etter første tertial, et forventet merforbruk i avdelingene.

De siste års høye skatteinngang ser ut til å fortsette også i 2019. Regjeringen har oppjustert skatteanslaget for kommunene i 2019 med 4,2 mrd kroner. En økning i skatteinngangen på nasjonalt nivå vil følgelig få innvirkning på kommunens skatteinngang og skatteutjevning. Økt lønns- og prisvekst spiser opp det meste av økt handlingsrom som følge av økte skatteanslag. Den kommunale deflatoren er i RNB -19 økt fra 2,8 % til 3 % for inneværende år.

Norges Bank har fra september 2018 økt styringsrenten i alt 4 ganger, fra 0,5 prosentpoeng til dagens nivå på 1,50 prosentpoeng. Dette vil normalt bety økte finanskostnader for kommunene. Nærøy har en stor andel av sine innlån bundet i fastrenteavtaler, og vil merke renteøkningen først ved utløpet av fastrenteavtalene og ved nye låneopptak. Dette forsterker ytterligere viktigheten av å ha kontroll på gjelden til kommunen fremover. Makroøkonomiske faktorer som lavere vekst i amerikansk og europeisk økonomi gjør sitt til at det kun forventes mindre endringer i de langsiktige fastrentene.

Det vil allikevel fremover være viktig å ta grep for å tilpasse driften i en periode med store investeringer, økende lånegjeld og finanskostnader, slik at man også fremover vil ha handlingsrom og økonomisk bærekraft.

Oppvekst og kultur:

Avdelingen oppvekst og kultur vil trolig styre mot et overforbruk eller i beste fall et regnskap i balanse i 2019. Regnskap for tilskudd til private barnehager viser i 2019 et merforbruk. Dette skyldes i hovedsak økning i antall småbarn, som vil utgjøre ca. en million kroner. I tillegg har Kolvereid skole og Nærøy ungdomsskole utfordringer med å styre i balanse. I hovedsak skyldes dette noe feilbudsjettering på Kolvereid skole og utestående refusjoner fra IMDI knyttet til tiltak mot flyktningbarn med store behov.

Avdelingen har fra august 2019 måtte styrke bemanningen med vernepleier og ungdomsarbeider som følge av at det starter barn med spesielle behov/funksjonshemminger.

I 2018 flyttet det 40 personer fra Nærøy Kommune og ytterligere 10 i 2019. Det er begynt å komme krav fra andre kommuner på deling av integreringstilskudd. Usikkerhetsmomentet vil være hvor mange krav kommunen får.

Rådmannen legger opp til at man skal holde seg innenfor de tildelte rammer, men ser at det kan bli utfordrende med tanke på å skulle ha en forsvarlig drift.

Helse og sosial:

Det interkommunale barnevernet er utgiftsført a-konto, men rapporteringer tilsier merforbruk på 2. tertial på området som ikke er synliggjort i regnskapet.

Det er fremdeles utfordrende å budsjettere og styre barnevern og økonomisk sosialhjelp innenfor gitte rammer. Videre er innleie av vikarer et utgiftspost som ikke er budsjettert.

Med sistnevnte betraktninger kan det påberegnes et merforbruk på mellom 1 – 1,5 mill. kr. i helse og sosialavdelingen på årsbasis.

Drift og utvikling:

Det er stor aktivitet ved avdelingen. Ut over ordinær drift jobbes det for fullt med utarbeidelse og gjennomføring av vedtatte prosjekter. Status for drifta er at vi stort sett er i rute. Det gjennomføres de tiltak som vi har ressurser til, både personell og økonomisk.

Arbeid med kommunesammenslåing tar en del ressurs. Det er fokus på at det ikke skal gå utover tjenesteproduksjon, men ser at dette er krevende.

De områdene som det pr. 31.08.19 er størst usikkerhet rundt er budsjettpostene for vedlikehold, energikostnader og husleieinntekter. Dette gjelder vedlikeholdsmidlene til bygg, sommer og vintervedlikehold veg. Dette er poster som til en viss grad er vanskelig å styre.

Energi-kostnadene har økt som følge av økt priser på kraften. Budsjettet for 2019 har ikke tatt hensyn til denne økningen.

På inntektssiden er det avvik på husleieinntekter.

Konklusjon: Avdelingen ligger an til et merforbruk på ca 2,0 – 2,5 mill.

RÅDMANNENS STAB, INNVANDRINGSTJENESTEN OG SERVICEKONTORET

RÅDMANN MED STAB OG OSK	Regnskap 2019	Buds(end) 2019	Regnskap 2018	%- forbruk
100 RÅDMANN	27 764 565	36 155 577	22 407 067	77
101 LEDER FOR INNVANDRINGSTJENESTEN - ikke i k	-	-	1 591 424	0
160 OSK	2 964 168	4 995 800	3 183 102	59
SUM RÅDMANN MED STAB OG OSK	30 728 733	41 151 377	27 181 593	75

Ansvar 100 Rådmann

Bemanningssituasjonen:

Rådmannens stab er for tiden fullt bemannet med de stillingene som ansvaret innehar. Man opplever at man må bruke mye ressurser de siste månedene frem mot 1.1.2020.

Rådmann i Nærøy Helge Thorsen er blitt ansatt som ny rådmann i Brønnøy kommune, og vil tiltre stillingen 1. august.

Prosjektleder Hege Sørli trår inn i stillingen som rådmann i Nærøy og Vikna fra 1.9.2019, frem til hun starter som rådmann i Nærøysund. Personalsjef i Vikna, og ny personalsjef i Nærøysund kommune, Jens Reidar Husby er også gitt alle fullmakter innenfor personal i Nærøy, og fungerer som felles personalsjef frem til sammenslåingstidspunktet.

Informasjonsteknologi

Det er stort fokus i IT-tjenesten for å få på plass alt knyttet til innføring og implementering av nye systemer frem til overgangen mot nye Nærøysund. Det betyr at all annen tilleggsarbeid/utredningsarbeid unntatt kommunesammenslåing må begrenses til det minimale.

Kommunereformen:

De formelle foraene som skal styre sammenslåingsprosessen mellom Vikna og Nærøy, som fellesnemnd, arbeidsutvalg og partssammensatt utvalg går mot avslutning når nytt kommunestyre konstitueres den 15. oktober. Tillitsvalgte har vært tett på prosessen for å sikre god involvering av ansatte underveis i prosessen.

Skatteoppkreverfunksjonen

Felles skatteoppkreverfunksjonen for kommunene Vikna, Leka og Nærøy er pr. i dag bemannet med 2,5 årsverk. Det jobbes pr i dag med å inngå en permanent avtale om kjøp av arbeidsgiverkontroller fra Midtre Namdal skatteoppkreverkontor. Dette arbeidet er satt på vent etter melding i Statsbudsjettet om statliggjøring av skatteoppkreverfunksjonen fra 1.6.2020.

Ny alminnelig eiendomsskattetaksering - produksjonsutstyr

Endring av regelverket fra 1.1.2029 knyttet til produksjonsutstyr verk og bruk har medført at kommunene har måtte foreta ny taksering hvor produksjonsutstyr verk og bruk er skilt ut. Produksjonsutstyr er fritatt for eiendomsskatt med en utfasing over en 7 års periode. Kommunene ble av regjeringen lovet full kompensasjon for inntektstapet, men det viser seg at regjeringen har innført en egenandel pr innbygger som gjør at Nærøy kommune ikke får kompensert noe for tapt eiendomsskatt ved utfasingen av skatt på produksjonsutstyr. For Nærøy utgjør fritaket en total reduksjon på ca. 612 000 som fases ut med 1/7 (kr 87 000) i 7 år fremover.

På eiendomsskatt har man to år på å samordne skattegrunnlagene inn i ny kommune. Det jobbes med tilpasninger til endringer i regelverk som trer i kraft fra 2020.

Ny hjemmeside

Nærøy kommune har tatt i bruk ny hjemmesideløsning for kommunene Nærøy og Vikna, samt en felles informasjonsside for Nærøysund kommune fram mot kommunesammenslåing. Design og utforming bygger på samme modell som flere kommuner på Helgeland har benyttet. Dette vil gi hver av kommunene en tilfredsstillende løsning fram mot sammenslåing, samt gi en informasjonsportal for markedsføring av Nærøysund kommune. For tiden jobbes det med utforming av ny hjemmeside for Nærøysund kommune, som skal stå klar ved sammenslåingen.

Sykefravær – pr. 2. tertial 2019

Sykefraværet andre tertial er noe lavere enn tilsvarende perioder tidligere år. Sommermånedene er i snitt noe lavere i sykefravær enn ellers, men man ser på statistikken

at avdelingene har mer fokus på forebygging av sykefravær nå. Det totale sykefraværet har vært 5,2 % denne perioden. Tilsvarende periode i 2018 var 7,5 %.

Fraværet fordeler seg slikt:

Både legemeldt og egenmeldt (i %):

Mai	Juni	Juli	August	Totalt
8,5	7,2	4,8	5,3	5,2

Egenmeldt fravær (i %):

Mai	Juni	Juli	August	Totalt
1,1	0,5	0,2	0,3	0,6

Avdelingsfravær andre tertial 2019:

Avdeling:	% fravær	2. tert. 2018
Rådmannen stab:	2,0	5,7
Oppvekst- og kulturavdelinga:	6,0	6,1
Helse- og sosialavdelinga:	7,5	8,6
Drift- og utviklingsavdelinga:	8,2	8,1

Statistikkene for perioden viser at det vesentlige av fraværet er knyttet til legemeldt fravær ut over 32 dager, noe som tilsier at det bør settes større fokus på dette fraværet. Historisk sett i Nærøy kommune er det langtidsfraværet som er størst. Sykmeldinger som går over 32 dager kan skyldes at det blant annet er vanskelig å tilrettelegge for gravide ved enkelte avdelinger og langvarig kronisk sykdom.

Fordeling av sykefraværets lengde (2. tertial 2019):

Fraværsform	Alle (i %)
Egenmeldt fravær	0,6
Legemeldt 1 - 16 dager	0,3
Legemeldt 17 – 31 dager	0,4
Legemeldt fra 32 dager	5,3
I alt:	5,2

Egenmeldt fravær har generelt vært lavt, men som statistikken viser er det langtidsfraværet som drar opp sykefraværet i Nærøy kommune denne perioden.

Sykefravær kan ikke oppfattes likt fra person til person, og fra tilfelle til tilfelle. Sykefraværet kan grovt deles inn i følgende forhold:

- Alvorlig og langvarig sykdom
- Kronisk sykdom
- Kortvarig sykdom (influensa og lignende)

- Arbeidsrelatert sykdom
- " Annet"

Det er lite arbeidsgiver kan gjøre med alvorlig sykdom utover god oppfølging og å tilrettelegge for at den tilsatte kommer tilbake i arbeid.

Det er også lite arbeidsgiver kan gjøre i forhold til årlige " influensaepidemier" bortsett fra å forvente at tilsatte nytter egenmelding i inntil åtte dager, framfor legemeldt fravær som ofte strekker seg over minimum fjorten dager.

Sykefravær utløst av arbeidsplassen/arbeidssituasjonen, eller påvirket av dette, er kjernen av hva vi som arbeidsgiver kan påvirke. Stikkord i denne sammenheng kan være:

- Arbeidspress
- Lederstruktur- tetthet
- Lederkompetanse
- Organisering av arbeidet
- Rutiner
- Arbeidsmiljø og arbeidsgiverpolitikk generelt

Rådmannen har oppmerksomhet knytta til sykefraværet, og flere tiltak gjennomføres. Av dette kan nevnes:

- Aktiv bruk av bedriftshelsetjeneste med bl.a. særskilt bistand overfor enheter med spesielt høyt fravær
- Møter med NAV's arbeidslivssenter
- Oppfølging av IA- avtalens krav til sykefraværsoppfølging og rapportering
- Fokus på medarbeidersamtaler og personaloppfølging
- Forventning om at egenmelding nyttes framfor legemelding ved behov for kortere fravær
- Bedriftshelsetjenesten har gjennomført kartlegginger; fysisk arbeidsmiljø og psykososialt arbeidsmiljø
- Helse- og sosialsjefen og enhetsleder for forebyggende enhet er jevnlig i møter med legene hvor sykemeldingsproblematikk blir drøftet
- Implementering av folkehelsearbeidet i det øvrige arbeidet i organisasjonen, herunder tilbud om samtale med helsekoordinator og informasjon om Frisklivssentralen
- Unngå "sykepensjonister", dvs. tilsatte som tar ut sykemelding siste året før overgang til pensjon
- Bruke karrieresenteret tidligere hvor man ser at ansatte har problemer med å utføre arbeidsoppgavene sine.

IA- avtalen (inkluderende arbeidsliv)

Fra 1. januar 2019 kom det en ny IA-avtale. Den skal bidra til å forebygge sykefravær og hindre frafall fra arbeidslivet. Målet IA-avtalen ønsker å oppnå er å redusere sykefraværet med 10% sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018. For Nærøy kommune vil målet være et sykefravær på maks 7,1%.

Fra 01.01.19 ble muligheten til å søke tilretteleggingstilskudd i oppfølging og forebygging av sykefravær fjernet.

Nærøy kommune har ikke laget noen nye mål for IA arbeidet, men skal i det siste året i Nærøy kommune fortsette å jobbe med de målene som ble laget i 2014:

Målet med Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA) er å skape et arbeidsliv med plass til alle som kan og vil arbeide, og er i hovedsak de samme som tidligere, med ett hovedmål og tre delmål. For den nye IA- avtalen er det overordnede målet:

Å forebygge og redusere sykefravær, styrke jobbnærværet og bedre arbeidsmiljøet, samt å hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.

De tre delmålene er:

- Reduksjon i sykefraværet med 10% sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018.
- Økt sysselsetting av personer med redusert funksjonsevne. De konkrete målene fra tidligere tilleggsavtaler videreføres.
- Yrkesaktivitet etter fylte 50 år forlenges med seks måneder. Med dette menes en økning sammenlignet med 2009 i gjennomsnittlig periode med yrkesaktivitet (for personer over 50 år).

IA- virksomheter har en fast kontaktperson i NAV arbeidslivssenter. Denne skal bistå virksomhetene med å arbeide målrettet og resultatorientert med utvikling av en mer inkluderende arbeidsplass.

Alle IA- virksomheter har en utvidet rett til egenmelding på 24 dager.

Prosjekt «NED»

Prosjektet ble gjennomført høsten 2018 på Kolvereid barnehage, tjenester i bokollektiv og rus- og psykiatritjenesten. Effekten av prosjektet har vært noe varierende i tidlig fase, men avdelingene må bruke tid på å jobbe med tiltakene før vi kan forvente noe effekt av det.

Arbeidet for avdelingene framover vil være å evaluere de tiltakene de har laget og eventuelt lage nye tiltak hvis de ser at det er behov for det. Evaluering og utarbeidelse av tiltak skal gjøres sammen i personalgruppa på den enkelte avdeling. En viktig del i NED er ansvarliggjøring og involvering av medarbeiderne. Verktøyene som er benyttet i NED kan med fordel benyttes framover og jevnlig tas opp i ansatte gruppa.

Ansvar 160 Servicekontoret

Servicekontoret består av 5 årsverk og innehar oppgaver knyttet til resepsjon, sentralbord, postmottak, arkiv, faktureringsfunksjoner, utleie og sekretæroppgaver.

Servicekontorets drift pr 2.tertial ligger innenfor tildelte budsjettrammer. Servicekontorets budsjett skal dekke utgifter knyttet til drift av servicekontoret, samt fellesutgifter for hele organisasjonen som eks. leiebiler, postforsendelser, kontormateriell m.m.

Arbeidet med kommunesammenslåingen belaster naturlig nok også Servicekontoret. Arkivleder er med i den interkommunale arbeidsgruppen knyttet til arkivtjenesten, som skal kartlegge alle oppgaver som må gjennomføres i forbindelse med sammenslåingen. Trine Kvalø er ansatt som stabsleder for fellestjenester og IT i nye Nærøysund kommune. Trine har nå det overordnede ansvaret for arkiv frem mot ny kommune. Arkivgjennomgang, ajourhold og sammenslåing er et betydelig arbeid hvor man også kjøper eksterne tjenester som vil kreves for å kunne ivareta de forpliktelsene vi har knyttet til arkivhold.

OPPVEKST OG KULTURAVDELINGEN

OPPVEKST- OG KULTURAVDELINGEN		Regnskap 2019	Buds(end) 2019	Regnskap 2018	%- forbruk
200	OPPVEKST- OG KULTURSJEFEN	28 397 862	30 183 253	16 209 382	94
201	INNVANDRINGSTJENESTEN	393 433	9 202 367	- 1 339 041	4
220	ABELVÆR OPPVEKSTSENTER	963 631	1 730 157	1 026 004	56
222	FOLDEREID OPPVEKSTSENTER	3 081 068	5 438 113	3 484 391	57
223	GRAVVIK OPPVEKSTSENTER	2 610 036	4 223 455	2 443 660	62
224	KOLVEREID SKOLE	12 996 433	16 990 817	11 592 311	76
225	LUND SKOLE	282 255	475 000	208 984	59
226	NÆRØY UNGDOMSSKOLE	10 988 228	16 111 600	11 347 378	68
228	NÆRØYSUNDET SKOLE	7 400 135	11 833 109	6 278 018	63
229	VÆRUM BARNEHAGE	929 561	1 445 900	926 767	64
240	KOLVEREID BARNEHAGE	8 913 220	14 739 468	9 252 650	60
260	KULTUR OG FRITID	3 318 697	6 459 623	3 471 035	51
	SUM OPPVEKST- OG KULTURAVDELINGEN	80 274 558	118 832 862	64 901 539	68

Målsettinger:

Barnehage

I tillegg til arbeidet med barnehageloven og rammeplanens krav til innhold og kvalitet i barnehagen, har barnehagene fokus på språk. Dette arbeidet innebærer at en arbeider systematisk med språk i barnehagen gjennom Språkløyper og er samtidig en kompetanseheving for alle ansatte i barnehage i forhold til språkarbeid.

Skole

Å utvikle gode grunnleggende ferdigheter hos elevene i Nærøyskolen med spesielt fokus på lesing og skriving er fremdeles et viktig satsingsområde, samt videreføring av målsettinger knyttet til å utvikle gode digitale ferdigheter. Begge satsingsområder har mål om å bidra til høyere motivasjon og ferdigheter spesielt blant guttene. Å utvikle et godt læringsmiljø for elevene innarbeides på hver enkelt skole, med fokus på å være gode klasseledere i teknologtette klasserom.

Seks lærere fra grunnskolen tar videreutdanning gjennom den nasjonale satsingen KFK (kompetanse for kvalitet), to barnehagelærere tar videreutdanning gjennom statlige ordninger, samt at to ansatte tar videreutdanning innenfor opplæring av minoritetsspråklige.

Digitaliseringsstrategien for oppvekstavdelingen videreføres og resultatmål for skoleåret 2019/20 evalueres ved skoleslutt. Digitaliseringsstrategien utvides fra høsten 2019 til å

omfatte barnehageområdet, i tråd med ny rammeplan for barnehage. Endringer forøvrig avventes fordi kapasiteten i administrasjonen benyttes til å gjennomføre kommunesammenslåing.

Kultur og fritid

Nærøy kulturhus er oppgradert i henhold til de avsetninger som var budsjettet for 2019. Nytt lydanlegg er montert og tepper på sideveggene og på scenen er på plass. Dette har gjort at lydbildet i kulturhuset er meget bra, og en ser for seg oppgradering av standard til «Nærøysund kulturhus» og en økning både i arrangement og status.

Samlet vurdering oppvekst og kultur

Avdelingen oppvekst og kultur vil trolig styre mot et overforbruk eller i beste fall et regnskap i balanse i 2019. Overskridelser skyldes en økt utgift til private barnehager fra høsten 2019 som vil utgjøre ca. en million kroner. I tillegg har Kolvereid skole og Nærøy ungdomsskole utfordringer med å styre i balanse. I hovedsak skyldes dette noe feilbudsjettering på Kolvereid skole og utestående refusjoner fra IMDI knyttet til tiltak mot flyktningbarn med store behov.

Avdelingen har en nøktern drift, og lærertettheten er innenfor norm også på de største skolene.

Forholdet mellom inntekter og utgifter innen innvandringstjenesten er utfordrende å beregne ettersom flere flyktninger har flyttet fra Nærøy og til andre kommuner.

Bemanningen på Nærøy ungdomsskole og voksenopplæringen er redusert i samsvar med elevtallet, og det vil være nødvendig å redusere bemanningen ytterligere hvis kommunen ikke tildeles flyktninger.

Ansvar 200 Oppvekst- og kultursjefen

Sum ansvar 200 er et forbruk på 94 % av budsjett. Mange utgifter faktureres pr. halvår eller ved kalenderår.

Tjeneste 20111 Private barnehager

Refusjoner til private barnehager for 2019 er gjennomført, og regnskap viser at vi vil få et overforbruk med nesten en million. Dette skyldes en endring i barnetallet og en økt andel av små barn til privat barnehage, noe som kan knyttes til endret bosettingsmønster.

Tjeneste 20210 Grunnskole felles

Regnskapet viser et forbruk på 114 % av budsjett. Dette knyttes både til at refusjon til andre kommuner har økt, grunnet vedtak om omsorgskrevende barn i fosterheim. Noen skyldes økte utgifter til kompetanseheving som vil refunderes av fondsmidler.

Ansvar 201 Innvandringstjenesten

Budsjett for 2019 er svært stramt. De interne overføringene mellom tjenestene er på samme nivå som 2018, selv om kommunen i 2019 skal bosette langt færre flyktninger.

Budsjettet for 2019 er regulert i september blant annet på grunn av et merforbruk på lønn i voksenopplæring. Det er også gjort noen reguleringer på inntekt og utgiftssiden som skyldes ekstratilskuddordningen og fordeling av disse midlene. Ekstratilskuddsmidler utbetalt i 2019

er 2 700 000 kr, midlene er utbetalt etterskuddsvis. Tilskuddet går til tjenestene som har satt i gang tiltakene i 2017 og 2018.

Kommunestyrets vedtak på å bosette 20 flyktninger og familieegjenforente blir ikke nådd i 2019. Anmodningen fra IMDI er på 12 flyktninger for 2019. Så langt i år har kommunen bosatt 7 personer, venter på de siste 5 personene. Kommunen hadde en avtale med integreringsmottaket på Steinkjer om å bosette 6 personer fra dem, på grunn av et lavt antall bosettingsklare flyktninger i mottaket har det blitt justert ned til 5. Beskjeden fra IMDI er en nedgang i bosettingsbehovet for 2019. Det totale tallet er regulert fra 5300 til 500 personer, det betyr at noen kommuner ikke vil få bosatt alle i anmodningen for 2019.

I 2018 flyttet det 40 personer fra Nærøy Kommune. Det er begynt å komme krav fra andre kommuner på deling av integreringstilskudd for 2018. Usikkerhetsmomentet vil være hvor mange krav kommunen får. Det er budsjettet med 1,5 millioner for 2019, så langt har Nærøy kommune mottatt krav for 438 188 kr. Pr. 31.8.2019 har det flyttet 50 personer med flyktning bakgrunn. Tilflytting til kommunen (sekundærbosetting) er 5 personer.

Forsøket med modulbasert undervisning (FVO) går bra. Kompetansen Norge har vært på besøk og de er fornøyd med jobben som gjøres i kommunen. For skoleåret 19/20 er det førts gang at grunnskolefagene tilbys til alle voksen elever i alle moduler.

Ansvar 220 Abelvær oppvekstsenter

Vurdering av budsjett mot forbruk.

Tjeneste 20200 Grunnskole.

Prosentvis forbruk på tjeneste 220 ligger på 55.

Elever og ansatte ble overflyttet til Kolvereid skole fra 01.08.19 og lønnsutgiftene knyttes til lærere som nå arbeider på Kolvereid.

Samlet vurdering – Konklusjon/resultat – behov for tiltak.

Utgifter til skoleskyss vil være høyere enn budsjettet, men enheten vil trolig ende opp med en mindreforbruk i 2019, knyttet til reduserte driftsutgifter.

Ansvar 222 Foldereid oppvekstsenter

Vurdering av økonomi og forbruk:

Totalt forbruk for ansvar 222 for periode 4-8: 57%

Tjeneste 20102: Foldereid barnehage

Pr. 31.08.19 har barnehagen et forbruk på 69 %.

Tjeneste 20202: Foldereid skole

Pr. 31.08.19 har skolen et forbruk på 52 %.

Tjeneste 21502: Skolefritidsordning

2 elever benytter seg av SFO morgen, 4 dager i uka.

Tjeneste 22302: Skoleskyss

Pr. 31.08.19 har enheten brukt 54% av budsjetterte skoleskyssmidler

Behov for tiltak/budsjettreguleringer:

Samlet sett ligger Foldereid oppvekstsenter godt an i forhold til budsjett.

Informasjon om utvikling og drift

Barnetall på skole og barnehage er stabile. Pr. i dag er det 14 barn i barnehagen og 29 elever på skolen. Barnetallet i barnehagen øker til 16 barn etter nyttår. Vi viderefører dagens driftsnivå.

Ansvar 223 Gravvik oppvekstsenter

Totalt har Gravvik Oppvekstsenter brukt 62% av budsjettet, de første åtte månedene.

Tjeneste: 20103: Gravvik barnehage

Forbruket de fire første månedene tilsvarer 61 % av budsjettet. Postene på regnskapet ligger greit an i forhold til budsjettet.

Tjeneste 20203: Gravvik skole

Skoledriften har forbrukt 62 % av budsjettet. På postene vikarlønn ved sykdom, vikarlønn ved møter og kurs og inventar og utstyr har brukt mer enn budsjettet.

Tjeneste 22303: Skoleskyss

Regnskapet her viser et forbruk på 62 % av et budsjett på 164 000 kr. Dette er en budsjettpost der det er vanskelig å beregne da regninger kommer fra både ATB og Taxi Midt Norge i forhold til skoleskyssen.

Tjeneste 21503: SFO

Det er pr. i dag ingen barn i SFO. Da SFO er i barnehagen på oppvekstsentret er det lagt inn en 20 % stilling som nyttes i barnehagen. Det er 59 % av et budsjett på 112 000 kr.

Behov for tiltak/budsjettreguleringer:

Det er foreløpig ikke behov for justeringer av driftsnivået. Oppvekstsentret holder seg til budsjetterte midler. Fra august og ut budsjettåret er det skåret ned på antall rammetimer på skolen.

Det vil bety innsparing i forhold til lønn lærere.

Ansvar 224 Kolvereid skole

Etter 2.tertial har enheten et totalforbruk på 76% av den budsjetterte rammen.

Tjeneste 20204 Kolvereid skole

I løpet av 2.tertial er grunnbemanningen økt på skolen. Dette fører til økte lønnsutgifter som utgjør vårt overforbruk. Med den økte bemanningen ønsker en å øke grunnbemanningen og samtidig redusere vikarutgiftsposten i tiden fremover. Ved sykdom og fødselspermisjoner vil vi bestrebe og omdisponere de ansatte slik at vi får minst mulig bruk av eksterne vikarer.

Vi har ansatt to vernepleiere og en assistent for å dekke behovet for to elever med spesielle behov. Disse tiltakene skal dekkes av ekstratilskudd fra IMDI, men disse tilskuddene utbetales etter at vi kan vise til at tiltakene er satt i verk.

Tjeneste 21504 Skolefritidsordning

Lønnsutgiftene er på 69%. Her har vi mer bemanning enn tidligere grunnet en elev med store behov for tilrettelegging. Vi må bemanne med vernepleier i tillegg til ekstra assistent grunnet elevens behov. Disse tiltakene vil bli dekket av ekstratilskudd fra IMDI.

I tillegg vil også omlegging fra 4 til 5-dagers uke føre til at vi må gjøre justeringer i budsjettet for skole, SFO og skyss.

Ansvar 225 Lund skole

Refusjon til Fosnes kommune og Namsos kommune fra 01.08.19 er i henhold til budsjett.

Ansvar 226 Nærøy ungdomsskole

Tjeneste 20206 Nærøy ungdomsskole

Etter 2.tertial har enheten et totalforbruk på 67% av den budsjetterte rammen. Så langt ligger enheten an til et merforbruk på ca. kr 560 000. En av årsakene ligger i at det er budsjettert for lavt på skoleskyss. Her manglet det i forhold budsjett kr 320 000. I tillegg var det budsjettert med kr 190 000 i refusjon fra utdanningsforbundet, som ikke kommer inn. Lønn er den største utgiftsposten ved enheten. Her har enheten et foreløpig forbruk på 66 % etter 2. tertial. Dette er 3% mer enn budsjettert. Enheten har fra høsten arbeidet med å få en reduksjon i lønnsutgiftene. Dette både gjennom færre elever/klasser og interne justeringer. Når det gjelder vikarlønnsutgifter, er vikarlønn ved sykdom som pr. 2. tertial er på 56%. Enheten har vært svært restriktiv på å innleie av vikarer. Men for å kunne ha en forsvarlig drift har det vært helt nødvendig med noe vikarbruk. Andre utgiftsposter er i sum i hovedsak innenfor budsjett. Det vil fra enheten bli gjennomført flere interne reguleringer i årets budsjett.

Når det gjelder inntektssiden er følgende å kommentere:

På refusjonssiden har enheten fått inn mindre vedr. refusjon sykepenges, mens refusjonen fra staten og refusjon fra andre kommuner er større enn budsjettert. Ellers er det små endringer på inntektssiden.

Ansvar 228 Nærøysundet skole

Tjeneste 20208 Grunnskole.

Prosentvis forbruk på tjeneste 20208 ligger på 63.

På noen arter har enheten et merforbruk, mens på andre arter har enheten et underforbruk. Enheten har bare brukt 22 751 kr til vikarer ved sykefravær av et budsjettert beløp på 190 000 kr. (Art 10201)

Det skal gjennomføres en budsjettjustering i høst der lønn til en vernepleierstilling legges inn. Virkningsdato fra 1.8.19. Dette finansieres må finansieres av midler utenfor enheten og knyttes til elev med psykisk utviklingshemming.

Samlet vurdering – Konklusjon/resultat – behov for tiltak.

Forbruk på ansvar 228 ligger på 63 %. Det prosentvise forbruket er høyere enn tidligere år, men hvis inntektene blir som budsjettert og lønn til vernepleierstilling bli lagt inn vil enheten gå i balanse eller med et lite underforbruk.

Ansvar 229 Værum barnehage

Kort vurdering og status:

I tillegg til arbeidet med barnehageloven og rammeplanens krav til innhold og kvalitet i barnehagen, har vi fokus på språk. Dette arbeidet innebærer at vi arbeider systematisk med språk i barnehagen. Det er 3 barn som har plass i Værum barnehage. Barna har gode barnehagedager med god voksentetthet, men vi ser at lekemiljøet kan bli noe lite.

Ettersom at det er kun 3 barn i barnehagen vil det komme inn mindre foreldrebetaling enn budsjettert.

Resten av budsjettpostene er under kontroll.

Ansvar 240 Kolvereid barnehage

Kort vurdering og status:

I tillegg til arbeidet med barnehageloven og rammeplanens krav til innhold og kvalitet i barnehagen, har vi fokus på språk. Dette arbeidet innebærer at vi arbeider systematisk med språk i barnehagen. Vi arbeider også med tidlig innsats, som betyr at vi har startet opp med foreldreveiledning COS-P til foreldre i grupper på ettermiddagstid.

10201: Vikarlønn ved sykdom: overforbruk. Kolvereid barnehage har 3 ansatte som pr. tiden er langtidssykemeldte. Vi ser en nedgang i egenmeldt fravær så langt i 2019. Dette ser vi på som svært positivt. Vi leier inn vikar ved sykefravær, de dagene vi har tilgjengelige vikarer. Men det er mange dager der avdelingene er mindre bemannet enn grunnbemanningen som skal være på avdelingen, dette er en krevende situasjon for de ansatte.

Det vil komme refusjon fra Nav.

10100: Lønn faste stillinger:

Vi har barn i barnehagen med nedsatt funksjonsevne. Vi har ansatt en person i 100 % stilling for å kunne dekke opp behovene til barnet. Dette er midler som ikke er budsjettert, men vi vil få refundert utgiftene gjennom Imdi etterskuddsvis.

De andre postene er under kontroll og vil bli regulert innenfor eget budsjett.

Ansvar 260 Kultur og fritid

Tjeneste 20214 Kulturtanken (DKS)

Ingen avvik. Men vi må søke om overføringer da planen følger skoleåret.

Tjeneste 23113 Nærøy ungdomsråd

Ingen aktivitet på våren 2019 og høsten 2019. Ny kommune og ny organisering av rådet fra høsten 2019.

Tjeneste 37000 Bibliotek

Forbruk er i henhold til budsjett.

Tjeneste 37300 Kino.

Vi har hatt en del mindre besøk på kinoen i år enn budsjettet, men på bunnlinja/resultatet får dette liten innvirkning, da inntekter og utgifter henger nøye sammen.

Tjeneste 38300 Musikk og kulturtilbud.

Kulturskolen viser ingen avvik. Vi har hatt naturlige avganger og nye ansettelser er skjedd. Det er nå ansatt ny kulturskolerektor i Nærøy og som igjen vil inneha rektorfunksjon i Nærøysund kommune.

Tjeneste 38500 Kulturhus

Det er stor aktivitet ved egne arrangør og andres arrangement med utleieinntekter. Inntekter og utgifter er ført på administrasjon kultur, noe som virker lite økonomisk oversiktlig. Uansett føring så oppdages det at det ikke er satt opp midler til kjøp av tjenester i budsjettet. Aktiviteten fortsetter ut året.

Tjeneste 38501 Administrasjon kultur.

Regnskapet viser et mindre forbruk, som blant annet skyldes at lønnsmidler knyttet til sykemelding er refundert fra NAV uten at det er leid inn vikar. Enhetsleder er delvis på plass gjennom gradert sykmelding.

Tiltak

Mindre forbruk på tjenesten Administrasjon kultur foreslås brukt til å dekke inn arten Kjøp av tjenester Kulturhus.

HELSE- OG SOSIALAVDELINGEN

HELSE- OG SOSIALAVDELINGEN		Regnskap 2019	Buds(end) 2019	Regnskap 2018	%- forbruk
300	HELSE OG SOSIALSJEF	13 353 247	18 699 100	10 418 897	71
301	NAV	6 202 664	3 785 700	6 382 166	164
320	LEDER NBBS 1	13 323 035	18 410 700	12 405 069	72
330	LEDER NBBS 2	16 753 516	23 592 880	14 959 600	71
340	MILJØTJENESTEN	17 240 397	15 278 900	17 062 686	113
350	LEDER FOR HJEMMEBASERTE TJENESTER	9 315 647	14 703 100	8 870 546	63
360	LEDER RUS/PSYKIATRI	14 720 494	9 764 000	13 666 699	151
370	LEDER TJENESTER I BOKOLLEKTIV	10 230 943	16 249 600	10 124 359	63
380	FOREBYGGENDE ENHET	12 399 744	15 555 200	10 947 906	80
	SUM HELSE- OG SOSIALAVDELINGEN	113 539 687	136 039 180	104 837 929	83

Sammendrag for avdelingen

Etter oversikten har helse og sosialavdelingen et forbruk på ca. kr 113 millioner pr 2. tertial 2019. I henhold til periodisert budsjett skal forbruket ligge på ca. kr. 93 mill., noe som utgjør et avvik på ca. 20 mill. kroner.

Avviket begrunnes med:

Manglende tilskudd på *ressurskrevende tjenester og interne inntektsoverføringer* på som utgjør ca. kr. 20,7 millioner for 2. tertial.

Andre inntekter som ikke er regnskapsført er egenandeler, egenbetaling, refusjoner, tilskudd og fastlønnstilskudd. Dette er variable inntekter og kan være vanskelig å beregne, men kr. 0,2 mill. er sannsynlig utestående. Utgifter i forbindelse med Ytre Namdal vekst, Namdal Rehabilitering og krisesenter er derimot ført for ½ år.

Ut fra dette beregnes helse og- sosialavdelingens regnskap pr. 2 tertial i balanse.

Det interkommunale barnevernet er utgiftsført a-konto, men rapporteringer tilsier merforbruk på 2. tertial på området og det er ikke synliggjort i regnskapet.

Det er fremdeles utfordrende å budsjettere og styre barnevern og økonomisk sosialhjelp innenfor gitte rammer. Videre er innleie av vikarer et utgiftspost som ikke er budsjettet.

Med sistnevnte betraktninger kan det påberegnes et merforbruk på mellom 1 – 1,5 mill. kr. i helse og sosialavdelingen på årsbasis.

Kommentarer

Ansvar 300

I forhold til helse og sosialavdelingens oppgaver og prioriterte områder 2019 så er arbeidet med å beholde og å rekruttere ansatte et arbeid som ledergruppen har kontinuerlig fokus på, man prøver også å legge til rette for videreutdanning og å oppmuntre ansatte til søke på dette.

Brukermedvirkning

Brukerrepresentant(er) er med i kvalitetsutvalg og i helse og sosialavdelingens plan - og utviklingsarbeid.

Kvalitet

Arbeidet med systematisk kvalitetssikring i helse og sosialsektoren er godt i gang. Det er regelmessige møter der systemer, metoder, prosedyrer, regelverk, klager, undersøkelser m.v. gjennomgås.

Velferdsteknologi

Prosjektet har gjennomført anbudsrunde og leverandør er besluttet. Nå gjenstår kontraktskriving. Trygghetsteknologi vil bli prioritert i første rekke.

Kompetanse

Det er viktig å rekruttere og beholde kompetente ansatte.

Krav til tjenestene gjør det nødvendig å heve den generelle kompetansen. Kompetansekrav ved nyansettelser vurderes, og det legges til rette for opplæring og videreutdanning ved å ha en oppdatert kompetanseplan og årlige opplæringsplaner i henhold til prioriterte videre - og etterutdanninger og intern opplæring.

Legetjeneste

Arbeidet med å se på ny organisering av legevakt på ettermiddag/natt/helg, i samarbeid med andre kommuner i Namdalen pågår fremdeles. Det ble en endring i vaktbelastningen for legene i april 2019. Dertil et det endringer i forskriften som gjør at de kravene til kompetanse i legevakt som skulle innfris mai 2018 utsettes til 1.1.2020. Det gir oss bedre muligheten til å planlegge en legevakt for ytre Namdal eller Namdalen. Inntil 2020 vil sannsynligvis legevaktordningen forbli slik som i dag.

Rehabiliteringsteam

Det er etablert et hverdagsmestringsteam i forebyggende enhet. Det gir noen innbyggere muligheter til under veiledning og trening å mestre sin egen hverdag, evt. med nøye tilrettelagt bistand og hjelpemidler.

Forebyggende enhet

Det er søkt om og innvilget tilskudd for å forsterke oppfølgingen av barn og unge med psykiske vanskeligheter.

Tjenestetilbud for yngre demente

Tjenestetilbudet er vedtatt og etablert og det er gode tilbakemeldinger på tjenesten

Byggeprosjekt:

Nye leiligheter i Miljøtjenesten er under bygging

Tegninger til ny skadestue, ambulansemottak og innrede fasiliteter for mobilt røntgen på legekantoret er utarbeidet og anbudarbeidet er i slutfasen.

Planlegging av bofellesskap i rus -og psykiatrienheten under planlegging.

Utvidelse av fellesarealet på NBBS er ferdigstilt til alles tilfredshet.

Planer: Ingen planer utarbeides under avviklingen av Nærøy kommune.

Ansvar 301 NAV

24200 Sosialkontor kommune

Andre tertial 2019 har et minimum med sykefravær.

Pr. september var lønn faste stillinger på 78 %. Det er fortsatt litt uklart om alle refusjoner sykepengene er helt ajour pr. 2.tertial. Refusjonskrav fra Leka kommune for 2018 er først kommet med i regnskapet for 2019, pga sen fakturering. For 2019 er det ikke sendt inn krav pr 2. tertial. Refusjonskrav for året 2019 vil totalt være ca 180 000.

Det er blitt benyttet vikarlønn i første halvdel av året, noe som ikke var budsjettert. Ut fra at lønnsrefusjoner fra Leka foreløpig ikke foreligger, vil forbruk lønn likevel ligge innenfor budsjett.

Det er budsjettert med kr 700 000 fra innvandringstjenesten, denne er pr september er dette ikke inntektsført og vil ha påvirkning for sum tjeneste 24200 som pr 2. tertial har et forbruk på 69 %. Regnskap ligger dermed godt innenfor budsjetterte tall.

27600 Kvalifiseringsordningen

Det er pr september brukt kr 314 894 av KVP som tilsvarer 126 % av budsjettert beløp.

Det har vært mere fokus på viktigheten av å benytte KVP siste året og budsjetterte beløp vil være for lave i fht. forbruket. Dette vil ikke kunne korrigeres inn dette året.

Flere av de ansatte har vært på oppfriskning og opplæringskurs i bruk av KVP juni 2019, noe som vi anser som en viktig kompetanse.

28100 Økonomisk sosialhjelp

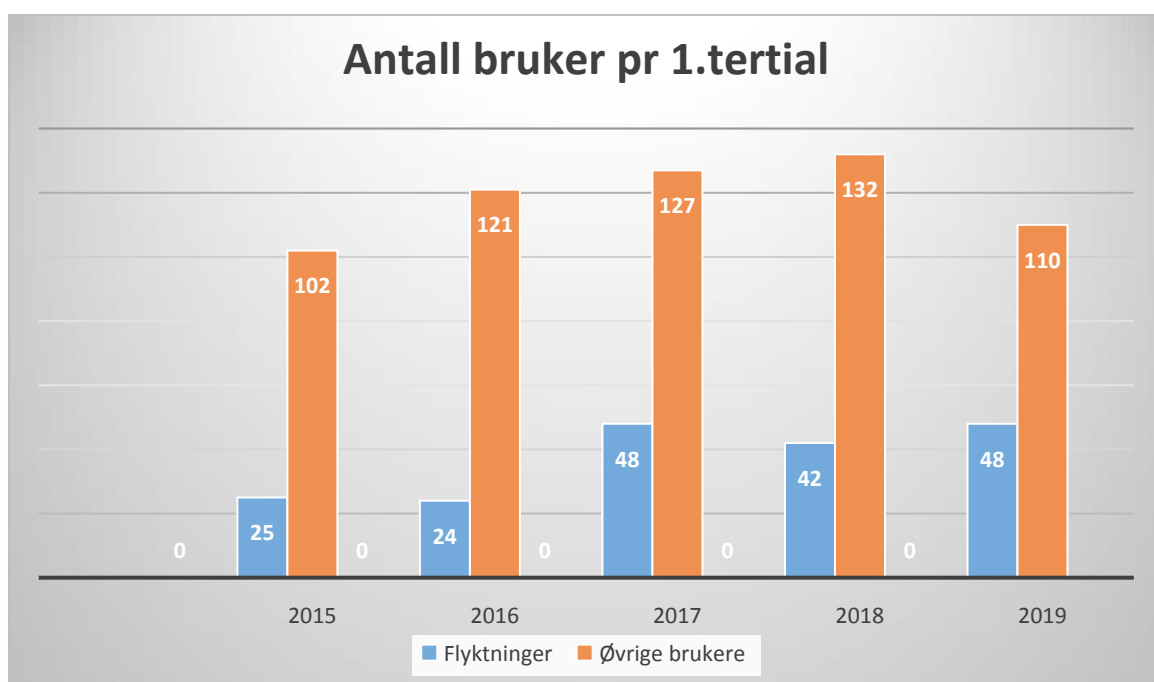
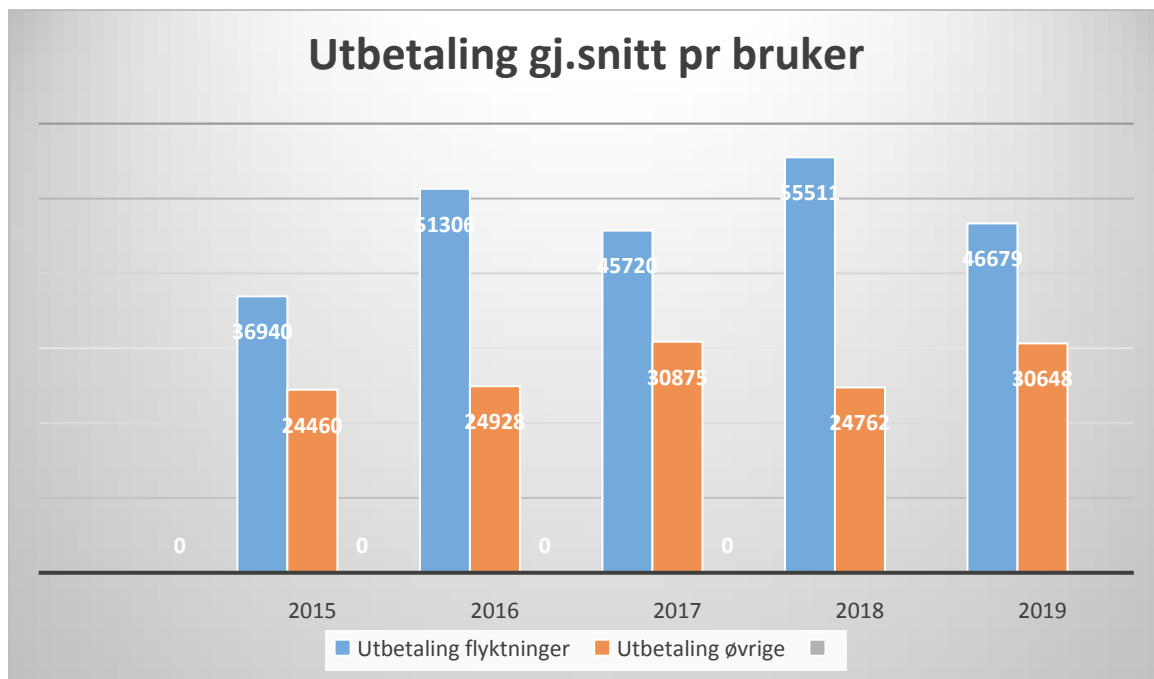
Forbruket fordeler seg i hovedsak på livsopphold hvor det er et forbruk på 100 % av budsjetterte tall, bidrag til boutgifter med 83 %, bidrag til selvhjelp med 56 %, andre formål med 57 % og utlån livsopphold med 26 %.

Økonomisk sosialhjelp er nå overskredet budsjetterte tall på livsopphold og boutgifter. Det jobbes godt og med tett oppfølging av brukerne på dette området, men vi ser at utbetaling til flyktninger fortsatt er høye. Gruppen ungdommer er også høy.

Ved utlån blir det signert gjeldsbrev slik at bruker forplikter seg til å betale tilbake lånet innen en avtalt nedbetalingsfrist. Ingen vedtak skal signeres og godkjennes uten at signert gjeldsbrev foreligger.

Når det gjelder posten livsopphold, boutgifter og bidrag til selvhjelp er det høye utbetalinger. For å beskrive endringer over år settes dette inn i en tabell som viser endringer for 2. tertial fra 2015 til 2019:

	2015	2016	2017	2018	2019
Flyktninger	25	34	48	42	48
Utbet. Gj.snitt Pr sept	36 940	51 306	45 720	55 511	46 679
Andre Innbyggere	102	121	127	132	110
Utbet. Gj.snitt Pr sept	24 460	24 928	30 875	24 762	30 648

Antall brukere av ordinære har gått ned fra 132 til 110 personer sammenlignet med 2018, men gjennomsnittlig utbetaling har økt litt. Dette kan skyldes at noen flere har hatt full sosialhjelp en periode og dermed høyere utbetaling. Vi ser også at en del personer på AAP har hatt sosialhjelp i påvente av en vurdering av uførepensjon.

Antall enslige over 25 år har en nedgang fra 1. tertial hvor det nå er 42 personer pr september fra 51 personer i samme periode i 2018, antall ungdommer på denne ytelsen er ingen villet utvikling og det jobbes med tett oppfølging og aktivitet for denne gruppen. Det settes ned et eget ungdomsteam i NAV Nærøysund som skal jobbe med ungdom under 30 år.

Gruppen ungdom under 25 år har økt med 3 personer.

Antall flyktninger som har mottatt hjelp de 9 første månedene har økt, men tallet på enslige forsørgere som har fått hjelp har gått ned med 2 personer.

Totale utbetalinger pr september i 2019 er tilnærmet det samme som for samme periode i 2018.

Vi håper på at det med en stabilere stab vil kunne gi oss bedre resultater over tid.

Gjeldsrådgivning har også vært litt redusert dette året, men det er satt inn tiltak med litt nabohjelp til dette er stabilt igjen.

Avvik for ansvar 301 pr. 2 tertial:

Et merforbruk på ca. kr 170.000,-

Ansvar 320 og 330 Nærøy bo- og behandlingssenter

Lønnsutgifter som overtid og kjøp av vikarer er benyttet for å ha forsvarlig drift i fra juni og til dd. Det er leid inn en sykepleiere fra byrå i ukene 25- 33. (De arbeidet gratis i 3- 4 uker før feriestart for å bli kjent.) Det medfører økte kostnader samt utgifter til husleie.

Art. 16000 Egenbetaling kommer etterskuddsvis.

Spesielt ved akutt / rehabiliteringsavdelingen varierer det med 6 - 8 korttidsplasser. Dette vil ha betydning for inntekten til avdelingen. Flere korttidsplasser gir mindre inntekt

Art. 1200 Inventar og utstyr. Merforbruk. Dette på grunn av at ved kontroll av takheiser ble det funnet store mangler, og fire av takheismotorene fikk bruksforbud. Disse måtte erstattes med nye.

Avvik

Det kan bli et merforbruk på ca. 1 – 1,2 mill kr. på NBBS 1 og 2

Ansvar 340 - tiltak psykisk utviklingshemmede

Regnskapet pr. 31.08.19 viser et totalt forbruk for ansvar 340 - 113% - medberegnet inntekt for ressurskrevendebrukere 66 %, men har et avvik på - 884.000 fra i fjor (71%) Lønnsutgifter er 64 %

Tjeneste 25420 administrasjon - viser et forbruk på 69 %

Tjeneste 25476 avlastning i bolig - forbruk 56 %

Forventer økning i avlastning for flere barn, (flere med utenlandsk opprinnelse) i 2019 / 2020

Tjeneste 25477 Tverrvegen - forbruk 60 %

Økt press på avdelingen med oppfølging av brukere som bor hjemme, samt avlastning i bolig.

Bygging av nye Tverrvegen er godt i gang. Skal være ferdigstilt 15.12.19. Det er usikkert om fristen overholdes, da det varsles om ca. 2-3 uker forsinkelse. Deler av uteområdet er utsatt til våren, deriblant asfaltering.

Tjeneste 25478 Bjørkåsveien – forbruk 66 %

Ansvar 350 Hjemmebaserte tjenester

Tjeneste 25470 – hjemmesykepleien og 25480 Nattevakt hjemmebasert

Området har en del utfordringer med sykefravær og bruk av overtid. Art 10201 sykevikar viser et forbruk på 129 %. Art 10400 overtid viser et forbruk på 246 %. Mulig årsak kan være mye alenejobbing og flere brukere som krever at det er to personer tilstede i ved hvert besøk i hjemmet. Dette har ført til at bemanningen på dagtid helg har vært økt store deler av perioden.

Art 13700 kjøp av tjenester fra andre var budsjettert med kr 0. Dette er en post som vi benytter når vi blant annet leier inn sykepleiere fra vikarfirma. På grunn av liten tilgang på denne kompetansen har vi vært nødt til å benytte vikarfirma. Vi må leie inn sykepleier i 100 % stilling for resten av 2019 noe som medfører økte kostnader.

Totalt for området viser regnskapet et samlet forbruk på 59 % følge budsjett.

Tjeneste 25471 – hjemmehjelp.

Dette er en tjeneste hvor etterspørselen har gått ned. Antall brukere er redusert og regnskapet viser et forbruk på 49 % og egenbetalingen ligger på 57 %.

Tjenesten 25473 Trygghetsalarm og Tjenesten 25474 - Korttidshjelpemidler

Forbruk viser 2% - det er ikke foretatt noe innkjøp av trygghetsalarmer på grunn av at vi avventer innkjøp og iverksettelse via VINA prosjektet. Innføringen av nye trygghetsalarmer som var forventet å være i drift i september er utsatt og det er nå en forventning om å få de i drift før jul 2019.

Ansvar 350 Hjemmebaserte tjenester

Området viser et samlet forbruk på 62 %.

Ansvar 360 - rus og psykiaritjenesten

Tjeneste: 25401 Fiskarbyen bokollektiv psykiatri

Prosent forbruk blir misvisende da tilskudd ressurskrevende brukere ikke er regnskapsført, men resultatet kan indikere at en greier å holde seg innenfor budsjettrammen da lønnsutgifter ligger på 62%.

Forbruk: 135% (2.tertial i fjor viste 142%)

Tjeneste: 25404 Bokollektiv Halsanvegen

Regnskapstall viser at lønnsutgifter ligger på 71%. Årsaken er at vi har vært nødt til å øke ressursen på helg på grunn av økende oppdragsmengde. Det har også vært foretatt en etterbetaling lønn til en ansatt som har vært lønnet i for lav stillingsprosent over to år. Prosent forbruk blir misvisende da tilskudd ressurskrevende tjenester ikke er regnskapsført. Forbruk: 208,7% (2.tertial i fjor viste 185%)

Sum ansvar 360: 150,8% (2. tertial i fjor viste 147%)

Totalt i tjenesten kan foreløpig beregninger tyde på at man går i balanse, med et lite forbehold om tjenestens uforutsigbarhet hva gjelder brukere. Tjenesten preges av uforutsigbarhet, og det oppleves stadig å få brukere med rett på mye hjelp.

I tråd med kompetanseplan har vi to sykepleiere på videreutdanning i tverrfaglig psykisk helsearbeid, og de er ferdig utdanna våren 2020.

Tjenesten fortsetter planlegging og prosjektering av nytt botilbud for brukergruppen alvorlig psykisk syke og ROP brukere. Vi ønsker mest mulig friskhetstenkning, med bygging av alminnelige omsorgsboliger med bemannings- og arbeidsbase lokalisert til Halsanvegen. Det er usikkerhet om det er lønnsomt å renovere deler av eksisterende boligmasse eller bygge nytt, og dermed har byggestart blitt utsatt.

Ansvar 370- tjenester i bokollektiv

Felles for tjeneste 25479 og 25483:

Tjenesten har relativt høyt sykefravær, begge tjenestene har flere ansatte som er langtidsykemeldt. I de første månedene har det også vært høyt egenmeldt fravær.

10201: Viser et overforbruk.

11950: Viser et overforbruk. Skyldes at avdelingen selv må ta kostnadene med lisenser og forbruk på fagsystemene Profil og MinVakt

Tjeneste: 25479 – Sjøsiden omsorgsboliger

Forbruk: 63 %

Tjeneste: 25483 – Bokollektivet

Forbruk: 62 %

Totalt forbruk for ansvar 370: 62 %

Det forventes at budsjettet går i balanse.

Ansvar 380- Forebyggende enhet

Legekontoret:

Har hatt et markant merforbruk på kjøp av tjenester fra andre 13700 og kjøp av tjenester 11230 enn budsjettet med, grunnet ubesatte stillinger og dermed vikarleie fra firma. Det har også vært en økning i legevaktgodtgjøring. Noe av dette vil dekkes opp med ubrukte lønnsmidler. Forbruk 89%.

Noe av merforbruk vil bli rettet opp ved noe ubrukte lønnsmidler, samt refusjoner og overføringer fra andre som kommer i slutten av året, men det vil kunne være nødvendig å øke rammen.

Helsestasjon:

Ser ut til å gå i balanse.

Forbruk 52 %. Det er planlagt å kjøpe nye møbler til kontorene da stoffet på stolene er i stykker og barna river ut skumgummi i stolene.

Vi venter refusjoner fra refusjoner fra Leka kommune og fra Trøndelag fylkeskommune i slutten av året.

Har fått 500 000 i prosjektmidler fra staten. Har ansatt psykiatrisk sykepleier og midlene vil fortrinnsvis gå til lønn.

Jordmor:

Har et merforbruk på lønn overtid. Dette vil bli rettet opp med refusjoner fra fylkeskommunen og Leka kommune. Når dette mottas vil budsjettet gå i balanse. Forbruk 188 %.

Frisklivsentralen:

Innenfor budsjett, har et merforbruk på reiseutgifter da 2 stykker har vært på samling med andre frisklivsentraler i Stjørdal. Dette skal dekkes opp av bundet fond.

Har brukt ca. 46% av lønnsinntektene da frisklivsentralen ikke har vært fullt ut bemannet i starten av året.

Forbruk 34%.

Fysioterapi privat:

Ingen ting å bemerke

Fysioterapi kommunal:

Har husleie på Sentrum Campus på 60 000 som det ikke er budsjettet med.

Forbruk 68 %

Kommunepsykolog:

Vil bli et merforbruk på opplæring/ kurs da han spesialiserer seg.

Forbruk 88 %.

Administrasjon forebyggende enhet:

Ingen ting å bemerke

Forbruk 65 %.

Forebyggende enhet:

På 2. tertial er det et samlet forbruk på 80 %.

DRIFTS- OG UTVIKLINGSAVDELINGEN

DRIFTS- OG UTVIKLINGSAVDELINGEN		Regnskap 2019	Buds(end) 2019	Regnskap 2018	%- forbruk
400	DRIFT OG UTVIKLINGSSJEF	1 440 662	1 490 200	1 244 260	97
410	BYGNINGSSJEF	- 298 607	450 536	- 1 554 917	-66
411	KOMMUNEINGENIØR	11 399 711	11 468 400	9 856 335	99
412	BRANNSJEF	1 315 202	2 782 900	1 382 524	47
413	EIGENDOMSSJEF	26 692 452	21 331 993	23 135 761	125
420	JORDBRUKSSJEF	820 672	1 185 923	639 986	69
421	SKOGBRUKSSJEF	793 701	855 683	638 207	93
422	NÆRINGSKONSULENT	509 047	-	271 296	0
SUM DRIFTS- OG UTVIKLINGSAVDELINGEN		42 672 840	39 565 635	35 613 450	108

Kommentarer:

Det er stor aktivitet ved avdelingen. Ut over ordinær drift jobbes det for fullt med utarbeidelse og gjennomføring av vedtatte prosjekter. Status for drifta er at vi stort sett er i rute. Det gjennomføres de tiltak som vi har ressurser til, både personell og økonomisk.

Det er mange saker og henvendelser som kommer inn, og det jobbes godt og alle får den tilbakemeldingen og tilstrekkelig behandling innenfor de rammer som er gitt.

Arbeid med kommunesammenslåing tar en del ressurs. Det er fokus på at det ikke skal gå utover tjenesteproduksjon, men ser at dette er krevende.

De områdene som det pr. 30.08.19 er størst usikkerhet rundt er budsjettpostene for vedlikehold, energikostnader og husleieinntekter. Dette gjelder vedlikeholdsmidlene til bygg, sommer og vintervedlikehold veg. Dette er poster som til en viss grad er vanskelig å styre. Med en bygningsmasse på ca 60 000 m² og 145 km veg, og med et stort vedlikeholdsetterslep, vil det kunne oppstå uforutsette ting som må vedlikeholdes eller utskiftet.

Energikostnadene har økt som følge av økt priser på kraften. Budsjettet for 2019 har ikke tatt hensyn til denne økningen.

På inntektssiden er det avvik på husleieinntekter. Dette skyldes i hovedsak omgjøringer innenfor TPU, som gjør at det leies ut færre enheter.

Konklusjon: Slik status er nå ligger avdelingen an for å få et overforbruk på ca 2,0 – 2,5 mill.

Ansvar 400 Drifts og utviklingssjef

Høyt forbruk i 2. tertial, skyldes at inntekter ikke er periodisert.

Inntekter og utgifter i henhold til budsjett

Ansvar 410 Bygningssjef

Lavt forbruk i 2. tertial, skyldes at interne utgifter ikke er ført.

Inntekter og utgifter i henhold til budsjett.

Ansvar 411 Kommuneingeniør

Det jobbes godt på driftssiden. Høyt forbruk skyldes at intern overføringer ikke er periodisert, avskrivninger er høyere enn budsjettet og at tilskudd til gatelys er utbetalt.

Usikkerheten ligger i vedlikeholdsbudsjettet. Der er gjennomført første sesong med brøyting i egenregi på Kolvereid. Vi har ikke analysert kostnadene på dette ennå, noe vi vil komme tilbake på. Kostnadene for andre tertial er lavere, sammenlignet med 2018. Blir væreforholdene/nedbøren normale, vil rammene holde.

Vedlikeholdet på vegene er i samsvar med hovedplan veg.

Ellers er ansvaret i henhold til budsjett.

Ansvar 412 Brannsjefen

Inntekter og utgifter i henhold til budsjett

Ansvar 413 Eiendomssjef

Energiforbruket er noe lavere i 2019 enn i 2018, andre tertial. Kostandene er derimot høyere. Dette skyldes at kraftprisen har steget, ca 20 øre. Budsjettet for 2019 har ikke tatt hensyn til denne kraftprisen, da den ikke var kjent ved utarbeiding av budsjettet, og overforbruket på disse posten ser ut til å bli ca kr. 0,5 mill.

Det er også høyt forbruk på vedlikeholdsmidlene, men det er innført innkjøpsstopp, og dette vil kunne minke overforbruket. Dette er en utfordring da behovet for vedlikehold/utskiftninger er stort.

Husleieinntekter er lavere enn budsjettet. Dette skyldes lavere utleiefrekvens over en periode. Status på 01.09.19 er at alle enheter er utleid. Det er i perioden blitt avvirket 10 enheter til selskapet BEU, som gjør av våre egne enheter er utleid.

Arbeidet med «leie til eie» er det satt trykk på og det forventes at det i løpet av siste halvdel av 2019 inngås flere kontrakter.

Slik situasjonen er, innehar Nærøy kommune for mange enheter. Det er igangsatt arbeid med å minske antallet. Slik status er etter andre tertial er at det vil bli en mindre inntekt på husleier tilsvarende ca kr. 0,8 mill.

En annen årsak til høyt forbruk er avskrivningene er ført, og de er ca kr, 2 mill høyere en budsjettet.

Totalt vil ansvaret få et over forbruk på ca, 2,5 mill kroner.

Ansvar 420 Jordbrukssjef

Inntekter og utgifter i henhold til budsjett

Ansvar 421 Skogbrukssjef

Inntekter og utgifter i henhold til budsjett

Ansvar 562 – 566 og 621 (VAR området og Nærøy og Vikna fellesvassverk)

Inntekter og utgifter er ihht budsjett.

Ansvar 800 Skatter, rammetilskudd, renter, avdrag mv.

Skatteinngangen ligger over budsjett i årets 8 første måneder. Regjeringen har tidligere i RBN -19 oppjustert tidligere skatteanslag med 1,35 mrd. kroner.

Nærøy kommune hadde i 2018 en negativ befolkningsutvikling, som også får innvirkning på budsjettet for 2019. Budsjett 2019 bygger i utg.pkt på 5120 innbyggere pr 1.1.2019, mens den negative befolkningsutviklingen 2018 resulterte i en reduksjon i antall innbyggere til 5072 innbyggere pr 1.1.2019. Dette gir negativ virkning på rammetilskudd (inntektsutjevningen) for 2019. Sammenholdt med utsiktene til økning i skatteinntektene vil nettovirkningen allikevel gi et positivt utslag på de frie inntektene, ut i fra de forhold vi kjenner i dag.

Den kommunale lønns- og prisveksten (deflatoren) er i RNB 2019 justert opp fra 2,8 % til 3,0 %. Dette vil medføre at realinntektsveksten trekkes ned med ca. 1 mrd. kroner på landsbasis.

Norges Bank har fra september 2018 økt styringsrenten i alt 4 ganger, fra 0,5 prosentpoeng til dagens nivå på 1,50 prosentpoeng. Dette vil normalt bety økte finanskostnader for kommunene. Nærøy har en stor andel av sine innlån bundet i fastrenteavtaler, og vil merke renteøkningen først ved utløpet av fastrenteavtalene og ved nye låneopptak. Dette forsterker ytterligere viktigheten av å ha kontroll på gjelden til kommunen fremover. Makroøkonomiske faktorer som lavere vekst i amerikansk og europeisk økonomi gjør sitt til at det kun forventes mindre endringer i de langsiktige fastrentene. Til tross for økt lånerente tilsier en stor andel fastrenteavtaler at renteutgiftene vil ligge innenfor budsjett.

Det er budsjettet med midler fra havbruksfondet på til sammen fire mill. kroner i 2019. Det er nå klart at Nærøy vil motta 5,1 mill kroner fra havbruksfondet i 2019.

Investeringsprosjekter 2019

Prosjekt 6410 Traktor (kr. 1 000 000,-)

I 2014 ble det innkjøpt ny traktor. Denne har nå gått ca 4000 timer og det vil være fornuftig å få byttet den inn til en ny. Traktoren er et viktig redskap i kommunens totale drift. Det jobbes med konkurransegrunnlaget og vil bli utført innen 2019.

Prosjekt 6413 Veghøvel (Kr. 4 000 000,-)

Veghøvel er bestilt og blir levert i løpet av des 2019.

Prosjekt 8214 Kolvereid barnehage (kr. 20 000 000,-)

Arbeidet er igangsatt og ferdigstilles i løpet av første halvdel 2020

Prosjekt 8216 Nærøysundet skole

I forbindelse med budsjettet for 2019 ble arbeidet med dette utsatt. Dette med bakgrunn i å se dette opp mot skolestruktur i ny kommune.

Modulbarnehagen som sto på Kolvereid barnehage er flyttet til Ottersøy for å dekke arealer til SFO

Prosjekt 8261 og 8271 Nytt basseng/Idrettshall (kr. 246 250 000,-)

Prosjektet er igangsatt, grunnarbeider, det jobbes videre i samspill med entreprenør på byggetekniske detaljer. Prosjektet, sammen med idrettshaller, har en kostnadsramme på kr. 246 250 000,- inkl mva. Det forventes at prosjektet er ferdigstilt mai 2021.

Prosjekt 8262 Kolvereid skole (kr. 31 750 000,-)

Prosjektet nye Kolvereid skole er i gang og er i rute. Prosjektet ferdigstilles mai 2020.

Prosjekt 8417 Oppgradering av kommunale bygg (kr. 6 000 000,-)

Det er et stort behov for oppgradering av deler av den kommunale bygningsmassen.

Følgende prosjekter er planlagt

- Ventilasjon Foldereid skole – arbeid/materiell bestilt og utføres innen 2019
- Radonsperre Nærøysund skole - utført
- Oppgradering av uteareal ved Bjørkåstunet - Utført
- Oppgraderingstiltak boliger - Utført
- Oppgradering kulturhus – gulv. - Utført

Prosjekt 8422 Rus/Psykiatri 6 enheter (kr. 2 500 000,-)

Prosjektet er et tiltak i kommunen plan for Rus og psykiatri. Dette prosjektet er satt på vent med tanke på organisering i Nærøysund. Det planlegges oppgradering av et par boliger i Halsanvegen – dette er under planlegging – forventet utførelse slutten av 2019.

Prosjekt 8423 - Samlokalisering PU (kr. 20 000 000,-)

Prosjekt er i gang – forventet ferdigstilling jan/feb 2020

Prosjekt 8426 – Tilbygg legekantor/skadestue (kr. 8 000 000,-)

Tilbygg og oppgradering legekantorene. Prosjektet er lagt på Doffin, og det gjennomføres en kvalitetssikring av konkurransegrunnlaget. Forventet oppstart jan 2020.

Prosjekt 8430 Kjøp av leiligheter (kr. 5 000 000,-)

Det vises til KS-sak 42/17, kjøp av leiligheter. Prosjektet er finansiering av kjøp av de 7 enhetene som det er inngått kontrakt på. Prosjektet finansieres gjennom tilskuddsmidler fra Husbankene og leieinntekter. Prosjektet vil også være en del av arbeidet med «leie til eie», som det er satt fokus på, som et ledd i det boligsosiale arbeidet. 5 av enhetene ble kjøpt i 2018, resterende forventes å bli ferdigstilt i 2019.

Prosjekt 8703 Opprusting kommunale veger (kr. 6 000 000,-)

Hovedplan veg er vedtatt og der fremkommer et behov for opprusting tilsvarende ca. kr 65 000 000,-. Opprustingsprogrammet foreslås å gå over hele planperioden. Hovedplanen gir føringer for hvilke veger som skal prioriteres. Følgende veger prioriteres i år:

- Kv 321 – Ottersøy – Holandslia - Utført
- Kv 701 – Øksninga - Utført
- Kv 410 – FV – Noreitran - Utført
- Kv 411 – KV – Landskjæret - Utført
- Boligfelt Abelvær - Utført
- Erstatte bru med kulvert på Torsdag og Hansmoen - Utført
- Reasfaltert Thomasvegen - Utført

Prosjekt 8504 Investering fellesvassverket (kr. 6 400 000,-)

Følgende prosjekt er planlagt i 2019:

- Prosjektering av høydebasseng og tilhørende infrastruktur, overføringsledning til Vikna ved Nærøysundet.
- Prosjekt lekkasjesøk. Det vil bli igangsatt arbeid med et oppfattende arbeid med å finne lekkasjer på nettet. En grov vurdering tilsier at det ca 20 % lekkasjer på nettet, noe som tilsvarer ca 400 000 m³ vann.
- Etablere punkter for driftsovervåking og digitalisering

Kostnadene fordeles 50/50 Nærøy og Vikna.

Prosjekt 8512 Høydebasseng Marøy (kr. 10 000 000,-)

Prosjektet er med tanke på den utviklingen som foregår på Marøya. Det er behov for å tilpasse eksisterende vannledning inkl kummer med tanke på dimensjon og traseer. I tillegg

er det planlagt nytt høydebasseng, som skal forsyne Marøya og i tillegg gi ekstra sikkerhet i forsyningen på nettet. Deler er allerede planlagt, men før igangsetting vil flere detaljer bli avklart. Forventet oppstart høsten 2019.

**Prosjekt 8524/8615 – Sanering av Vannledning/avløpsledning – Nedre Kirkåsen
(kr. 6 500 000,-)**

Dette er del 2 av dette prosjektet. Arbeidene er i gang og vil bli slutført i 2019. Prosjektet vil sikre vannforsyningen og redusere lekkasjer.

Prosjekt 8528/8616 – Sanering av vann-/avløpsledning – Nordre (kr. 1 000 000,-)

Prosjektet er ihht hovedplan vann og er en utskifting av gamle anlegg. Prosjektet vil sikre vannforsyningen og redusere lekkasjer. Det vil også gi en bedre og sikrer avløp/overvannshåndtering. Prosjektet vil også tilrettelegge for en videre utviklings av Nordre som boligområde. Prosjektet utsettes til 2020.

Prosjekt 8530/8618 – Sanering av vann-/avløpsledning – Idrettsvegen (kr. 2 500 000,-)

Prosjektet er en forlengelse av saneringen som gjennomføres i Nedre Kirkåsen. Prosjektet skal sikre tilførsel til boligområdene og sørge for «rundkjøring» av vanntilførselen. Det vil samtidig få utbedret feil på veglysanlegget langs idrettsvegen. Prosjektet utsettes til 2020

Prosjekt 8605 Oppgradering renseanlegg (kr. 9 500 000,-)

Det er blitt utarbeid forprosjekt på nytt renseanlegget for Kolvereid. Det jobbes nå med plassering av anlegget, noe som også har med den totale kostnaden å gjøre. Endelig forprosjekt med plassering legges frem som egen sak.

X.X. BUDSJETTSKJEMA 1A - DRIFT

Budsjettskjema 1A - drift	Budsjett 2019	Revidert Budsjett 2018	Opprinnelig Budsjett 2018
Skatt på inntekt og formue	130 300 000	117 632 000	114 332 000
Ordinært rammetilskudd	195 200 000	198 514 000	197 015 000
Skatt på eiendom	16 000 000	17 200 000	15 000 000
Andre direkte eller indirekte skatter	24 000	24 000	24 000
Andre generelle statstilskudd	7 199 290	69 267 532	2 143 000
Sum frie disponible inntekter	348 723 290	402 637 532	328 514 000
Renteinntekter og utbytte	6 021 000	2 221 000	2 221 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	14 600 000	12 400 000	12 400 000
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Avdrag på lån	22 700 000	19 500 000	21 800 000
Netto finansinnt./utg.	(31 279 000)	(29 679 000)	- 31 979 000
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	-	-	-
Til ubundne avsetninger	21 035 215	100 295 465	22 870 932
Til bundne avsetninger	-	-	-
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk	6 796 215	13 498 506	13 498 506
Bruk av ubundne avsetninger	11 377 493	2 142 500	2 142 500
Bruk av bundne avsetninger	-	-	-
Netto avsetninger	(2 861 507)	(84 654 458)	- 5 239 556
Overført til investeringsbudsjettet	800 000	450 000	450 000
Til fordeling drift	313 782 783	287 854 074	290 845 444
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	313 782 783	287 854 074	290 845 444
Mer/mindreforbruk	-	-	-

Regnskap 2017	Note
115 006 452	1
194 911 008	1
14 014 906	2
25 077	
34 973 930	3
358 931 373	
2 535 663	4
-	
9 341 334	5
-	
16 615 440	6
- 23 421 111	
-	
21 777 725	
33 088 682	
6 203 665	
2 306 306	
3 820 296	
(42 536 140)	
-	
292 974 123	
308 744 002	
15 769 879	

REGNSKAPSSKJEMA 1B DRIFT

	Budsjett 2019	Regulert budsjett 2018	Regnskap 2017
100 RÅDMANN	32 523 570	34 919 428	27 613 818
101 LEDER FOR INNVANDRINGSTJENESTEN - ikke i bruk i	0	3 143 467	-6 046 012
160 OSK	5 053 531	4 972 780	5 078 644
200 OPPVEKST- OG KULTURSJEFEN	30 853 175	29 468 039	29 788 517
201 INNVANDRINGSTJENESTEN	9 425 349	0	
220 ABELVÆR OPPVEKSTSENTER	1 763 448	1 766 202	1 936 747
222 FOLDEREID OPPVEKSTSENTER	5 530 597	5 689 410	5 210 594
223 GRAVVIK OPPVEKSTSENTER	4 288 909	4 181 931	4 023 200
224 KOLVEREID SKOLE	17 465 361	14 806 677	16 588 020
225 LUND SKOLE	475 000	515 000	159 892
226 NÆRØY UNGDOMSSKOLE	16 394 645	17 269 930	16 190 736
227 OPLØ OPPVEKSTSENTER			700 867
228 NÆRØYSUNDET SKOLE	12 032 004	11 382 217	9 959 331
229 VÆRUM BARNEHAGE	1 464 166	1 494 920	1 331 015
240 KOLVEREID BARNEHAGE	15 144 386	13 810 288	12 400 982
260 KULTUR OG FRITID	6 528 896	5 932 298	5 405 832
300 HELSE OG SOSIALSJEF	19 752 409	18 959 770	29 080 686
301 NAV	3 838 893	3 689 950	7 622 868
320 LEDER NBBS 1	18 806 286	17 707 860	19 621 210
330 LEDER NBBS 2	24 159 077	23 524 854	21 568 178
340 MILJØTJENESTEN	15 634 057	16 269 735	15 145 772
350 LEDER FOR HJEMMEBASERTE TJENESTER	14 964 474	14 754 980	13 754 980
360 LEDER RUS/PSYKIATRI	10 181 556	9 286 937	9 101 579
370 LEDER TJENESTER I BOKOLLEKTIV	16 638 133	15 372 970	14 860 573
380 FOREBYGGENDE ENHET	15 780 931	13 168 930	0
400 DRIFT OG UTVIKLINGSSJEF	1 490 200	1 706 973	1 736 666
410 BYGNINGSSJEF	1 183 051	889 053	-728 703
411 KOMMUNEINGENIØR	15 969 438	12 203 471	10 981 283
412 BRANNSJEF	2 783 370	2 683 306	3 517 277
413 EIGENDOMSSJEF	25 417 336	19 751 524	21 643 150
420 JORDBRUKSSJEF	1 192 855	1 107 322	1 153 039
421 SKOGBRUKSSJEF	1 055 823	1 047 980	708 306
422 NÆRINGSKONSULENT	455 500	265 500	285 595
562 SELVKOST - VANN	-1 656 270	-1 339 951	-1 193 885
563 SELVKOST - AVLØP	-847 152	-587 936	-450 747
564 SELVKOST - RENOVASJON	-6 800	78 421	-9 221
565 SELVKOST - SLAM	1 400	85 349	-32 751
566 SELVKOST - FEIING	-58 472	-61 609	115 253
621 FELLESVASSVERKET	0	0	-731
650 PPT	-1	0	-35
800 SKATTER, RAMMETILSK, RENTER, AVDRAG, M.V	-31 896 348	-29 072 532	9 921 477
NETTO - FORDELT FRA 1A	313 782 783	290 845 444	308 744 001

					BUDSJETTREGULERING		
VEDTAK	BUDSJETT KONTONR.				OPPRINNEL. BUDJETT	REVIDERT BUDSJETT	ØKTE UTG./ RED. INNT.
Møte november	10900	800	17000		-16 054 000	-8 075 000	7 979 000
Møte november	10990	800	17000		-833 200	-411 200	422 000
Møte november	10900	800	17100		6 115 300	5 178 600	
Møte november	10990	800	17100		294 100	246 300	
Møte november	10900	800	17300		-	-4 671 000	
Møte november	10990	800	17300		-	-238 200	
Møte november	18700	800	80000		-117 323 000	-130 300 000	
Møte november	18000	800	84000		-204 229 000	-195 200 000	9 029 000
Møte november	18100	800	84000		-4 000 000	-5 124 290	
Møte november	12700	100	12000		805 000	5 000	
Møte november	19400	100	12000		-800 000	-	800 000
Møte november	14907	100	99999		100 000	-	
Møte november	10100	370	25479		3 696 282	3 796 282	100 000
Møte november	14700	100	12004		1 600 000	-	
Møte november	19400	100	12004		-1 600 000	-	1 600 000
Møte november	10300	100	10003		20 000	-	
Møte november	10400	100	10003		5 000	-	
Møte november	10596	100	10003		1 500	-	
Møte november	10800	100	10003		85 000	-	
Møte november	10900	100	10003		5 000	-	
Møte november	10990	100	10003		5 900	-	
Møte november	11000	100	10003		2 000	-	
Møte november	11151	100	10003		5 000	-	
Møte november	11230	100	10003		20 000	-	
Møte november	11300	100	10003		5 000	-	
Møte november	11400	100	10003		20 000	-	
Møte november	11500	100	10003		10 000	-	
Møte november	11600	100	10003		5 000	-	
Møte november	11700	100	10003		5 000	-	
Møte november	11710	100	10003		10 000	-	
Møte november	12000	100	10003		3 000	-	
Møte november	14290	100	10003		10 000	-	
Møte november	17000	100	10003		-5 000	-	5 000
Møte november	17290	100	10003		-10 000	-	10 000
Møte november	13500	300	25200		4 000 000	5 000 000	1 000 000
Møte november	11800	413	12120		3 000 000	3 500 000	500 000
Møte november	16300	413	12120		-3 500 000	-2 000 000	1 500 000
Møte november	19400	800	88000		-4 379 383	-4 611 993	
						-	
Kontrollsum					-332 905 501	-332 905 501	22 945 000

G
SPARTE UTG.
ØKTE INNT.
936 700
47 800
4 671 000
238 200
12 977 000
1 124 290
800 000
100 000
1 600 000
20 000
5 000
1 500
85 000
5 000
5 900
2 000
5 000
20 000
5 000
20 000
10 000
5 000
5 000
10 000
3 000
10 000
232 610
22 945 000

BUDSJETTREGULERING KS NOVEMBER 2019

					OPPRINNEL.	REVIDERT	ØKTE UTG./	SPARTE UTG.
	Kontostreng				BUDJETT	BUDSJETT	RED. INNT.	ØKTE INNT.
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	100	12004	IT	2 300 000	1 692 686		607 314
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	100	12030	KOMMUNESAMMENSLÅING	-	566 769	566 769	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	200	20110	BARNEHAGEDRIFT FELLES	-	13 333	13 333	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	200	20210	GRUNNSKOLE FELLES	320 000	793 558	473 558	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	200	22210	LOKALER PPT	35 000	35 432	432	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	201	21303	FREMME SPRÅKLIGE VOKSNE (fra 1/5-13)	-	7 485	7 485	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	201	24204	FLYKTNING TJENESTEN	50 000	66 036	16 036	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	222	20202	FOLDEREID SKOLE	-	1 000	1 000	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	224	20204	KOLVEREID SKOLE	25 000	38 845	13 845	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	260	36520	NÆRØYA	-	5 046	5 046	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	260	37300	KINO	79 000	78 769		231
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	350	25470	HJEMMESYKEPLEIE	4 100	4 100		
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	380	24100	LEGEKONTOR	-	34 188	34 188	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	410	30100	PLANSAKSBEHANDLING	7 700	-		7 700
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	410	30300	KART OG OPPMÅLING	82 000	11 345		70 655
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	22109	VÆRUM BARNEHAGE	12 200	-		12 200
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	31500	BOLIGBYGGING OG FYSISKE BOMILJØTILTAK	-	57 825	57 825	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	32500	FESTETOMTER - INDUSTRIFORMÅL	38 800	38 868	68	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33000	KOMMUNALE FERGELEIER	113 500	113 546	46	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33200	KOMMUNALE VEIER	1 000 000	1 386 791	386 791	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33210	KOMMUNALE VEIER, SOMMER	-	377	377	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33211	KOMMUNALE VEIER, VINTER	-	319 672	319 672	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33220	HAVNEVESEN	91 000	91 186	186	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33230	VEGLYS	58 700	68 013	9 313	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33240	TRAFIKKSIKKERHETSTILTAK	-	9 554	9 554	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	33500	PARKER, PLASSER, TORG	249 000	249 510	510	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	38100	SENTRALIDRETTSANLEGGET	2 400	2 480	80	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	411	38508	REMMASTRAUMAN	40 800	42 099	1 299	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	412	33900	BRANNVESENET	146 000	146 470	470	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	12120	EIENDOMSFORVALTNING	-	66 526	66 526	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	13000	RÅDHUS	863 900	898 255	34 355	

Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	13010	HELSEHUSET	105 700	176 169	70 469	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	13011	DPS-BYGGET	-	164 024	164 024	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22102	FOLDEREID BARNEHAGE	2 700	-		2 700
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22103	GRAVVIK BARNEHAGE	44 200	44 231	31	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22104	KOLVEREID BARNEHAGE	391 000	412 554	21 554	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22109	VÆRUM BARNEHAGE	-	12 280	12 280	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22220	ABELVÆR SKOLE	182 000	182 096	96	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22222	FOLDEREID SKOLE	320 000	330 482	10 482	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22223	GRAVVIK SKOLE	46 000	46 598	598	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22224	KOLVEREID SKOLE	748 000	1 603 667	855 667	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22225	LUND SKOLE	2 300	2 341	41	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22226	NÆRØY UNGDOMSSKOLE - NY	3 202 000	3 249 286	47 286	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22227	OPLØ SKOLE	70 000	70 395	395	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22228	NÆRØYSUNDET SKOLE	545 000	558 955	13 955	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	22230	NÆRØY UNGDOMSSKOLE - GAMMEL	91 500	94 075	2 575	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26110	NÆRØY BO OG BEHANDLINGSSENTER	2 849 000	3 062 001	213 001	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26111	SJØSIDEN/FISKERBYEN	-	4 429	4 429	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26112	VASKERI	-	19 067	19 067	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26113	KJØKKEN	-	347	347	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26510	NÆRØY ELDRESENTER	1 384 000	1 384 854	854	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26520	VÅRTUN	37 500	37 540	40	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26530	ÅSEN BOLIGFELT	249 600	251 766	2 166	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26540	KOMMUNALE TRYGDEBOLIGER	231 600	237 878	6 278	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26541	TPU-BOLIGER	241 000	308 250	67 250	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26560	KOMMUNALT DISPONERTE BOLIGER (PSY	251 000	251 325	325	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	26570	KOMMUNALE Utleieboliger	227 000	407 106	180 106	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	38101	NÆRØYHALLEN	104 000	138 517	34 517	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	413	38600	KULTURHUSET	62 600	110 935	48 335	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	421	32000	GRYTBOGEN	6 200	6 263	63	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	421	32001	KRAFTUTBYGGING GRYTBOGEN	51 200	51 277	77	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	562	34000	PRODUKSJON AV VANN	-	331 648	331 648	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	562	34500	DISTRIBUSJON AV VANN	-	2 523 354	2 523 354	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	563	35010	RENSEANLEGG	-	31 357	31 357	

Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	563	35300	AVLØPSNETT	-	856 737	856 737	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	564	35500	INNSAMLING AV FORB.AVF.	1 300	1 375	75	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	15900	566	33810	FEIERVESENET	-	13 930	13 930	
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	19900	800	86000	MOTPOST AVSKRIVNINGER	- 16 964 200	- 20 058 472		3 094 272
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	19900	562	86000	MOTPOST AVSKRIVNINGER	-	- 2 855 002		2 855 002
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	19900	563	86000	MOTPOST AVSKRIVNINGER	-	- 888 094		888 094
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	19900	564	86000	MOTPOST AVSKRIVNINGER	- 1 300	- 1 375		75
Budsj.reg etter oppdatert avskr.	19900	566	86000	MOTPOST AVSKRIVNINGER	-	- 13 930		13 930

-

-

Nærøy kommune

Arkiv: 001
Saksmappe: 2012/733-3
Saksbehandler: Hege Sørli
Dato: 07.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	19.11.2019
80/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Ny kommunelov og inndelingslovens § 27 andre ledd - ikrafttredelse og tolkning
-------------	---

Vedlegg:

- 1 KMD - veileder om ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser til ny kommunelov
- 2 KMD - spørsmål om tolkning av inndelingsloven § 27 andre ledd

Bakgrunn

I de siste to månedene av 2019 med to gamle og en ny kommune er det behov for å tydeliggjøre hvem som har politisk myndighet. Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) har sendt ut to skriv i denne forbindelse;

1. Veileder om ikrafttredelse- og overgangsbestemmelser til ny kommunelov
2. Spørsmål om tolking av inndelingslovens § 27 andre ledd

Av veilederen framgår det at i de kommuner og fylkeskommuner som slås sammen fra 1. januar 2020, skal kommunestyret eller fylkestinget i den nye kommunen eller fylkeskommunen kalles sammen til konstituerende møte innen utgangen av oktober måned 2019, jf. inndelingslovens § 27 første ledd. De nye kommunestyrene og fylkestingene kan fatte vedtak som gjelder den nye kommunen eller fylkeskommunen etter at de er konstituert, de trenger ikke vente med å fatte vedtak til etter nyttår. De nye kommunestyrene og fylkestingene kan imidlertid ikke fatte vedtak som binder de eksisterende kommunene eller fylkeskommunene i deres siste driftsår.

Samtidig varer funksjonsperioden for kommunestyrene og fylkestingene i kommunene og fylkeskommunene som skal slås sammen inntil sammenslåingen trer i kraft, dvs. 1. januar 2020, jf. inndelingsloven § 27 andre ledd. Det følger av den samme bestemmelsen at de avtroppende kommunestyrene og fylkestingenes ansvar og fullmakter likevel er avgrenset til det som er nødvendig for å avslutte virksomheten i de eksisterende enhetene denne siste perioden.

Departementet legger til grunn at bestemmelsene om ikrafttredelse også gjelder for kommuner og fylkeskommuner som i forbindelse med sammenslåing skal opphøre å eksistere 1. januar 2020. Det betyr at den nye kommuneloven gjelder for virksomheten i disse kommunene og fylkeskommunene den siste perioden disse eksisterer.

Det vil riktignok ikke bli avholdt konstituerende møte i kommunestyret og fylkesting i disse kommunene og fylkeskommunene, derfor må ikrafttredelsesdatoen for disse kommunene anses å være den datoen hvor kommunestyret i den nye kommunen har sitt konstituerende møte. For eksempel hvis kommune X skal slå seg sammen med kommune Y og bli ny kommune Z, vil den nye loven tre i kraft for alle tre kommunene på det tidspunktet kommunestyret i Z kommune har sitt konstituerende møte høsten 2019.

Flere kommuner har bedt om departementets vurdering av hvilke saker som hører under myndigheten til de eksisterende kommunenes kommunestyrer. Dette er:

- reguleringsplaner
- utbyggingsavtaler
- kommunale utbyggingsprosjekter
- høringsuttalelser
- skjenkebevillinger
- endringer i vedtekter/forskrifter
- samarbeidsavtaler og samhandlingsplaner med eksterne samarbeidspartnere
- dispensasjonsvedtak etter plan- og bygningsloven

Departementet skriver i sin tolkning at dette i all hovedsak er type saker de eksisterende kommunestyrene ikke kan fatte vedtak i, da vi ikke kan se at de hører under "det som er nødvendig for å avslutte virksomheten". Sakene gjelder forhold fremover i tid, de gjelder ikke avslutning av virksomheten og det vil i de fleste tilfeller ikke være naturlig å vurdere vedtakene som en del av ordinær drift av kommunen de siste månedene. Vedtakene bør derfor i hovedsak treffes av det nye kommunestyret.

Dette kan stille seg annerledes der det er tale om saker som innbyggere eller andre parter har krav på å få behandlet innen en tidsfrist som er før 1. januar. Da må saken vurderes som drift av kommunen, og saken hører under det avtroppende kommunestyret. Tilsvarende stiller det seg i saker der det er reelt behov for å fatte vedtak som kan settes i verk før 1. januar; da må det også høre under det avtroppende kommunestyrets myndighet.

Vurdering

KMD har sendt ut en veileder om ikrafttredelse- og overgangsbestemmelser til ny kommunelov. I pkt. 2.1.2. Særlig om ikrafttredelse av ny lov i kommuner og fylkeskommuner som slås sammen fra 1. januar står følgende; De nye kommunestyrene og fylkestingene kan fatte vedtak som gjelder den nye kommunen eller fylkeskommunen etter at de er konstituert, de trenger ikke vente med å fatte vedtak til etter nyttår.

Samtidig varer funksjonsperioden for kommunestyrene og fylkestingene i kommunene og fylkeskommunene som skal slås sammen inntil sammenslåingen trer i kraft, dvs. 1. januar 2020, jf. inndelingsloven § 27 andre ledd. Det følger av den samme bestemmelsen at de avtroppende kommunestyrenes ansvar og fullmakter likevel er avgrenset til det som er nødvendig for å avslutte virksomheten i de eksisterende enhetene denne siste perioden.

Med bakgrunn i ovenstående presiseringer, forholder rådmannen seg til formannskapet og kommunestyret i Nærøysund kommune, i saker som har direkte betydning for driften av den nye kommunen.

Rådmannens forslag til innstilling:

Nærøy kommunestyre tar innholdet i KMD sin veileder vedrørende ny kommunelov og tolking av inndelingslovens § 27 andre ledd til orientering.

Veileder

Nr.
H-2451

Vår ref

Dato
28. juni 2019

Veileder om ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser til ny kommunelov

Innhold

1. Innledning	2
2. Ikrafttredelse	3
2.1 Ikrafttredelse høsten 2019	3
2.1.1 Opphevelse.....	3
2.1.2 Særlig om ikrafttredelse av ny lov i kommuner og fylkeskommuner som slås sammen fra 1. januar	3
2.2 Ikrafttredelse 1. januar 2020	4
2.3 Ikrafttredelse 1. november 2019	5
2.4 Ikrafttredelse på et senere tidspunkt	5
3. Overgangsbestemmelser	5
3.1 Om overgangsbestemmelsene i loven	5
3.1.1 Overgangsregler for interkommunale styrer etter § 27 i kommuneloven av 1992....	5
3.1.2 Overgangsregler om internkontroll	6
3.2 Forskrift om overgangsbestemmelser	6
3.2.1 Forlenget funksjonstid for enkelte typer organer	6

3.2.2 Eierskapskontroll.....	6
3.2.3 Revisjon	7
3.2.4 Tilsyn	7
3.3 Andre forskrifter	7
3.3.1 Budsjett- og regnskapsforskriften	7
3.3.2 Garantiforskriften	8
3.3.3 KOSTRA-forskriften	8
4. Omdanning av eksisterende regionråd.....	8

1. Innledning

Stortinget vedtok i juni 2018 ny lov om kommuner og fylkeskommuner. Denne loven vil i denne veilederen bli omtalt som «kommuneloven (2018)» eller «den nye loven». Den nye loven vil avløse lov 25. september 1992 om kommuner og fylkeskommuner, som i denne veilederen vil bli omtalt som «kommuneloven (1992)» eller «dagens lov».

Siktemålet til denne veilederen er å gi informasjon om når de enkelte delene av den nye loven trer i kraft og hvilke overgangsregler som gjelder. Departementet mener det er hensiktsmessig å lage ett dokument som inneholder en samlet oversikt over dette, siden ikrafttredelsesbestemmelsene og overgangsreglene er å finne flere ulike steder.

Den nye kommunelovens sentrale forarbeider er kommunelovutvalgets utredning, *NOU 2016: 4 (Ny kommunelov)*, departementets lovforslag for Stortinget *Prop. 46 L (2017–2018)* og Kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling til Stortinget i plenum, *Innst. 369 L (2017–2018)*. I tillegg foreligger det en såkalt inkurieproposisjon for å rette opp i utilsiktede feil og sikre nødvendig sammenheng i regelverket, se *Prop. 107 L (2018–2019)*.

Den nye kommuneloven er en rammelov, slik også dagens lov er, og gjelder for all kommunal virksomhet. Loven gir regler om blant annet organisering, saksbehandling i folkevalgte organer, valg til folkevalgte organer, økonomiforvaltning og egenkontroll.

Å styrke det kommunale selvstyret har vært det viktigste målet med den nye loven. Derfor er det kommunale selvstyret nå uttrykkelig lovfestet i kommuneloven (2018) § 2-1. I tillegg er det eksplisitt nevnt i formålsparagrafen at loven skal fremme det kommunale selvstyret. Den nye loven inneholder også enkelte prinsipper for forholdet mellom nasjonale myndigheter og det kommunale selvstyret.

For oversiktens skyld har departementet utarbeidet et veiledende lovspeil. Dette følger som vedlegg til denne veilederen.

2. Ikrafttredelse

2.1 Ikrafttredelse høsten 2019

Mesteparten av den nye kommuneloven trer i kraft høsten 2019, jf. kgl. res nr. 2062 av 20. desember 2018. Dette gjelder kapitlene 1 til 13, 17 til 27 og 30 og 31. Dette handler om de generelle bestemmelsene i loven, bestemmelsene om folkevalgte og administrasjonen og bestemmelser om interkommunalt samarbeid. I tillegg handler det om egenkontroll i kommunene og statlig kontroll og tilsyn.

Mer presist er ikrafttredelsestidspunktet *fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019–2023*. Det betyr at loven trer i kraft på forskjellige tidspunkter i kommunene og fylkeskommunene, avhengig av når det enkelte kommunestyret og fylkestinget har sitt konstituerende møte etter valget.

Det betyr for eksempel at hvis kommunestyret i kommune X har konstituerende møte 15. oktober, vil mesteparten av loven tre i kraft 15. oktober i kommune X. Hvis kommunestyret i kommune Y har sitt konstituerende møte 20. oktober, vil mesteparten av loven tre i kraft 20. oktober i kommune Y.

Dette innebærer videre at det er gjeldende kommunelov § 17 som skal følges med hensyn til *innkalling* til det konstituerende møte i det enkelte kommunestyret og fylkestinget. Når møtet er satt, begynner den nye kommuneloven å virke. Da er det bestemmelsen om det konstituerende møtet i den nye loven (§ 7-1) som følges. § 7-1 andre ledd bestemmer at som første sak i det konstituerende møtet tar kommunestyret og fylkestinget stilling til om kommunestyrevalget eller fylkestingsvalget er gyldig. (Dette er ikke en endring fra gjeldende lov, som i § 17 nr. 2 sier det samme, men vi nevner det her for å markere at det er den nye loven som må følges fra tidspunktet den første saken i det konstituerende møtet holdes).

2.1.1 Opphevelse

Det følger av den nye loven § 31-1 at dagens lov oppheves fra samme tidspunkt som den nye gjelder fra. Det betyr at de bestemmelsene i kommuneloven (1992) som blir erstattet av tilsvarende eller lignende bestemmelser i kommuneloven (2018), oppheves fra og med det konstituerende møtet.

2.1.2 Særlig om ikrafttredelse av ny lov i kommuner og fylkeskommuner som slås sammen fra 1. januar

I kommuner og fylkeskommuner som slås sammen fra 1. januar 2020, skal kommunestyret eller fylkestinget i den nye kommunen eller fylkeskommunen kalles sammen til konstituerende møte innen utgangen av oktober måned 2019, jf. inndelingslovens § 27 første ledd. De nye kommunestyrene og fylkestingene kan fatte vedtak som gjelder den nye kommunen eller fylkeskommunen etter at de er konstituert, de trenger ikke vente med å fatte

vedtak til etter nyttår. De nye kommunestyrene og fylkestingene kan imidlertid ikke fatte vedtak som binder de eksisterende kommunene eller fylkeskommunene i deres siste driftsår.

Samtidig varer funksjonsperioden for kommunestyrene og fylkestingene i kommunene og fylkeskommunene som skal slås sammen inntil sammenslåingen trer i kraft, dvs. 1. januar 2020, jf. inndelingsloven § 27 andre ledd. Det følger av den samme bestemmelsen at de avtroppende kommunestyrene og fylkestingenes ansvar og fullmakter likevel er avgrenset til det som er nødvendig for å avslutte virksomheten i de eksisterende enhetene denne siste perioden.

Departementet legger til grunn at bestemmelsene om ikrafttredelse også gjelder for kommuner og fylkeskommuner som i forbindelse med sammenslåing skal opphøre å eksistere 1. januar 2020. Det betyr at den nye kommuneloven gjelder for virksomheten i disse kommunene og fylkeskommunene den siste perioden disse eksisterer.

Det vil riktignok ikke bli avholdt konstituerende møte i kommunestyret og fylkesting i disse kommunene og fylkeskommunene, derfor må ikrafttredelsesdatoen for disse kommunene anses å være den datoen hvor kommunestyret i den nye kommunen har sitt konstituerende møte. For eksempel hvis kommune X skal slå seg sammen med kommune Y og bli ny kommune Z, vil den nye loven tre i kraft for alle tre kommunene på det tidspunktet kommunestyret i Z kommune har sitt konstituerende møte høsten 2019.

2.2 Ikrafttredelse 1. januar 2020

Kapitlene 14 (økonomiforvaltning), 15 (selvkost), 16 (kommunenes og fylkeskommunenes rapportering til staten), 28 (statlig kontroll med kommuner og fylkeskommuner med økonomisk ubalanse) og 29 (utlegg og konkurs, betalingsinnstilling og statlig tilsynsmynd) trer i kraft fra og med 1. januar 2020.

Forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv trer i kraft 1. januar 2020. Økonomiplanen for 2020–2023 og årsbudsjettet for 2020 skal imidlertid utarbeides og vedtas innen utgangen av 2019 i samsvar med reglene i den nye loven og ny forskrift, se punkt 3.3.1. Årsregnskapet for 2019 skal avlegges og vedtas innen 30. juni 2020 i samsvar med reglene i kommuneloven (1992) og dagens forskrifter, se punkt 3.3.1.

Departementet legger opp til at også øvrige forskrifter til lovens økonomibestemmelser trer i kraft fra 1. januar 2020. Dette gjelder forskrift om finans- og gjeldsforvaltning, forskrift om garantier, forskrift om beregning av selvkost, forskrift om rapportering til KOSTRA og forskrift om kommunalt rapporteringsregister (KOR). Disse forskriftene er fortsatt på høring.

Opphevelse

De bestemmelsene i kommuneloven (1992) som blir erstattet av økonomibestemmelsene i kommuneloven (2018), vil på sin side oppheves fra 1. januar 2020. Med

økonomibestemmelsene i kommuneloven (2018), menes altså kapitlene 14, 15, 16, 28 og 29.

2.3 Ikrafttredelse 1. november 2019

Den nye loven § 31-6 trer i kraft 1. november 2019. § 31-6 inneholder en rekke endringer i andre lover. Dette er i hovedsak redaksjonelle endringer for å sørge for korrekte henvisninger til den nye kommuneloven. Siden endringene er redaksjonelle, har ikke denne bestemmelsen særlig praktisk betydning for kommunene, men den nevnes her for ordens skyld.

2.4 Ikrafttredelse på et senere tidspunkt

Lovens kapittel 25 (internkontroll) vil tre i kraft på et senere tidspunkt, som ikke ennå er bestemt. Da Stortinget vedtok den nye loven ble det uttrykkelig sagt at de nye internkontrollbestemmelsene i kommuneloven i hovedsak skal erstatte internkontrollbestemmelser med kommuneplikter i særlovgivningen. Departementet har et forslag om dette på høring nå, som skal munne ut i et lovforslag for Stortinget. Når Stortinget har behandlet denne lovproposisjonen vil det også bli avklart når kapittel 25 kan tre i kraft.

3. Overgangsbestemmelser

3.1 Om overgangsbestemmelsene i loven

3.1.1 Overgangsregler for interkommunale styrer etter § 27 i kommuneloven av 1992

Den nye kommuneloven viderefører ikke den interkommunale samarbeidsmodellen som er hjemlet i dagens lov § 27, de såkalte § 27-samarbeidene. Den nye loven § 31-2 har derfor overgangsregler for § 27-samarbeidene. Bestemmelsen slår fast at § 27-samarbeid må omdannes til enten et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap senest fire år etter at den nye loven er trådt i kraft.

Dersom samarbeidet ikke er omdannet til en annen organisasjonsform eller er oppløst innen fire år etter at loven trer i kraft, skal samarbeidet anses som oppløst.

Departementet legger til grunn at 4-årsfristen starter å løpe på det tidspunktet den nye lovens kapitler om interkommunalt samarbeid trer i kraft, det vil si *fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019–2023*.

Dersom den nye loven trer i kraft på ulike tidspunkter i de aktuelle samarbeidskommunene, legger departementet til grunn at fristen regnes fra det seneste tidspunktet. Det betyr for eksempel at hvis samarbeidskommune X har konstituerende møte 15. oktober og samarbeidskommune Y har konstituerende møte 20. oktober, starter fristen å løpe 20. oktober. Dette vil trolig ikke være en særlig praktisk problemstilling, siden departementet antar at de fleste § 27-samarbeidene vil være omdannet eller oppløst i noe tid før fristen.

3.1.2 Overgangsregler om internkontroll

Siden det skal foretas en særlovgjennomgang av internkontrollbestemmelser, vil ikke den nye lovens bestemmelser om internkontroll bli satt i kraft nå, se punkt 2.4. Det er derfor tatt inn en overgangsbestemmelse om internkontroll i den nye loven § 31-2. Bestemmelsen gir i realiteten internkontrollkravet i kommuneloven av 1992 anvendelse frem til særlovgjennomgangen er foretatt. Kommunedirektøren har derfor plikt til å sørge for at administrasjonen er gjenstand for betryggende kontroll, og årsberetningen skal gjøre rede for tiltak for å sikre dette. Av bestemmelsen følger det også at et krav om å rapportere resultater fra statlig tilsyn til kommunestyret og fylkestinget skal gjelde før den nye lovens kapittel 25 trer i kraft.

3.2 Forskrift om overgangsbestemmelser

Forskrift 27. juni 2019 om overgangsbestemmelser til ny kommunelov (heretter «overgangsforskriften») gir noen nærmere overgangsbestemmelser. Disse omtales nedenfor.

3.2.1 Forlenget funksjonstid for enkelte typer organer

Enkelte typer folkevalgte organer videreføres ikke i den nye loven. Mest praktisk er *faste utvalg* og *komiteer*, som blir erstattet av *utvalg*. Det betyr at det rettslige grunnlaget for faste utvalg og komiteer oppheves samtidig med dagens kommunelov. Det vil likevel kunne være behov i kommunene for at enkelte av disse faste utvalgene og komiteene skal fungere i en viss tid etter det konstituerende møtet i kommunestyret. Dette vil også være den nye kommunelovens normalordning i tilfeller hvor nye medlemmer til disse organene ikke blir valgt i det konstituerende møtet, jf. § 7-1 femte ledd. Men § 7-1 femte ledd gjelder naturlig nok ikke for de folkevalgte organene som ikke er videreført i den nye loven.

På denne bakgrunnen bestemmer overgangsforskriften § 1 at de folkevalgte organene etter 1992-loven som ikke videreføres i den nye loven, vil kunne fungere fram til første årsskifte i den nye valgperioden, altså fram til 1. januar 2020.

Denne overgangsbestemmelsen vil være aktuell å benytte blant annet i kommuner som slås sammen fra 1. januar 2020, der kommunestyret og eventuelt underordnede organer opprettholdes ut 2019, for å avslutte virksomheten i kommunen.

Den samme overgangsregelen gjelder også for eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

3.2.2 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll blir med den nye loven en revisjonsoppgave, jf. § 24-2 første ledd. Det betyr at det kun er revisor som kan utføre eierskapskontroll. Etter dagens kommunelov kan også andre enn revisor utføre slik kontroll. Det er derfor behov for en overgangsregel for eierskapskontroller som blir bestilt etter gjeldende lov, men som ikke blir ferdigstilt før den nye loven er satt i kraft.

På denne bakgrunnen bestemmer overgangsforskriften § 2 at eierskapskontroller som bestilles med hjemmel i dagens kommunelov skal kunne ferdigstilles og sluttbehandles selv om det ikke er en revisor som utfører kontrollen. En eierskapskontroll vil i denne sammenhengen anses som bestilt når kontrollutvalget har truffet slikt vedtak.

3.2.3 Revisjon

I budsjett- og regnskapsforskriften § 11-2 er det bestemt at årsregnskapet for 2019 skal avlegges og vedtas i samsvar med kommuneloven 1992 og dagens regnskapsforskrift (forskrift 15. desember 2000 nr. 1424 om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommune), se også punkt 3.3.1.

Siden årsregnskapet skal avlegges og vedtas etter dagens regelverk, bør også revisjonen av regnskapet gjøres i samsvar med dagens regelverk.

På denne bakgrunnen bestemmer overgangsforskriften § 3 at revidering av årsregnskapene for regnskapsåret 2019 skal følge reglene i dagens revisjonsforskrift (forskrift 15. juni 2004 nr. 904 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.)

3.2.4 Tilsyn

Etter kommuneloven (1992) § 60 a skal statlig tilsyn med kommunens oppfyllelse av lovpålagte plikter skje etter reglene i kapittel 10 A i kommuneloven. Kommuneloven inneholder altså prosessregler der fylkesmannen eller annen tilsynsmyndighet fører tilsyn med kommuneplikter. I den nye kommuneloven er det endringer i bestemmelsene om kommunenes partsrettigheter og saksgangen der det er aktuelt å ilegge reaksjoner som et ledd i tilsynet. Det er derfor behov for en overgangsregel som regulerer tilsyn som blir satt i gang før den nye loven trer i kraft.

På denne bakgrunnen bestemmer overgangsforskriften § 4 at tilsyn som er igangsatt i en enkelt kommune eller fylkeskommune før kommuneloven (2018) trer i kraft, skal følge reglene i kommuneloven (1992) kapittel 10 A. Et tilsyn regnes som igangsatt når kommunen har fått varsel om tilsyn.

3.3 Andre forskrifter

3.3.1 Budsjett- og regnskapsforskriften

Forskrift 7. juni 2019 nr. 714 om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv (heretter «budsjett- og regnskapsforskriften») gjelder fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020, jf. § 11-1. Dette innebærer at økonomiplanen for perioden 2020 til 2023 og årsbudsjettet for 2020 skal utarbeides og vedtas innen utgangen av 2019 i samsvar med reglene i kommuneloven (2018) og budsjett- og regnskapsforskriften, jf. budsjett- og regnskapsforskriften § 11-2 første ledd. Forskriften gjelder også for utarbeidelsen av årsregnskapet fra og med regnskapsåret 2020.

Årsregnskapet for 2019 skal imidlertid avlegges og vedtas i 2020 i samsvar med reglene i kommuneloven (1992) og forskrift 15. desember 2000 nr. 1424 om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner) eller forskrift 24. august 2006 nr. 1033 om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak. Dette følger av budsjett- og regnskapsforskriften § 11-2 andre ledd.

Kommuneloven (2018) § 14-8 og budsjett- og regnskapsforskriften kapittel 2 til 5, 8 og 10 gjelder tilsvarende for interkommunale styrer etter § 27 i kommuneloven (1992) som i medhold av kommuneloven (2018) § 31-2 første ledd ikke er omdannet til interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefellesskap, jf. budsjett og regnskapsforskriften § 11-2 tredje ledd.

3.3.2 Garantiforskriften

I forslag til forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier, som fortsatt er på høring, har departementet lagt opp til at kommuneloven 1992 § 51 og tilhørende forskrift 2. februar 2001 nr. 144 skal gjelde for garantivedtak som er truffet innen 31.12.2019 også hvis departementet behandler saken etter at den nye loven er trådt i kraft.

3.3.3 KOSTRA-forskriften

I forslag til forskrift om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner, som fortsatt er på høring, har departementet lagt opp til at rapporteringen for 2019 skal foretas i tråd med reglene i forskrift 15. desember 2000 nr. 1425 om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner og forskrift 21. oktober 2010 nr. 1445 om rapportering fra interkommunale selskaper og kommunale og fylkeskommunale foretak som driver næringsvirksomhet. Dette betyr at regnskapsrapporteringen for 2019 skal følge den kontoplanen som er fastsatt i nevnte forskrifter, og at tjenesterapporteringen for 2019 skal foretas i tråd med det som er fastsatt i skjema for 2019.

4. Omdanning av eksisterende regionråd

Den nye loven kapittel 18 regulerer en ny form for interkommunalt samarbeid, som kalles interkommunalt politisk råd. Det fremgår av forarbeidene at dette er en samarbeidsmodell som er laget for samarbeid av typen politisk samarbeidsorgan, det som i dag gjerne kalles "regionråd" (se nærmere omtale av regionråd nedenfor).

I den nye loven § 31-2 er det en egen overgangsbestemmelse for samarbeid som i dag er organisert som § 27-samarbeid. Denne overgangsbestemmelsen gjelder for § 27-samarbeid uavhengig av samarbeidets innhold og karakter. Disse § 27-samarbeidene vil ha en 4-års frist til å omdanne seg. Mange "regionråd" som i dag er organisert som § 27-samarbeid, vil derfor omfattes av denne overgangsbestemmelsen. De som er omfattet av overgangsbestemmelsen må omdanne seg i løpet av fire år etter at loven trer i kraft.

En særskilt problemstilling som oppstår ved ikrafttreddelsen av den nye loven, er om eksisterende regionråd som ikke er organisert som § 27-samarbeid plikter å organisere

virksomheten som interkommunalt politisk råd etter den nye loven kapittel 18 idet loven trer i kraft.

Departementet legger til grunn at interkommunalt samarbeid med det innhold som den nye loven § 18-1 regulerer, skal organiseres som et interkommunalt politisk råd etter lovens bestemmelser. Departementet antar at denne plikten også må gjelde for samarbeid som eksisterer ved lovens ikrafttredelse. Dersom samarbeidet lovlig skal kunne videreføres, skal samarbeidet altså omdannes og organiseres som et interkommunalt politisk råd etter kapittel 18.

Departementet viser ellers til Prop. 46 L (2017–2018) s. 176, hvor det heter at begrepet regionråd ikke har noe fast juridisk innhold. I sin alminnelighet dreier det seg om politiske samarbeid som deltakerkommunene har opprettet av eget tiltak, og som behandler generelle samfunnsspørsmål som går på tvers av kommunegrensene i det området regionrådet representerer.

Utdraget fra proposisjonen viser at det neppe lar seg gjøre kategorisk å legge til grunn at alle interkommunale samarbeid som i dag kaller seg "regionråd" eller som har et innhold som kan ligne på slike samarbeid, får plikt til å omdanne virksomheten til et interkommunalt politisk råd. Dette må bero på en tolkning av samarbeidets innhold sammenholdt med hva slags type samarbeid den nye loven § 18-1 tar sikte på å regulere.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Nr.

Vår ref

Dato

19/3319-2

28. juni 2019

Spørsmål om tolkning av inndelingsloven § 27 andre ledd

Mottager: Askim kommune, Ski kommune, Oppegård kommune, Eidsberg kommune, Drammen kommune, Nedre Eiker kommune, Svelvik kommune, Spydeberg kommune, Trøgstad kommune, Hobøl kommune

Innledning

Det vises til brev 17.06.19 fra lederne i fellesnemndene for nye Indre Østfold kommune og nye Nordre Follo kommune og brev 20.06.19 fra ordføreren i Drammen kommune.

Begge henvendelsene omhandler overgangen mellom eksisterende og nye kommunestyrer i kommuner som skal slås sammen, og det anmodes om departementets tolkning av inndelingsloven § 27 andre ledd. Departementet har gitt en tolkningsuttalelse om dette tidligere, men nå etterlyses det blant annet at departementet uttaler seg mer konkret om begrensingene i de eksisterende kommunenes vedtaksmyndighet, knyttet til ulike type saker. Siden departementet allerede har gitt tolkning av og veiledning om temaet, må det vi uttaler her, og det som allerede finnes av veiledning, leses i sammenheng.

Svaret her sendes kommunene i disse tre sammenslåingene og legges på www.kommunereform.no. Svaret sendes også til fylkesmannsembetene, siden fylkesmannen har i oppgave å veilede kommunene. Det følger av økonomi- og virksomhetsinstruksen til fylkesmannen at de skal veilede kommuner, folkevalgte og private i spørsmål etter inndelingsloven og prosessene ved grenseendring og grensefastsettelse, tolke loven i aktuelle

saker og bistå kommuner som har vedtatt å slå seg sammen blant annet ved veiledning om kommuneloven og annet relevant regelverk. Har dere konkrete spørsmål knyttet til tolkningen av regelverk i forbindelse med kommunesammenslåing, bør spørsmålene derfor rettes til fylkesmannen.

Tidligere uttalelser fra departementet

Det følger av inndelingsloven § 27 første ledd at når det er gjennomført valg til kommunestyre i løpet av september måned året før en sammenslåing, skal det nyvalgte kommunestyret kalles sammen til konstituerende møte innen utgangen av oktober. Funksjonsperioden for kommunestyrene i kommunene som skal slås sammen varer inntil tidspunktet for sammenslåingen, men deres ansvar og fullmakter er likevel begrenset til det som er nødvendig for å avslutte virksomheten i de eksisterende enhetene, jf. § 27 andre ledd. Det følger av § 26 åttende ledd at funksjonsperioden for fellesnemnda går ut når det nye kommunestyret eller fylkestinget er konstituert.

Departementet har tidligere gitt en uttalelse om tolkningen av inndelingsloven § 27 andre ledd. Videre la departementet den 06.06.19 ut veiledning i form av spørsmål og svar på aktuelle problemstillinger knyttet til den siste tiden før kommunesammenslåingen trer i kraft. Begge deler finnes på www.kommunereform.no.

Det fremgår av uttalelsen fra departementet blant annet at kommunestyrene i de eksisterende kommunene i tiden etter at kommunestyret i den nye kommunen er konstituert, i tillegg til å sørge for avslutning av virksomheten i kommunen, fortsatt er ansvarlig for den daglige driften i kommunen og for tjenestetilbudet til innbyggerne frem til iverksettingen av sammenslåingen. De eksisterende kommunene må kunne fatte både administrative og politiske vedtak som er nødvendige for å holde driften i kommunene i gang. Samtidig er kommunene i en avslutningsfase, og når inndelingsloven § 27 andre ledd sier at ansvar og fullmakter til eksisterende kommuner er avgrenset til det som er "nødvendig for å avslutte verksemda", taler det for at det må legges til grunn en lojalitetsplikt mellom eksisterende kommuner og ny kommune. Eksisterende kommuner må derfor i denne perioden unngå å fatte inngripende vedtak som binder ny kommune i unødvendig grad, og prinsipielle avgjørelser bør overlates til det nye kommunestyret.

Hva er "nødvendig for å avslutte virksomheten", jf. inndelingsloven § 27 andre ledd

Etter at kommunestyret i den nye kommunen er konstituert, er myndigheten til de avtroppende kommunestyrene betydelig begrenset. Som departementet tidligere har gitt uttrykk for, har det avtroppende kommunestyret myndighet til å avslutte virksomheten i kommunen samt ansvar for den daglige driften av kommunen fram til årsskiftet. Det innebærer at kommunestyret skal fatte vedtak som er nødvendig for å ivareta dette ansvaret, mens all annen myndighet ligger til det nye kommunestyret.

Et kommunestyre i en kommune som skal avvikles, kan argumentere for at det som del av alminnelig drift av kommunen er behov for å fatte en hel rekke vedtak som gjelder den eksisterende kommunen i de siste to-tre månedene. Departementet mener inndelingsloven § 27 andre ledd må tolkes slik at det må være et objektivt behov for å fatte vedtak som del av drift eller avvikling av kommunen for at det avtroppende kommunestyret kan fatte vedtak. Det ligger i lojalitetsplikten til den nye kommunen, som departementet mener ligger i lovbestemmelsen, at det avtroppende kommunestyret kun har myndighet til å fatte vedtak som er strengt nødvendige for å drifte kommunen fram til årsskiftet.

Det nye kommunestyret trenger ikke vente til etter årsskiftet med å fatte vedtak, det kan fatte vedtak etter at det er konstituert. Da kan det nye kommunestyret blant annet vedta høringsuttalelser på vegne av den nye kommunen, og representere den nye kommunen i ulike fora. Det følger av kommuneloven at det nye kommunestyret skal vedta budsjett for det første året i den nye kommunen før årsskiftet. På www.kommunereform.no er det en liste over hvilke vedtak det nye kommunestyret i tillegg *bør* ha vedtatt innen utgangen av 2019.

Begrensningen i det nye kommunestyrets myndighet ligger i at den nye kommunen først trer i kraft fra årsskiftet, og at det nye kommunestyret ikke kan binde de eksisterende kommunene i deres siste driftsår. Denne begrensningen er noe omtalt i forarbeidene til loven, i merknader til § 27 i Ot.prp.nr 41 (2000–2001). Vedtak som gjelder den eksisterende kommunen, og vedtak som må/skal *settes i verk* før årsskiftet, vil derfor høre under det avtroppende kommunestyrets myndighet. Det kan her være tale om vedtak i forbindelse med løpende drift og avvikling av kommunen, samt behandling av saker der private parter har krav på svar innen utgangen av året. Det sistnevnte inkluderer også behandling av klagesaker.

Kommunene angir i brevene en liste over typer av saker som de ber om departementets vurdering av om hører under de eksisterende kommunenes kommunestyre. Dette er:

- reguleringsplaner
- utbyggingsavtaler
- kommunale utbyggingsprosjekter
- høringsuttalelser
- skjenkebevillinger
- endringer i vedtekter/forskrifter
- samarbeidsavtaler og samhandlingsplaner med eksterne samarbeidspartnere
- dispensasjonsvedtak etter plan- og bygningsloven

Departementet mener dette i all hovedsak er type saker de eksisterende kommunestyrene ikke kan fatte vedtak i, da vi ikke kan se at de hører under "det som er nødvendig for å avslutte virksomheten". Sakene gjelder forhold fremover i tid, de gjelder ikke avslutning av virksomheten og det vil i de fleste tilfeller ikke være naturlig å vurdere vedtakene som en del av ordinær drift av kommunen de siste månedene. Vedtakene bør derfor i hovedsak treffes av det nye kommunestyret.

Dette kan stille seg annerledes der det er tale om saker som innbyggere eller andre parter har krav på å få behandlet innen en tidsfrist som er før 1. januar. Da må saken vurderes som drift av kommunen, og saken hører under det avtroppende kommunestyret. Tilsvarende stiller det seg i saker der det er reelt behov for å fatte vedtak som kan settes i verk før 1. januar; da må det også høre under det avtroppende kommunestyrets myndighet. Av typene vedtak som er nevnt over, tror departementet det særlig i noen tilfeller kan være behov for at vedtak om skjenkebevilling og dispensasjonsvedtak etter plan- og bygningsloven kan settes i verk før årsskiftet, og dermed hører under kategorien "alminnelig drift" av kommunen. Det kan for eksempel være tale om vedtak om skjenkebevilling til et arrangement som skal være i desember 2019.

Departementet har tidligere uttalt at sammenslåingskommunene bør søke å avklare hvilke typer saker som kan være aktuelle å behandle i denne perioden, og hvilket kommunestyre som skal ha myndighet til å behandle dem. Kommunesammenslåingene er ulike, og etter

departementets syn gir regelen i inndelingsloven § 27 andre ledd noe rom for tilpasning til lokale forhold, og å lage avtaler mellom det nye og de avtroppende kommunestyrene om en hensiktsmessig fordeling av saker. Departementet kjenner til at flere sammenslåingskommuner (Stavanger, Sandnes, Asker, Trondheim, Ålesund, m.fl.) har fattet vedtak om behandling av ulike type saker de siste månedene før sammenslåingen, og mener de øvrige sammenslåingskommunene også bør gjøre en slik avklaring.

Departementet sender i dag også ut veileder om ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser til ny kommunelov og rundskriv om konstituerende møte i kommunestyrer og fylkesting, med veiledning om valg til folkevalgte organ mv. Disse veilederne omtaler forhold som også er relevante for overgangen mellom ny, sammenslått kommunene og kommunene som skal slås sammen.

Fellesnemndslederen for Indre Østfold og Nordre Follo har anmodet om møte med departementet for å drøfte forholdet mellom kommunestyrene i sammenslåingskommunene og nye kommunestyrer høsten 2019. Hvis det fortsatt er ønske om møte etter at denne veiledningen er gitt, kan departementet redegjøre for regelverket i et møte, men vi vil ikke kunne gi konkrete svar på spørsmål om lokale forhold.

Med hilsen

Siri Halvorsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tonje Areng Skaara
utredningsleder

Nærøy kommune

Arkiv:
Saksmappe: 2019/748-10
Saksbehandler: Fred Erik Moen
Dato: 12.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
81/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Ottersøy Barnehage SA - presisering i vedtak om kommunal garanti
-------------	---

Bakgrunn

Kommunestyret har i vedtak 72/19 innvilget kommunal garanti etter søknad fra Ottersøy Barnehage SA.

Fylkesmannen har etter en totalvurdering i sitt vedtak datert 31.10.2019 funnet å godkjenne kommunestyrets vedtak i sak 72/19, under forutsetning av at kommunestyret tar opp saken på nytt og klargjør garantiform og garantiens varighet.

Vurdering

I følge forskrift om kommunal og fylkeskommunale garantier § 3, 4. ledd, kan garantiperioden ikke strekke seg utover 2 år fra forfall for fordringen mot hoveddebitor. Det kan ikke stilles garantier med varighet over 40 år.

Husbanken har på forespørsel opplyst at de kan godkjenne simpel garanti i hele lånets løpetid når det gjelder søknad om lån til Ottersøy barnehage.

Rådmannen innstiller på at det blir gitt simpel kausjon med en varighet på maks 40 år, begrenset til lånets løpetid.

Rådmannens forslag til vedtak:

Søknad fra Ottersøy Barnehage SA om kommunal garanti imøtekommes delvis.

Kommunal garanti begrenses til krav om tilleggsgaranti fra Husbanken på 4 millioner kroner. Det vedtas innvilget simpel kausjon, med en varighet på maks 40 år, begrenset til lånets løpetid.

Nærøy kommune

Arkiv: M50
Saksmappe: 2019/801-4
Saksbehandler: Per Helge Genberg
Dato: 07.11.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
82/19	Kommunestyret	19.11.2019

Sak:	Rapport selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap - MNA
-------------	---

Vedlegg:

- 1 Konsek Trøndelag IKS - rapport etter selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS - til kommunestyret
- 2 Rapport fra selskapskontroll Midtre Namdal Avfallsselskap IKS

Bakgrunn

Kontrollutvalget i Nærøy behandlet i møte den 03.09.19, sak 10/19, «Rapport, selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap», og fattet følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget slutter seg til den framlagte rapporten.*
2. *Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med slik innstilling til vedtak:*
 1. *Kommunestyret tar rapporten til orientering.*
 2. *Nærøy kommunestyre ber det nyvalgte kommunestyret i nye Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følge opp rapportens anbefalinger.*

Vurdering

Etter forurensningsloven § 34 har kommunen ansvaret for renovasjon. Uavhengig av om kommunen kjøper avfallstjenesten eller utøver den selv, må kommunen sikre seg at kommunens plikter ivaretas.

Kontrollutvalget i Nærøy vedtok prosjektplan for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) i sak 04/19.

Selskapskontrollen i MNA) omfatter kommunene Namdalseid, Namsos, Fosnes, Osen, Høylandet, Overhalla, Nærøy, Bindal, Flatanger og Grong. Selskapskontrollen er samordnet og gjennomført av Revisjon Midt-Norge SA, og består av:

- Eierskapskontroll for den enkelte kommune
- Forvaltningsrevisjon av Midtre Namdal Avfallsselskap IKS

Revisor har benyttet intervjuer og dokumentgjennomgang som metode.

Revisjon Midt-Norge SA leverte rapporten 23.08.2019. Kommunens høringssvar er tatt inn i dokumentet.

Eierskapskontrollen

Eierskapskontroll handler om hvordan kommunen utøver sitt eierskap. Ettersom MNA er et interkommunalt selskap, har både den enkelte kommune og kommunene i fellesskap en eierrolle. Eierskapet skal ivaretas i samsvar med kommunestyrets vedtak og egne retningslinjer.

Revisor konkluderer med at Nærøy kommune i hovedsak utøver eierskapet i MNA i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for eierstyring. Kommunens eierskapsmelding er seks år gammel, og mangler strategiformuleringer. Nærøy har vedtatt den nye renovasjonsforskriften og kunngjort den på kommunens heimeside.

Revisor gir følgende anbefalinger:

- Kommunen bør etablere rutiner som sikrer tilstrekkelig informasjon om selskapet til politikerne.
- Eierrepresentantene må følge opp at innkallinger til representantskap med sakliste sendes ut minst fire uker før møtet.
- Representantskapet bør vurdere å lage en instruks til valgkomiteen

Forvaltningsrevisjonen

Forvaltningsrevisjonen har disse problemstillingene:

1. Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?
2. Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?
3. Er redusert gebyr/fritak gitt i tråd med regelverket?
4. Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?
5. Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

1. Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?

Retningslinjene fastslår at selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert. Når kommunen ivaretar administrative funksjoner på selvkostområdet, som fakturering, regnskapsføring og oppfølging, vil dette være indirekte tjenester i selvkostkalkylen. Dersom kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, vil selskapet som regel være ansvarlig for å utarbeide selvkostkalkylen. Kommunene følger bare delvis selvkostprinsippet i beregningen av de kommunale påslagene.

Rapporten viser at MNA følger selvkostprinsippet og at selvkost danner grunnlaget for prisen MNA oppgir, men at selskapet er i grenseland i forhold til å bygge selvkostfond i mer enn 5 år.

2. Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?

Innen husholdningsrenovasjon får innbyggerne lavere priser hvis de kildesorterer, mens hytterrenovasjon er differensiert i to satser. Gebyrene er basert på tidligere avfallsmengde, og ulikheten mellom de to satsene bygger på skjønn.

Revisor konkluderer med at rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr er i tråd med regelverket, men at selskapet gjerne kan fastsette gebyrer for hytterrenovasjon som samsvarer med de faktiske kostnadene.

3. Er redusert gebyr/fritak gitt i tråd med regelverket?

Renovasjonsforskriften er vedtatt av representantskapet i 2017, og ligger til grunn for denne behandlingen. Revisor mener kommunene burde ha en ensartet ordning for å sikre likebehandling av selskapets abonnenter, og dermed også klagebehandlingen.

4. Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?

Rapporten konkluderer med at selskapet arbeider målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs. Selskapet og kommunene har en utfordring i å utnytte avfallet som ressurs lokalt, og selskapet er avhengig av å samarbeide med lokale myndigheter og annet næringsliv for å utnytte potensialet.

5. Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

MNA har ansvar for ett deponi på Stormyra og ettersikring av dette. Gjennom medlemskapet i MNA har kommunene også påtatt seg ansvaret for dette deponiet og oppfølging av det. Revisor har listet opp andre deponier som finnes i MNA-kommunene, jfr. tabellen på side 90 i rapporten, men ikke vurdert oppfølgingen av dem. Kommunene har ansvar for de kommunale deponiene, eiere av private deponier er ansvarlige for disse og dersom forurensere ikke er kjent er grunneier ansvarlig.

Hvordan jobber MNA med utvikling og tilnærming til fremtidig krav på renovasjonsområdet?

Dette er en beskrivende del, der revisor ikke konkluderer.

Revisor har følgende anbefalinger til selskapet:

- Selskapet bør bidra til at den samlede gebyrberegningen, som danner prisen til abonnentene, synliggjøres
- Selskapet bør vurdere grunnlaget for differensiering av hytterenasjonsgebyrene
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av søknader om fritak eller redusert renovasjonsgebyr i alle kommuner i IKS-et
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av klager på vedtak om fritak/reduksjon av gebyr i alle kommuner i IKS-et
- Kommunene og selskapet bør sammen arbeide for å skape dialog på tvers av næringsliv, kommune og avfallsselskaper for å identifisere muligheter for å håndtere avfall som en råvareressurs lokalt

Konklusjon

Rapporten svarer grundig på de problemstillingene som er beskrevet i prosjektplanen.

Nærøy kommune har behandlet de styringsdokumenter som er vedtatt i representantskapet. Ordfører er valgt som eierrepresentant og det er gjennomført opplæring.

I Nærøy finnes 10 avfallsdeponier, og kommunen må ta stilling til om den har god nok oppfølging av sine egne deponier.

Kontrollutvalget anbefaler at rapporten tas til orientering og at det nyvalgte kommunestyret i Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følger opp rapportens anbefalinger.

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kommunestyret tar rapporten til orientering.

2. Nærøy kommunestyre ber det nyvalgte kommunestyret i nye Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følge opp rapportens anbefalinger.

Fra: Per Helge Genberg (per.helge.genberg@konsek.no)

Sendt: 17.09.2019 10:53:13

Til: Steinar Aspli

Kopi: Postmottak Nærøy kommune; Hege Sørli

Emne: 19/2420 Rapport, selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap

Vedlegg: Rapport fra selskapskontroll Midtre Namdal Avfallsselskap(48847).pdf

Ordføreren i Nærøy

Vår sakshandsamar: Per Helge Genberg, tlf. 416 89 912

E-post: per.helge.genberg@konsek.no

Dykkar ref.:

Vår ref.: 2019000023-6

Vår dato: 17.09.2019

Rapport, selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap

Kontrollutvalget i Nærøy kommune vedtok i sak 10/19:

1. Kontrollutvalget slutter seg til den framlagte rapporten.
2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
 1. *Kommunestyret tar rapporten til orientering.*
 2. *Nærøy kommunestyre ber det nyvalgte kommunestyret i nye Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følge opp rapportens anbefalinger.*

Eg bed om at saka blir lagt fram for kommunestyret i "gamle Nærøy". Revisor kan kallast inn for å orientere om rapporten i møtet.

Med helsing
Konsek Trøndelag IKS

Per Helge Genberg
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har difor ikkje signatur.

Vedlegg

Rapport fra selskapskontroll Midtre Namdal Avfallsselskap

Vedlegg:

Rapport, selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap

Rapport, selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Nærøy kommune

Møtedato

03.09.2019

Saknr

10/19

Saksbehandler Per Helge Genberg

Arkivkode FE - 037, TI - &58

Arkivsaknr 19/23 - 5

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

1. Kontrollutvalget slutter seg til den framlagte rapporten.
2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
 1. *Kommunestyret tar rapporten til orientering.*
 2. *Nærøy kommunestyre ber det nyvalgte kommunestyret i nye Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følge opp rapportens anbefalinger.*

Vedlegg

Selskapskontroll MNA Nærøy

Behandling:

Enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til den framlagte rapporten.
2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
 1. *Kommunestyret tar rapporten til orientering.*
 2. *Nærøy kommunestyre ber det nyvalgte kommunestyret i nye Nærøysund kommune fra 01.01.2020 følge opp rapportens anbefalinger.*

Saksutredning

Etter forurensningsloven § 34 har kommunen ansvaret for renovasjon. Uavhengig av om kommunen kjøper avfallstjenesten eller utøver den selv, må kommunen sikre seg at kommunens plikter ivaretas.

Kontrollutvalget i Nærøy vedtok prosjektplan for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) i sak 04/19.

Selskapskontrollen i MNA) omfatter kommunene Namdalseid, Namsos, Fosnes, Osen, Høylandet, Overhalla, Nærøy, Bindal, Flatanger og Grong. Selskapskontrollen er samordnet og gjennomført av Revisjon Midt-Norge SA, og består av:

- Eierskapskontroll for den enkelte kommune
- Forvaltningsrevisjon av Midtre Namdal Avfallsselskap IKS

Revisor har benyttet intervjuer og dokumentgjennomgang som metode.

Revisjon Midt-Norge SA leverte rapporten 23.08.2019. Kommunens høringssvar er tatt inn i dokumentet.

Eierskapskontrollen

Eierskapskontroll handler om hvordan kommunen utøver sitt eierskap. Ettersom MNA er et interkommunalt selskap, har både den enkelte kommune og kommunene i fellesskap en eier-rolle. Eierskapet skal ivaretas i samsvar med kommunestyrets vedtak og egne retningslinjer.

Revisor konkluderer med at Nærøy kommune i hovedsak utøver eierskapet i MNA i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for eierstyring. Kommunens eierskapsmelding er seks år gammel, og mangler strategiformuleringer. Nærøy har vedtatt den nye renovasjonsforskriften og kunngjort den på kommunens heimeside.

Revisor gir følgende anbefalinger:

- *Kommunen bør etablere rutiner som sikrer tilstrekkelig informasjon om selskapet til politikerne.*
- *Eierrepresentantene må følge opp at innkallinger til representantskap med sakliste sendes ut minst fire uker før møtet.*
- *Representantskapet bør vurdere å lage en instruks til valgkomiteen*

Forvaltningsrevisjonen

Forvaltningsrevisjonen har disse problemstillingene:

1. *Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?*
2. *Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?*
3. *Er redusert gebyr/fritak gitt i tråd med regelverket?*
4. *Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?*
5. *Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?*

1. *Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?*

Retningslinjene fastslår at selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert. Når kommunen ivaretar administrative funksjoner på selvkostområdet, som fakturering, regnskapsføring og oppfølging, vil dette være indirekte tjenester i selvkost-kalkylen. Dersom kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, vil selskapet som regel være ansvarlig for å utarbeide selvkostkalkylen. Kommunene følger bare delvis selvkostprinsippet i beregningen av de kommunale påslagene.

Rapporten viser at MNA følger selvkostprinsippet og at selvkost danner grunnlaget for prisen MNA oppgir, men at selskapet er i grenseland i forhold til å bygge selvkostfond i mer enn 5 år.

2. *Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?*

Innen husholdningsrenovasjon får innbyggerne lavere priser hvis de kildesorterer, mens hytterrenovasjon er differensiert i to satser. Gebyrene er basert på tidligere avfallsmengde, og ulikheten mellom de to satsene bygger på forskjellen.

Revisor konkluderer med at rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr er i tråd med regelverket, men at selskapet gjerne kan fastsette gebyrer for hytterrenovasjon som samsvarer med de faktiske kostnadene.

3. *Er redusert gebyr/fritak gitt i tråd med regelverket?*

Renovasjonsforskriften er vedtatt av representantskapet i 2017, og ligger til grunn for denne behandlingen. Revisor mener kommunene burde ha en ensartet ordning for å sikre like-behandling av selskapets abonnenter, og dermed også klagebehandlingen.

4. *Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?*

Rapporten konkluderer med at selskapet arbeider målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs. Selskapet og kommunene har en utfordring i å utnytte avfallet som ressurs lokalt, og selskapet er avhengig av å samarbeide med lokale myndigheter og annet næringsliv for å utnytte potensialet.

5. *Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?*

MNA har ansvar for ett deponi på Stormyra og ettersikring av dette. Gjennom medlemskapet i MNA har

kommunene også påtatt seg ansvaret for dette deponiet og oppfølging av det. Revisor har listet opp andre deponier som finnes i MNA-kommunene, jfr. tabellen på side 90 i rapporten, men ikke vurdert oppfølgingen av dem. Kommunene har ansvar for de kommunale deponiene, eiere av private deponier er ansvarlige for disse og dersom forurensere ikke er kjent er grunneier ansvarlig.

Hvordan jobber MNA med utvikling og tilnærming til fremtidig krav på renovasjonsområdet?

Dette er en beskrivende del, der revisor ikke konkluderer.

Revisor har følgende anbefalinger til selskapet:

- *Selskapet bør bidra til at den samlede gebyrberegningen, som danner prisen til abonnentene, synliggjøres*
- *Selskapet bør vurdere grunnlaget for differensiering av hytter renovasjonsgebyrene*
- *Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av søknader om fritak eller redusert renovasjonsgebyr i alle kommuner i IKS-et*
- *Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av klager på vedtak om fritak/reduksjon av gebyr i alle kommuner i IKS-et*
- *Kommunene og selskapet bør sammen arbeide for å skape dialog på tvers av næringsliv, kommune og avfallsselskaper for å identifisere muligheter for å håndtere avfall som en råvareressurs lokalt*

Kontrollutvalgsssekretariatets vurdering

Rapporten svarer grundig på de problemstillingene som er beskrevet i prosjektplanen.

Nærøy kommune har behandlet de styringsdokumenter som er vedtatt i representantskapet. Ordfører er valgt som eierrepresentant og det er gjennomført opplæring.

I Nærøy finnes 10 avfallsdeponier, og kommunen må ta stilling til om den har god nok oppfølging av sine egne deponier.

Kontrollutvalget anbefales å slutte seg til innstillingen og sende saken til kommunestyret.

SELSKAPSKONTROLL

MIDTRE NAMDAL AVFALLSSELSKAP IKS

RAPPORT

Nærøy kommune

August 2019

Prosjekt ID: SK1013

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne selskapskontrollen på oppdrag fra kontrollutvalgene i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS sine kommuner, med unntak av kommunene Roan, Vikna og Leka. Selskapskontrollen er gjennomført i perioden i perioden mars 2019 til juni 2019.

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper mm., jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 77 nr. 5. Selskapskontrollen består av en eierskapskontroll for den enkelte kommune og en forvaltningsrevisjon av Midtre Namdal Avfallsselskap IKS, som er felles for kommunene. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger¹.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Sunniva Tusvik Sæter, prosjektmedarbeider Margrete Haugum, og kvalitetssikrere Arve Gausen, Merete Myklebust Montero, Tor Arne Stubbe og Johannes Olav Nestvold. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor kommunene og selskapet, jf. kommuneloven § 79 og forvaltningsloven § 6.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs² standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Steinkjer, 23.08.2019

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

¹ Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. § 7

² Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Selskapskontrollen i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) er bestilt av kommunene Namdalseid, Namsos, Fosnes, Osen, Høylandet, Overhalla, Nærøy, Bindal, Flatanger og Grong. Bestillingen har bakgrunn i kommunenes planer for selskapskontroll.

Selskapskontrollen består av en obligatorisk eierskapskontroll som er unik for den enkelte kommune, og en felles forvaltningsrevisjonsdel om renovasjonsgebyr, fritak fra gebyr, avfallsbegrensning og avfall som ressurs samt deponi.

Revisor har benyttet intervjuer og dokumentgjennomgang som metode. Det har også blitt stilt en rekke spørsmål via epost og telefon. Vår samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

Eierskapskontrollen har følgende problemstilling: *Utøver kommunen eierskapet i Midtre Namdal Avfallsselskap i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for god eierstyring?*

Nærøy kommune har behandlet de styringsdokumenter som er vedtatt i representantskapet og holdt de oppdatert, noe som er i tråd med KS' anbefaling. Kommunen har en eierskapsmelding som har noen mangler sett opp imot KS' anbefaling. Ordfører er valgt som eierrepresentant og det er gjennomført opplæring i eierstyring i tråd med anbefalingene. De folkevalgte informeres muntlig om innkallinger og protokoller. Revisor mener det vil være hensiktsmessig å etablere rutiner for å sikre tilstrekkelig informasjon til politikerne. Revisor trekker frem at etablering av et eierorgan vil kunne være hensiktsmessig for å håndtere diskusjoner knyttet til eierskap.

Representantskapet i MNA behandler saker i tråd med IKS-loven. Bruk av valgkomite er vedtektsfestet, i tråd med KS' anbefaling. Det er ikke fastsatt noen retningslinjer for valgkomiteen, og revisor mener det vil kunne være hensiktsmessig å utarbeide en instruks for å fastsette valgkomiteens arbeidsoppgaver og hvilke kompetanser man ønsker i selskapets styre. Styrets kjønns sammensetning, bruk av numerisk vara og at det ikke sitter ordførere eller rådmenn i styret er i tråd med KS' anbefaling. Det gjennomføres eiermøter og selskapet er på tilbudssiden når det gjelder å komme og orientere kommunestyrene. Forvaltning av datterselskap følger de formelle styringslinjene. Styret i morselskapet er ikke representert i styret i datterselskapet, noe som er i tråd med KS' anbefaling.

Revisor konkluderer med at Nærøy kommune med noen unntak utøver eierskapet i MNA i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for eierstyring. Konklusjonen bygger på at eierskapsmeldingen har noen mangler. Videre er det én innkalling til representantskap som ikke har kommet innen fireukers-fristen.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen må utarbeide en eierskapsmelding og oppdatere denne i tråd med krav i kommende kommunelov.
- Kommunen bør etablere rutiner som sikrer tilstrekkelig informasjon om selskapet til politikerne.
- Eierrepresentantene må følge opp at innkallinger til representantskap med sakliste sendes ut minst fire uker før møtet
- Representantskapet bør vurdere å lage en instruks til valgkomiteen

Forvaltningsrevisjonen om **beregning av renovasjonsgebyr** har følgende problemstilling: *Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?*

Det har blitt undersøkt om selvkostberegningene er i henhold til prinsippene for selvkost og ikke en revisjon av selve beregningene. Her er også kommunenes eget gebyrpåslag undersøkt. Revisor vurderer at MNA følger selvkostprinsippet og at selvkost danner grunnlaget for prisen MNA oppgir. Kommunenes påslag følger kun i varierende grad selvkostprinsippet i beregningen av de kommunale påslagene. Grunnlaget for påslagene mangler eller er mangelfull for noen av kommunene. Totalt utgjør de kommunale påslagene 3 millioner kroner, og revisor stiller spørsmål om dette er en effektiv organisering av oppgavene. Selskapet har systemer for å skille kostnadene mellom husholdning og næring, og det utarbeides selvkostkalkyler, selvkostregnskap, etterkalkyle med kalkulatoriske avskrivninger og renter. Flere kommuner har ikke selvkostkalkyler og etterkalkyler for det påslaget de gjør. MNA har bygd opp selvkostfondet sitt de siste fem årene. En nedbygging av fondet i 2018 er i tråd med reglene om selvkost, men ikke planlagt fra selskapets side. I økonomiplanen framgår det at det var planlagt oppbygging av fond i 2019 og 2020, og nedbygging i 2021 og 2022. Hvis selskapet ikke hadde fått et underskudd i 2018 ville de bygd opp fondet i mer enn fem år, noe som ville vært i strid med generasjonsprinsippet. Revisor vurderer at selskapet er i grenseland med å bygge selvkostfond i mer enn fem år. Økonomiske transaksjoner med datterselskap framgår av årsberetningen, og Ecopro er tildelt enerett på våtorganisk avfall (matavfall) og Retrans er tildelt utvidet egenregi. Revisor har sett eksempel på anbud for transport hvor datterselskapet Retura NT AS vant.

Revisor konkluderer med at praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA er i tråd med selvkostprinsippet. Revisor mener at flere av kommunenes dokumentasjon for beregning av gebyrpåslaget ikke er dokumentert i samsvar med kravene til selvkostberegning og det kommer ikke tydelig nok frem om kommunene tjener eller taper på gebyret som er satt.

Forvaltningsrevisjonen om **differensiering av renovasjonsgebyr** har følgende problemstilling: *Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?*

Innen husholdningsrenovasjon differensierer selskapet i tråd med regelverket, og innbyggerne får lavere priser dersom de er gode på kildesortering. Eksempelvis er det lavere gebyr for samarbeidsløsninger, noe som henger sammen med lavere håndteringskostnader. Det er også lavere gebyr for fastboende på øyer uten renovasjonsløsning, da disse ikke får den samme tjenesten som andre abonnenter. Dette er også i tråd med regelverket.

Innen hytterrenovasjon har selskapet differensiert i to gebyrsatser. Hytterrenovasjonsgebyret har bakgrunn i tidligere erfaringstall for avfallsmengde fra selskapet. Differensiering mellom de ulike gebyrsatsene er basert på skjønn.

Revisor konkluderer med at rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr er i tråd med regelverket, men at det vil være hensiktsmessig for selskapet å fastsette gebyrer for hytterrenovasjon som samsvarer med de faktiske kostnadene.

Forvaltningsrevisjonen om **reduisert gebyr/fritak for renovasjon** har følgende problemstilling: *Er redusert gebyr/fritak gitt i tråd med regelverket?*

Den nye renovasjonsforskriften, vedtatt i representantskapet 02.10.2017 i sak 13/17, ligger til grunn for behandling av søknader om fritak og redusert gebyr i de kommuner som har vedtatt den. Noen av kommunene har ikke vedtatt den nye renovasjonsforskriften, og selskapet har derfor ikke kunnet kunngjøre den og ta den i bruk i alle kommuner. Revisor mener at så lenge forskriften ikke er kunngjort som fastsatt i forskriften, bør man være aktsomme med å knytte vedtak opp mot den nye forskriften da dette *kan* føre til ugyldige vedtak. Det er viktig med tydelig informasjon om hvilken forskrift som gjelder hvilke innbyggere. Det er utfordrende for selskapet å drive godt når eierne ikke følger opp vedtak gjort i representantskapet, gjennom å vedta den nye forskriften i egen kommune. Revisor mener det er svært uheldig at behandlingen trekker ut i tid. Høylandet kommune har valgt å behandle søknadene selv, til tross for at de gjennom vedtak av selskapsavtale har lagt ansvaret for dette til selskapet. Revisor mener det er en risiko for at abonnentene behandles ulikt når MNA behandler noen av søknadene og Høylandet behandler søknader fra sine innbyggere. Revisor mener at man burde ha en ensartet ordning for alle kommunene for å sikre likebehandling av MNAs abonnenter. I dette ligger også klagebehandlingen av slike saker.

Det er gitt forskjellige typer fritak og reduksjon. Revisor vurderer at fritak og reduksjon fra renovasjonsgebyret fra MNA er gitt i tråd med regelverket. Revisor har ikke tilstrekkelig datagrunnlag til å kunne vurdere søknader og vedtak i Høylandet kommune, men registrerer

at det er lite informasjon om renovasjonsforskrift og muligheter for fritak på kommunens hjemmeside, samt at de ikke benytter samme skjema som MNA.

Revisor konkluderer med at redusert gebyr og fritak for renovasjon fra selskapet er gitt i tråd med regelverket.

Forvaltningsrevisjonen om **avfallsbegrensning og avfall som ressurs** har følgende problemstilling: *Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?*

Revisor ser at selskapets behandling av avfall følger avfallshierarkiet. Selskapet har en klar prioritering som følger hierarkiet, og har gjort direkte tiltak for å løse utfordringer på best mulig nivå. Selskapet bidrar til mindre avfall gjennom å gi tilskudd til tøybleier samt drive informasjonsarbeid om sortering. Selskapet er en aktiv deltaker i samarbeid med andre renovasjonsselskaper. Revisor mener at dialog med lokalt næringsliv i MNAs kommuner potensielt vil kunne bidra til å finne lokale løsninger for avfallet.

Selskapet arbeider for å nå målsetting om 50 prosent materialgjenvinning innen 2020, og har nå en gjenvinningsgrad på 49,7 prosent. Selskapet har gjennomført tiltak og har planlagt flere for å øke materialgjenvinningsgraden.

Revisor konkluderer med at selskapet arbeider målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs. Selskapet og kommunene har en utfordring i å skape lokal utnyttelse av avfallet som ressurs, og selskapet er avhengig av å samarbeide med lokale myndigheter og annet næringsliv for å utnytte potensialet.

Forvaltningsrevisjonen om **deponi** har følgende problemstilling: *Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?*

MNA har ansvar for ett deponi på Stormyra og ettersikring av dette. MNA følger opp sitt ansvar og rapporterer årlig på oppfølgingen til Fylkesmannen. Gjennom at kommunene velger å delta i MNA, har de også påtatt seg ansvaret for dette deponiet og oppfølging av det. Det er satt av midler til ettersikring av deponiet på Stormyra. Revisor har listet opp andre deponier som finnes i MNA-kommunene. Kommunene har ansvar for de kommunale deponiene, eiere av private deponier er ansvarlige for disse og dersom forurensere ikke er kjent – er grunneier ansvarlig. Revisor har ikke vurdert oppfølgingen av andre deponier enn MNAs deponi på Stormyra. I oversikten over deponier framgår det at storparten av deponiene ble fylt igjen på 80-tallet i forbindelse med nytt regelverk.

Revisor konkluderer med at forurensere har ansvar for deponiet og ettersikringen av dette. For deponiet på Stormyra er dette MNA, indirekte kommunene. Det pågår ettersikring og oppfølging av deponiet som oppfyller forurensningsmyndighetens krav.

Revisor har følgende **anbefalinger**:

- Selskapet bør bidra til at den samlede gebyrberegningen, som danner prisen til abonnentene, synliggjøres
- Selskapet bør vurdere grunnlaget for differensiering av hytterenasjonsgebyrene
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av søknader om fritak eller redusert renovasjonsgebyr i alle kommuner i IKS-et
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av klager på vedtak om fritak/reduksjon av gebyr i alle kommuner i IKS-et
- Kommunene og selskapet bør sammen arbeide for å skape dialog på tvers av næringsliv, kommune og avfallsselskaper for å identifisere muligheter for å håndtere avfall som en råvareressurs lokalt

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	9
1 Innledning.....	13
1.1 Bestilling	13
1.2 Problemstillinger	15
1.3 Metode	15
1.4 Rapportens oppbygging	17
2 Midtre Namdal Avfallsselskap IKS	18
2.1 Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i dag	18
2.2 Datterselskap og andre eierinteresser	20
2.2.1 Retura NT AS, 80 prosent.....	20
2.2.2 OKHH Eiendom AS, 50 prosent	21
2.2.3 Retrans Midt AS, 33,3 prosent	21
2.2.4 Kystmiljø AS, 20 prosent.....	21
2.2.5 Ecopro AS, 16,75 prosent	21
2.2.6 Miljøpartnerne AS, 13,32 prosent.....	22
2.2.7 Sesam Ressurs AS, 6,2 prosent	22
2.2.8 Rekom AS, 1,98 prosent.....	22
3 Eierskapskontroll	23
3.1 Problemstilling og vurderingskriterier	23
3.2 Eiernes styringsdokumenter	23
3.2.1 Selskapsavtalen.....	23
3.2.2 Styringsdokumenter	25
3.2.3 Eierskapsmelding.....	26
3.3 Eierrepresentasjon	26
3.4 Representantskapet	28
3.5 Kompetansekrav til styrende organ	30
3.6 Eiermøter og dialog med selskapet	31
3.6.1 Eiermøter	31
3.6.2 Dialog mellom MNA og kommunene	32
3.7 Forvaltning av datterselskap.....	33
3.8 Vurderinger	34
3.8.1 Eiernes styringsdokumenter.....	34
3.8.2 Eierrepresentasjon	34
3.8.3 Representantskapet.....	35
3.8.4 Kompetansekrav til styret.....	35
3.8.5 Eiermøter og dialog med selskapet.....	36
3.8.6 Forvaltning av datterselskaper	36
3.9 Konklusjon og anbefalinger for eierskapskontroll.....	36
4 Beregning av renovasjonsgebyr	38

4.1	Problemstilling	38
4.2	Revisjonskriterier	38
4.2.1	Selvkostprinsippet	38
4.2.2	Selvkostkalkyler	39
4.2.3	Selvkostfond	40
4.2.4	Økonomiske transaksjoner med datterselskap	41
4.3	Praktisering av selvkost i Midtre Namdal Avfallsselskap	42
4.3.1	Selvkostprinsippet og selvkostkalkyler i MNA	42
4.3.2	Selvkostkalkyler	43
4.3.3	Selvkostfond i MNA	48
4.3.4	Økonomiske transaksjoner med datterselskap	49
4.4	Vurdering	51
4.4.1	Selvkostprinsippet	51
4.4.2	Selvkostkalkyler	51
4.4.3	Selvkostfond	52
4.4.4	Økonomiske transaksjoner med datterselskap	53
5	Differensiering av renovasjonsgebyr	54
5.1	Problemstilling	54
5.2	Revisjonskriterier	54
5.3	Praksis for differensiering	55
5.3.1	Husholdningsrenovasjon	58
5.3.2	Hytterrenovasjon	60
5.4	Vurdering	61
5.4.1	Husholdningsrenovasjon	61
5.4.2	Hytterrenovasjon	62
6	Redusert gebyr/fritak for renovasjon	63
6.1	Problemstilling	63
6.2	Revisjonskriterier	63
6.2.1	Krav om innsamling av husholdningsavfall	63
6.2.2	Muligheter for unntak	63
6.3	Praktisering av redusert gebyr/fritak for renovasjon	67
6.3.1	To avfallsforskrifter	67
6.3.2	Redusert gebyr og fritak	68
6.3.3	Klager og avvik	70
6.4	Vurdering	72
7	Avfallsbegrensning og avfall som ressurs	74
7.1	Problemstilling	74
7.2	Revisjonskriterier	74
7.3	Data	74
7.3.1	Ambisjonsnivå	74
7.3.2	Avfallsplanen - Plan for overgang til sirkulærøkonomi	75
7.3.3	Fra avfall til ressurs	78
7.3.4	Avfall som lokal ressurs	81
7.3.5	MNAs arbeid for å begrense forurensning	83
7.4	Vurdering	85

7.4.1	Avfallshierarkiet	85
7.4.2	Materialgjenvinning	85
8	Deponi	87
8.1	Problemstilling	87
8.2	Revisjonskriterier	87
8.3	Data	88
8.3.1	Om deponier	88
8.3.2	Ansvar	89
8.3.3	Deponier i MNAs kommuner	89
8.3.4	Etterdrift av deponiet på Stormyra	93
8.3.5	Avfall som deponeres idag	96
8.4	Vurdering	96
8.4.1	Ansvar i etterdriftsfasen	96
8.4.2	Økonomisk ansvar	97
9	Høring	98
10	Konklusjoner og anbefalinger	99
10.1	Konklusjon	99
10.2	Anbefalinger	100
	Kilder	101
	Vedlegg 1 – Utledning av kriterier til eierskapskontroll	103
	Vedlegg 2 – Høringssvar fra selskapet	109
	Vedlegg 3 - Høringssvar fra kommunen	111

Tabell

Tabell 1.	Nøkkelinformasjon	19
Tabell 2.	Styrerepresentasjon	20
Tabell 3.	Styreinformasjon Retura NT AS	21
Tabell 4.	Kommunale gebyrpåslag 2018	45
Tabell 5.	Utviklingen i MNA sitt selvkostfond (i kr 1000)	48
Tabell 6.	Selvkostresultat og selvkostfond i fordelingen fra MNA og kommunenes regnskap. (i kr 1000)	49
Tabell 7.	MNAs priser til kommunene 2019	56
Tabell 8.	MNAs priser husholdnings- og hytterrenovasjon 2015-2019, eks. mva.	56
Tabell 9.	Forholdet mellom avfallsmengde og pris, 2014-2017	57
Tabell 10.	Gebyrer i kommunene i 2019, eks. mva.	61
Tabell 11.	Søknader om redusert gebyr og fritak	68
Tabell 12.	Utvalgte målsettinger og virkemidler i avfallsplanen	76

Tabell 13. Deponier i MNAs kommuner	90
Tabell 14. Deponier i Lierne, Røyrvik og Namsskogan	92

Figurer

Figur 1. Avfallshierarkiet.....	77
Figur 2. Bilde av Rulle, den mobile gjenvinningsstasjonen	79

1 INNLEDNING

I dette kapitlet gjøres det rede for bakgrunnen for prosjektet, bestilling, problemstillinger, metode, og rapportens oppbygging.

1.1 Bestilling

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) eies av 13 kommuner i Namdal og tilgrensende kommuner. Flere av kommunene som eier Midtre Namdal Avfallsselskap IKS har selskapskontroll av selskapet på sin plan for selskapskontroll for perioden 2016-2019. Høsten 2018 tok kontrollutvalget i Fosnes kommune initiativ til å sette i gang selskapskontrollen og det ble laget en foreløpig prosjektplan som ble vedtatt i kontrollutvalget i Fosnes kommune 13.11.2018. Samme prosjektplan ble også vedtatt i kontrollutvalget i Høylandet kommune 08.11.2018. Prosjektplanen ble også behandlet i kontrollutvalgene i Flatanger, Grong, Namdalseid, Namsos og Overhalla hvor kontrollutvalgene kom med innspill til prosjektplanen høsten 2018. Revisjon Midt-Norge tok initiativ til å samordne bestillinger fra de aktuelle kommunene på slutten av 2018. Det ble laget en endelig prosjektplan med utgangspunkt i innspillene fra kontrollutvalgene. Alle innspillene har ikke resultert i egne problemstillinger, men blitt innbakt i eksisterende eller sammen med lignende innspill til nye problemstillinger.

Kontrollutvalget i **Bindal** behandlet prosjektplanen i sitt møte 11.03.2019 sak 02/19, og vedtok å delta i prosjektet.

Kontrollutvalget i **Flatanger** kommune behandlet foreløpig prosjektplan i sak 25/18, 14.11.2018 og kom med følgende innspill til prosjektplanen:

- Miljøaspektet; havner sortert avfall der det skal være?
- Oppsummering/konklusjon i rapporten må si noe om hvor god er den reelle eierstyring

Miljøaspektet er omfattet i problemstilling fem. Prosjektplanen ble vedtatt 15.01.2019 i sak 03/19.

Kontrollutvalget i **Fosnes** kommune vedtok sak 17/18, 13.11.2018 utkast til prosjektplan for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS. Den endelige prosjektplanen har ingen endringer som motstrider den allerede vedtatte prosjektplanen i Fosnes.

Kontrollutvalget i **Grong** kommune bestilte i sak 22/18, 29.10.2018 selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS med innspill om at aktuelle tema vil være selvkost, gebyrer (og alternative løsninger; gir kompostering eller fellesløsninger avslag i pris?) samt hytterrenovasjon. Kontrollutvalget vedtok endelig prosjektplan som omfattet innspillene i sitt møte 25.02.2019, sak 4/19.

Kontrollutvalget i **Høylandet** kommune vedtok i sak 20/18, 08.11.2018 utkast til prosjektplan for selskapskontroll av Midtre Namdal Avfallsselskap. Høylandet kontrollutvalg vedtok den endelige prosjektplanen i sitt møte 07.03.2019, sak 04/19.

Ved bestilling av selskapskontrollen i sak 22/18, den 15.11.2018 kom kontrollutvalget i **Namdalseid** kommune med innspill til prosjektplanen:

- Renovasjon fritidsboliger: ulike ordninger i kommunene?

Innspillet omfattes av problemstilling tre og fire. Prosjektplanen ble vedtatt 22.01.2019 i sak 02/19.

Kontrollutvalget i **Namsos** kommune bestilte selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS 22.11.2018, sak 24/18 med følgende temaer kunne være aktuelle:

- Proporsjonaliteten mellom evt. økning i avfallsmengde og økning i renovasjonsgebyr
- Forvaltningen av eierskapene og økonomiske transaksjoner mellom MNA IKS og datterselskaper
- Åpner selskapsavtalen i MNA IKS for engasjement i privatmarkedet?

Første punkt omfattes av rapportens problemstilling to. De andre to punktene vil omfattes av eierskapskontrollen.

Kontrollutvalget vedtok 21.02.2019, sak 02/19 prosjektplan med følgende merknader:

«... forutsetter at det i selskapskontrollen på relevant nivå sies noe om, og eventuelt behov for nærmere undersøkelse av, forvaltningen av eierskapene og økonomiske transaksjoner mellom MNA IKS og datterselskaper».

Kontrollutvalget i **Nærøy** kommune vedtok prosjektplanen for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i sak 04/19, 18.01.2019.

Kontrollutvalget i **Overhalla** kommune bestilte i sak 23/18, 08.11.2018 selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS, med følgende innspill til prosjektplanen.

- Ettersikring av deponiet i Overhalla
- Hvordan jobber selskapet med informasjon og holdningsskapende arbeid for å redusere søppelmengden?
- Hvordan arbeider selskapet å utnytte avfall som lokal ressurs?

Innspillene om ettersikring av deponier, holdningsskapende arbeid for å redusere søppelmengden og utnytting av avfall som lokal ressurs omfattes av problemstillingene fem og seks. Prosjektplanen ble vedtatt 14.02.2019 i sak 03/19.

Kontrollutvalget i **Osen** kommune behandlet prosjektplanen for selskapskontroll i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i sak 04/19, 28.01.2019. Kontrollutvalget hadde innspill vedrørende styringsdokumenter.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger vil bli besvart i rapporten:

Eierskapskontroll:

- Utøver kommunene eierskapet i MNA i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Forvaltningsrevisjon:

1. Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?
2. Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?
3. Er redusert gebyr/fritak for renovasjon gitt i tråd med regelverket?
4. Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?
5. Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

Beskrivende del:

- Hvordan jobber MNA med utvikling og tilnærming til framtidige krav på renovasjonsområdet?

Den beskrivende delen har blitt lagt inn i kapittel sju, som omhandler problemstilling fire, om avfallsbegrensning og avfall som ressurs.

MNA håndterer husholdningsavfall inkludert avfall fra hytter og fritidsboliger på vegne av kommunene. Selskapet er i ferd med å starte opp håndtering av slam på vegne av kommunene, men dette er ikke kommet i gang. Forvaltningsrevisjonsdelen avgrenses derfor til å omhandle husholdningsrenovasjon.

1.3 Metode

Selskapskontrollen består av en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til Norges Kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001, og eierskapskontrollen har fulgt standarden så langt det er

mulig. Prosjektet er gjennomført i perioden mars 2019 til juni 2019. Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentanalyse og intervjuer.

Det er avholdt et oppstartsintervju med MNA ved daglig leder, kontorsjef og økonomisjef. Videre har ledelsen fått tilsendt noen oppfølgingsspørsmål på epost. Styrets leder er intervjuet. Eierrepresentantene i de kommunene som omfattes av selskapskontrollen er intervjuet spesielt i forhold til eierskapskontrollen. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide til alle intervjuene som var tilpasset de enkelte intervju. Referat fra intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp eventuelle misforståelser.

Ulike dokumenter er lagt til grunn for revisjonen. I forbindelse med eierskapskontrollen er kommunenes Eiermeldinger undersøkt, og det er samtidig sett på når disse og andre styringsdokumenter for MNA er politisk behandlet. Politisk oppnevning av eierskapsrepresentantene er også undersøkt. Revisor har også undersøkt innkallinger og protokoller fra representantskapsmøter for 2017 og til våren 2019.

Revisor har sett på søknader om fritak/reduksjon i renovasjonsgebyr. MNA behandler søknader fra alle kommunene unntatt Høylandet. Revisor har mottatt en søknad fra Høylandet samt to utfylte skjema hvor det har blitt gitt fritak. Revisor har ikke vurdert saksbehandlingen av søknadene fra Høylandet da det er et lite utvalg og det mangler dokumentasjon for grunnlaget til to av søknadene samt vedtakene utover at det er informert om at disse har fått fritak.

Til temaet om selvkost i forvaltningsrevisjonen har revisor etterspurt grunnlagsberegningene for kommunenes gebyrpåslag. Her har revisor mottatt informasjon fra fire kommuner, samt at for noen av de andre kommunene har det vært mulig å hente ut tilsvarende grunnlagsberegninger fra regnskapsrevisjon som Revisjon Midt-Norge SA utfører. For de kommunene hvor revisor verken har fått eller funnet beregninger i egne arkiv er det vanskelig å si om det foreligger noe beregningsgrunnlag. Videre er det hentet data fra politisk behandling av saker i kommunene, eksempelvis gebyrfastsetting.

Andre relevante styringsdokumenter er renovasjonsforskriften, retningslinjer til renovasjonsforskriften, avfallsplan for MNA-kommunene og veileder renovasjonsteknisk plan.

Fra MNA er det hentet ut dokumenter som etterkalkylenote for 2018, selvkostkalkyle 2019, søknader om reduksjon/fritak fra renovasjonsgebyr, KOSTRA-skjema, årsmeldinger samt en tilleggsrapport for MNA fra Norfakta Markedsanalyse om renovasjonstjenester.

Revisor har opplevd stor velvilje fra selskapet, og har mottatt alle etterspurte dokumenter på en ryddig måte og i god tid. Det har vært uproblematisk å avtale og gjennomføre intervjuer med selskapet.

Vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor mener det har vært tilstrekkelig å intervju de utvalgte informantene, i kombinasjon med ulike dokumenter. Vi har mottatt alle etterspurte dokumenter fra selskapet, og opplever at selskapet har vært opptatt av åpenhet og sørget for god informasjon til revisor. Revisor anser den mottatte dokumentasjon som pålitelig og relevant, og mener at verifisering av intervjureferatene bidrar til å øke dataenes pålitelighet.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

1.4 Rapportens oppbygging

I dette innledende kapitlet er det gjort rede for bakgrunn, problemstillinger og metode. I kapittel to presenteres MNA kort og det gis en oversikt over MNA sitt eierskap i andre selskaper.

Kapittel tre er eierskapskontrollen. Dette kapitlet er unikt for den enkelte kommune og finnes dermed i ulike versjoner alt etter hvilken kommune som rapporten er stilet til. Dette kapitlet avsluttes med konklusjon og anbefalinger knyttet til eierskapskontrollen.

De fem problemstillingene i forvaltningsrevisjonen er behandlet i hvert sitt kapittel fra kapittel fire til åtte. Disse kapitlene er bygd opp med funn fra datainnsamlingen, først med en påfølgende vurdering fra revisor i forhold til de revisjonskriteriene som legges til grunn. Det var i bestillingen bestilt en beskrivende del som er bakt inn i kapittel sju.

I kapittel ni er høringssvar fra kommunene på eierskapskontrollen og fra selskapet på forvaltningsrevisjonen tatt inn.

Kapittel ti er konklusjon på forvaltningsrevisjonen. Revisors anbefalinger følger avslutningsvis.

De enkelte kapitlene, tre til åtte, kan leses uavhengig av hverandre.

2 MIDTRE NAMDAL AVFALLSSELSKAP IKS

I dette kapittelet beskrives selskapet Midtre Namdal Avfallsselskap IKS.

2.1 Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i dag

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) er et interkommunalt renovasjonsselskap i Namdalen som pr. 01.04.2019 eies av de 13 kommunene Bindal, Flatanger, Fosnes, Grong, Høylandet, Namdalseid, Namsos, Nærøy, Overhalla, Osen, Vikna, Leka og Roan. MNAs område preges av store avstander og få innbyggere. MNA utfører renovasjon i eierkommunene og behandler avfall fra husstander og bedrifter. Selskapet har hovedkontor i Overhalla og utførte i 2018 25,6 årsverk. Administrasjonen er ikke samlokalisert med mottaksanlegget, som er på Stormyra i Overhalla. Det er et ønske om samlokalisering, og det er bestemt at det nye anlegget skal ligge på Spillum i Namsos kommune. Det er foreløpig ikke funnet en egnet tomt.

MNA ble etablert i 1979 som et interkommunalt selskap med ansvar for innsamling og behandling av avfall fra seks kommuner; Namdalseid, Flatanger, Namsos, Overhalla, Høylandet og Grong. I 1993 ble Nærøy og Vikna medlemmer, i 1994 ble Bindal, Leka og Fosnes medlemmer, og i 1995 ble Osen og Roan medlemmer. Lierne, Namsskogan og Røyrvik kommuner har vedtatt at de blir nye deltakere i MNA fra 01.01.2020.

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS forvalter kommunenes lovpålagte oppgave med innsamling av husholdningsavfall. Virksomheten drives etter selvkost, og renovasjonsgebyret skal dekke innsamling, transport og behandling av avfallet. Midtre Namdal Avfallsselskap IKS samlet i 2018 inn 15950 tonn husholdningsavfall fra 37 496 innbyggere på vegne av eierkommunene. Selskapets priser til kommunene fremgår på selskapets nettside, <https://mna.no/-/abonnement/priser/>. Den enkelte kommunes pris til innbygger, altså selskapets pris pluss kommunens gebyrpåslag, varierer fra kommune til kommune. Gjennomsnittlig avfallsmengde pr abonnent var i 2018 425 kg. MNA samler også inn næringsavfall og arbeider i 2019 med å få på plass innsamling av slam.

Innbyggerne kan fritt levere husholdningsavfall på faste gjenvinningsstasjoner eller mobile gjenvinningsstasjonen, Rulle. 55 prosent av MNAs innbyggere tilhører gjenvinningsstasjonen på Stormyra. På Stormyra sorteres avfallet i 40 fraksjoner. Publikum forholder seg til kun noen av disse, da noe sorteres av ansatte. Ledelsen i MNA er opptatt av at det skal være enkelt å levere avfall.

MNA har to omlastningsstasjoner, Kolvereid og Stormyra. På Stormyra tømmes avfallet i en hall og sorteres før det transporteres videre. På Kolvereid blir avfallet fylt i presser og containere.

MNA hadde tidligere to bruktbutikker organisert i et eget AS. Dette gikk ikke rundt økonomisk, og aksjeselskapet tapte sin opparbeidede kapital. Selskapet ble avviklet og butikkene ble nedlagt. Butikkene ble erstattet av konseptet *Gi og ta-bod*.

MNA har ansvar for etterdrift av deponiet på Stormyra i Overhalla.

Nøkkelinformasjon om Midtre Namdal Avfallsselskap er gjengitt i tabell 1. Opplysningene er hentet fra (Brønnøysund, SmartCheck, selskapsavtalen, protokoll fra representantskapet).

Tabell 1. Nøkkelinformasjon

Stiftelsesdato	01.01.1980
Eiere	Namsos kommune, eier fra 1979, 34,9 % Nærøy kommune, eier fra 1993, 13,5 % Vikna kommune, eier fra 1993, 11,2 % Overhalla kommune, eier fra 1979, 9,8 % Grong kommune, eier fra 1979, 6,4 % Namdalseid kommune, eier fra 1979, 4,6 % Bindal kommune, eier fra 1994, 4,3 % Høylandet kommune, eier fra 1979, 3,4 % Flatanger kommune, eier fra 1979, 3,0 % Osen kommune, eier fra 1995, 2,8 % Roan kommune, eier fra 1995, 2,7 % Fosnes kommune, eier fra 1994, 1,8 % Leka kommune, eier fra 1994, 1,6 %
Styreleder	Arne Flaata, 07.04.2016 →
Styremedlemmer	Kårhild Hallager Berg, 07.04.2016 → Anita Østby, 07.04.2016 → Rune Arstein, 07.04.2016 → Morten Ove Moa ³ , 07.04.2016 → 01.03.2019 Ove Bolkan, 01.03.2019 → Alfred Skogmo, 09.02.2012 →
Direktør	Asle Hasselvold, 19.06.2013 →
Formål	Ansvar for planlegging og gjennomføring av innsamling og behandling av det avfall som omfattes av medlemskommunenes renovasjonsforskrifter, samt etter de krav som stilles til avfallsbehandling av lov og sentrale myndigheter. Selskapet skal sikre et likeverdig tilbud til alle husstander i regionen, ved prissetting skal det legges vekt på systemer som sikrer god transportutjevning. Selskapet avgjør selv om, i hvilken utstrekning, og på hvilke vilkår det skal ta hånd om avfallstyper som ikke omfattes av kommunenes renovasjonsforskrifter. Selskapet kan tegne aksjer i selskaper som naturlig hører til selskapets virksomhetsområde.
Revisor	E.K. Revisjon AS v/ Kjell Tore Kirketeig

³ Styreleder opplyste om at ansatte hadde valg av ansattes representant i styret i februar 2019. Da erstattet Ove Bolkan representanten Morten Moa. Det ble diskutert med selskapets revisor om inntreden av ansattes representant i styret skulle skje umiddelbart etter valget eller etter representantskapsmøtet. Vedtektene ble tolket slik at den nye ansattrepresentanten i styret tiltrådte fra første styremøte etter valget, altså før representantskapsmøtet.

2.2 Datterselskap og andre eierinteresser

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS har datterselskaper og eierandeler i andre selskaper. Først presenteres et sammendrag av selskapene og hvem som sitter i styrene i disse i tabell 2. (MNA sine representanter er i kursiv) Deretter presenteres kort informasjon om de ulike selskapene.

Tabell 2. Styrerepresentasjon

Selskap	Eierandel	Styre
Retura NT AS	80 %	<i>Asle Hasselvold (styreleder)</i> Lillian Hatling Oddbjørn Kåre Kristensen Arne Magne Galguften Aina Elisabeth Hildrum
OKHH Eiendom AS	50 %	Arnfinn Elias Gartland (styreleder) <i>Asle Hasselvold</i> Anita Lassemo Barlien
Retrans Midt AS	33,3 %	Torbjørn Evjen (Styreleder) <i>Trond Morten Bjørnes</i> Bjørn Heggelund Arne Kristian Mo Preben Godø <i>Nina Christin Svarlien</i>
Kystmiljø AS	20 %	Trygve Berdal (styreleder) <i>Asle Hassebold</i> Mona Garberg Stig Arve Høyvik
Ecopro AS	16,75 %	Trygve Berdal (styreleder) Geir Tore Leira <i>Asle Hasselvold</i> Erik Bartnes Håkon Nordgaard Johansen Geir Nerdal Una Dahlen-Kvalvaag
Miljøpartnerne AS	13,32 %	<i>Asle Hasselvold (styreleder)</i> Trygve Berdal Håkon Nordgaard Johansen Erik Fenstad
Sesam Ressurs AS	6,2 %	Lars Skrøvseth (styreleder) Trygve Berdal <i>Asle Hasselvold</i> Ester Melum Stølan Erik Fenstad Frank Grønås Geir Tore Leira Ola Sørås Jan Otto Saur
Rekom AS	2,15 %	Torbjørn Evjen (styreleder) Toril Haltbrekken Forsmo Leif Magne Hjelseng Jan-Egil Korseberg Elisabeth Hov

Informasjon hentet fra Bisnode SmartCheck

2.2.1 Retura NT AS, 80 prosent

Retura NT AS ble stiftet 15.04.2004 og har 21 ansatte. Retura NT AS er et selskap som utfører avfallstjenester for næringslivet i nordre del av Trøndelag. Hovedkontoret ligger i Namsos. Selskapets andre eier er Steinkjer kommune.

Tabell 3. Styreinformasjon Retura NT AS

Daglig leder	Erling Arvid Gartland
Styreleder	Asle Hasselvold
Styremedlemmer	Lillian Hatling Oddbjørn Kåre Kristensen Arne Magne Galguften Aina Elisabeth Hildrum

2.2.2 OKHH Eiendom AS, 50 prosent

Selskapet ble stiftet 24.11.2006, og har ingen ansatte. Selskapets formål er «utleie av eiendom og andre aktiviteter som naturlig faller sammen med dette, herunder å delta i andre selskaper med lignende virksomhet, og kjøp og salg av aksjer eller på annen måte gjøre seg interessert i andre foretagender.». Selskapet eier bare kontorbygget i Barlia hvor administrasjonen i MNA holder til.

2.2.3 Retrans Midt AS, 33,3 prosent

Retrans Midt AS ble stiftet 10.01.2018 og har 60 ansatte. Selskapet eies sammen med Innherred Renovasjon og HAMOS Forvaltning.. Selskapets formål er: «Sørge for innsamling og transport av husholdningsavfall og næringsavfall fra kommunene som har eierskap direkte eller indirekte i selskapet. Oppgaven kan løses gjennom bruk av egne ressurser eller ved kjøp av tjenester i markedet. Selskapet kan ta på seg alle oppgaver som naturlig hører sammen med dette. Selskapet skal kunne inngå samarbeidsavtaler eller ha eierskap i andre foretak dersom det er hensiktsmessig for å oppfylle formålet. Selskapet skal ikke samle inn næringsavfall i markedet utover det som er tillatt etter det til enhver tid gjeldende anskaffelsesregelverk.»

2.2.4 Kystmiljø AS, 20 prosent

Selskapet ble stiftet 14.11.1994. Selskapets formål er «Tilby avfallstjenester til havbruksnæringen. Selskapet kan også drive annen beslektet virksomhet, herunder eie og drive fast eiendom, utnyttelse av råvarer og energi, samt deltakelse som aksjonær eller på annen måte delta i andre foretak.» I høringsvaret fra MNA opplyses det at aksjene i Kystmiljø AS ble solgt sommeren 2019.

2.2.5 Ecopro AS, 16,75 prosent

Ecopro AS ble stiftet 14.08.2002, og har 10 ansatte. Ecopro er en biogassfabrikk som ligger i Verdal kommune, og er en av de første av sitt slag i Norge. Ecopro eies av fem

interkommunale avfallsselskap⁴ og Steinkjer kommune, slik at 52 kommuner i Midt-Norge samarbeider om å behandle kildesortert matavfall og slam på en fremtidsrettet og miljømessig forsvarlig måte. Det er investert 180 millioner kroner i et lukket biogassanlegg med minimal ekstern luktpåvirkning, som foredler avfall til biogass og næringsrike biogjødselprodukter. Selskapet har stort fokus på en framtidsrettet kretsløpstankegang hvor organisk avfall blir til grønn energi og biogjødselprodukt⁵.

2.2.6 Miljøpartnerne AS, 13,32 prosent

Selskapet Miljøpartnerne AS ble stiftet 01.10.2008. Selskapet eies sammen med blant annet ni andre midtnorske avfallsselskap. Selskapets formål er innsamling, transport og behandling av avfall, og dermed tilknyttet virksomhet, samt deltakelse i selskaper med tilknyttet virksomhet. Selskapet er i dag et rent eierselskap som kun eier aksjene i Retura Norge og annen aktivitet er tonet ned.

2.2.7 Sesam Ressurs AS, 6,2 prosent

Sesam Ressurs AS ble stiftet 19.06.2017. Selskapet eies sammen med andre avfallsselskap og har en ansatt. Selskapets formål er å slutføre Prosjekt Sesam, etablere nødvendig kontraktsgrunnlag og berede grunnen for å etablere og drifte driftsselskapet for det sentrale ettersorteringsanlegget i Midt-Norge. Prosjekt Sesam går ut på å etablere et ettersorteringsanlegg i Midt-Norge. Dette skal muliggjøre maksimal gjenvinning av ressursene som finnes i restavfallet. Anlegget skal være et supplement til dagens sortering. Anlegget skal ligge på Heggstadmoen i Trondheim. Selskapet har ikke erverv til formål.

2.2.8 Rekom AS, 1,98 prosent

Rekom AS ble stiftet 28.01.1998, og har 14 ansatte. Selskapet eies sammen med mange andre aksjonærer, hvor flere av de store aksjonærene er avfallsselskap. Selskapet formål er: «Rekom skal på en lønnsom og ressurseffektiv måte skape verdier for sine samarbeidspartnere i et marked for råvare- og energigjenvinning».

⁴ Innherred Renovasjon IKS, Helgeland Avfallsforedling IKS, Søndre Helgeland Miljøverk IKS, Midtre Namdal Avfallsselskap IKS og Hamos Forvaltning IKS.

⁵ Ecopro AS, «Pioner på områder» <<http://ecopro.no/teknologi/pioner-pa-omrader/>>.

3 EIERSKAPSKONTROLL

Eierskapskontroll er en obligatorisk del av selskapskontroll og handler om hvordan kommunen, her Nærøy kommune utøver sitt eierskap i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA). MNA eies av 13 kommuner, noe som betyr at eierskapet utøves både av den enkelte kommune og av kommunene i fellesskap.

3.1 Problemstilling og vurderingskriterier

Problemstillingen for eierskapskontrollen er:

Utøver kommunen eierskapet i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for god eierstyring?

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene, som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Vurderingskriterier for eierskapskontrollen er utledet i vedlegg to, og kriteriene er gjengitt i starten av hvert delkapittel.

3.2 Eiernes styringsdokumenter

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eiernes styringsdokumenter er:

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som IKS-loven krever
- Kommunen skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet
- Kommunen bør vedta en eierskapsmelding som rulleres årlig
- Eierskapsmeldingen bør ha et visst minimumsinnhold
 - Oversikt over virksomhet lagt til selskaper
 - Politisk styringsgrunnlag
 - Juridisk styringsgrunnlag
 - Formål og strategi
 - Selskapenes samfunnsansvar

3.2.1 Selskapsavtalen

Det er utarbeidet en selskapsavtale mellom MNA og eierkommunene som ble vedtatt i representantskapet i MNA høsten 23.10.2014, sak 12/2014. Denne selskapsavtalen er en tilpasning til IKS-loven og erstatter vedtektene som selskapet har hatt tidligere.

Selskapsavtalen legger overordnede føringer for selskapet og eierne. Kommunestyret i Nærøy behandlet selskapsavtalen 15.05.2015, sak 38/2015.

I selskapsavtalens § 1 framgår medlemskapet og at hovedkontoret til selskapet ligger i Overhalla kommune. Medlemmene er følgende kommuner: Flatanger, Namdalseid, Namsos, Overhalla, Høylandet, Grong, Nærøy, Vikna, Bindal, Fosnes, Leka, Osen og Roan.

Selskapets formål framgår av § 2, hvor formålet blant annet er å ha ansvar for planlegging og gjennomføring av innsamling og behandling av det avfall som omfattes av medlemskommunenes renovasjonsforskrifter, samt etter de krav som stilles til avfallsbehandling av lov og sentrale myndigheter. Selskapet skal sikre et likeverdig tilbud til alle husstander i regionen. Videre skal det ved prissetting legges vekt på systemer som sikrer god transportutjevning. Selskapet kan tegne aksjer i selskaper som naturlig hører inn under selskapets virkeområde. Selskapet avgjør selv om, i hvilken utstrekning, og på hvilke vilkår det skal ta hånd om avfallstyper som ikke omfattes av kommunenes renovasjonsforskrifter. Denne siste formuleringen gir selskapet muligheter for håndtering av næringsavfall i et konkurranseutsatt marked. Omfanget av denne virksomheten kan ikke overskride 20 prosent for da vil den komme i konflikt med bestemmelsene om utvidet egenregi, jfr. kapittel 4.2.4. For 2018 utgjør næringsdelen 17,7 prosent av de totale inntektene.

I § 3 fastsettes representantskapets oppgaver og stemmefordeling. Hver kommune har én eierrepresentant, hvor alle representanter har 3 faste stemmer hver. Kommunene får tilleggsstemmer etter antall innbyggere ved inngangen til hvert år det holdes kommunevalg. Eksempelvis hadde Roan i 2011 994 innbyggere, og dermed totalt fem stemmer i representantskapet. Namsos hadde i 2011 12906 innbyggere, og hadde totalt 24 stemmer i representantskapet.

I § 4 reguleres styrets oppgaver og i § 5 framgår daglig leders ansvar og oppgaver.

§ 6 omhandler medlemsforhold, medlemskommunenes ansvar og låneramme. Herunder at medlemskommunene garanterer for låneopptak opptil 100 mill. og garanterer i tillegg for etterdrift av deponiet i 30 år etter avslutning. I § 7 framgår kommunenes forpliktelser blant annet at den enkelte medlemskommunen plikter å ha renovasjonsforskrifter som er forenlig med interkommunalt samarbeid gjennom interkommunale selskaper og at forslaget til kommunenes renovasjonsforskrifter utarbeides av MNA.

De siste tre paragrafene omhandler endringer og tvister.

Ledelsen i MNA opplyser at selskapsavtalen skal revideres, men at forslaget må styrebehandles før det går til behandling i representantskap og kommunestyre.

3.2.2 Styringsdokumenter

MNA har en felles renovasjonsforskrift som er vedtatt i representantskapet i MNA høsten 2014 og senere i kommunene. Representantskapet behandlet ny renovasjonsforskrift 02.10.2017 i sak 13/17, men fortsatt har ikke alle kommunene behandlet denne. Nærøy kommunestyre behandlet den nye forskriften 21.09.2018 i sak 77/18. Bakerst i den nye forskriften står det at forskriften vil bli gjeldende når den er kunngjort i Norsk Lovtidend. I vedtaket fra representantskapet står det i punkt tre at representantskapet oppfordrer eierkommunene til å behandle saken innen juni 2018. Kommunene fikk oversendt den nye renovasjonsforskriften til behandling i brev av 10.07.2018.

Selskapet opplyser at de la til grunn at den nye forskriften ville bli gjeldende i alle kommuner fra 01.01.2019. Siden ikke alle kommuner har behandlet forskriften, har dette medført utfordringer for selskapet. Selskapet anser forskriften som gjeldende i de kommunene som har vedtatt den. Dette medfører at saksbehandlerne ved søknader om fritak/reduksjon i gebyr må hensynta hvilken kommune søknaden gjelder. Selskapet opplyser at de har dyktige saksbehandlere som hensyntar dette. Den nye forskriften er ikke kunngjort i Norsk Lovtidend siden ikke alle kommunene har vedtatt den enda. Samtidig har enkelte av kommunene som skal sammenslås vedtatt at forskriften skal gjelde fra 01.01.2020. Den forrige forskriften ble vedtatt i 2014. Den ble ikke kunngjort i Norsk Lovtidend.

Nærøy er pr. 20.06.2019 en av seks (av ti undersøkte kommuner) som har behandlet den nye forskriften. De kommunene som ikke har behandlet renovasjonsforskriften er Namdalseid, Fosnes, Namsos og Høylandet. Fellesnemnda for Nye Namsos kommune har vedtatt den nye forskriften med virkning fra 01.01.2020 for den nye kommunen.

Den nye forskriften har i henhold til § 1-1 følgende formål: sikre at husholdningsavfallet kildesorteres og håndteres i henhold til avfallshierarkiets prioriteringer. Dette skal gjøres ved en miljø- og klimavennlig, helsemessig hygienisk, brannforebyggende oppbevaring og kostnadseffektiv innsamling og transport av husholdningsavfallet. § 1-2 fastsetter virkeområde; forskriften gir bestemmelser om den kommunale hente- og bringeordning for husholdningsavfall og gjelder alle registrerte grunneiendommer, herunder også seksjonerte deler av bygning og fritids-eiendommer. Forskriften gir også bestemmelser om avfallsgebyr.

Samtidig med ny renovasjonsforskrift har MNA utarbeidet *Avfallsplan for MNA-kommunene, Plan for overgang til sirkulær økonomi*, som ble vedtatt i representantskapet 04.05.2017, sak 5/17. Denne planen er ment å være eiers mandat eller bestilling til MNA og gir føringer og

forventninger om hvilken retning selskapet skal utvikle seg de kommende år. Avfallsplanen danner grunnlaget for styrets arbeid med selskapets strategiplan. Avfallsplanen fastsetter målsettinger og strategier for selskapets arbeid mot fremtidige krav og målsettinger. Avfallsplanen er behandlet i representantskapet 04.05.2017 sak 5/17 og er ikke behandlet i kommunestyret i Nærøy.

Hovedmålet i avfallsplanen er at kommunene skal skape en positiv framtid ved å inspirere til fornying gjennom sirkulær økonomi og at kommunens innbyggere skal oppleve at de gjennom sin innsats for avfallsreduksjon og kildesortering gir et viktig bidrag for å oppnå et bedre miljø. Videre har planen elleve resultatmål.

3.2.3 Eierskapsmelding

Nærøy kommune har en eierskapsmelding som sist er behandlet 07.03.2013, sak 24/13. Den inneholder en presentasjon av de forskjellige selskaps- og samarbeidsformene kommunen kan delta i. Videre presenteres følgende om MNA: andre deltakere, selskapets hovedkontor, selskapets formål og nøkkeltall. Rådmannen har også gjort en kort vurdering av selskapet, og anbefaler at eierskapet videreføres.

Eierrepresentanten forteller at eierskapsmeldingen ikke har blitt oppdatert på en stund. Kommuneadministrasjonen informerer om at det vil bli utarbeidet en ny eierskapsmelding i nye Nærøysund kommune (sammenslåing fra 01.01.2020).

3.3 Eierrepresentasjon

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eierrepresentasjon er:

- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av, og gis informasjon til folkevalgte
- Eierstyringen skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak

Nærøy kommunes Eiermelding legger ikke føringer for eierrepresentanten.

Det er ordføreren som er Nærøys eierrepresentant i MNA. Varaordfører og Ingunn Lysø er kommunens valgte vararepresentanter. Ordfører opplyser at varaordfører sitter i styret i MNA, og kommunen har derfor en praksis med at han ikke møter som eierrepresentant. Ordfører er eierrepresentant i alle selskaper kommunen eier, med noen få unntak. Kommunen har et oversiktsdokument over alle styrever, råd og utvalg i kommunen hvor dette framgår. Valget ble foretatt i konstituerende kommunestyremøte 27.10.2015, sak 79/15.

Politikerne får KS' Folkevalgtopplæring hvor det er en liten del om eierstyring. Eierrepresentant opplever at opplæringen han har fått er tilstrekkelig, men at den kanskje ikke er tilstrekkelig for alle kommunestyremedlemmer. Det kunne vært hensiktsmessig å ha noe opplæring lengre ut i valgperioden, for å ha erfaringer å knytte kunnskapen opp imot. Nærøy har gjennomført opplæringen tidlig i valgperioden, for å gi de folkevalgte kunnskap tidlig.

Kommunen har flere roller inn mot MNA, men eierrepresentant har ikke opplevd utfordringer med dette. Det har vært noen utfordringer med at spørsmål om selskapets tjenester sendes til kommunen, og at man da må videresende disse henvendelsene til selskapet. Kommunen har ikke egen renovasjonskompetanse og stoler på den informasjonen som kommer fra selskapet. Eierrepresentant mener at selskapet har blitt flinkere til å orientere og fortelle om aktuelle saker, noe som har gjort at tilliten til selskapet har blitt bedre.

Eierrepresentanten forsøker å ha et aktivt forhold til eierskapet. Han ser at MNA kan ha en rolle opp mot det lokale næringslivet, og han kjenner til at MNA har ambisjoner om dette. Han mener at når eierne nå gir MNA eneretten på kommunalt næringsavfall, forventer eierne at selskapet tar en rolle i å utvikle næring av avfallet her. Avfallsplanen sier også noe om at selskapet skal være en pådriver for næringsutvikling.

Eierrepresentanten opplever ikke at det er utfordrende å være eierrepresentant i MNA, da selskapet gjør en god jobb. Det kan være en utfordring å forholde seg til at selskapet ønsker kontroll på flere ting som slam og fakturering, og eierne er forsiktige med å gi fra seg dette.

Eierrepresentanten opplever dialogen med selskapet som god.

Eierrepresentanten opplyser at det ble stilt spørsmål om kommunens deltakelse i MNA for mange år siden. Selskapet hadde en litt krevende oppstart i Nærøy hvor det var høye gebyrer og lange transportavstander. Eierrepresentanten forteller at holdningen endret seg raskt da man så hvilke tjenester selskapet leverte. Spørsmål vedrørende MNA i dag er av mer praktisk art; henterutiner, gratis levering og avstand til søppeldunker. Eierrepresentanten forteller at selskapet er liberale når det gjelder henteavstand, plassering av dunker og lignende, og mener at dette fører til at det er lite støy rundt selskapet.

Eierrepresentanten forteller at man ser at det er viktig å være en del av et fellesskap som er minst så store som MNA. Han mener at selskapet har vist at de arbeider for å holde kostnadene nede.

Eierrepresentanten forteller at når han har vært på møte i MNA, har han under orienteringer til kommunestyret fortalt om dette og utdypet innholdet fra møter hvis det er saker han mener kommunestyret bør ha inngående kunnskap om. Hvis innkallingen til representantskapsmøtet

kommer som sak i kommunestyret, er det som referatsak. Ordfører har orientert muntlig om at han skal på representantskapsmøte. Revisor har sett eksempler i protokoller fra kommunestyremøter hvor ordfører har orientert om at han har vært på representantskapsmøte/ eiermøte i selskapet.

Eierrepresentanten opplever at sakspapirer fra selskapet ikke alltid kommer i god nok tid til å kunne behandle de politisk, da kommunestyret og formannskapet har relativt lav møtefrekvens.

3.4 Representantskapet

Vurderingskriterier som ligger til grunn for representantskapet er:

- Representantskapet er selskapets øverste myndighet og skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan og regnskap og velge styremedlemmer, styreleder og styrets nestleder
- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes
- Representantskapet skal fastsette styrets godtgjørelse
- Innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde saksliste. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig

Representantskapet består av én eierrepresentant fra hver kommune. Den enkelte eierrepresentant har i utgangspunktet tre stemmer. Videre tillegges den enkelte representant tilleggsstemmer ut fra folketallet i kommunen ved inngangen til det året det er kommunevalg. Dette er regulert i selskapsavtalen § 3. Minste antall tilleggsstemmer er fire og største antall er 24.

Protokoller fra representantskapets møter fra 2017 og 2018 viser at representantskapet behandler selskapets budsjett, økonomiplan, regnskap, velger styremedlemmer og behandler styrets godtgjørelse. Representantskapet fastsetter også MNAs pris til kommunene. Det fremgår av protokollene at representantskapet orienteres om relevante og aktuelle saker i selskapet. Protokollene viser at saker som medfører større endringer gjerne behandles flere ganger i representantskapet før saken blir framlagt for beslutning.

Bruk av valgkomité er vedtektsfestet gjennom selskapsavtalen, hvor det i § 3 går fram at representantskapet skal velge valgkomite. Følgende tre av representantskapsmedlemmene utgjør valgkomiteen:

- Hege Nordheim-Viken (Høylandet)
- Amund Hellesø (Vikna)
- Steinar Lyngstad (Namdalseid)

Innstilling på styrets honorar gjøres i valgkomiteen. Honorarene til styrelederne i de ulike IKS-ene Namdalskommunene deltar i, varierer veldig. Valgkomiteen har innhentet informasjon fra alle aktuelle selskap for å se hvor stor forskjellen er. Her har man også sett på selskapenes størrelse med hensyn til omsetning og type drift. Styreleder i MNA har i dag 60 000 kr i året i styrehonorar. Styreleder i Innherred Renovasjon ligger langt over dette. Det er flere hensyn som må tas i fastsettelse av honorar. En ordfører sier at politikerne vet at de som må betale kostnaden, er abonnentene gjennom gebyret. Samtidig skal styreleders honorar ligge på et riktig nivå i forhold til ansvaret styret sitter med også i IKS-er. Honorarene vurderes årlig, og har blitt løftet de siste årene.

Ordfører i Overhalla er representantskapets leder. Når styret i MNA har hatt sitt siste møte før representantskapet, blir han kalt inn til en praktisk gjennomgang av representantskapsmøtet som en forberedelse.

Innkallinger til representantskapets møter skal skje minst fire uker før. Revisor har sett eksempel på at innkalling med sakliste til representantskap er sendt ut fem uker før møtet, tre uker før møtet og sju uker før møtet. Revisor har mottatt dokumentasjon på at dato for møtet er sendt ut i svært god tid. Flere eierrepresentanter har gitt uttrykk for at MNA er et av de selskapene som er bedre på å sende ut innkallinger i god tid.

Det framgår av protokoll fra kommunestyret at ordfører har orientert om deltakelse på representantskap i MNA.

Eierrepresentanten forteller at det har vært noe uenighet i representantskapet rundt fakturering, slam og næringsavfall. Dette har falt på plass etter hvert. Han opplever at prosessen rundt plassering av nytt anlegg har vært god. Prosessen med å få inn de tre kommunene i Indre Namdal har også vært god. Eierrepresentanten mener det er naturlig at de tre kommunene blir med i MNA, sett opp imot miljøgevinst og fellesskapet i Namdalen.

3.5 Kompetansekrav til styrende organ

Vurderingskriterier som ligger til grunn for kompetansekrav til styrende organ er:

- Styrets samlede kompetanse skal være tilpasset selskapet
- Det bør være rutiner for å sikre riktig kompetanse i styret
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret
- Det bør oppnevnes numeriske varamedlemmer til styret
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper

I selskapsavtalen § 4 står det at styret skal bestå av fem medlemmer med varamedlemmer i rekkefølge og at det i tillegg velges en ansattrepresentant med personlig vararepresentant. Styret oppnevnes for fire år. Det går videre fram at daglig leder eller representantskapsmedlem ikke kan være medlem av styret. Det er ifølge ledelsen i MNA vedtak i representantskapet om at halve styret velges annethvert år.

Styret består av styreleder og fem styremedlemmer, hvorav en av disse er ansattes valgte representant i styret.

I representantskapsmøtet 30.04.2019 ble styreleder, to styremedlemmer og andre varamedlem gjenvalgt for fire år. Forrige valg var i representantskapsmøte 2.11.2017 hvor styrets nestleder, ett styremedlem, første og tredje varamedlem ble gjenvalgt for fire år. Styret består av både politikere og personer med annen bakgrunn, samt én ansattvalgt representant. Det velges numeriske varamedlemmer, hvor første varamedlem møter fast i styret. Styret består av to kvinner og tre menn. I tillegg er det ansattvalgte styremedlemmet mann. Det er ingen ordførere eller rådmenn som sitter i styret.

Det foreligger ingen instruks som sier noe om hvilke kompetanser som skal være i styret. Et av valgkomiteens medlemmer opplyser om at de som skal sitte i styret i MNA, må ha en interesse for selskapet og det man skal arbeide med. Han mener at man i stor grad har fått til dette. Et annet medlem av valgkomiteen trekker frem at komiteen har fokus på å sette sammen et godt team, med hensyn til geografisk spredning, kompetanse og kjønn. Erfaringer fra næringsliv og kommune er viktig. Når det skal velges nytt styre, spørres styreleder og daglig leder om hvordan styret har fungert. Medlemmet i valgkomiteen mener det er viktig at de som velges inn i styret fungerer som gode og interesserte medlemmer med fokus på å levere i henhold til selskapets visjon og mål, og at de er innovative med tanke på effektiv drift både når det gjelder avfallshåndtering og økonomi.

Et av valgkomiteens medlemmer opplyser om at når det skal velges nye medlemmer til styret, tar valgkomiteen kontakt med eierkommunene og spør etter forslag. Et annet medlem av

valgkomiteen sier at involveringen av de andre eierrepresentantene ikke er systematisk. Valgkomiteen ønsker god geografisk spredning på medlemmene i styret. Dette fremheves som noe som blir viktig ved neste valg av styremedlemmer, da de tre nye eierkommunene også vil være med i selskapet.

Eierrepresentanten opplyser at han ikke ble kontaktet av valgkomiteen vedrørende valg av styre denne gangen, men at han ble kontaktet ved sist valg. Han er overrasket over at han ikke ble kontaktet. Eierrepresentanten opplyser om at det denne gangen ble gjenvalg. Han mener det er viktig at man til enhver tid er oppmerksom på at man har et riktig sammensatt styre. Eierrepresentanten mener at miksen mellom et eierstyre og et profesjonelt styre bør vurderes. Det er viktig å ha eierforankring, økonomiforståelse og avfallsforståelse. Eierrepresentanten mener det kunne vært fastsatt krav til kompetanse hos styremedlemmene etter diskusjon blant eierne.

3.6 Eiermøter og dialog med selskapet

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eiermøter og dialog med selskapet er:

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og for å ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eierne bør sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

3.6.1 Eiermøter

Ledelsen i MNA opplyser at det er et fast eiermøte hver høst, dagen før representantskapsmøtet. Noen kommuner er flinke til å møte, andre møter sjelden. Ledelsen i MNA mener det er viktig å legge opp til eiermøte sammen med representantskapsmøte, da de ser at dette øker deltakelsen. Rådmenn oppfordres til å delta i eiermøtene. MNA ønsker å involvere administrasjonene og rådmennene. Selskapet opplever at de rådmennene som deltar i eiermøtene, deltar aktivt. MNA har oppfordret til at rådmennene deltar når det er store saker.

Tema til eiermøter meldes i stor grad inn av daglig leder og styret. Det gjennomføres møte med representantskapets leder før utsending av innkalling, og der fanges noen ganger innspill fra eierne opp. Selskapsform har vært tema noen ganger.

MNA forsøker å legge til rette for befaringsforbindelse med eiermøter. Nye anlegg har vært på sakskartet jevnt de siste årene.

Eierrepresentanten opplever at man får en annen mulighet og tid til å diskutere store saker og selskapet i eiermøtene, enn man har i representantskapsmøtene. Han opplever at man får mye god informasjon og at det fungerer som en god arena. Eiermøtene gjør at eierne informeres om hvilke saker som pågår og kommer, og at store saker dermed blir forutsigbare og får modnes.

3.6.2 Dialog mellom MNA og kommunene

MNA signaliserer i representantskap at de ønsker å komme til kommunestyret. MNA deltar årlig i fire-fem kommunestyremøter i MNA-kommunene, slik at alle kommunestyrene kan besøkes opptil flere ganger i løpet av valgperioden. Det kan være generelle orienteringer, eller mer spesifikke tema. Selskapet opplever at de er velkomne til kommunestyrene, og at de får god taletid når de kommer. Det er mange positive og gode spørsmål. Ledelsen i MNA opplever at kommunene er fornøyde med selskapet, og at de ønsker å videreutvikle selskapet. Selskapet opplever ikke at kommunestyret forsøker å utøve eierstyring av selskapet i kommunestyremøtene, men følger styringslinjene via eierrepresentanten i representantskapet. Det er fin og ryddig dialog med kommunestyrene.

Ledelsen i MNA forteller at dialogen med administrasjonen i kommunene har vært varierende. Det har blitt forsøkt å arrangere møtepunkt, for eksempel for tekniske sjefer i kommunene, men det har vært begrenset interesse for dette. Noen kommuner ønsker dialog med selskapet. MNA forsøker å skape dialog med kommunene i forbindelse med kommunale reguleringsplaner. Det er vanligvis 1-3 rådmenn som deltar i eiermøtene. Det er utarbeidet en *Veileder Renovasjonsteknisk plan*, som defineres som en av retningslinjene til den nye renovasjonsforskriften. I *Avfallsplanens* resultatmål 11 er det en målsetting om at kommunen innen 2020 skal ha vedtatt krav om universell utforming og utarbeidelse av en renovasjonsteknisk plan ved utarbeidelse av arealplaner. MNA opplyser at de normalt har dialog direkte med utbygger om plassering av avfallsløsninger. Samtidig får selskapet de fleste planer på høring, og selskapet opplever dialogen om plassering av avfallsløsninger som god.

MNA hadde sist orientering i kommunestyret i Nærøy 21.09.2018. Eierrepresentanten opplever at selskapet er på tilbudssiden til å komme og orientere. Videre opplever han at kommuneadministrasjonen har stor tillit til selskapet, og det er god dialog mellom disse. Eierrepresentanten opplever at kommuneadministrasjonen har lite å bidra med i saker som skal behandles i eiermøter eller representantskapsmøter. Det har ikke vært tradisjon for at rådmannen i kommunen er med som observatør på møter. Representanten opplyser om at rådmannen skal inviteres med til eiermøte, men at det har glippet noen ganger.

3.7 Forvaltning av datterselskap

Vurderingskriterier som ligger til grunn for vurdering av forvaltning av datterselskap er:

- Styret i morselskapet bør ikke sitte i styret i datterselskapet
- Eierrepresentantene kan påvirke forvaltningen av datterselskap gjennom morselskapets selskapsavtale og gjennom valg av styret til morselskapet

Et datterselskap er en selvstendig juridisk enhet. Datterselskap har egne styre og daglige ledere. Mulighetene til å styre datterselskap ligger i å utøve styring gjennom eierskapet, som i aksjeselskaper vil foregå gjennom generalforsamlinger i selskapet. Eierne i MNA sin styringsmulighet i MNAs datterselskap ligger dermed i å velge styret i MNA og gi føringer til disse. Kommunenes forvaltning av MNAs datterselskap skjer dermed i MNAs generalforsamling. Det kan gis uformelle signaler i eiermøter. MNAs datterselskap er Retura NT AS.

Styreleder i MNA opplyser om at aktiviteter eller aktuelle saker fra datterselskaper eller selskaper hvor MNA har en eierandel, kan være tema på eiermøter. Styreleder opplyser at det som regel er daglig leder som sitter i styret i selskaper hvor MNA har en eierandel, og han tar med seg informasjon tilbake til styret i MNA. Videre at det ikke er aktuelt å gå inn som aksjonær i selskaper uten at det er en klar fordel for MNA eller MNA sin utvikling, og det er et krav at MNA skal være representert i styret.

I selskapsavtalen til MNA åpner § 2 opp for at selskapet (MNA) kan tegne aksjer i selskaper som naturlig hører inn under selskapets virksomhetsområde. Denne bestemmelsen gir MNA sitt styre handlingsrom til å tegne aksjer. Styreleder i MNA forteller at kjøp og salg av aksjer er styrets oppgave. I representantskapets møte 04.05.2017 sak 7/17 *Eventuelt*, var tegning og kjøp av aksjer tema. Her gjengis det at styreleder orienterte om at det kan være noe vanskelig ut fra gjeldende selskapsavtale å forstå hvem som har ansvar for tegning/kjøp av aksjer av selskapet. Representantskapet er av den oppfatning av at det er styret som skal ta stilling til / vedta tegning/kjøp av aksjer innenfor rammen av gjeldende selskapsavtale.

Protokoller fra representantskapsmøter i MNA viser at det har blitt gjennomført orienteringer vedrørende enkelte selskap som MNA har eierandel i. Videre har representantskapet besøkt Ecopro AS.

Styresammensetningen i datterselskap og andre selskaper MNA har eierandeler i, er gjengitt i tabell 2 i kapittel 2.2. Representanter fra MNA er markert i kursiv. Oversikten viser at det er

representanter fra MNA i alle selskaper unntatt Rekom AS hvor MNA har en eierandel på 2,15 prosent. Medlemmer i styret i MNA er ikke oppført som styremedlemmer i noen av datterselskapene eller selskaper hvor MNA har eierandel.

Eierrepresentant opplyser om at eierne i MNA har stilt spørsmål om konkurransen er reell og god nok når det gjelder datterselskapene og andre selskap MNA har eierandeler i. Eierrepresentanten forteller at selskapet har hatt gode begrunnelser på hvorfor de ønsker å gå inn på eiersiden i nye selskaper. Han har tillit til hvordan selskapene styres, og har tillit til at det er reell konkurranse. Representantskapet er opptatt av MNAs hovedoppgave; trygg avfalls-håndtering for innbyggerne til en grei pris. Innsikt i datterselskapene er mer for de som er spesielt interesserte i det.

3.8 Vurderinger

3.8.1 Eiernes styringsdokumenter

Det foreligger en selskapsavtale mellom MNA og kommunene, som er vedtatt i representantskapet og i Nærøy kommunestyre. Selskapsavtalen oppfyller de minstekrav som er satt i IKS-loven.

Nærøy kommunestyre har behandlet de styringsdokumenter som er vedtatt i representantskapet i MNA, og dokumentene er nylig oppdatert. Dette er i tråd med KS' anbefaling, og bidrar til et aktivt eierskap.

Kommunen har en eierskapsmelding fra 2013. Det framgår i meldingen at den følger KS' anbefalinger for hva Eiermeldingen skal inneholde. Det har kommet nye anbefalinger fra KS siden 2013, og Eiermeldingen mangler dermed en presentasjon av det politiske styringsgrunnlaget, formål og strategi med eierskapet samt en forventning til selskapenes samfunnsansvar. Siden Eiermeldingen mangler en strategi for eierskapet, har Eierrepresentanten heller ingen fastsatt strategi å forholde seg til eller mandat for utøvelse av denne.

3.8.2 Eierrepresentasjon

Kommunestyret har valgt ordfører som Eierrepresentant, med to vararepresentanter. Det er i tråd med anbefalingen å velge sentrale politikere til å være Eierrepresentant, noe som vil kunne bidra til å forenkle kommunikasjonen mellom kommunestyret og Eierorganet. Revisor vurderer at kommunen har funnet en grei praksis på at varaordfører, som er styremedlem i MNA, ikke møter som vararepresentant fra Nærøy kommune i representantskapet. Det er gjennomført folkevalgtopplæring i kommunen, som har en liten del om Eierstyring. Gjennomført opplæring i Eierstyring bidrar til å øke rolleforståelsen og bevissthet rundt styringslinjer. De folkevalgte informeres om innkallinger og protokoller fra representantskap i selskapet muntlig av ordfører.

På denne måten gis politikerne et innblikk i hva som foregår i selskapet. Revisor mener det vil være hensiktsmessig å ha rutiner for å gjøre innkallinger og protokoller skriftlig tilgjengelig for politikerne, slik at de får mulighet og et selvstendig ansvar til å holde seg oppdatert på hva som foregår i de ulike kommunalt eide selskapene. Videre vil politikerne på denne måten ha mulighet til å ta opp saker og spørsmål vedrørende eierstyringen, samt gi eierrepresentanten innspill til den videre eierstyringen.

Etablering av et eierutvalg i kommunen vil kunne være et hensiktsmessig organ for å håndtere diskusjoner knyttet til aktivt eierskap i kommunen og sikre en profesjonell håndtering av kommunens eierskap. For å kunne ha en aktiv eierstyring er ikke alltid møtehyppigheten i kommunestyret hensiktsmessig. I noen kommuner er formannskapet eller andre utvalgte politikere delegert ansvaret for å fungere som eierorgan. Et slikt eierutvalg vil kunne håndtere eierstrategier og spørsmål i dialog med eierrepresentanten, og dermed ha et aktivt eierskap slik KS anbefaler. Det kan etableres politiske og administrative eierutvalg. Det administrative utvalget kan ikke gi eiersignaler, men vil kunne håndtere for eksempel utredning av eiermelding og oppfølging av innkallinger og protokoller. Det politiske utvalget vil forberede saker med politisk medvirkning til kommunestyrets behandling.

3.8.3 Representantskapet

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler de saker som tilhører representantskapet, som er i tråd med IKS-loven § 7. Bruk av valgkomité er vedtektsfestet i selskapsavtalen, noe som er i tråd med KS' anbefaling. Revisor har sett ett eksempel på at innkalling med sakliste til representantskapet ikke er sendt innen fireukersfristen, men innen tre uker. Utover dette har innkallingene møtt lovkravet med god margin.

Representantskapet fastsetter styrets godtgjørelse, noe som er i tråd med KS' anbefaling. Det er viktig at kommunen og eierorganet har et bevisst forhold til styrets godtgjørelse, slik at dette reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet

3.8.4 Kompetansekrav til styret

Valgkomiteen foreslår styremedlemmer på bakgrunn av interesse, kompetanse, geografi og kjønn. Det foreligger ingen instruks for valgkomiteens arbeid. Revisor mener at det vil kunne være hensiktsmessig å utarbeide en slik strategi for å fastsette hvilke arbeidsoppgaver valgkomiteen har og hvordan de skal arbeide, samt hvilke kompetanser man ønsker i styret.

Styret har fire menn (hvorav en ansattrepresentant) og to kvinner. Det er innenfor aksjelovens krav til kjønnsbalanse som også gjelder for IKS-er.

Det er oppnevnt numeriske varamedlemmer til styret, noe som vil kunne bidra til å sikre riktig kompetanse og systematisk oppfølging. Ordførere eller rådmenn sitter ikke i styret i selskapet, noe som er i tråd med KS' anbefaling.

3.8.5 Eiermøter og dialog med selskapet

MNA gjennomfører eiermøter fast i forbindelse med representantskap på høsten. Eierrepresentantene opplever at de får god informasjon fra selskapet. Selskapet er også tilstede i kommunestyre og orienterer om virksomheten, noe som ivaretar en god eierdialog. Revisor vurderer at eierne har gode muligheter for å sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet.

3.8.6 Forvaltning av datterselskaper

Kommunenes eierrepresentanter sine styringsmuligheter med datterselskapene er begrenset til å velge styre for MNA og fastsette MNA sin selskapsavtale. I selskapsavtalen er det åpnet for at selskapet kan tegne aksjer i andre selskaper som naturlig hører inn under selskapets virksomhetsområde. Det er MNA sitt styre som beslutter eventuelle kjøp og salg av aksjer. Ut over disse formelle kanalene er eiermøtene en arena for uformelle styringssignaler. Revisor vurderer at forvaltningen av datterselskap i MNA følger de formelle styringslinjene.

Revisor ser at styret i morselskapet ikke er representert i styret i datterselskapet, noe som er i tråd med KS' anbefaling. Det at styret i morselskapet ikke sitter i datterselskapet, bidrar til å unngå rolleblandinger og gir klare styringslinjer.

3.9 Konklusjon og anbefalinger for eierskapskontroll

Revisor konkluderer med at Nærøy kommune med noen unntak utøver sitt eierskap i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og normer for eierstyring.

Denne konklusjonen har bakgrunn i at eierskapsmeldingen er seks år gammel og mangler et politisk styringsgrunnlag, formål og strategi med eierskapet samt en forventning til selskapenes samfunnsansvar. Eierskapsmeldingen er ikke oppdatert i henhold til KS anbefaling om årlig revidering, og oppfyller heller ikke krav i ny kommunelov om behandling minst en gang i valgperioden. Innkallinger med sakliste til representantskap sendes i stor grad ut innen tidsfristen, med ett unntak.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen må utarbeide en eierskapsmelding og oppdatere denne i tråd med kravene satt i ny kommunelov som trer i kraft høsten 2019

- Kommunen bør etablere rutiner som sikrer tilstrekkelig informasjon om selskapet til politikerne
- Eierrepresentantene må følge opp at innkallinger til representantskap med sakliste sendes ut minst fire uker før møtet.
- Representantskapet bør vurdere å lage en instruks til valgkomiteen

4 BEREGNING AV RENOVASJONSGEBYR

4.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet beregning av renovasjonsgebyr:

- Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?

Fokuset i forvaltningsrevisjonen er om selvkostberegningene er i henhold til prinsippene for selvkost og ikke en revisjon av selve beregningene. I de fleste eierkommunene er renovasjonsgebyret beregnet på grunnlag av både MNA sine kostnader med tjenesten og kommunenes egne kostnader. Dette gjør det relevant å trekke inn beregningen av renovasjonsgebyret både i MNA og hos kommunene.

4.2 Revisjonskriterier

4.2.1 Selvkostprinsippet

Kommunen er pliktsubjekt etter forurensningsloven § 34. Uavhengig av om kommunen kjøper avfallstjenesten eller utøver den selv, må kommunen sikre seg at kommunens plikter ivaretas.

Det følger av forurensningsloven § 34 at kommunens lovpålagte håndtering av husholdningsavfall skal finansieres gjennom avfallsgebyr. § 27 i forurensningsloven hjemler at avfall fra fritidseiendommer regnes som husholdningsavfall. Avfallsgebyret betales av eierne av eiendommene som omfattes av ordningen for lovpålagt innsamling av husholdningsavfall. Avfallsgebyr skal fastsettes på grunnlag av selvkostprinsippet, slik at alle kostnader forbundet med avfallshåndteringen dekkes gjennom dette, jf. avfallsforskriften § 15-4. Kommunen kan ikke kreve inn mer fra husholdningene enn deres samlede kostnader forbundet med innsamling og behandling av avfallet.

«Selvkostprinsippets nærmere innhold beror på en tolking av lover og forskrifter for de ulike tjenesteområdene. I motsetning til lover og forskrifter som pålegger kommunene bestemte plikter, er retningslinjene for beregning av selvkost ikke rettslig bindende overfor kommunene. ... Å avvike fra retningslinjene i denne standarden er dermed ikke ensbetydende med å bryte lov eller forskrift på det aktuelle området. Samtidig har retningslinjene til hensikt å angi en økonomifaglig standard for beregning av selvkost og praktisering av selvkostprinsippet som er i tråd med reglene i særlovgivingen. Eventuelle avvik fra retningslinjene bør derfor begrunnes.» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014, s. 8). Ny kommunelov fastsetter hovedprinsippene for beregning av selvkost, og får dermed sterkere rettslig forankring. Dette vil utdypes i en egen forskrift, som pr. 01.07.2019 er på høring og har høringsfrist 09.08.2019.

Selvkost setter den øvre rammen for brukerbetaling for viktige kommunale tjenester. I *Retningslinjene for beregning av selvkost for kommunale tjenester* (H-3/14) går det fram at for renovasjon og slam skal selvkost danne grunnlaget for innbyggernes brukerbetaling. Kommunal og moderniseringsdepartementets har utarbeidet en veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr M-258/2014 og omhandler selvkost. Det er vanlig at renovasjonsselskaper i tillegg håndterer næringsavfall i et konkurranseutsatt marked og da skal det ikke forekomme krysssubsidiering mellom områdene.

Det skal ikke forekomme krysssubsidiering av selvkosttjenester, altså selvkost skal ikke belastes med kostnader som ikke er henførbare til selvkosttjenesten. En slik krysssubsidiering kan eksempelvis være en ansatt som delvis er knyttet til en selvkosttjeneste, men som også utfører andre tjenester, hvor andelen ikke fordeles mellom de forskjellige tjenestene. Krysssubsidiering kan også forekomme eksempelvis ved innsamling og håndtering av avfall, hvor husholdningsavfallet er omfattet av selvkost og næringsavfallet ikke er det. Kommunens myndighetsutøvelse skal også skilles fra selvkosttjenestene. Kommunen må da etablere systemer for å skille disse tjenestene kalkylemessig fra hverandre (KMD, 2014).

Retningslinjene for beregning av selvkost i kommunale betalingstjenester⁶ fastslår at selvkostprinsippet gjelder uavhengig av hvordan tjenesten er organisert. Når kommunen ivaretar administrative funksjoner på selvkostområdet, som fakturering, regnskapsføring og oppfølging, vil dette være indirekte tjenester i selvkostkalkylen. Dersom kommunen har satt ut hele tjenesten til et selskap, altså både selvkosttjenesten og de indirekte tjenestene, herunder fakturering, vil disse organisatoriske enhetene som regel være ansvarlige for å utarbeide selvkostkalkylen i sin helhet.

- Selvkost skal danne grunnlaget for renovasjonsgebyret i MNA

4.2.2 Selvkostkalkyler

Det er kommunenes ansvar å sikre at det utarbeides selvkostregnskap i tråd med regelverket, uavhengig av organisering av tjenesten og den regnskapstekniske tilnærmingen (Miljødirektoratet, 2014). Kommunene må utarbeide selvkostkalkyler innenfor de aktuelle tjenesteområdene for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

⁶ Kommunal- og moderniseringsdepartementet, «H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester», 2014.

Miljødirektoratets veileder presenterer en prosess med selvkostkalkyle, selvkostregnskap og etterkalkyle som utgjør et årshjul (Miljødirektoratet, 2014). Selvkostkalkylen utgjør grunnlaget for budsjett og gebyrsettingen til husholdningene. I beregningen av selvkost bør det framgå hvordan uttrekk fra regnskapet til selvkostkalkylen er foretatt, både når det gjelder direkte og indirekte kostnader. Det skal utføres etterberegninger (etterkalkyle) med faktiske kostnader og faktisk swap-rente. Etterkalkylen skal vise inntekter, kostnader og justeringer til selvkostfondet (Miljødirektoratet, 2014). I KMDs retningslinjer for beregning av selvkost (H-3/14) går det fram at kalkulatorisk rentekostnad skal beregnes for alle anskaffelser av varige driftsmidler. Kalkylerenten som skal brukes er 5-årig swap-rente med et tillegg på 0,5 prosentpoeng.

Kommunal regnskapsstandard nr. 6 om noter og årsberetning fastsetter følgende (KRS nr. 6, avsnitt 3.1.3, punkt 10, 2018):

Opplyse om resultatene for gebyrfinansierte selvkosttjenester der kommunen fastsetter betalingen etter lov og forskrift, gjerne over flere år. Opplysningene bør omfatte inntekter, kostnader, over-/underskudd og budsjettert (vedtatt) versus faktisk dekningsgrad. Videre opplyses om saldo på selvkostfond og bruk av/avsetning til fondene.

Det er MNA som har grunnlagsmateriale til å utarbeide opplysningene i noten og informere kommunene om dette for den prisen MNA tar for tjenesten.

Alle inntekter knyttet til lovpålagt håndtering av husholdningsavfall skal godskrives selvkostregnskapet, jf. avfallsforskriften § 15-4. Miljødirektoratets veileder eksemplifiserer dette med for eksempel salg av elektrisitet/biogass, salg av gjenvinnbart råmateriale og salg av kompost, biorest eller lignende.

Dette gir følgende revisjonskriterier:

- Det må etableres systemer for å skille tjenestene omfattet av selvkost og de som ikke er omfattet, kalkylemessig fra hverandre
- Det skal utarbeides selvkostkalkyle, selvkostregnskap og etterkalkyle med kalkulatoriske avskrivninger og renter

4.2.3 Selvkostfond

Ifølge generasjonsprinsippet skal ikke dagens innbyggere betale for morgendagens innbyggere. For å ivareta generasjonsprinsippet, må et positivt eller negativt selvkostresultat føres til et selvkostfond og være tilbakeført til eller dekt inn av brukerne av selvkosttjenesten

innen fem år. Det anbefales at dette praktiseres slik at et overskudd (eller underskudd) i ett år tilbakeføres til (eller dekkes inn fra) brukerne innen fem år etter at overskuddet (eller underskuddet) i selvkostkalkylen oppstod. I et tenkt tilfelle vil en kommune dermed kunne avsette overskudd til fond (selvkostfond) i inntil fem år på rad, men følgelig måtte bruke av selvkostfondet i påfølgende fem år. I et slikt tilfelle vil samlede gebyrinntekter samsvare med beregnet selvkost over tiårsperioden (KMD, 2014).

KMD (2014) sin veileder sier at det er et rettslig skille mellom gebyrene for ulike kommunale tjenester, og gebyrene for de ulike tjenestene skal finansiere de respektive formålene. Hvert selvkostområde skal da ha sitt eget selvkostfond slik at gebyrene for den enkelte selvkosttjeneste lett kan kontrolleres. Det er ikke anledning til å slå sammen fond for ulike tjenester (KMD, 2014).

Generasjonsprinsippet innebærer at det ikke skal bygges opp fond over lengre tid, men at det skal være en planlagt prosess for opp- og nedbygging av fondet. Fondet skal brukes til å finansiere framtidig gebyrgrunnlag (selvkost). Selvkostfondet skal ikke benyttes som finansiering av investeringer (KMD, 2014). Dette gir grunnlag for følgende revisjonskriterier:

- Det skal være et selvkostfond for husholdningsrenovasjon
- Det skal være en planlagt prosess for oppbygging og nedbygging av selvkostfond slik at overskudd eller underskudd dekkes inn i løpet av fem år
- Kommunene må presentere resultatet for gebyrfinansierte selvkosttjenester og utviklingen i selvkostfond i note i kommunens årsregnskap

4.2.4 Økonomiske transaksjoner med datterselskap

Med økonomiske transaksjoner menes det i denne sammenhengen transaksjoner hvor MNA kjøper tjenester fra datterselskaper. MNA har eierinteresser i flere selskaper. IKS-loven har ingen bestemmelser om konsern, men regnskapsloven 1998-07-17-56, §1-3 andre ledd sier at et selskap er morselskap hvis vedkommende på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over et annet foretak.

Lov om offentlig anskaffelse og anskaffelsesforskriften (FOR-2016-08-12-974) hjemler at loven og forskriften gjelder for offentligrettslige organ. Anskaffelsesregelverket gir muligheter for å bruke unntakene egenregi, utvidet egenregi og tildeling av enerett. Anskaffelsesforskriften § 3-1 slår fast at anskaffelsesloven og anskaffelsesforskriften ikke gjelder ved utvidet egenregi. Kravet for å komme inn under reglene for utvidet egenregi er at a) oppdragsgiver utøver en kontroll som svarer til den kontrollen han utøver over egen virksomhet (kontrollvilkåret), b)

utfører mer enn 80 prosent av sin aktivitet for oppdragsgiver eller andre rettssubjekter som oppdragsgiveren kontrollerer (omsetningsvilkåret) og c) som det ikke er direkte private eierandeler i (aktivitetsvilkåret). § 3-2 gir regler om unntak fra anskaffelsesloven og forskriften for kontrakter hvor oppdragsgiver og andre oppdragsgivere i fellesskap utøver kontroll.

I et notat fra Advokatfirmaet Wiersholm AS (2016) sies det at rettspraksis tilsier at det generelt skal svært lite til for at en kommune kan anses å oppfylle kontrollkriteriet sammen med andre kommune, men det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, med utgangspunkt i de beføyelser den aktuelle kommune har over oppdragstaker. Videre skriver de at det er aktiviteten til selskapet som tildeles kontrakt, som må vurderes.

Dette gir grunnlag for følgende revisjonskriterium:

- Kjøp av varer og tjenester fra andre leverandører enn de som er tildelt utvidet egenregi, skal følge anskaffelsesregelverket med blant annet anbudsutlysning og anbudsprotokoll

4.3 Praktisering av selvkost i Midtre Namdal Avfallsselskap

4.3.1 Selvkostprinsippet og selvkostkalkyler i MNA

Midtre Namdal Avfallsselskap (MNA) har ett selvkostområde som er husholdningsavfall. Det skilles ikke mellom avfall fra husholdninger og avfall fra hytter og fritidseiendommer. MNA vil i løpet av 2019 starte opp med håndtering av slam, og slam vil bli et eget selvkostområde. Tidligere var hytter og fritidseiendommer skilt ut som eget selvkostområde, men MNA opplevde dette som utfordrende i forhold til bruken av gjenvinningsstasjonene. Den gang det var eget selvkostregnskap for hytterrenovasjon, ble det gjort avfallsberegninger som viste at et hytterrenovasjonsabonnement tilsvarte 1/3 av et vanlig husholdningsabonnement.

MNA håndterer næringsavfall som er en konkurranseutsatt virksomhet. Ledelsen i MNA er tydelige på at det er viktig å skille mellom næringsavfall og husholdningsavfall. Det aller meste av næringsavfallet hentes av Retura sine biler og kjøres sammen med avfall fra hytter. Bilene veier alt avfallet og egne systemer fanger opp disse opplysningene slik at kostnadene henføres direkte til næringsavfall eller husholdningsavfall.

MNA bruker programmet fra EnviDan Momentum⁷ til beregning av selvkost. Programmet er tilrettelagt for selvkost innen renovasjon, og selskapet EnviDan Momentum rådgir i tillegg MNA. Programmet bidrar til å skille mellom husholdningsavfall og konkurranseutsatt næringsavfall slik at det ikke oppstår kryssubsidiering.

Ledelsen i MNA opplyser at de alltid har hatt felles selvkost for kommunene, og det har aldri vært kommunevise selvkostområder. MNA utarbeider en selvkostkalkyle og en etterkalkyle hvert år. Disse kalkylene er fordelt på medlemskommunene etter abonnement. MNA fakturerer kommunene ut fra antall abonnenter på husholdning og hytte- og fritidsrenovasjon. Selvkostkalkylen fra MNA blir i flere kommuner supplert med kommunespesifikke kostnader knyttet til renovasjon, som grunnlag for gebyret til innbyggerne. Det er den enkelte kommune som vedtar renovasjonsgebyret og fakturerer innbyggerne. Kommunene mottar en fakturafil fra MNA som blant annet viser hvilket abonnement de ulike abonnentene har. MNA håndterer alt av henvendelser og lager fakturagrunnlag for renovasjonsgebyr, bortsett fra Høylandet kommune, som håndterer henvendelser selv. Ledelsen i MNA forteller at de hadde ønsket å ha faktureringen selv, men at noen kommuner vil samle alle kommunale avgifter i en faktura til innbyggerne. Antall abonnenter oppdateres løpende av MNA og faktureres fra MNA til kommunene månedsvis.

Nye kommuner som kommer inn i MNA er egne selvkostområder de fem første årene. Nye kommuner betaler et innskudd på kr 100 000. Dette er for å kjøpe seg inn i selskapet, og summen inngår ikke i selvkost.

4.3.2 Selvkostkalkyler

MNA utarbeider selvkostkalkyle som grunnlag for fastsettelse av gebyr det kommende året. Selvkostkalkylen er et budsjett over forventede kostnader som er direkte henførbare til husholdningsrenovasjon og indirekte kostnader som er fordelt mellom husholdningsavfall og næringsavfall. I EnviDan Momentum ligger det fordelingsnøkler for indirekte kostnader som gjennomgås årlig. Selvkostkalkylen er grunnlaget for beregning av prisen fra MNA til kommunene. Flere av eierkommunene gjør et påslag av egne kostnader før gebyret til innbyggerne fastsettes endelig.

Ved årets slutt utarbeides det en etterkalkyle som er regnskapet for året. Revisor har fått etterkalkylen for 2018 (KOSTRAskjema), datert 27.02.2019, som viser etterkalkylen for husholdningsavfall MNA og fordelingen mellom kommunene fordelt på gebyrinntektene som

⁷ Envidan Momentum er et konsulentselskap som bistår over 300 kommuner og interkommunale selskaper med økonomisk rådgivning innen alle selvkostområdene.

kommer fra den enkelte kommune. MNA har utarbeidet en etterkalkylenote 2018, datert 19.03.2019, som viser fordelingen mellom husholdningsavfall og næringsavfall, fordelingsnøkler som er benyttet og separate etterkalkyler for husholdningsavfall og næringsavfall. Denne rapporten produseres i EnviDan Momentum. Daglig leder forteller at for å sikre at det ikke forekommer krysssubsidiering mellom tjenester gjennomgås og eventuelt endres fordelingsnøkler ved hver årlige etterkalkyle, da med bistand fra EnviDan Momentum. Av etterkalkylen framgår det at kr 677 463 er indirekte netto driftsutgifter som er fordelt mellom husholdningsavfall og næringsavfall. Indirekte netto driftskostnader utgjør 0,8 prosent av totale driftskostnader. I etterkalkylenote 2018 går det fram at det er benyttet en kalkylerente på 2,37 prosent. Kalkylerenten oppgis av Kommunalbanken og består av gjennomsnittsrenten på fem års swap-rente med et kalkylerentepåslag på 0,5 prosent, som gir en kalkylerente på 2,37 prosent for 2018⁸. Det er avgitt rene beretninger fra selskapets revisor de siste tre årene.

Ledelsen i MNA forteller at inntekter fra salg av avfall godskrives selvkostregnskapet. MNA får betalt for metall, plast, papir, papp, glass og metallemballasje og EE-avfall. Resten av fraksjonene må MNA betale for. Papir og husholdningsplast må ettersorteres og det påløper en ettersorteringskostnad som er så stor at inntektene blir marginale.

MNA har oversikt over alle abonnenter, inkludert inn- og utmeldinger. Ledelsen i MNA fortalte at man oppdaget en del nye abonnenter etter at selskapet overtok dette ansvaret i 2015 og 2016. Nå er det større fokus på å sjekke matrikkelen, antall boenheter etc.

I Eiermøtet 31.10.2018 ble kommunens påslag på selvkostprisen fra MNA presentert. I tabell tre framgår påslagene som ble presentert. Her er påslaget for 240 liters abonnement uthevet og supplert med hvor stor prosent dette påslaget utgjør av standardabonnementet. MNA sine priser er oppgitt i den nederste raden. Alle prisene er oppgitt uten mva. Revisor har ikke undersøkt kommunene Leka, Vikna og Roan ettersom de ikke er en del av denne selskapskontrollen.

⁸ <https://www.kommunalbanken.no/no/nyheter-presse/nyheter-og-pressemeldinger/2019/selvkostrente-2018>

Tabell 4. Kommunale gebyrpåslag 2018

	140 liters abonnement	240 liters abonnement	Prosentvist påslag	360 liters abonnement	Påslag på hytte- abonnement
Roan	200	200	5,4%	200	nei
Osen					nei
Namdalseid	448	250	6,8%	273	ja
Flatanger	231	231	6,3%	231	ja
Namsos					nei
Fosnes	284	93	2,5%	129	ja
Overhalla	307	102	2,8%	-77	nei
Grong	804	601	16,3%	426	ja
Høylandet	774	698	19,0%	770	ja
Nærøy	82	73	2,0%	98	ja
Vikna	335	129	3,5%	-57	ja
Leka	736	573	15,6%	455	ja
Bindal	513	550	15,0%	373	ja
Pris fra MNA for 2018	3312	3680		4232	736

I presentasjonen fra MNA framgår det at påslagene samlet utgjør over 3 millioner kr inkl. mva.

Revisor har etterspurt beregningsgrunnlaget for det kommunale gebyrpåslaget hos kommunene og fått det fra Overhalla, Grong, Namdalseid, Bindal, Fosnes og Namsos samt en redegjørelse fra Osen kommune. For andre kommuner har revisor hentet ut opplysninger fra den ordinære revisjonen av kommunen. I denne oversikten inngår ikke Roan, Vikna og Leka fordi de ikke deltar i selskapskontrollen.

Osen kommune

Osen kommune har ikke påslag på prisen fra MNA. Rådmannen i Osen kommune mener at kommunen ikke skal ha videre utgifter på renovasjon på administrativt nivå, når tjenesten er satt ut til et IKS. Kommunen ser likevel at det brukes ressurser på området og kommunen går i minus i sitt regnskap for 2018. Det kan derfor være aktuelt å begynne med påslag på gebyret.

Rådmannen i Osen opplyste at Osen flere ganger har tatt opp temaet i representantskapet, og foreslått at representantskapet skal vedta at MNA skal ta over faktureringen. Dette for å få en total kostnad på renovasjonsordningen hos MNA, og alle kommuner kunne fjernet gebyret. Det har ikke blitt oppnådd enighet om en slik ordning.

Namdalseid kommune

Kommunestyret i Namdalseid behandlet betalingsregulativ for kommunale tjenester for 2019 den 13.12.2018 i sak PS38/2018. Her går det fram at renovasjonsgebyret blir uendret fra 2018 til 2019 på kr 3880 for standardabonnement. Gebyret er kr 200 mer enn prisen fra MNA. Fra kommunen får revisor opplyst at påslaget gjelder internkjøp av tjenester (fakturabehandling, telefon, porto, lønn mm), andel av administrasjonsutgifter, husleie og komtek-lisens.

Kommunen har budsjett for interne kjøp av tjenester og administrasjonsutgifter uten at det går klart fram at det ligger selvkostberegninger til grunn for oppstillingen.

Flatanger kommune

Flatanger kommunestyre behandlet 20.12 2018 i sak 66/18 *Gebyr/avgift 2019*. Her opplyses det i saksframlegget at det er nødvendig med noen tilpasninger ut fra selvkostberegninger når det gjelder renovasjon for bolig og fritidshus ut over de gitte føringene om at betalingssatsene skal økes med 2,4 prosent. I vurderingen framgår det at det er ingen økning på renovasjonsgebyrene i og med at MNA har satt ned avgiften en del.

I høringsvaret fra rådmann i Flatanger opplyses det at kommunens gebyrpåslag på kr 231 inkl mva består av administrative kostnader på kr 123+mva og drift og leie av Vollamyra (areal hvor MNA drifter miljøstasjon) på kr 62 +mva.

Namsos kommune

Namsos kommunestyre behandlet i sak PS 64/2018 *Kommunale gebyr 2019*. Her foreslås renovasjonsgebyret økt med 2,72 prosent på lik linje med gebyret på vann og avløp. Det vises til at det er små variasjoner i renovasjonsgebyret mellom eierkommunene i MNA. I saksframlegget går det fram at Namsos har høyere gebyr enn sammenlignbare kommuner i Nord-Trøndelag. Dette forklares med at MNA har lik pris for innsamling og behandling av avfall for alle eierkommunene og at de har en høyere servicegrad ved at de henter avfall ved huset og ikke ved nærmeste veg. Det opplyses at MNA legger til grunn samme pris i 2019 som i 2018 og at kommunen legger på kr 100 for å dekke kostnader kommunen har i forbindelse med fakturering, oppfølging av fordringer, administrasjon av kunderegister og endringer.

Ifølge tabell 3 har ikke Namsos kommune noe eget kommunalt påslag i 2018. Revisor har fått tilsendt en beregning fra kommunen som viser et påslag på kr 100 for hver av de tre abonnementene i tabellen som gjelder fra 2019. Revisor ser av beregningen at dette påslaget er fordelt på følgende kostnadsposter; utskrivning av gebyr, vedlikehold av matrikkel, tidsforbruk ved henvendelser, kostnader ved oppfølging av drift av nedlagte avfallsplasser. Den summen som tilsvarer et påslag på kr 100 pr abonnement er prosentvis fordelt mellom disse kostnadspostene.

Fosnes kommune

I kommunestyresak i Fosnes PS 59/2018 *Fastsettelse av gebyr og avgifter 2019 – teknisk avdeling* heter det i saksframlegget at tjenesten kjøpes i sin helhet fra MNA og videre at det er lagt til grunn priser foreslått til representantskapet i MNA med et påslag på 2 prosent for å

dekke kommunens administrative kostnader. For denne tjenesten er gebyret tilnærmet uendret fra 2018.

Overhalla kommune

I det beregningsgrunnlaget revisor har fått oversendt fra Overhalla kommune inngår kostnader til lønn, regnskap og innfordring i Midtre Namdal samkommune, sak/arkiv/sentralbord og merkantile ressurser innenfor teknisk, i grunnlaget for gebyrpåslaget. Kostnadene på disse områdene er fordelt etter omsetning innenfor vann, avløp, feiing, avfall og slam. Disse kostnadene summeres opp til indirekte kostnader for avfall.

Grong kommune

Ifølge regnskapet til Grong kommune for 2018 er det et overskudd på renovasjon på kr 364 651 som bidrar til at selvkostfondet blir kr 217 252. Grong kommune har en oppstilling over indirekte kostnader på VAR⁹-området som er fordelt etter en fordelingsnøkkel basert på ansattes fordeling av arbeidet på de ulike ansvarsområdene innenfor VAR-området.

Dette omfatter kostnader som blant annet husleie, arbeidstid, revisjon og innfordring.

Kommunestyret i Grong behandlet renovasjonsgebyret som en del av årsbudsjett for 2019 i sak 0090/18. Der går det fram at renovasjonsgebyret foreslås redusert med fire prosent for 2019. Fra MNA til kommunene er det vedtatt uendret sats. Selvkostfondet for renovasjon hadde pr 1.1.2018 et underskudd på kr 148 000. Regnskapet for 2018 vil redusere dette til at fondet kommer i balanse. For 2019 reduseres gebyrene til innbyggerne med fire prosent for å komme ned mot satsene fra MNA.

Høylandet kommune

Høylandet kommune behandlet den 18.12.2018, sak 0065/2018 *Gebyrsatser for 2019*. Her går det fram at renovasjonsavgiften videreføres på 2018-nivå. På kommunens nettside er renovasjonsgebyret for standardabonnementet oppgitt til kr 4238. Det framgår ikke noe nærmere grunnlag for gebyret. Høylandet kommune skiller seg ut fra de andre eierkommunene ved at Høylandet kommune besvarer alle henvendelser omkring spørsmål på renovasjon, håndterer inn- og utmeldinger og fritakssøknader selv.

Nærøy kommune

Kommunestyret i Nærøy behandlet den 18.12.2018, sak PS 105/18 *Renovasjonsgebyr for 2019*. I saksframlegget går det fram at prisen fra MNA er uendret og at det ikke er lagt inn

⁹ Vann, avløp og renovasjon

økning av renovasjonsgebyret for 2019. Det redegjøres også for at alle kostnader kommunen har i forhold til denne tjenesten (administrasjon, informasjon o.l.) skal legges til grunn for beregningen av avfallsgebyr. I noten til årsregnskapet for 2018 viser etterkalkylen at indirekte kostnader med renovasjon økte fra kr 7680 til kr 194 235. Kommunen har også driftskostnader på i overkant av kr 20 000 og kapitalkostnader på kr 57 273.

Bindal kommune

Bindal kommunestyre behandlet 13.12.2018 kommunale avgifter og gebyr i sak PS114/18. Her gjøres det ingen endringer på renovasjonsgebyr for 2019 og gebyret for standard-abonnementet er kr 4120. I noten om selvkost i årsregnskapet for 2018 går det fram at kommunen har direkte kostnader på kr 26 379. I tillegg beregnes en kostnadsandel av tilleggstjenester og støttetjenester basert på hvor stor andel av de direkte kostnadene, direkte renovasjonskostnader utgjør. Fra kommunen opplyses det at det gjøres en skjønnsmessig vurdering av tidsforbruk knyttet til utfakturering, administrasjon og porto sammenlignet med andre selvkostområder.

4.3.3 Selvkostfond i MNA

MNA har i perioden 2013 til 2017 hatt positive resultater og bygd opp selvkostfondet i denne perioden. MNA hadde et negativt resultat i 2018 slik at selvkostfondet er noe redusert. Dette underskuddet forklares av selskapet med avvikling av kontrakten med Retur og etablering av ReTrans AS for å ta seg av innsamlingen av avfall. MNA har hatt uendret pris på renovasjonstjenester i 2017, 2018 og 2019. I dokumentet *Rullering av økonomiplan 2019-2022, Årsbudsjett 2019* framgår utviklingen av selvkostfondet i MNA. Dette er vist i tabell 5. Selvkostfondet ved utgangen av 2018 er hentet fra etterkalkylenote 2018. For 2019-2022 er tallene hentet fra rullering av økonomiplan 2019-2022.

Tabell 5. Utviklingen i MNA sitt selvkostfond (i kr 1000)

Ut- gangen av år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Resultat	712	2 044	5 307	1 136	5 107	-4 075	47	732	-274	-1 657
Selv- kostfond	166	964	4 217	4 890	9 459	5 543	9 206	9 439	8 664	6 506

Resultat og selvkostfond i tabell fem er både virkelige og budsjetterte tall. De budsjetterte tallene er satt i kursiv. Overgangen mellom selvkostfond i 2018, resultat i 2019 og selvkostfond 2019 blir derfor ulogisk fordi det ikke var planlagt med underskudd i 2018.

I tabell 6 er selvkostresultatet og selvkostfond fra MNA presentert sammen med kommunenes egne selvkostresultat og selvkostfond.

Tabell 6. Selvkostresultat og selvkostfond i fordelingen fra MNA og kommunenes regnskap. (i kr 1000)

	Selvkostresultat at 2018 fra MNA	Selvkostfond årets slutt fra MNA	Resultat i kommunen	Selvkostfond årets slutt
Roan	-124	168	-	-
Osen	-128	173	-214	-180
Namdalseid	-180	243	90	90
Flatanger	-147	199	3	-26
Namsos	-1369	1854	-361	-95
Fosnes	-75	102	0	0
Overhalla	-363	492	-63	97
Grong	-286	387	364	-217
Høylandet	-131	178	228	-218
Nærøy	-559	757	-144	158
Vikna	-487	660	-	-
Leka	-74	101	-	-
Bindal	-169	228	220	387
MNA	-4092	5543		

4.3.4 Økonomiske transaksjoner med datterselskap

I årsmeldingen for 2018 står det at kjøp og salg av tjenester mellom selskapene i konsernet er regulert i egne markedsbaserte vilkår. Det framgår informasjon om datterselskap og andre selskap med minst 20 prosent eierandel i MNAs årsberetning.

Eierandelene i Retura NT AS og dets datterselskap RessursConsulting AS er så stor at MNA har bestemmende innflytelse over selskapene. Disse selskapene inngår i konsernet hvor MNA er morselskap. Retura NT AS eies sammen med Steinkjer kommune.

Ledelsen opplyser at MNA har tildelt Ecopro enerett fram til 2023 våtorganisk avfall (matavfall). ReTrans Midt er tildelt utvidet egenregi og Retura NT er en markedsaktør. Tildeling av enerett er utredet av Avfall Norge. Deres rapport konkluderer med at det kan tildeles kontrakter uten anbud, med hjemmel i enerett, hvis vilkårene for offentligrettslig organ er oppfylt. Et slikt organ kan også drive med annen virksomhet av forretningsmessig eller industriell karakter, og det er ikke noe krav til at tjenesten i hovedsak skal rettes mot oppdragsgivere. Kravet om at selskapet

skal være kontrollert av det offentlige er ikke like strengt som for egenregi.¹⁰ Tildeling av enerett fra Steinkjer kommune til Ecopro ble klaget inn og behandlet av Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA). Nemnda slo fast at kommunen foretok en ulovlig direkteanskaffelse da de ga enerett på avfallsbehandling til Ecopro. Spørsmål om tildeling av enerett ble videre behandlet av ESA¹¹. ESA konkluderte med å gi norske myndigheter og kommuner fullt medhold i muligheten til å tildele enerett. ESAs direktorat for det indre marked har konkludert med at dette ikke strider mot anskaffelsesreglene.¹² Med dette har kommunene fått godkjenning til å tildele enerett til offentligrettslige organer når de har behov for å bygge opp kapasitet på forbrenning og gjenvinning av avfall.

ReTrans Midt AS eies med 33,3 prosent av MNA sammen med andre avfallsselskaper. I representantskapsmøtet 10. april 2018, sak 6/18 vedtok representantskapet at MNA tildeler ReTrans Midt AS utvidet egenregi på innsamling og transport av husholdningsavfall. Med saken fulgte det også et notat om organisering av innsamling og transport i eget selskap fra Hanne Torkelsen i Lynx Advokatfirma. I notatet vurderes det at siden selskapet skal utføre lovpålagte oppgaver som innsamling og transport på vegne av oppdragsgiverne, til selvkost, og uten at det drives næringsaktivitet i markedet som overstiger aktivitetskravet i forskrift om offentlige anskaffelser, vil kravene til utvidet egenregi være oppfylt og oppdragsgiverne kan tildele kontrakter til selskapet uten anbudskonkurranse.

I Doffin ligger det tre saker fra 2018 og 2019 hvor MNA er oppdragsgiver. Et av disse oppdragene er et felles innkjøp for flere renovasjonsselskaper i Midt-Norge. De oppdragene som MNA har lyst ut omfatter transport og leie av krokcontainere og kjøp av grovavfallskvern. Fellesanbudet omfatter transport og behandling av farlig avfall.

Daglig leder informerer om at anskaffelser av varer og tjenester i MNA offentliggjøres i henhold til lov om Anskaffelser og terskelverdier på området. Dette betyr at MNAs datterselskaper må levere eventuelt tilbud og delta på lik linje som andre aktører i konkurransene. Når det gjelder leveranser av avfall så setter MNA en årlig prisliste. Prislisten inneholder tre prisnivåer der de som leverer mye avfall (over 5000 tonn) får beste pris. Mellomste pris får alle som skriver avtale om leveranse av avfall til MNA. Dårligste pris får de som leverer tilfeldig. Når det gjelder kjøp og salg av mer tilfeldige tjenester, så selges tjenestene til kostpris. Dokumentasjon her vil være anbudskonkurranse og prislister.

¹⁰ Avfall Norge, *Juridisk betenkning vedrørende spørsmål knyttet til etablering av avfallsbehandlingsanlegg*, 2011.

¹¹ EFTA Surveillance Authority, EFTAs overvåkningsorgan

¹² Henrik Lystad, «ESA avslo klage», *Avfall Norge*, 2012

<<http://avfallnorge.web123.no/nyheter1.cfm?pArticleId=26563&pArticleCollectionId=2556>>.

I Retura NT sitt regnskap går det fram at det er utbetalt kr 800 000 i utbytte for 2017 og kr 170 000 i utbytte for 2018. MNA eier 80 prosent av dette selskapet. Retura NT har ikke avgitt konsernbidrag disse årene. Revisor har sett eksempel på at Retura har levert anbud på transport av Rulle, krokcontainere og glass- og metallcontainere. Retura vant anbudet i konkurranse med tre andre tilbydere.

4.4 Vurdering

4.4.1 Selvkostprinsippet

Selvkost skal danne grunnlaget for renovasjonsgebyret i MNA og kommunenes gebyrpåslag. Dette innebærer at verken MNA eller kommunene har adgang til å subsidiere eller tjene på gebyret.

MNA har selvkostregnskap på husholdningsrenovasjon inkludert hytterrenovasjon. I tillegg håndterer MNA næringsavfall. MNA har systemer for å skille kostnader forbundet med håndtering av næringsavfall fra kostnader som hører til selvkost for husholdningsavfall. Blant annet veies avfallet slik at MNA har kontroll på mengdene husholdnings- og næringsavfall og vekt brukes som grunnlag for kostnadsfordeling. MNA bruker programmet EnviDan Momentum som gir god støtte for selvkostberegninger.

Revisor vurderer at MNA følger selvkostprinsippet og at selvkost danner grunnlaget for prisen MNA oppgir.

Alle kommunene med unntak av Osen har i 2019 et kommunalt gebyrpåslag av varierende størrelse. De data revisor har fått fra kommunene viser ulike beregninger av disse kostnads- påslagene og det er ikke tydelig at det ligger selvkostberegninger til grunn for alle. Revisor har ikke gått i dybden på selve beregningene, men har gjort vurderinger ut ifra den dokumentasjonen vi har fått tilsendt. Revisor finner at det er til dels ulike kostnadsposter som legges til grunn i de ulike kommunene. Så lenge kommunene fakturerer renovasjonsgebyret så er det reelt at kommunene har egne kostnader forbundet med renovasjonsordningen. Det at kommunene fakturerer gjør at det er naturlig for abonnentene å henvende seg til kommunen, som sender ut fakturaen, når de har spørsmål om renovasjon. I disse tilfellene må kommunen henvise abonnentene til MNA. Totalt utgjør de kommunale påslagene ca. 3 mill. og det er et spørsmål om dette er en effektiv organisering av oppgavene.

4.4.2 Selvkostkalkyler

Det skal etableres systemer for å skille tjenestene omfattet av selvkost og de som ikke er omfattet, kalkylemessig fra hverandre og det skal utarbeides selvkostkalkyle, selvkostregnskap og etterkalkyle med kalkulatoriske avskrivninger og renter.

Gjennom programmet EnviDan Momentum får MNA bygd opp selvkostkalkyler (budsjett) som grunnlag for fastsetting av pris og på tilsvarende måte en etterkalkyle, som tilsvarer et regnskap. I MNA skilles det mellom husholdning og næring og kostnadene må fordeles mellom disse to områdene. Andelen indirekte kostnader som fordeles er lav, noe som betyr at selskapet har systemer som i utgangspunktet fordeler kostnadene direkte på de to områdene. Når MNA starter håndteringen av slam må det føres eget selvkostregnskap for denne tjenesten og MNA får tre områder å fordele kostnadene på. I programmet ligger det fordelingsnøkler som revideres årlig slik at MNA har muligheter til å legge inn endrede forutsetninger. Etterkalkylen er satt opp med riktig kalkulatorisk rente. Flere kommuner har ikke selvkostkalkyler og etterkalkyler med kalkulatoriske avskrivninger og renter for det påslaget kommunene gjør.

Revisor vurderer at MNA har systemer for å skille kostnadene mellom husholdning og næring og at det utarbeides selvkostkalkyler, selvkostregnskap, etterkalkyle med kalkulatoriske avskrivninger og renter.

4.4.3 Selvkostfond

Det skal være et selvkostfond for husholdningsrenovasjon og det skal være en planlagt prosess for opp- og nedbygging av selvkostfondet slik at overskudd eller underskudd dekkes inn i løpet av fem år. Kommunene må presentere resultatet for gebyrfinansierte selvkost-tjenester i note i kommunens årsregnskap.

I programmet EnviDan Momentum settes det opp et selvkostregnskap som viser resultatet for året. Et positivt resultat gir en økning av selvkostfondet, mens et negativt resultat dekkes inn av selvkostfondet. Et positivt resultat betyr at abonnementene har betalt inn for mye i forhold til hva tjenesten har kostet og dette er abonnentenes penger som skal komme dem til gode gjennom lavere gebyr senere. MNA har et felles selvkostfond for alle kommunene. Dette selvkostfondet fordeles på kommunene etter antall husholdnings- og hytteabonnement.

MNA har hatt positive resultater i perioden 2013 til 2017 og bygd opp selvkostfondet i disse fem årene. En nedbygging i 2018 er i tråd med reglene for selvkost, men ikke planlagt fra selskapets side. Ifølge økonomiplanen er det planlagt en oppbygging av fond i 2019 og 2020 og en nedbygging i 2021 og 2022. Hvis ikke selskapet hadde fått et underskudd i 2018 ville de bygd opp fondet i mer enn fem år, noe som ville vært i strid med generasjonsprinsippet. Revisor vurderer at selskapet er i grenseland med å bygge selvkostfond i mer enn fem år.

De enkelte kommunene gjør sine beregninger av selvkostfondet for renovasjon i kommunene etter de kommunale påslagene. Revisor har ikke sett nærmere på disse beregningene fordi de oppfattes å falle utenfor dette oppdraget. Revisor har sett på hva som presenteres i

kommunenes regnskap i noteopplysningene slik det kreves ifølge Kommunal regnskapsstandard nr 6 om noter og årsberetning. Ingen av notene i kommunens regnskap inneholder MNA sitt selvkostfond, men bare de enkelte kommunene sine selvkostfond.

4.4.4 Økonomiske transaksjoner med datterselskap

Kjøp av varer og tjenester fra andre leverandører enn de som er tildelt utvidet egenregi, skal følge anskaffelsesregelverket med blant annet anbudsutlysning og anbudsprotokoll.

Ecopro er tildelt enerett og ReTrans AS er tildelt utvidet egenregi. Kjøp av andre varer og tjenester er dermed underlagt anskaffelsesregelverket.

5 DIFFERENSIERING AV RENOVASJONGEBYR

5.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet differensiering av renovasjonsgebyr:

- Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?

5.2 Revisjonskriterier

Avfallsforskriften § 15-3 slår fast at kommunestyret skal fastsette avfallsgebyret. Dette er uavhengig av hvordan renovasjonsordningen er organisert. Kommunestyret kan få forslag eller beregningsgrunnlag fra IKS eller lignende selskaper. Forurensningslovens § 34 andre ledd hjemler at kommunen bør fastsette differensierte gebyrer, der dette vil kunne bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning.

Miljødirektoratets veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr (KMD, 2014), utdyper at det hovedsakelig er to forhold som kan tilsi differensiering av avfallsgebyr:

- *For å motivere til avfallsreduksjon og gjenvinning*
- *Det er anledning til å differensiere gebyr der dette er begrunnet i reelle kostnadsforskjeller knyttet til betjening av den enkelte abonnent eller gruppe av abonnenter (men ikke dersom det er på grunn av ulik henteavstand)*

Som eksempler på differensiering av avfallsgebyr, nevnes:

- *Omfang av kildesorteringsordninger (hente mange eller få fraksjoner hos abonnentene, utbygd nettverk av returpunkter og gjenvinningsstasjoner)*
- *Tømmefrekvens*
- *Varierende avfallsmengde*
- *Samarbeid mellom abonnenter (deling av utstyr)*
- *Hjemmekompostering eller annen disponering i husstanden*

Miljødirektoratets veileder (2014) fastsetter at det ikke er anledning til å differensiere gebyr på sosialt grunnlag. Det er heller ikke tillatt å differensiere på bakgrunn av ulik kjøreavstand (NOU 2002:19). Dagens løsninger for differensiering av gebyrene er dermed knyttet opp mot omfanget av kildesortering og de ulike innsamlingsordningene, og ikke til boligens størrelse, standard og lignende. I et brev fra Statens forurensningstilsyn av 16.07.1998, vurderes gebyrdifferensiering for fritidsboliger. Her kommer det frem at gebyrdifferensiering på bakgrunn av om eier er inn- eller utenbygdsboende ikke kan finne sted, og at en slik differensiering vil være utenfor grensene for kommunenes adgang til å differensiere avfallsgebyret etter forurensningsloven § 34 andre ledd og det ulovfestede likhetsprinsippet.

KLIF svarer i brevet fra 27.06.2013 på mulighetene for å differensiere renovasjonsgebyret og sier følgende om fritidseiendommer:

«Differensiering av avfallsgebyrene til fritidseiendommer bør baseres på at det er forbundet med lavere kostnader å betjene enkelte abonnenter enn andre. Det er derfor f.eks. ikke anledning til å fastsette lavere avfallsgebyr for hytteiere som har fast bosted i kommunen, enn for hytteiere som har fast bosted i andre kommuner. Det at enkelte hytteiere betaler avfallsgebyr også på det permanente bostedet i den samme kommunen endrer ikke på det faktum at det også er forbundet med kostnader å samle inn avfall fra fritidseiendommen.»

I brevet fra KLIF 27.06.2013 trekkes det fram to forhold som kan tilsi differensiering av gebyr.

- For å motivere til avfallsreduksjon og gjenvinning
- Reelle kostnadsforskjeller knyttet til betjening av den enkelte abonnent eller gruppe av abonnenter

Videre peker KLIF på at grunnlaget for differensiering, basert på dagens vanligste innsamlingssystemer vil være:

- Avfallstype (sorterte fraksjoner, restavfall)
- Avfallsvolum (hentefrekvens, størrelse på avfallsbeholder, vekt)
- Avfallsløsning (gjenvinningsordninger som tas i bruk)

Videre skriver KLIF at det betyr at dagens løsninger for differensiering av avfallsgebyrer er knyttet opp mot omfanget av kildesortering og de ulike innsamlingsordningene og ikke til størrelsen på fritidsbolig, standard og liknende.

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Differensiering av avfallsgebyr kan skje med for å motivere avfallsreduksjon og gjenvinning samt med begrunnelse i reelle kostnadsforskjeller for å betjene abonnenter

5.3 Praksis for differensiering

I den gjeldende renovasjonsforskriften fra 2014 er gebyrdifferensiering regulert i § 14, som sier at for å fremme avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning kan kommunen innføre differensierte gebyrsatser og at differensiering kan skje på grunnlag av avfallsmengder, avfallstyper og, materialgjenvinning m.v. I den nye renovasjonsforskriften som kun er vedtatt i noen av kommunene, heter det i §3-1 at satsene for renovasjonsgebyr skal fastsettes slik at de primært er ment å fremme avfallsreduksjon, ombruk og gjenvinning.

MNA har differensierte priser som vedtas av representantskapet, siste gang 1. november 2018, sak 15/2018. Forslaget er gjengitt i tabell 7.

Tabell 7. MNAs priser til kommunene 2019

Differensierte priser abonnement	Pris eks mva	Pris inkl mva
Renovasjon 140 liter	3312	4140
Renovasjon 240 liter	3680	4600
Renovasjon 360 liter	4232	5290
Renovasjons samarbeidsløsning overflate bunntømte containere og nedgravde bunntømte containere (10% reduksjon ift 240 l abonnement)	3312	4140
Renovasjon for fastboende på øyer uten fast renovasjonsløsning (50% av 240l abonnement)	1840	2300
Renovasjon for abonnement med årlig fritak (20% av 240l abonnement)	736	920
Fradrag kompostering	200	250
Renovasjon hytte og fritidsbolig	736	920
Renovasjon hytte og fritidsbolig med reduksjon (2,5km fra vinterbrøytta veg)	552	690
Skifte av beholder (for andre beholdere eller sett i løpende år) - per beholder	200	250

Kilde: Møteinncalling representantskapet 01.11.18

I tabell 8 er prisen fra MNA fra 2015 til 2019 gjengitt for standardbeholder (240 liter) til husholdnings- og hytterrenovasjon for å vise utviklingen i gebyret de siste årene.

Tabell 8. MNAs priser husholdnings- og hytterrenovasjon 2015-2019, eks. mva.

År	2015	2016	2017	2018	2019
MNA pris husholdningsrenovasjon 240 l	3817	3951	3680	3680	3680
Oppnådd gjennomsnittspris	3968	3842	3680	3659	
MNA hytterrenovasjon - ordinær	725	750	736	736	736
Oppnådd gjennomsnittspris	706	729	746	714	

Kilde: Årsbudsjett og handlingsplan 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. Gjennomsnittspris – MNA statistikk

I tabell 9 er alt husholdningsavfall, både innsamlet og levert på gjenvinningsstasjoner satt i forhold til den gjennomsnittlige prisen fra MNA. Forholdstallet gir ikke uttrykk for annet enn

proporsjonalitet mellom gjennomsnittsprisen på abonnement og den totale avfallsmengden. Forholdstallet viser at abonnementsprisen i forhold til total mengde husholdningsavfall er synkende.

Tabell 9. Forholdet mellom avfallsmengde og pris, 2014-2017

År	2014	2015	2016	2017
Tonn husholdningsavfall	16139	21578	20580	21896
Oppnådd gjennomsnittspris	3562	3968	3842	3680
Forholdstall (pris/tonn)	0,22	0,18	0,19	0,17

Kilde: Statistikk fra MNA

Prisreduksjonen i 2017 er begrunnet i omlegging av hentefrekvens. I alle prisene inngår fri¹³ levering av grovavfall fra husholdningene på gjenvinningsstasjoner og levering av glass og metall på returpunkt. På MNA sine nettsider finnes det retningslinjer angående levering til gjenvinningsstasjon. MNA har gjenvinningsstasjon på Stormyra for Overhalla og Namsos. Videre er det gjenvinningsstasjoner i Grong, Høylandet, Vikna, Nærøy, Namdalseid, Flatanger og Osen. I kommunene Fosnes, Bindal, Leka og Roan er det mobil gjenvinningsstasjon, med navnet Rulle, med bestemte hentedager. Ledelsen i MNA opplyser at dette tilbudet passer små steder, og Rulle er i stadig utvikling. Det har vært noen utfordringer med at Rulle ikke får med alt avfallet som abonnentene kommer med, og det skaper et dårlig omdømme. Det er egne ansatte samt det selskapet som har anbudet på transport, som har ansvaret for å drifte Rulle. MNA mener at det er ryddigere dersom egne ansatte «tar støyten» ved dårlig sortering. Erfaringsmessig blir ca. 60 prosent av avfallet levert til gjenvinningsstasjoner.

Alt avfallet som leveres på gjenvinningsstasjoner skal sorteres. På Stormyra sorteres avfallet i 40 fraksjoner. Sortering i de ulike fraksjonene er sentralt for å få til en effektiv gjenvinning. Fiber, treavfall, metall, plast og mat er store fraksjoner som går til gjenvinning. Noe avfall må ettersorteres. I årsmeldingen for 2018 skriver selskapet at med en bedre sortering de senere årene har mengden avfall til deponi så godt som forsvunnet, mens mengden gjenvunnet avfall øker. I 2018 behandlet og videresendte MNA 15 950 tonn husholdningsavfall fra 37 496 innbyggere, noe som tilsvarer 425 kg avfall pr innbygger. I årsmeldingen for 2018 oppgis det

¹³ MNAs hjemmeside presenterer at større mengder avfall, (også rivningsavfall/trevirke) med leveranser som er større enn et ordinært bilhengerlass (maks 3 m³) defineres ikke som husholdningsavfall. Dette skal det betales gebyr for. Selskapet uttaler at dette er utfordrende å praktisere uten adgangskontrollsystem. I praksis vil ikke betaling for større mengder avfall praktiseres før adgangskontrollsystemet er på plass i løpet av 2020.

at mengden materialgjenvunnet husholdningsavfall er på 49,7 prosent i 2018 mot 47,9 prosent i 2017.

På gjenvinningsstasjonene kan det også leveres næringsavfall, men dette må det betales for. MNA har ingen adgangskontroll på gjenvinningsstasjonene, men samarbeider med SHMIL¹⁴ om å utvikle dette. Dette er også tema i SeSammen-samarbeidet som omtales nærmere i kapittel ni. Det finnes adgangssystemer og MNA ønsker å koble dette til fagsystemet. Dette er først og fremst for å luke ut næringsavfall og et pålegg om å ha mer kontroll på farlig avfall.

5.3.1 Husholdningsrenovasjon

Renovasjonsforskriften fra 2014 sier at for å fremme gebyrdifferensieringen kan kommunen innføre differenserte gebyrsatser. Differensiering kan skje på grunnlag av avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning.

Den nye renovasjonsforskriftens §3-3 gir nærmere regler om at gebyrdifferensiering for husholdninger skjer på grunnlag av avfallsmengder, hjemmekompostering og forhold knyttet til hentestedet. For avfallsmengder skal gebyret differensieres etter størrelsen på restavfallsbeholderen og hentefrekvens. Abonnementene velger fritt størrelse på oppsamlingsenheten for materialgjenvinning uten at dette påvirker avfallsgebyret.

Gebyrmodellen i MNA er basert på en grunnpris for 140 l beholder for matavfall, 240 l beholder for restavfall og 240 l beholder for papp/papir/drikkekartong. Renovasjon 240 liter med referanse til størrelse på beholderen for restavfall betegnes som standardbeholder. Ønskes en annen størrelse på restavfallsbeholderen må husholdningen be om dette. Tømming av restavfall skjer hver fjerde uke. I tillegg har abonnementene en beholder for matavfall med tømming annenhver uke og en beholder for papp/papir/drikkekartong som tømmes hver fjerde uke. I tillegg er det henting av plastemballasje hver fjerde uke. I Retningslinjer til renovasjonsforskrift står det at alle abonnenter har både plikt og rett til å kildesortere avfallet. I 2018 satte MNA ned prisen på renovasjon 140 liter mens de andre abonnementsprisene ble opprettholdt som i 2017. I 2018 ble det innført en samarbeidsrabatt på 10 prosent i forhold til standardbeholder for de som har fellesløsninger. MNA erfarer at fellesløsninger er ca. 10 prosent billigere enn vanlige beholdere. Selskapet forsøker å få til fellesløsninger der det er mulig. Det er krav om minimum ti abonnenter på overflateløsninger, og minimum 25 abonnenter på nedgravde løsninger.

¹⁴ Søndre Helgeland Miljøverk IKS

MNA har en ordning med halv renovasjonsavgift for fastboende på øyer uten renovasjonsløsning. I sak 12/2017 i representantskapsmøtet 2.11.2017 går det fram at denne ordningen blir innført i 2018 og at disse abonnentene tidligere ikke har betalt gebyr. Ledelsen i MNA forteller at på noen av øyene får abonnentene et dårligere tilbud fordi de må levere på fellesløsninger på fastlandet. På de øyene hvor det er ordinær renovasjon, må de betale full pris. Om det er ordinær renovasjon eller ikke handler litt om hva som er praktisk mulig å få til.

Det er mulig å få rabatt ved hjemmekompostering når komposteringen skjer i isolert, godkjent kompostbeholder. Det gis ikke rabatt for bruk av gjødselkjeller eller matavfallskvern. I Retningslinjer til renovasjonsforskriften er ordningen med hjemmekompostering nærmere omtalt. Her går det fram at abonnenten må ha en avtale med MNA om hjemmekompostering og ved opphør av hjemmekompostering skal abonnenten gi skriftlig beskjed om dette. Det stilles krav om at alt kjøkkenavfall og organisk komposterbart avfall fra husholdningen skal komposteres, kompostering skal skje hele året og restavfallet skal ikke inneholde komposterbart materiale.

I det ordinære avfallsgebyret ligger det henting av avfall inntil 20 meter fra offentlig vei. Ved større avstander er det et tillegg. I den nye forskriften (gjennom retningslinjer til forskriften) er grensen satt ned til 10 meter, men dette er enda ikke innført i påvente av at forskriften vedtas i alle kommuner.

Abonentene kan i tillegg få kjøpt avfallsmerker for ekstrasekker for restavfall, men dette vil fases ut da tilbudet ikke benyttes.

Kommunalsjef helse og omsorg i Grong kommune opplyser om at kommunens tilbud om hjemmehjelp omfatter frakt av avfall til dunker dersom bruker av tjenesten ønsker det. MNA kan gi dispensasjoner fra regelverket om plassering av avfallsbeholdere på tømmedag. Hensikten med denne dispensasjonen er å sikre en god service og kundebehandling for syke og uføre personer. Kravet for å få dispensasjon er at man må bo alene eller sammen med andre som heller ikke kan utføre trillingen. Det kreves en skriftlig søknad med legeerklæring og dispensasjonen er personlig. De som får innvilget dispensasjon får hentet avfallsbeholderen inne på eiendommen etter avtale med MNA. Den enkelte sak behandles individuelt og det gjøres ikke forskjell mellom kommuner.

MNA opplyser at de normalt har dialog direkte med utbygger om plassering av avfallsløsninger. Samtidig får selskapet de fleste planer på høring, og selskapet opplever dialogen om plassering av avfallsløsninger som god. MNA har gjennom renovasjonsforskriften satt krav til eksempelvis plassering av oppsamlingsenheter og veistandard. Ved for eksempel behandling av reguleringsplaner hvor det skal plasseres dunker, vil det være eksempelvis Statens

Vegvesen som vurderer om området etter endringen vil få økt trafikk og om adkomst til området er hensiktsmessig. For avfallsselskapet er det aktuelt å kunne gi uttalelse om avfallsløsningen er hensiktsmessig plassert for henting og om den er i henhold til renovasjonsforskriften.

5.3.2 Hytterenovasjon

I renovasjonsforskriften fra 2014 går det fram at den gjelder for hytter og fritidseiendommer, herunder permanent oppsatt campingvogn. Bestemmelsen om gebyr og gebyrdifferensiering er felles for husholdningsrenovasjon og hytterrenovasjon. I den nye renovasjonsforskriften regulerer §3-4 differensiert avfallsgebyr for fritidsabonnenter. Avfallsgebyrer differensieres her ut fra den servicegrad kommunen tilbyr, definert til tre ulike servicegrader. Servicegrad 1 er hytter mer enn 2,5 km fra vinterbrøytet veg og campingvogner. Servicegrad 2 er ordinære hytter og servicegrad 3 er fritidshus med egne beholdere tilknyttet ordinær renovasjonsrute.

MNA har to ulike abonnement for hytterrenovasjon, samt mulighet for å ha ordinært husholdningsabonnement. For hytterrenovasjon finnes det lukkede containere for brennbart restavfall og beholdere beregnet for matavfall. Noen steder finnes det også containere for glass- og metall. Ledelsen i MNA forteller at da hytterrenovasjon ble innført, anbefalte Fylkesmannen at det skulle være to forskjellige hytterrenovasjonsabonnement. Revisor har vært i kontakt med juridisk avdeling hos Fylkesmannen som ikke kan bekrefte dette. MNA har i dag et ordinært hytteabonnement og et hytteabonnement med reduksjon for hytter som ligger mer enn 2,5 kilometer fra vinterbrøytet vei, som utgjør 75 prosent av det ordinære abonnementet. Ledelsen i MNA opplever at denne prisdifferensieringen ikke har noe godt grunnlag, og ikke er etterprøvd eller etterprøvbar. MNA ønsker derfor å ha kun én pris for hytterrenovasjon, samt mulighet for å ha ordinært husholdningsabonnement. Ledelsen mener det er en god tanke bak at en hytte som er langt fra vei ikke produserer så mye avfall, men det er vanskelig etterprøvbart. Tidligere hadde MNA eget selvkostregnskap for hytterrenovasjon, men opplevde da at det var vanskelig å skille mellom hytte- og husholdningsrenovasjon på gjenvinningsstasjonen, slik at man gikk bort fra to separate selvkostregnskap.

Grong kommune hadde tidligere en egen forskrift for hytter, hvor de som var *spredtbebygde* ikke trengte å betale. I dag er alle hytter og fritidsboliger omfattet av renovasjonsordningen. I tabell ni framgår renovasjonsgebyret for 240l husholdningsabonnement og ordinært hytteabonnement for eierkommunene for 2019 bestående av prisen fra MNA og eventuelt kommunalt påslag.

Tabell 10. Gebyrer i kommunene i 2019, eks. mva.

	240l husholdnings-abonnement	Tillegg til MNA pris	Hytteabonnement	Tillegg til MNA pris
Roan	4032	9,6 %	776	5,4 %
Osen	3680	0,0 %	736	0,0 %
Namdalseid	3880	5,4 %	850	15,5 %
Flatanger	3865	5,0 %	921	25,1 %
Namsos	3780	2,7 %	786	6,8 %
Fosnes	3754	2,0 %	751	2,0 %
Overhalla	3782	2,8 %	838	13,9 %
Grong	3980	8,2 %	900	22,3 %
Høylandet	4238	15,2 %	741	0,7 %
Nærøy	3738	1,6 %	786	6,8 %
Vikna	3683	0,1%	798	8,4%
Leka	4138	12,4 %	845	14,8 %
Bindal	4120	12,0 %	824	12,0 %
MNA	3680		736	

Kilde: Kommunenes hjemmesider og Vikna kommunes servicekontor

5.4 Vurdering

Differensiering av avfallsgebyr kan skje for å motivere til avfallsreduksjon og gjenvinning samt med begrunnelse i reelle kostnadsforskjeller for å betjene abonnenter. I MNA sin renovasjonsforskrift fra 2014 er intensjonen at renovasjonsgebyrene skal bidra til å fremme avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning og at det skal skje på grunnlag av avfallsmengder, avfallstyper og, materialgjenvinning mv. Differensiering av avfallsgebyret er ikke knyttet opp mot bringeordninger slik som returpunkt og gjenvinningsstasjoner, som er til fri bruk for abonnentene. Unntaket er næringsavfall som det må betales for. Differensieringen av avfallsgebyret er gjort med utgangspunkt i husholdningsrenovasjon og hytterrenovasjon.

5.4.1 Husholdningsrenovasjon

For husholdningsrenovasjon tar gebyrfastsettingen utgangspunkt i standardbeholder for restavfall på 240 liter. Hvis abonnentene ikke har behov for så stor restavfallsbeholder, kan den skiftes ut med en på 140 liter og få et lavere avfallsgebyr. På denne måten premieres abonnenter som er flinke til å sortere slik at de produserer mindre restavfall. Abonnenter som produserer mer restavfall enn hva det er plass til i restavfallsbeholderen kan i enkelttilfeller kjøpe avfallsmerke for ekstrasekk og hvis mengden er permanent for stor, må de skifte til en større dunk og betale mer gebyr. Størrelsen på restavfallsbeholderen kan også til en viss grad gjenspeile størrelsen på husholdningen og ikke bare hvor flinke abonnenten er til å sortere avfallet. Differensieringen av avfallsgebyret etter størrelsen på restavfallsbeholderene kan sies å være motivert ut fra avfallsreduksjon og avfallssortering slik at en større del av avfallet kan gjenvinnes.

Ut over differensiering av avfallsgebyret basert på størrelsen på beholderen kan abonnenter inngå avtale om hjemmekompostering og vil da ikke ha avfallsbeholder for matavfall fra MNA, men stå for denne gjenvinningen selv. Ordningen med rabatt for hjemmekompostering kan da begrunnes med at MNA har lavere kostnader med å betjene disse kundene fordi de ikke har avfallsbeholder for matavfall. For selskapet kan det være aktuelt å vurdere denne rabatten i forhold til hva det koster å levere matavfall til Ecopro og andre kostnader i avfallsbehandlingen.

MNA har lavere avfallsgebyr for samarbeidsløsninger og dette er begrunnet med lavere håndteringskostnader. Denne differensieringen er i tråd med regelverket.

MNA har også et lavere avfallsgebyr for fastboende på øyer uten renovasjonsløsning. Disse abonnentene får ikke den samme tjenesten som de andre abonnementene med henting av avfallet.

I den nye forskriften inngår henting inntil 10 meter fra offentlig vei i avfallsgebyret, og i den gjeldende forskriften inngår henting inntil 20 meter. Ved henting lengre fra veien påløper et tillegg som trappes opp til 60 meter hvor tillegget ligger fast. Tilleggsbetaling for henting lengre fra vei videreføres i ny forskrift. Revisor vurderer at dette tillegget kan begrunnes med reelle kostnadsforskjeller med henting av avfall. Inntil alle kommunene har vedtatt den nye forskriften inngår henting inntil 20 meter fra offentlig vei.

5.4.2 Hytterenovasjon

For hytterenovasjon er det to ulike gebyrsatser, og tre hvis man tar med muligheten for å ha et ordinært husholdningsabonnement med egne beholdere. Disse satsene er illustrert som tre ulike servicegrader. Det er en ordinær gebyrsats for hytter og en lavere sats for hytter som ligger lengre enn 2,5 kilometer fra vinterbrøytet vei. MNA har ingen god begrunnelse for den lavere satsen. MNA har gjort denne differensieringen på bakgrunn av det de oppfattet som en anbefaling fra Fylkesmannen da hytterenovasjon ble innført.

Revisors vurdering er at hytterenovasjonsgebyret i seg selv har bakgrunn i tidlige erfaringstall fra selskapet. Differensieringen mellom de ulike servicegradene har dog ikke noe datagrunnlag, og differensieringen er dermed i større grad basert på skjønn. Revisor vurderer at selskapets differensiering med lavere sats for hytter mer enn 2,5 km fra vinterbrøytet vei har bakgrunn i at man antar at disse hyttene produserer mindre avfall.

Revisor mener det vil være hensiktsmessig for selskapet å vurdere bakgrunnen for størrelsen på gebyrene og sette gebyrer for hytterenovasjon som er tettere tilknyttet de faktiske kostnadene.

6 REDUSERT GEBYR/FRITAK FOR RENOVASJON

6.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet redusert gebyr/fritak for renovasjon:

- Er redusert gebyr/fritak for renovasjon gitt i tråd med regelverket?

6.2 Revisjonskriterier

I dette kapittelet redegjøres det for lovgrunnlaget for husholdningsrenovasjon og muligheten for unntak fra ordningen. Denne redegjørelsen danner grunnlaget for revisjonskriteriene.

6.2.1 Krav om innsamling av husholdningsavfall

Kommunene har en lovpålagt oppgave om å sørge for innsamling av husholdningsavfall hjemlet i forurensningsloven § 30 første ledd hvor det heter at *«Kommunen skal sørge for innsamling av husholdningsavfall. (...)»*.

Forurensningsloven § 27a definerer husholdningsavfall på følgende måte: *«Med husholdningsavfall menes avfall fra private husholdninger, herunder større gjenstander som inventar og lignende.»* I Ot. Prp. Nr. 87 (2001-2002) presiseres det at *«Med husholdning menes alle typer boliger med privat husholdning, også boliger som ikke benyttes regelmessig, herunder hytter, fritidshus etc.»* Ettersom hytter og fritidshus også regnes som husholdninger, betyr det at også disse omfattes av kommunens lovpålagte oppgave om innsamling av husholdningsavfall. Det betyr at mulighetene for å gi dispensasjon vil være lik for hytter, fritidshus og private husholdninger.

Forurensningsloven § 34 fjerde ledd fastsetter at *«Gebyr skal betales av den som eier en eiendom som omfattes av ordning for innsamling av avfall eller tømning av slamavskiller, privet m.v. etter loven her.»*.

6.2.2 Muligheter for unntak

Muligheten for unntak fra kommunal innsamling er gitt i forurensningsloven § 30 andre ledd som hjemler at kommunen kan gi forskrifter om at den kommunale innsamlingen bare skal gjelde i **tettbygde strøk**, og at kommunen **etter søknad kan unnta bestemte eiendommer** fra den kommunale innsamlingen. Ot.prp. nr. 66 (1992-1993) sier at fritak ikke kan gis på generell basis for større grupper.

Tettstedbebyggelse defineres i forurensningsforskriften § 5-3 som:

«En hussamling der det bor minst 200 personer, og avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan for eksempel

være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder.»

Tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF), nå Miljødirektoratet, svarte ut prinsipielle spørsmål om avfall fra fritidsboliger i brev av 27.06.2013. Svaret fra Miljødirektoratet ble videresendt til kommuner og avfallsaktører i Nord-Trøndelag 30.10.2013.

På spørsmålet om kommunene kan velge kun å samle inn avfall fra fritidsboliger som ligger i regulerte hyttefelt, svarte KLIF følgende:

*«Kommunen plikter i utgangspunktet å opprette en innsamlingsordning for hele kommunen, men kan i forskrift unnta områder utenfor tettbygd strøk, jf. § 30 andre ledd. Hva som skal regnes som tettbebyggelse må avgjøres konkret. Videre kan kommunen **etter søknad** unnta bestemte eiendommer fra den kommunale avfallsinnsamlingen.*

Hensikten med regelverket er at alle eiendommer i kommunen skal være tilknyttet renovasjonsordningen i kommunen på en betryggende måte.

Kommunen har altså adgang til å ha ordninger for hytterrenovasjon i de spredtbygde delene av kommunen som atskiller seg fra den ordningen som gjelder for tettbygde strøk. Dersom hytter og fritidshus ligger så spredt at det å innføre en tilsvarende ordning som for hytter innenfor tettbygde strøk, vil innebære utbygging av flere tømmeplasser og høyere kostnader for hytteeierne, kan det være hensiktsmessig at husholdningsavfall fra fritidseiendommer kan disponeres på innsamlingspunkt for husholdningsavfall.

Det avgjørende her vil være om området er å anse som tettbygde strøk, ikke hvilken arealbruk området er regulert til. Ut over dette kan kommunen, etter søknad, unnta bestemte eiendommer fra den kommunale innsamling. Det er altså eier/bruker av eiendommen som må søke om dette - kommunen kan ikke selv frita en eiendom fra den kommunale innsamlingen. Det er «objektive» trekk ved eiendommen som gir grunnlag for unntak i enkelte tilfelle, ikke spesielle forhold for den enkelte eier eller bruker av eiendommen. Eiendommer som er fjerntliggende, ligger vanskelig tilgjengelig eller er uten bebyggelse, kan være aktuelle for fritak. Kommunen kan ikke velge generelt å frita bestemte brukergrupper fra ordningen, f.eks. innenbygds hytteeiere eller jordbrukseiendommer.»

I samme brev svarte også KLIF på om hytterrenovasjon kan innføres som frivillig ordning hvor eierne av fritidseiendommer selv velger om de ønsker å betale gebyr. KLIF svarte følgende:

«Eiere av eiendommer i kommunen for private husholdninger plikter i utgangspunktet å være tilknyttet den kommunale innsamlingsordningen ved å betale avfallsgebyr og holde forskriftsmessig oppsamlingsutstyr. Det innebærer at fritidsboliger også er gebyrpliktige. Dette betyr at eiere av fritidseiendommer ikke selv kan velge å være med og betale avfallsgebyr.

Avfallsbesitteren har imidlertid ikke noen plikt til å levere avfall til den kommunale innsamlingen så lenge avfallet bringes til lovlig anlegg eller tas vare på, på en betryggende måte i samsvar med forurensningsloven § 28. Kommunen kan etter forurensningsloven §30 andre ledd fastsette forskrift som inneholder regler som er nødvendig for å få til en hensiktsmessig og hygienisk oppbevaring, innsamling og transport av avfallet.

Gebyret skal dekke kommunenes kostnader forbundet med håndtering av husholdningsavfall. Gebyret for den enkelte eiendom vil således ikke gjenspeile den faktiske bruk den enkelte eiendom gjør seg av tilbudet. Hvorvidt eier/bruker av fritidseiendommen benytter seg av renovasjonstilbudet eller velger å ta med hytteavfallet hjem, har derfor i utgangspunktet ingen betydning for deres plikt til å betale for hytterenovasjon. Det at eiendommen i en periode ikke benyttes, kan heller ikke påberopes som grunnlag for fritak fra plikten.»

Med hjemmel i forurensningsloven §30 andre ledd kan kommunen etter søknad unnta enkelte eiendommer fra innsamlingsordningen. I svaret fra KLIF 27.06.2013 presiseres det at det er objektive trekk ved eiendommen som gir grunnlag for unntak i enkelte tilfeller og ikke spesielle forhold for den enkelte eier eller bruker av eiendommen. Videre presiseres det at kommunen ikke kan velge generelt å frita bestemte brukergrupper fra ordningen. Fraflyttede eller ubeboelige eiendommer kan fritas for avfallsgebyr. Det må dokumenteres at eiendommen er fraflyttet.

MNAs renovasjonsforskrift fra 2014 fastsetter i § 4, Kommunal innsamling av avfall, at kommunen etter grunnlagt søknad kan gi dispensasjon for særskilte eiendommer. Beboede eiendommer som av ulike grunner er fritatt fra deltakelse i den offentlige renovasjonsordningen kan kreves et gebyr som dekker kostnadene ved de ulike bringeordningene (returpunkt og gjenvinningsstasjoner) som alle kan benytte. Da denne renovasjonsforskriften ble vedtatt i de ulike kommunene i 2015 ble det også vedtatt retningslinjer for fritak og unntak fra renovasjon.

I renovasjonsforskriften § 13 fastsettes det at abonnenter som omfattes av bestemmelsene i forskriften, skal betale avfallsgebyr. Gebyrplikten gjelder for alle registrerte boenheter og er ikke avhengig av bruk eller behov.

Retningslinjer for fritak/unntak fra renovasjon hjemlet i § 4 i renovasjonsforskriften. Disse er som følger:

Renovasjonsforskriften gir mulighet for unntak og fritak. Hensikten med disse retningslinjene er å utdype og konkretisere kriteriene som skal benyttes ved søknader om unntak og fritak.

Normalt gjøres det ikke unntak fra kravet om lovpålagt renovasjon. Dersom en abonnent likevel ønsker å søke om unntak fra bestemmelsene i forskriften, skal søknaden være skriftlig og begrunnet. Midlertidig fritak fra lovpålagt renovasjon kan gis dersom en bolig av ulike årsaker blir stående ubebodd i mer enn 6 måneder sammenhengende. Dersom boligen står tom mindre enn 6 måneder gis det ikke fritak. Det gis normalt ikke fritak i forbindelse med salg av bolig ettersom det forventes at boligen omsettes i løpet av en tidsperiode som er mindre enn 6 mnd.

Søknad om periodefritak skal være skriftlig og gis for inntil ett år om gangen. Eventuell forlengelse av fritaket kan avtales med MNA. (...) Midlertidig fritak fra renovasjon gjelder ikke et mindre administrasjonsgebyr som dekker kostnader med vedlikehold og drift av kundesystem og informasjon. (...) For fritidseiendommer og hytter gir lite bruk

ikke grunnlag for fritak. Ved større renoveringer som gjør enheten ubeboelig i over 6 måneder kan gi grunnlag for fritak etter søknad. Det kan gis permanent fritak for fritidseiendommer og hytter som er å betrakte som ubeboelig. Som dokumentasjon kreves nyere fotografier som viser utvendig og innvendig tilstand av enheten. MNA avgjør om enheten er ubeboelig.

MNAs har utarbeidet ny renovasjonsforskrift som er vedtatt i kommunene Flatanger, Grong, Overhalla, Bindal, Nærøy og Osen. I § 3-2 går det fram at kommunen kan, etter at den lokale helsemyndighet har uttalt seg, frita bestemte eiendommer fra den kommunale avfallsordningen. Hver bebygd eiendom/enhet hvor det ikke er fast helårlig bosetting utgjør minst ett fritidsabonnement. Bebygd eiendom som har stått ubebodd i 6 mnd. kan etter søknad omklassifiseres til fritidsabonnement. Eventuell gebyrplikt inntreer senest 6 mnd. fra det tidspunktet byggetillatelse innvilges eller søknad om brukstillatelse gis. For bebodde eiendommer/leiligheter inntreer gebyrplikten fra det tidspunktet boenheten tas i bruk eller når bygningsmyndighetene gir midlertidig brukstillatelse/ferdigattest.

I retningslinjer til den nye renovasjonsforskriften, fastsettes det videre at dersom en eiendom som skal stå ubebodd mer enn 6 måneder sammenhengende, kan det gis et redusert gebyr inntil 12 måneder av gangen. Unntaksvis for lengre perioder. Søknad om redusert gebyr skal være skriftlig og begrunnet med at boligen skal være ubebodd i perioden det søkes for. Redusert gebyr gis ikke med tilbakevirkende kraft.

Skjema for fritak finnes på MNAs nettsider. Dersom redusert gebyr innvilges, vil beholdere som abonnenten har benyttet bli hentet inn av MNA. Abonnenten må selv bestille utsetting av beholdere fra MNA før boligen tas i bruk. Abonnenter som innvilges et redusert gebyr, betaler et beløp som tilsvarer 20 % av grunngebyret (240l gebyr). Videre heter det at det ikke gis redusert gebyr ved eierskifte av bolig. Hytter gis ikke fritak med mindre eiendommen er ubeboelig, og det kreves dokumentasjon for eiendommens tilstand. Permanent fritak/avslutning fra renovasjonsordningen gis kun ved bruksendring av eiendommen til andre formål enn bolig.

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Søknadsbehandlingen må ha hjemmel i renovasjonsforskriften
- Alle registrerte boenheter har gebyrplikt og fritak kan gis inntil ett år hvis eiendommen blir stående tom i seks måneder eller mer. Eventuell forlengelse avtales med selskapet
- Midlertidig fritak skal ikke gjelde et mindre administrasjonsgebyr som skal dekke selskapets utgifter med abonnenten og tilgang til gjenvinningsstasjon
- Fritidseiendommer og hytter som er ubeboelig kan gis permanent fritak og tilstanden må dokumenteres med nyere bilder

6.3 Praktisering av redusert gebyr/fritak for renovasjon

6.3.1 To avfallsforskrifter

Selskapet opplyser at de per dags dato forholder seg til to forskjellige renovasjonsforskrifter. Den ene fra 2014 og den andre er vedtatt i representantskapet i 2017 og i noen av kommunene. Selskapet la til grunn ved vedtak i representantskapet at alle kommunene skulle behandle den nye renovasjonsforskriften innen juni i påfølgende år. Dette har fortsatt ikke skjedd, og selskapet opplyser at dette har medført noen utfordringer. Selskapet anser forskriften som gjeldende i de kommuner som har vedtatt den, noe som medfører at søknadene som kommer inn om fritak og reduksjon må vurderes opp mot den aktuelle kommunes vedtatte forskrift. Revisor har vært i kontakt med fylkesmannen i Trøndelag og Miljødirektoratet uten å ha kommet frem til noen konklusjon vedrørende den nye renovasjonsforskriftens gyldighet.

Bakerst i den nye renovasjonsforskriften står det at forskriften er gjeldende fra den er kunngjort i Norsk Lovtidend. Dette er ikke gjort siden ikke alle kommunene har vedtatt forskriften. Kommunene som enda ikke har vedtatt forskriften er Høylandet, Fosnes, Namdalseid og Namsos. Fellesnemnda for Nye Namsos kommune har vedtatt forskriften med virkning fra 01.01.2020.

Etter forvaltningsloven § 38 skal en forskrift kunngjøres i Norsk Lovtidend. § 39 fastsetter at en forskrift ikke kan påberopes overfor den enkelte før den er kunngjort som fastsatt i § 39, med mindre det påvises enten at forvaltningsorganet på annen forsvarlig måte har gjort forskriften kjent for offentligheten eller for vedkommende erverv, fag, interessegruppe eller for den forskriften påberopes overfor, eller at vedkommende har fått kjennskap til forskriften. På selskapets hjemmeside er den gamle forskriften presentert. På Overhalla og Nærøys sider er den nye forskriften presentert. Flatanger, Grong, Høylandet, Osen og Bindal har ikke

presentert noen forskrift. Namdalseid, Namsos og Fosnes er ikke undersøkt da de ikke har vedtatt den nye forskriften.

6.3.2 Redusert gebyr og fritak

MNA har rundt 100-200 søknader om fritak fra renovasjonsgebyr i året. Ledelse opplyser at det i 2019 har det vært 20 søknader i januar og februar.

Søknadene behandles i MNA sitt sak- og arkivsystem. Det er retningslinjer som legger føringer for hvem som får fritak og ikke. Eksempelvis må bolig ha stått ubebodd i minimum 6 måneder, eller være ubeboelig. Det må dokumenteres med bilde. Den nye renovasjonsforskriften fastsetter at man da vil få 80 prosent reduksjon, ikke helt fritak. 100 prosent fritak gis kun ved bruksendring av eiendommen til andre formål enn bolig. Den gamle forskriften fastsetter at midlertidig fritak ikke gjelder et mindre administrasjonsgebyr. Renovering som gjør boligen ubeboelig over 6 måneder og andre ubeboelige hus/hytter gir fritak. Dersom boligen står tom i over 6 måneder kan det gis fritak.

MNA saksbehandler alle søknader selv, med unntak av søknader fra abonnenter i Høylandet kommune. Disse saksbehandles av kommunen selv. Kommunen opplyser at de følger samme retningslinjer som MNA i sin saksbehandling. Høylandet besvarer alle henvendelser omkring renovasjon, håndterer inn- og utmeldinger i tillegg til søknadene. Dette til tross for at overføring av ansvar ble vedtatt i 2014 i forbindelse med ny selskapsavtale i MNA.

Revisor har sett på de siste ti søknadene til selskapet om redusert gebyr og fritak. Søknadene til selskapet sendes inn via skjema på www.mna.no. Det er utarbeidet et søknadsskjema som gjelder både fritak og redusert gebyr. Tabell 11 gir en oversikt over søknadene med begrunnelse og utfall.

Tabell 11. Søknader om redusert gebyr og fritak

Kommune	Begrunnelse	Utfall
Vikna	Boligen skal stå tom fra april 19 til høsten 19	Redusert gebyr, 20 % av 240l-abonnement
Nærøy	Vanlig bolig skal selges eller benyttes som fritidsbolig	Hytterrenovasjon
Namdalseid	Vanlig bolig skal benyttes som fritidsbolig i en toårsperiode	Hytterrenovasjon
Grong	Bolig med utleiedel hvor utleie skal avsluttes. Betaler to renovasjonsavgifter.	Utleiedelen innvilges fritak fra renovasjonsavgift i ett år.
Flatanger	Bolig har blitt brukt som utleiebolig. Skal nå benyttes som fritidsbolig.	Hytterrenovasjon

Overhalla	Bolig skal stå tom, eier har flyttet på sykehjem.	Redusert gebyr, 20 % av 240l-abonnement
Nærøy	Bolig med utleiedel hvor utleie skal avsluttes. Skal bruke hele huset selv. Betaler to renovasjonsavgifter.	Utleiedelen innvilges fritak.
Namdalseid	Boligen står tom, søker om 6 mnd. fritak i påvente av salg.	Redusert gebyr, 20 % av 240l-abonnement
Fosnes	Boligen benyttes som fritidsbolig.	Hytterrenovasjon
Namsos	Boligen skal omgjøres fra to boenheter til én.	Utleiedel innvilges fritak.

Kilde: Siste ti søknader som er behandlet av selskapet

Søknadene viser at det er gitt ulike vedtak:

- Redusert gebyr, 20 % av 240 liters abonnement.
 - Dette dekker fri levering av ordinære mengder restavfall til gjenvinningsstasjonene, samt kostnader med vedlikehold og drift av kundesystem og informasjon.
- Hytterrenovasjon
 - Dette dekker levering av avfall i nærmeste hyttecontainer og levering på gjenvinningsstasjon. Eier kan ikke ha samme adresse som eiendommen det søkes fritak fra.
- Fritak
 - Om boligen tas i bruk helt eller delvis må renovasjonsavgiften igjen tre i kraft.
- Fritak i ett år
 - Fritak er gitt i ett år av gangen. Før fritaksperioden går ut må abonnenten sende skriftlig melding til MNA om situasjonen er uendret. Hvis melding ikke mottas, legges det opprinnelige renovasjonsgebyret på igjen med virkning fra utløpsdato. Dersom boligen tas i bruk igjen før fritaksperioden er over må renovasjonsavgiften tre i kraft. Det er eiers plikt å varsle om dette.

Revisor har også fått se tre av søknadene om fritak som er behandlet av Høylandet kommune. Servicekontoret opplyser at de får henvendelser fra innbyggere hvis huset blir stående tomt over et halvt år. Henvendelsene skjer oftest via telefon eller ved oppmøte på kommunehuset. Da fyller servicekontoret ut skjema melding om endring i avgiftsregisteret, og sender utmelding til MNA. Dette skjemaet er ikke det samme som MNA bruker. To av de tre søknadene inneholder ikke begrunnelse for søknad, utover at den er ubebodd. Den siste søknaden er sendt på epost og viser til at boligen er ubebodd på grunn av at eier har flyttet på sykehjem. Revisor har ikke sett vedtaket for denne.

6.3.3 Klager og avvik

Det har vært to klager på vedtak om fritak/reduisert gebyr i perioden januar - mars 2019. Disse er sendt til kommunen for behandling. Kommunene er klageorgan og klagene skal behandles i formannskapet. Dette skal ifølge ledelsen i MNA fanges opp i ny renovasjonsforskrift. Det har blitt påpekt at det burde blitt etablert en interkommunal klagenemnd.

De fleste telefoner til kundesenteret i MNA gjelder tømmekalender eller manglende poser. Klager gjelder som regel manglende tømning. Selskapet kan komme på befaring på bakgrunn av klager. Selskapet opplyser om at de fleste henvendelser registreres i KOMTEK¹⁵.

I perioden januar-mai 2019 har det kommet inn 132 avviksmeldinger på manglende henting, fordelt på 181 203 hentinger. Dette utgjør en avviksfrekvens på 0,07 prosent i perioden. Avviksfrekvensen har gått kraftig nedover fra 53 i januar til 14 i mai. Selskapet opplyser at dersom feilen ligger på deres side, blir det rettet opp snarest mulig. Noen ganger er feilen på abonnentens side, for eksempel at man har glemt å sette fram beholderen. Da vil abonnenten få levere ekstra volum ved neste tømning.

Renovatøren har klistrelapper som kan festes på dunkene dersom det er for dårlig sortert. Dersom dette skjer gjentatte ganger, skal det rapporteres til kundemottaket, som så tar det med abonnenten. Det finnes også lapper med smilefjes. Det er vanskelig å benytte lapper på fellesdunker.

Innbyggerne har mulighet til å gi tilbakemeldinger i app, epost, via skjema på hjemmesiden og på Facebook. MNA kan ta ut statistikk på hvor mange som har på varsling for tømning både totalt og i den enkelte kommune. Det er mellom 1300 og 1400 som abonnerer på SMS-varsling, og det er push-varsel for tømning i appen.

I 2018 mottok MNA ingen klager på anlegget på Stormyra. Anlegget er skjermet fra naboer og annen industri.

Det ble i 2018 gjennomført en undersøkelse på kundetilfredshet i MNA. Rapporten er utarbeidet av Norfakta på oppdrag fra Sesammen/Energidata. Tilfredshet er undersøkt med hensyn til

- oppsamlingssystemet
- henteprosedyrer
- innleveringsprosedyrer
- selskaps/kommunens etterbehandling av avfallet

¹⁵ KOMTEK er et totalkonsept for tjenesteproduksjon og forvaltning innen teknisk sektor.

- opplevd respons ved henvendelser
- informasjon
- faktura og betalingsløsninger
- priser

Rapporten viser at MNA scorer 81 poeng med hensyn til totalt ureflektert og total reflektert tilfredshet. Det indikerer meget tilfredse kunder, og over gjennomsnittet når Norfakta sammenligner dette med tilsvarende undersøkelser. Undersøkelsen viser:

- Kundene er godt fornøyde med oppsamlingssystemet for daglig avfall (79 poeng). Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at de ikke har egen beholder.
- 8 av 10 spurte har levert inn sortert avfall til returpunkt, og kundene er fornøyde (78 poeng) med returpunktene. Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at de tømmes for sjelden og at det er forsøpling rundt.
- Kundene er fornøyde med henting av daglig avfall (78 poeng). Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at avfallet hentes for sjelden.
- Kundene er svært fornøyde med mulighet til å levere avfall på gjenvinningsstasjon (88 poeng). Mest nevnte årsaker til at man er misfornøyd er korte åpningstider, dyrt å levere, og at det er vanskelig å kaste avfallet pga. høye kanter.
- Kun 2 av 10 kunder sier at de vet hva som skjer med avfallet etter at det er samlet inn. Kundene er tilfredse med sluttbehandlingen av avfallet (78 poeng). Årsak til at man er misfornøyd er at det ikke er noen økonomisk gevinst med å sortere avfallet.
- 3 av 10 kunder har vært i kontakt med MNA. Kundene er fornøyde med responsen fra selskapet (77 poeng).
- 96 prosent av kundene oppgir å ha mottatt informasjon vedrørende MNA eller avfallsordningen, og er meget fornøyde med informasjonen de har mottatt (80 poeng). Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at informasjonen er mangelfull eller uforståelig.
- Ca. halvparten av kundene har lagt merke til regning/faktura for betaling av avfallstjenestene. Kundene er tilfredse med betalingsopplegget (74 poeng). Årsaker til at man er misfornøyd er at man ønsker separat faktura for renovasjon, og at det er for få betalingsløsninger.
- 6 av 10 vet ikke hva de betaler pr. år for avfallstjenesten. Kundene er ikke helt fornøyde med prisen (55). Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at det er for dyrt.

6.4 Vurdering

Det er utfordrende å vurdere om forskriften kan regnes som gjeldende eller ikke i de kommunene som har vedtatt den. Overhalla og Nærøy har publisert den nye forskriften på sine sider og således kan innbyggerne sies å ha fått tilgjengeliggjort informasjon om den. De andre kommunene har ikke lagt den ut på sin hjemmeside, og den nye forskriften er heller ikke tilgjengelig på selskapets nettside. Det er utfordrende når ikke alle kommunene har vedtatt forskriften og selskapet ikke har fått mulighet til å kunngjøre den på rett vis. Dette gjør at så lenge forskriften ikke er kunngjort som fastsatt, bør man være aktsomme med å knytte vedtak opp mot den nye forskriften da dette *kan* føre til ugyldige vedtak. Det er viktig med tydelig informasjon om hvilken forskrift som gjelder for hvilke innbyggere hvis man skal praktisere begge forskriftene. Det er viktig at kommunene følger opp sin forpliktelse til å behandle aktuelle saker som kommer fra selskapet, spesielt den nye renovasjonsforskriften. Dette er en essensiell del av å være en del av et interkommunalt selskap. Det blir utfordrende for selskapet å drive godt når eierne ikke følger opp vedtak gjort i representantskapet. Det er svært uheldig at behandlingstiden av renovasjonsforskriften trekker ut i tid. På grunn av dette vurderer revisor forskriftene ulikt i kommunene, slik selskapet selv gjør.

Det er gitt to forskjellige typer fritak, den ene er permanent frem til bruken av boligen endres, og den andre er midlertidig. Revisor vurderer at skilnaden mellom søknadene er at hvor det er gitt midlertidig fritak, har søker ikke opplyst at bruken av boligen skal endres og at han skal ta i bruk utleiedelen selv, kun at utleie skal avsluttes. I de tilfellene hvor fritak er gitt permanent, har søker opplyst om at utleie skal avsluttes og man selv skal ta i bruk arealet. Her vil antall bruksenheter i boligen gå ned til én, og det vil dermed være kun ett renovasjonsgebyr. Bruksendring er ikke regulert i den gamle forskriften, men det er logisk å ha ett gebyr per bruksenhet. Retningslinjene til den nye renovasjonsforskriften hensyntar dette. Revisor vurderer søknadene til å være behandlet i tråd med lovverket.

Det er også gitt forskjellige typer reduksjon i gebyr, fra standardgebyret på 240 liter. Det er i noen tilfeller innvilget hytterrenovasjon, og i andre tilfeller innvilget reduksjon i gebyr til 20 prosent av 240 liters-abonnement. Dette utgjør en pris¹⁶ på hhv.

- Hytterrenovasjon: 920 kr i året
- 20 prosent av 240 liters-abonnement: 920 kr i året

Forskjellen i hvem som mottar hytterrenovasjon og hvem som får redusert gebyr ligger i at boliger som skal benyttes som hytter får hytterrenovasjon. Boliger som skal stå tomme får

¹⁶ Gebyrpåslag fra den enkelte kommune er ikke hensyntatt her

reduisert gebyr. Det reduserte gebyret for fritak er ikke hjemlet i den gamle renovasjonsforskriften. Retningslinjene til den gamle renovasjonsforskriften fastsetter at midlertidig fritak fra renovasjon gjelder ikke et mindre administrasjonsgebyr som dekker kostnader med vedlikehold og drift av kundesystem og informasjon. At det gis et redusert gebyr i stedet for fullstendig fritak, er i tråd med KLIF hvor det heter at «Gebyret skal dekke kommunenes kostnader forbundet med håndtering av husholdningsavfall.» Det reduserte gebyret omfatter fri levering av ordinære mengder restavfall til gjenvinningsstasjonene, samt kostnader med vedlikehold og drift av kundesystem og informasjon. Revisor vurderer dette til å være i tråd med gitte bestemmelser. I gjennomgangen av saker ser vi at det er tre søkere som har fått innvilget redusert gebyr. Boligene skal stå tomme i minimum seks måneder. I brevet fra KLIF fremgår det at det at en eiendom i en periode ikke benyttes, ikke kan påberopes som grunnlag for fritak fra plikten (til å betale renovasjonsavgift). Svaret er gitt i forbindelse med spørsmål om hytter renovasjon er pålagt eller ikke, men er likevel relevant for spørsmål om fritak fra renovasjonsgebyr. Samtidig er det i Miljødirektoratets veileder for beregning av kommunale avfallsgebyr (KMD, 2014) fastsatt at det er anledning til å differensiere gebyr der dette er begrunnet i reelle kostnadsforskjeller knyttet til betjening av den enkelte abonnent eller gruppe av abonnenter. Når boligen innvilges redusert gebyr faller henting av avfall hos abonnenten bort i denne perioden, og selskapet tar betalt for å ta imot avfall på gjenvinningsstasjon samt administrative utgifter knyttet til abonnementet. Revisor vurderer derfor disse søknadene til å være behandlet i tråd med regelverket.

Det er en iboende risiko at søknadene fra Høylandet behandles i Høylandet kommune, mens de resterende kommunenes søknader behandles av selskapet. På denne måten risikerer man at abonnentene i de ulike kommunene får søknadene behandlet ulikt. Høylandet opplyser at de følger samme retningslinjer for selskapet når de behandler. Revisor mener at man burde ha en ensartet ordning for alle kommunene for å sikre likebehandling av MNAs abonnenter – i dette ligger også klagebehandlingen av slike saker.

Revisor vurderer på bakgrunn av dette at fritak av og reduksjon fra renovasjonsgebyret fra MNA er gitt i tråd med lovverket. Revisor har ikke nok datagrunnlag til å kunne vurdere søknadene og vedtak i Høylandet kommune, men registrerer at det er lite informasjon om renovasjonsforskrift og muligheter for fritak på kommunens hjemmeside, samt at det ikke benyttes samme skjema som MNA benytter.

7 AVFALLSBEGRENSNING OG AVFALL SOM RESSURS

7.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet avfallsbegrensning og avfall som ressurs:

- Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?

Kapittelet omfatter også en beskrivende del om utvikling og tilnærming til framtidige krav..

7.2 Revisjonskriterier

Meld. St. 45 (2016-2017) *Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi* tar utgangspunkt i EU-kommisjonens pakke *Closing the Loop*. Meldingen omfatter eksempelvis avfallshierarkiet (se figur 1) som fastsetter en prioritert rekkefølge for avfallshåndtering.

Gjennom EUs rammedirektiv om avfall (2008/98/EF) er Norge forpliktet til å oppnå 50 prosent materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall innen 2020. Rammedirektivet sier videre at man skal sikre separat innsamling og miljømessig forsvarlig behandling av biologisk avfall, herunder våtorganisk avfall, når dette er relevant.

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

▪ Selskapets behandling av avfall skal følge prioriteringen i avfallshierarkiet ▪ Selskapet skal arbeide for å nå målsettingen om 50 prosent materialgjenvinning innen 2020

7.3 Data

7.3.1 Ambisjonsnivå

Det er eierne i MNA som fastsetter selskapets ambisjonsnivå. I intervju med eierrepresentantene fremgår det at selskapet ved styret og selskapets administrasjon ofte har et høyere ambisjonsnivå enn eierne. En eierrepresentant uttaler at det er et luksusproblem å måtte stagge et fremoverlent selskap. Flere eierrepresentanter har i intervju trukket frem at det er viktig å balansere selskapets ambisjonsnivå med akseptable renovasjonsgebyrer.

Ledelsen i MNA opplever at det er et tydelig signal fra eierne at MNA skal være et fremoverlent selskap. Det signalet har blitt gitt siden etableringen i 1979.

Ledelsen i MNA opplever at alle eierkommunene er miljøengasjerte. Selskapets evne til å være fremoverlent avhenger av eiernes bestemmelser vedrørende størrelse på gebyr kontra

ambisjoner, samt hvilke andre midler som tilføres selskapet (eksempelvis midler tilknyttet Strandryddeaksjonen o.l.).

Fylkesmannen i Trøndelag skrev 03.05.2018 et brev til kommunene, hvor kommunene oppfordres til å sette forsøpling på dagsordenen og følge opp ansvaret i forsøplingssaker, herunder sette seg mål og lage handlingsplaner. Det presenteres i brevet at det bør gjennomføres kartlegging av forsøpling og risikovurderinger. Fylkesmannen presenterer noen eksempler hvor kommunene kan ta tak; avfallsplaner i havner, avfallsplaner i byggesaker, avfallshåndtering i egne byggesaker samt etablere mottak av kasserte fritidsbåter.

7.3.2 Avfallsplanen - Plan for overgang til sirkulærøkonomi

MNA har utarbeidet en avfallsplan for MNA-kommunene, med undertittelen - *Plan for overgang til sirkulærøkonomi*. Planen beskriver hvordan avfallshåndteringen skal utvikle seg i planperioden, samt hvilke virkemidler som skal benyttes for å nå målsettinger som vedtas. Intensjonen er at MNA som kommunenes redskap skal utvikle seg fra å være en aktør som håndterer avfall, til å være en aktør som leverer råmaterialer for produksjon av nye produkter.

Avfallsplanen bygger på sentrale prinsipper i norsk og europeisk avfallspolitikk. Avfallsplanen tar utgangspunkt i EUs regelverk og EUs pakke om sirkulær økonomi *Closing the Loop*. Avfallsplanen presenterer EUs målsettinger, eksempelvis om mengde gjenvunnet materiale etc. Tankegangen om en sirkulær økonomi, er at man må gå bort fra den lineære økonomien hvor varer kastes ved slutten av sin levetid. I en sirkulær økonomi skal så få ressurser som mulig gå til spille, og så mye som mulig skal gjenbrukes, repareres eller gjenvinnes til nye materialer, varer eller energi. Dette skal bidra til flere arbeidsplasser, bedre økonomi og mindre press på råvareressurser. Delingsøkonomi, hvor man leier, deler og låner tjenester og varer i stedet for å kjøpe nytt, er et viktig element i den sirkulære økonomien. Det skal dermed skapes en økonomisk vekst som ikke belaster miljøet. Dette kan foregå gjennom å benytte seg av ressurser som tidligere ikke har blitt benyttet som råvarer, eksempelvis avfall som leveres til renovasjonsselskapene.

I avfallsplanen omtales kundebegrepet, hvor man sier at kundebegrepet i et sirkulært kretsløp for avfall fra husholdninger kan være utfordrende. Dette har bakgrunn i at tradisjonelt har abonnenten som får hentet husholdningsavfall blitt betraktet som kunde, mens den samme personen er leverandør av en råvare i det sirkulære kretsløpet.

Avfallsplanens hovedmål er følgende:

Kommunene skal skape en positiv fremtid ved å inspirere til fornying gjennom sirkulær økonomi. Kommunenes innbyggere skal oppleve at de gjennom sin innsats for avfallsreduksjon og kildesortering gir et viktig bidrag for å oppnå et bedre miljø.

Avfallsplanen fastsetter målsettinger for kommunene og herunder MNAs oppdrag fra kommunene. I tabell 12 er et utvalg av kommunenes målsettinger og MNA sitt oppdrag gjengitt.

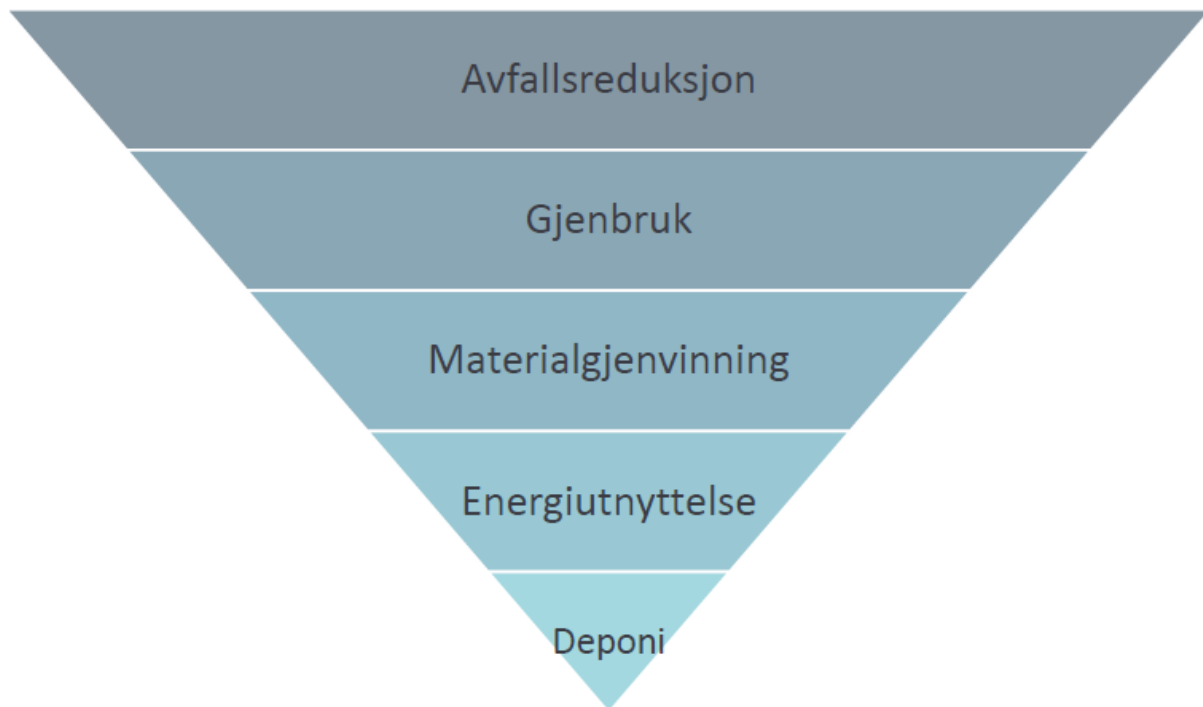
Tabell 12. Utvalgte målsettinger og virkemidler i avfallsplanen

Kommunens delmål	Kommunens resultatmål	MNAs virkemiddel
Forvaltning av fosfor	Redusere mengden matavfall, øke innsamlingsgrad av organisk avfall og sørge for at organisk avfall og slam blir utnyttet som gjødsel	Redusere matavfall og matsvinn ved informasjon og rådgivning Redusere matavfall i restavfall ved informasjon og tilrettelegging Være pådriver for å utvikle gjødselprodukt fra slamresten
Farlig avfall	Restavfall fra husholdninger skal være uten farlig avfall	Informasjon og holdningsskapende arbeid rettet mot husholdningene gjennom ulike informasjonskanaler. Vurdere og eventuelt tilrettelegge for bedre systemer for levering av avfall Samarbeide med byggevareforretninger og fargehandlere om mottak av maling/lim/lakk Påvirke myndighetene til å innføre produsentansvar for farlig avfall
Kildesortering og avfallsløsninger for husholdninger	Innbyggerne skal gjennom bruk av de etablerte kildesorteringsordningene oppleve at de blir leverandører til råmaterialer til ny produksjon	Løpende informasjon og tilbakemelding til leverandørene (husholdningene) Analyser av restavfall med rapportering til leverandørene (husholdningene) Benytte renovatør som 1. linje kvalitetskontrollør ved henting ved husstand Løpende mengderapporter Stikkprøver av restavfall Etablere samarbeid med sentralt anlegg for sortering av restavfall
Kostnadseffektiv drift	Innbyggerne skal oppleve at overgang til sirkulær økonomi fører til lavere gebyr	Tilrettelegge innsamlingsordninger og informasjon slik at husholdningen skal levere råmaterialer som er egnet til produksjon innen 2020.

Kilde: MNAs avfallsplan

I avfallsplanen presenteres også avfallshierarkiet (se figur 1). Pyramiden skal leses fra øverst til nederst, og målet er at avfall skal behandles høyest mulig opp i pyramiden. Det betyr at deponering av avfall skal være siste alternativ, og utgjøre minst mulig mengde.

Figur 1. Avfallshierarkiet

Kilde: Miljøverndepartementet (2013)

Den høyest prioriterte avfallsbehandlingen, er avfallsreduksjon hvor man skal forebygge at avfall oppstår. MNA driver en del informasjonsarbeid gjennom distribusjon av informasjon, besøk på anlegg og besøk hos institusjoner eller på arrangementer. Selskapet arbeider for å minske matsvinn og minske restavfall ved å informere om riktig sortering. Selskapet har mye tilgjengelig informasjon på sine hjemmesider om sortering og avfallsbehandling, og det er gratis opplæringsmateriell. MNA har dermed gjort mye informasjon tilgjengelig samtidig som de driver aktivt informasjonsarbeid. Selskapet har også et tiltak som går direkte på å redusere avfallet, gjennom å gi et tilskudd på inntil 1000 kr pr. bleiebarn til innbyggere i eierkommunene som bidrar til avfallsreduksjon ved bruk av tøybleier. På selskapets hjemmeside er det informasjon om tøybleier, avfallsreduksjon tøybleier bidrar til, hva slags typer tøybleier som finnes og hvordan man søker om tilskudd fra selskapet. Utsalgssteder for tøybleier er også oppgitt.

Den nest høyeste prioriteringen er gjenbruk. Her har MNA *Gi og ta*-bodene hvor man kan sette igjen varer og ta med seg det man har lyst på. Dette er noe selskapet ønsker å satse videre på ved gjenvinningsstasjonene.

Den tredje prioriteringen er materialgjenvinning. MNAs prosentandel til materialgjenvinning lå i 2018 på 49,7 prosent, og på 47,9 prosent i 2017. MNA er dermed svært nære regjeringens mål om 50 prosent materialgjenvinning innen 2020. Sortering av avfallet i ulike fraksjoner er avgjørende for å gjenvinne ressursene. Eksempelvis sendes papp og papir til Retura Trondheim renholdsverk hvor det sorteres. Papir blir til avisepapir og nye kartongprodukter på

Norske Skog i Levanger. Papp leveres til Ranheim Paper & Board AS, og drikkekartong sendes til Fiskeby Board i Norrköping i Sverige (Årsmelding 2018, 2019).

Den fjerde og nest siste prioriteringen er energiutnyttelse. Dette sammenfaller med den norske strategien *Fra avfall til ressurs* hvor materialgjenvinning prioriteres over energiutnyttelse. Alt våtorganisk avfall (matavfall) går til biogassfabrikken Ecopro i Verdal. Her produseres biogass, som blant annet driver biogassbusser i Trondheim, og gjødselvarer. Restavfall fra MNAs område fraktes til Trondheim hvor det forbrennes og energiutnyttes til fjernvarme.

Som laveste prioritet i pyramiden finnes deponi. Fra 01.07.2009 ble det ulovlig å deponere nedbrytbart avfall i Norge. Dette forbudet bidrar til å redusere klimagassutslipp fra deponier, i form av at det ikke er avfall som råtner der. MNA sender noe farlig avfall til spesielle destruksjonsanlegg eller til bedrifter med særlig god forbrennings- og renseteknikk. Noe av avfallet som ikke kan håndteres tidligere i pyramiden, sendes til spesialdeponiet på Langøya ved Holmestrand for endelig deponering. Eksempler på avfall som deponeres er asbest, eternitt og delvis vinduer.

7.3.3 Fra avfall til ressurs

Avfallet som produseres i private husholdninger i Namdalen deles opp i mange forskjellige fraksjoner. Noe sortering gjøres hjemme, hvor man sorterer matavfall, papp/papir, plast og restavfall som går til MNA. I tillegg til dette bør privatpersoner sortere ut tekstiler som leveres til Fretex/UFF, batterier og lyspærer til returordning for elektrisk og elektronisk avfall, og glass og metall som leveres i MNAs oppsamlingscontainere/returpunkt. Ledelsen i MNA anslår at rundt 60 prosent av avfallet, leveres på gjenvinningsstasjon.

Den resterende sorteringen som gjøres av innbygger, skjer på gjenvinningsstasjonene. MNA har 8 gjenvinningsstasjoner, samt 9 stoppesteder for den mobile gjenvinningsstasjonen Rulle.

Figur 2. Bilde av Rulle, den mobile gjenvinningsstasjonen

Hentet fra www.mna.no

På den største gjenvinningsstasjonen på Stormyra i Overhalla, sorteres det pr. 20.03.2019 i 40 fraksjoner. Publikum forholder seg ikke til alle disse fraksjonene, og noen fraksjoner sorteres kun av ansatte. Stormyra er også omlastingsstasjon, noe som betyr at avfallet her tømmes i en hall og sorteres før det transporteres videre. Det er også en omlastingsstasjon på Kolvereid hvor avfallet fylles i presser og containere. God sortering av avfallet som hentes og leveres er en forutsetning for at man skal kunne hente ut ressursene i avfallet.

MNA ønsker ikke at det skal benyttes svarte søppelsekker på gjenvinningsstasjonene. Det er enighet om å innføre forbud mot svarte søppelsekker i samarbeidet SeSammen, men ikke alle selskapene har innført dette enda. Grunnen til innføringen av forbudet er å ha mer kontroll på hva som havner i restavfallet i gjenvinningsstasjonene. Selskapet erfarer at farlig avfall som maling, lim og lakk har havnet i restavfallet. Med blanke sekker er det lettere for ansatte på gjenvinningsstasjonen å ha kontroll med at avfallet havner i riktig fraksjon. Dersom man kommer på gjenvinningsstasjonen med en svart søppelsekk, vil man bli bedt om å sortere på gjenvinningsstasjonen.¹⁷

MNA har i 2018 hatt en materialgjenvinningsgrad på 49,7 prosent og energiutnyttelse på 49,8 prosent. Det er tatt 41 stikkprøver av avfallet i 2018. MNA er pålagt å gjennomføre flere ulike stikkprøver av avfallet. Det er eksempelvis stilt krav om stikkprøve for å se om husholdningsavfallet som kommer inn er det det er meldt inn som. I nasjonale føringer er det stilt krav om plukkanalyser for å se hva avfallet inneholder. Dette er for å kunne videreutvikle informasjon og veiledning.

¹⁷ <<https://mna.no/2018/05/31/gjennomsiktige-sekker-pa-gjenvinningsstasjonene/>>.

Alt avfall som kommer inn og går ut fra MNA, registreres på vekt og lagres på server. Hver avfallstype har sin egen varekode slik at det er enkelt å ta ut rapport på den enkelte avfallstype, og alle inn- og utgående avfallstyper føres i et regneark månedsvis, som brukes til rapportering. Dette er tilgjengelig for alle i MNA. I rapportering av aktivitet på Stormyra for 2018 framgår det at det er godt omløp på alle avfallstyper.

Vi vil her se nærmere på tre forskjellige typer avfall, og vise hvordan de behandles av MNA.

Emballasjeplast

Plastavfall fra husholdninger hentes i egen sekk, sammen med papp og papir. Etter innhenting blir plastsekkene skilt fra papiret. All plast fra norske husholdninger sendes i dag til anlegg i Tyskland og Swerac i Sverige. 75 prosent av transporten til Tyskland foregår med tog. Plast som er gjenvunnet kan brukes som råstoff i produksjon av nye plastprodukter, men kan ikke brukes som emballasje for matprodukter.¹⁸ MNA får betalt for plast.

Matavfall

Matavfallet fra husholdningene i MNA, sendes til biogassfabrikken Ecopro i Verdal som MNA er deleier i.

På Ecopro behandles matavfallet slik at det først dannes metangass som videreforedles til biogass. Biogassen benyttes deretter som drivstoff til busser i Trondheim. Biogass fra Ecopro erstatter årlig ca. 3 millioner liter diesel.¹⁹ Ved dannelsen av metangass, blir det et restprodukt som består av organisk materiale. Dette produktet leveres til landbruket som næringsrik biogjødsel.

Frem til 2019 fikk MNAs abonnenter redusert gebyr dersom de hadde installert avfallskvern. Dette incentivet er nå fjernet, og mer matavfall vil derfor kunne gå til produksjon av biogass og biogjødsel i stedet for å gå i kloakken. MNA må betale for å levere matavfall.

Trevirke

Trevirke leveres på gjenvinningsstasjon. Trevirke deles inn i rent og impregnert treverk. Det rene treverket kvernes, eventuelt metall sorteres ut og treverket sendes til Jämtkraft Värme i Östersund i Sverige hvor det brennes og brukes til fjernvarme. Statkraft har fjernvarmeanlegg eksempelvis i Namsos, men dette er ikke godkjent for å brenne treavfall – kun skogsvirke.²⁰

¹⁸ -<<https://mna.no/informasjon/hva-skjer-med-avfallet/>> [åpnet 13 juni 2019].

¹⁹ -<<http://ecopro.no/produksjon-og-tjenester/prosess-for-behandling/>>.

²⁰ <<https://www.statkraftvarme.no/om-statkraftvarme/vare-anlegg/norge/Namsos/>>.

Det impregnerte treverket sendes til destruksjon / sluttbehandling. MNA må betale for å levere trevirke.

MNA har en plan om ny treverk-fraksjon på gjenvinningsstasjon. Nå er det rent- og ikke-rent trevirke. MNA har allerede etablert nye fraksjoner for hardplast, gips og isolasjon.

7.3.4 Avfall som lokal ressurs

Det avfallet som ikke gjenbrukes, har få lokale løsninger. Matavfall sendes til Ecopro i Verdal, og kan regnes som en lokal løsning selv om dette ikke er geografisk plassert i Namdalen. Noen eierrepresentanter har uttalt at de ønsker flere lokale løsninger for avfallet som leveres til MNA. Flere av eierrepresentantene har uttrykt ønske om at spesielt trevirke er et materiale som det burde finnes lokale løsninger for.

MNAs avfallsplan legger opp til at avfallet så langt som mulig skal løses gjennom reduksjon, gjenbruk og gjenvinning før det blir energiutnyttet eller lagt i deponi. En målsetting i den sirkulære økonomien er at bruk av avfall som råvare skal kunne skape nye arbeidsplasser. For å kunne dra nytte av avfallet MNA henter inn og får levert, er kildesortering i flere fraksjoner samt rene fraksjoner, en betingelse for å hente ut verdiene i avfallet.

MNA deltar i SeSammen-samarbeidet. Dette oppleves som innovativt spesielt på innsamling og gjenvinningsstasjoner. Her arbeider renovasjonsselskapene om å bli mer like. Det er fastslått i MNAs handlingsplan at MNA skal være en aktiv part i alle samarbeid. MNA deltar i Avfall Norge og Avfallsforum Midt-Norge. Ledelsen i MNA opplever at renovasjonsbransjen preges av åpen og god dialog.

Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU) har på oppdrag fra Partnerskap Namdal²¹ utarbeidet en bioøkonomistrategi for Namdal Regionråd (Grøttheim, 2018). MNA deltok i dette arbeidet og trekkes i strategien frem som eksempel på en aktør som bidrar til at husholdningsavfall brukes som energikilde, og eksempel på en aktør som har satt fokus på sirkulær økonomi.

Kommunenes sentralforbund (KS) har utarbeidet seks punkter som skal vise hvordan norske kommuner kan bidra til å få fart på den sirkulære økonomien:²²

²¹ Partnerskap Namdal er en avtale mellom 13 Namdalskommuner og Nord Universitet. Avtalen skal styrke samarbeidet mellom Region Namdal, Nord Universitet og TFoU.

²² <<https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/miljo/sirkular-okonomi-og-avfallspolitik/slik-kan-kommunesektoren-bidra/>>.

1. Dialog og kunnskapsdeling

Tett samarbeid med avfallsbransjen, produsenter og kommunesektoren kan gi bedre nærings- og boligområder, og styrke det lokale arbeids- og utdanningsmarkedet.

2. Bruke erfaringene til å inspirere Europa

Norske kommuner kan bruke sine erfaringer til å hjelpe andre europeiske land, som henger bakpå når det gjelder materialgjenvinning, til å finne gode løsninger.

3. Bruke rollen som innkjøper til å stille krav

Kommunene har stor påvirkningskraft gjennom å være innkjøpere. KS anbefaler at kommunene sammen med avfallsselskapene kan stille krav om at produktene skal være resirkulerbare. Avfallsbransjen kan bistå kommunene med å beregne livssyklus-kostnader og miljøkonsekvenser.

4. Kunnskap om hva som fungerer og ikke fungerer

Kommunene bør styrke samarbeidet med universiteter og høyskoler for å styrke kompetansen innen avfallshåndtering. Kommunene bør sette fokus på å få på plass utdanningsprogrammer og forskningsprosjekter for utvikling av sirkulær økonomi og avfallshåndtering.

5. Mer samarbeid med avfallsbransjen

Større avfallsselskaper, alternativt mer samarbeid på tvers av selskapene, presenteres av KS som nøkkelen til suksess. Da vil det være lettere å dele kompetanse og erfaringer, se det større bildet og sikre effektiv drift.

6. God dialog med nasjonale myndigheter

Nasjonale myndigheter bestemmer den norske retningen for avfallshåndtering og sirkulær økonomi. God dialog på tvers av nasjonale, regionale og lokale myndigheter kan bidra til best mulig utnyttelse av ressursene.

KS presenterer at organiseringen av avfallstjenester i interkommunale selskap har bidratt til en profesjonalisering av bransjen og gitt stordriftsfordeler. Videre har organiseringen i interkommunale selskaper økt avstanden mellom avfallstjenestene og resten av kommuneorganisasjonen, noe som gjør det vanskeligere for kommunene å oppnå tverr-sektorielle diskusjoner og resultater, som er viktig for å utnytte mulighetene i en sirkulær økonomi. Selv om mange av avfallsselskapene er bevisste sitt samfunnsoppdrag som en kommunal aktør, mener KS at en tettere samordning med øvrige kommunale virksomheter kan være lønnsomt.

7.3.5 MNAs arbeid for å begrense forurensning

Holdningsskapende arbeid

MNAs hjemmeside www.mna.no blir jevnlig oppdatert med relevant og aktuell informasjon for brukere av renovasjonstjenesten. Hjemmesiden inneholder mye informasjon om for eksempel hvordan avfallet man leverer håndteres, og guider til hvordan abonnentene kan kildesortere riktig. Det er utarbeidet oppslag med informasjon om hvordan abonnentene kan kildesortere plast, og hjemmesiden informerer tydelig om at man eksempelvis kan levere farlig avfall til gjenvinningsstasjoner. Det er også informasjon på hjemmesiden som ikke er direkte tilknyttet renovasjonsordningen i MNA, men som er relevant for den videre behandlingen av avfallet eller nyttig for abonnenten. Eksempel på dette er en liste over planter som er forbudte å plante fra 01.01.2016, og hvor man skal levere medisinerester (dette kan ikke MNA ta imot, men skal leveres til apotek eller i bokser på legenes venterom). Selskapets hjemmeside inneholder en rekke tips for å redusere avfallsmengdene, samt andre miljøvennlige tiltak. Et eksempel på dette er et tips om hvordan man reserverer seg mot uadressert reklame, og at man kan bruke eddik i stedet for tøyrenn i vaskemaskina.

MNA deltar i en rekke kampanjer sammen med andre avfallsselskap, eksempelvis *Slank restavfallet* og *Matsvinn*». MNA gjennomfører årlige aksjoner for å samle inn farlig avfall i kommunene, og det er gratis å levere dette for husholdningene. MNA deltar også i Strandryddeaksjonen og har en oppskrift på sin hjemmeside for hvordan innbyggerne kan delta i aksjonen og få MNA til å hente avfallet. Aksjoner som Strandryddeaksjonen omfatter såkalt herreløst avfall, noe som må løses økonomisk utenfor selvkostfondene. Behandling av herreløst avfall må dermed håndteres av eksempelvis statlige tilskudd til dette formålet.

MNA gir ut magasinet *Nyttig info* to ganger i året. Dette sendes til alle husstander i MNA, og det siste magasinet ble også sendt til husstander i Lierne, Røyrvik og Namsskogan. 2017-versjonen inneholder nyheter fra selskapet til abonnentene, hente frekvens samt tips om å bruke internett- eller mobiltelefon for å enkelt finne tømmedager. Videre er det eksempelvis en oversikt over plassering av hytterrenovasjonscontainere, hvordan man gjør henting for renovatørene enklere, tips til kildesortering, oppfordringer til å redusere matsvinn og restavfall, og bli flinkere til å gjenbruke.

Norfaktas kundeundersøkelse i MNA viste at 96 prosent av abonnentene oppgir å ha mottatt informasjon vedrørende MNA eller avfallsordningen, og 80 prosent av disse er meget fornøyd med informasjonen de har mottatt. Mest nevnte årsak til at man er misfornøyd er at informasjonen er mangelfull eller uforståelig.

Selskapet foretar omvisninger ved anlegget for skoleelever og flyktninger mm. Det er også noe opplæring rettet mot flyktninger, hvor man viser kildesortering etc. MNA besøker årlig en rekke skoler, barnehager, sanitetsforeninger, og deltar på ulike arrangementer med informasjonsstand. MNA har en egen informasjonsmedarbeider. Selskapet jobber holdningsskapende spesielt vedrørende sortering av plast og redusere matsvinn.

Selskapet har på sine nettsider tilgjengeliggjort videoer og gratis undervisningsmateriell som formidles i samarbeid med Loop Miljøskole, slik at det er enkelt å videreformidle informasjonen.

MNA har en side på Facebook som jevnlig oppdateres med hendelser og informasjon som er aktuell for brukerne av renovasjonstjenesten, samt annet nytt innen renovasjon og informasjon om hvordan man håndterer avfallet på riktig måte.

Hvor havner avfallet?

Den løpende oppgradering av gjenvinningsstasjonene har ifølge flere av eierrepresentantene ført til mindre forsøpling rundt stasjonene. Dette som følge av bedre sikring mot for eksempel vind. Det faktum at selskapet selv er opptatt av at så lite avfall som mulig skal legges i deponi, fører til at en større grad av avfallet sorteres og gjenvinnes. Selskapet uttaler selv at de er det første selskapet i Midt-Norge som har satset på gjenvinning av vinduer til isolasjon. Dette er mer kostbart enn å legge vinduene i deponi. En stadig økt satsning på å sortere ut flere fraksjoner for å kunne gjenbruke, reparere eller gjenvinne disse, fører til at økte mengder avfall havner der det skal.

Avfall som ikke håndteres på forsvarlig måte, men som eksempelvis dumpes i naturen, er en stor fare for miljøet. Selskapet ønsker å rydde opp i disse, og da kreves det midler ettersom herreløst avfall ikke kan belastes selvkostregnskapet. Selskapet arbeider med å søke om midler til dette.

MNA samler inn plast og papir sammen. For innbygger kan det se ut som at sorteringen som foregår hjemme er fånyttet, men det foregår sortering i regi av MNA både for dette avfallet, og for annet avfall som leveres på gjenvinningsstasjon. Det finnes flere fraksjoner enn de som publikum ser. Selskapet benytter også tokammerbiler, noe som gjør at flere typer avfall kan samles i samme bil. Biler med flere kamre holder avfallet separat og sorteringen er heller ikke her fånyttet.

Gratis levering på gjenvinningsstasjon har ført til økte avfallsmengder som behandles av MNA. Flere av eierrepresentantene har uttalt at de opplever at problemene med «villflyllinger» i deres kommune har avtatt etter at MNA innførte gratis levering på gjenvinningsstasjonene.

Under en prosent av det totale avfallet i MNA går til deponi. Selskapet arbeider etter avfallshierarkiet og minst mulig skal legges i deponi. Når avfall legges i deponi mister det muligheten til å gjenvinnes eller gjenbrukes, og har dermed gått ut av kretsløpet. Deponering av avfall er i så måte ikke i tråd med målsettingene i den sirkulære økonomien, men uunngåelig for det avfallet som man enda ikke har gode nok løsninger for å håndtere. Avfall Norge har gjort et forprosjekt om *Landfill mining* hvor man skulle finne ut om det var hensiktsmessig å gå i gang med et større prosjekt for å utnytte verdiene av materialer i deponier. Prosjektet finner at det ikke nødvendigvis vil være noen økonomisk fortjeneste i å grave ut gamle deponier med tanke på ressursutnyttelse eller gjenvinning av utgravet materiale. Videre at det vil være en økonomisk gevinst først når arealprisene blir vesentlig høyere.

7.4 Vurdering

7.4.1 Avfallshierarkiet

Selskapets behandling av avfall skal følge prioriteringen i avfallshierarkiet.

Revisor vurderer at MNA har en klar prioritering for hvor i avfallshierarkiet avfall skal behandles. En viktig forutsetning for å befinne seg høyest mulig opp i avfallshierarkiet er at abonnentene sorterer husholdningsavfallet, og at både abonnentene og MNA klarer å sortere ut fraksjoner på gjenvinningsstasjonene. MNA har gjort et direkte tiltak for å redusere avfall gjennom å gi tilskudd til bruk av tøybleier. I informasjonsarbeidet for å redusere avfall er informasjon om sortering og den videre utnyttelsen av de ulike fraksjonene viktig for å opprettholde sorteringen. MNA gjør en innsats på alle nivåer i avfallshierarkiet, og er en aktiv aktør både i SeSammen-samarbeidet og deltar også i andre samarbeid og fora. En aktiv dialog med andre avfallsaktører vil kunne styrke selskapets evne til å være fremoverlent og i forkant av nye krav. Dialog med lokalt næringsliv i MNAs kommuner vil potensielt kunne bidra til å finne lokale løsninger for avfallet.

7.4.2 Materialgjenvinning

Selskapet skal arbeide for å nå målsettingen om 50 prosent materialgjenvinning innen 2020.

MNA har utviklet en egen avfallsplan med bakgrunn i EUs satsning innen sirkulær økonomi. Avfallsplanen signaliserer tydelig at selskapet ønsker å være tidlig ute i den sirkulære økonomien.

Renovasjonsselskaper vil vanskelig kunne etablere en helhetlig sirkulær økonomi på egen hånd, men å etablere eksempelvis møteplasser mellom private og offentlige aktører, gründere og næringsliv, renovasjonsselskaper og andre interesserte vil være et godt utgangspunkt for å kunne finne gode løsninger. Hvis en lokal bedrift har behov for en type råvare som

eksempelvis i dag ikke sorteres ut, vil dette kunne være et incentiv for renovasjonsselskapet å sortere ut. Råvaren vil kunne selges til den lokale bedriften, som benytter råvaren i sin produksjon.

MNA har en gjenvinningsgrad på 49,7 prosent, og ligger dermed godt an til å nå målet om 50 prosent gjenvinningsgrad i 2020. Selskapet har gjennomført tiltak for å øke materialgjenvinningsgraden og planer for ytterligere å øke materialgjenvinningsgraden. For eksempel har MNA innført nye fraksjoner for gips og isolasjon og har en plan om å sortere ut en ekstra treverksfraksjon på gjenvinningsstasjonen.

Revisor vurderer at MNA arbeider aktivt for å nå målet om 50 prosent materialgjenvinning innen 2020.

8 DEPONI

8.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet deponi:

- Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

8.2 Revisjonskriterier

Deponering av avfall reguleres av forskrift om gjenvinning og behandling av avfall, avfallsforskriften, kapittel 9. Forskriften fastslår at deponering av avfall skal skje på en forsvarlig og kontrollert måte slik at skadevirkninger på miljøet og menneskers helse forebygges eller reduseres så langt det er mulig.

Avfallsforskriften § 9-15 fastsetter at ved avslutning av et deponi, eller en avgrenset del av dette, inntre meldeplikt mv. i samsvar med forurensningsloven § 20. Et deponi, eller en del av det, kan bare anses som endelig avsluttet dersom forurensningsmyndigheten har gjennomført en sluttinspeksjon på stedet, og har funnet at vilkårene for avslutning er oppfylt. Dette reduserer ikke den driftsansvarliges ansvar i forhold til vilkårene for tillatelsen. Når et deponi er endelig avsluttet, skal den driftsansvarlige sørge for vedlikehold, overvåking og kontroll i etterdriftsfasen i samsvar med vedlegg III til avfallsforskriften. Den driftsansvarlige skal underrette forurensningsmyndigheter om enhver betydelig skadevirkning på miljøet som avsløres ved kontroll- og overvåkingsprosedyrene.

Forurensningsmyndigheten er Miljødirektoratet. Fylkesmannen er gitt myndighet i grunnforurensningssaker som er knyttet til de virksomheter og bransjer som Fylkesmannen er delegert myndighet for og de virksomheter og bransjer hvor Fylkesmannen er myndighet etter forurensningsforskriften og avfallsforskriften. Kommunen er forurensningsmyndighet der det skal gjøres bygge- og gravearbeider i forurenset grunn. Bygge- og gravesaker behandles etter forurensningsforskriften kapittel 2.²³ Dersom det skal graves eller bygges på et forurenset område eller hvor man tror at grunnen kan være forurenset, kommer kapittel to til anvendelse. Dette utløser behov for undersøkelser og prøvetaking av grunnen.²⁴

Det er forurensere som er ansvarlig for forurensningen. For kommunale fyllinger vil forurensere være kommunen. For industrifyllinger vil det være den aktuelle bedriften. I de tilfeller hvor

²³ Miljødirektoratet, «Myndighetsutøvelse», 2017

<http://tema.miljodirektoratet.no/no/Tema/Forurenset_grunn/Myndighetsutovelse/>.

²⁴ Miljøstatus, «Forurenset grunn».

forurensere ikke er kjent, vil grunneier være ansvarlig, jf. forurensningsloven § 7. En oversikt over deponier og hvem som er ansvarlig for disse finnes i tabell 11 i kapittel 8.3.3.

Forurensningsloven § 2 punkt 5 fastsetter at kostnadene ved å hindre eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal dekkes av den ansvarlige for forurensningen eller avfallet.

Avfallsforskriften § 9-16 har bestemmelser om hvilke deponier som regnes som eksisterende deponier. I § 9-16 første ledd heter det at den driftsansvarlige skal innen 1. mai 2003 legge fram for forurensningsmyndigheten en plan for avslutning eller en oppgraderingsplan for deponiet i form av en ny søknad og ifølge §9-16 andre ledd skal forurensningsmyndigheten avgjøre om et eksisterende deponi tillates drevet videre på grunnlag av framlagt oppgraderingsplan, eller om det skal avsluttes så snart som mulig.

Eldre og avsluttede deponier før 1. mai 2002 blir normalt bedømt som grunnforurensningslokaliteter, med mindre annet følger av deponitillatelsen. (Avfall Norge, 2015).

På bakgrunn av dette er det utarbeidet følgende kriterier:

- Et deponi i etterdriftsfasen skal vedlikeholdes, overvåkes og kontrolleres
- Kostnadene med å hindre eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal dekkes av den ansvarlige for forurensning eller avfallet

8.3 Data

8.3.1 Om deponier

Avfall Norge definerer deponering av avfall som å legge det på et godkjent område for forsvarlig sluttbehandling. For å hindre utslipp fra deponiene skal disse være tette i bunnen slik at sigevann kan samles opp og renses. Det er kun avfall som ikke kan gjenbrukes, material- eller energigjenvinnes eller ikke inneholder nedbrytbart avfall som legges til deponi.²⁵ Dette da biologisk nedbrytbart avfall uten tilførsel av oksygen danner metangass og vil kunne produsere gass i mange år, samt slippe ut luktstoffer. Avfall Norge presenterer at utslipp av metangass fra deponier utgjorde ca. 2 prosent av Norges samlede utslipp i 2015. Fra 1. juli 2009 ble det ulovlig å deponere biologisk nedbrytbart avfall.

²⁵ <<https://www.avfallnorge.no/hva-jobber-vi-med/deponi>>.

Avfall Norge anslår at ca. to prosent av alt husholdningsavfall, og 15 prosent av alt næringsavfall, havner i deponier.²⁶ MNA sender en prosent av sitt totale avfall til deponi.

Miljødirektoratet presenterer på sin side Miljøstatus.no at det har vært en nedgang i antall deponier. I 1992 var det ca. 330 deponier i Norge, mens det i 2019 er 125 deponier i drift. 24 av disse håndterer inert avfall (avfall som ikke omdannes til noe annet eller kan gjenvinnes), 65 av disse håndterer ordinært avfall og to av disse håndterer farlig avfall.²⁷

8.3.2 Ansvar

I Avfall Norges oversikt over aktive deponier fra 21.04.2016, finnes det ingen deponier registrert på Midtre Namdal Avfallsselskap. Det er heller ikke registrert noen andre aktive deponier i MNAs område i regi av andre avfallsselskaper. De nærmeste aktive deponiene er på Steinkjer, i Verdal og i Mosjøen. Ledelsen i MNA opplyser at MNA kun har ansvar for etterdrift av deponiet på Stormyra i Overhalla. Fylkesmannen i Trøndelag er forurensningsmyndighet²⁸ for deponiet på Stormyra i Overhalla.

MNA har ansvar for etterdrift av deponiet, noe som medfører at selskapet er økonomisk forpliktet til å følge opp deponiet. Ved avslutning av deponiet sto det 12 millioner kroner på fondet. Selskapet etterkalkulerer årlig og det har blitt satt inn og tatt ut midler basert på disse beregningene. Finansiering av etterdrift og status for dette er en del av rapporteringen fra MNA til Fylkesmannen. Mer om etterdrift finnes i kapittel 8.3.4.

Selskapsavtalen § 6 fastsetter at medlemskommunene garanterer for låneopptak inntil 100 millioner kroner og garanterer i tillegg for etterdrift av deponiet i 30 år etter avslutning. I 2012 var forpliktelsen vedrørende deponiet beregnet til 12 millioner kroner som nedtrappes til 0 i løpet av etterdriftsperioden.

8.3.3 Deponier i MNAs kommuner

Det finnes mange deponier i MNAs område, hvorav storparten ble avsluttet på 1980-tallet. I 1981 trådte forurensningsloven i kraft, og senere kom stortingsmelding om ny avfallspolitikk. Mange deponier ble den gang fylt igjen uten noen oppfølging. Det har i liten grad blitt gjort

²⁶ Avfall Norge, «Deponi».

²⁷ Miljødirektoratet, «Deponering av avfall», 2019 <<https://www.miljostatus.no/tema/avfall/avfall-og-gjenvinning/avfallsdeponering/>>.

²⁸ Avfallsforskriften definerer forurensningsmyndighet på følgende måte: Miljødirektoratet er forurensningsmyndighet for nasjonale deponier for farlig avfall og for bedriftsinterne avfallsdeponier når bedriftens primære virksomhet krever tillatelse fra Miljødirektoratet etter forurensningsloven. Fylkesmannen er forurensningsmyndighet for bedriftsinterne deponier når bedriftens primære virksomhet krever tillatelse fra Fylkesmannen etter forurensningsloven, for kommunale/interkommunale avfallsdeponier og for privateide deponier for ordinært avfall som ikke er bedriftsinterne.

ytterligere oppfølging av disse deponiene. Fylkesmannen har kartlagt hvilke deponier som finnes i Trøndelag. Fylkesmannen i Nordland opplyser på telefon at det ble foretatt en kvalitetssikring av deponiene i Nordland i 2012, og at oppfølgingen av deponier fra deres side er avsluttet.

Miljødirektoratets fagsystem *Grunnforurensning*, sett sammen med informasjon fra Fylkesmannen i Trøndelag viser at det finnes deponi på følgende steder i MNA sine eierkommuner:

Tabell 13. Deponier i MNAs kommuner

Sted	Ansvar	Tidsperiode	Myndighet	Kommune
Vollamyra	Kommunalt	1972-1979	Fylkesmannen	Flatanger
Ribsskogen	Kommunalt	1975-1976	Fylkesmannen	Flatanger
Einvikfisk	-	1987	Miljødirektoratet, seksjon for avfall og grunnforurensning (MAG)	Flatanger
Lauvsneselva	Industri	1917-1979	Fylkesmannen	Flatanger
Bragstad-Brekka	Kommunalt	1968-1975	Fylkesmannen	Fosnes
Fosnesmoan	Kommunalt	1978-	Fylkesmannen	Fosnes
Grovin avfalls plass	Kommunalt	1981-	Fylkesmannen	Fosnes
Brenna	-	-	-	Grong
Røttesdalen avfallsfylling	Kommunalt	1966-1978	Fylkesmannen	Grong
Gartland avfallsfylling	Kommunalt	1966-1980	Fylkesmannen	Grong
Fiskum avfalls plass	Kommunalt	1969-1975	Fylkesmannen	Grong
Åsmulen avfalls plass	Kommunalt	1972-1981	Fylkesmannen	Grong
Jørem avfalls plass	Kommunalt	1965-1980	MAG	Grong
Lokstallen, NSB	Industri	1930-	-	Grong
Møllemoen	Privat	1960-1970	-	Grong
Tømmerås	Industri	1986-1990	Fylkesmannen	Grong
Leksås (udekket bilvrakdeponi)	-	1970-1985	Fylkesmannen	Grong
Råum	Kommunalt	1965-1981	Fylkesmannen	Høylandet
Helbostad	Privat	1970-1974	MAG	Namdalseid
Tjørnsvatnet	Kommunalt	1974-1976	Fylkesmannen	Namdalseid
Setermoen	Kommunalt	1976-1978	Fylkesmannen	Namdalseid

Kolstad	Kommunalt	1978-1980	Fylkesmannen	Namdalseid
Alteskaret	Kommunalt	1984-	Fylkesmannen	Namdalseid
Namdal Plast AS	Industri	1972-1985	Fylkesmannen	Namdalseid
Ledang	Industri	1974-1976	Fylkesmannen	Namdalseid
Fjærbotn barkfylling	Industri	- 1980	Fylkesmannen	Namsos
Skogmo avfallsfylling	Privat	1967-1976	MAG	Namsos
Svartdalen	Ulovlig fylling	-	-	Namsos
Spillumsbruket	Industri	- 1987	Fylkesmannen	Namsos
Aunebruket	Industri	- 1975	Fylkesmannen	Namsos
Skoglytrøa	Industri	- 1989	MAG	Namsos
Hylla	Industri	- 1988	MAG	Namsos
Tiendeholmen	Industri	1977-1985	Fylkesmannen	Namsos
Toddum avfallsplass	Industri	1955-1980	Fylkesmannen	Namsos
Toddum barkfylling	Industri	1984 -	MAG	Namsos
Lokkaren (bilvrak/metallskrap)	-	-	-	Namsos
Hals industriområde	Industri	- 1985	MAG	Namsos
Sandmoen interkommunalt mottaksanlegg	Kommunal	1980 -	-	Overhalla
Stormyra	Kommunalt	1980-2014	Fylkesmannen	Overhalla
Sjåenget (maskiner og utstyr)	Privat	-	MAG	Overhalla
Himo omlastingsstasjon	Kommunalt	- 1980	Fylkesmannen	Overhalla
Sandhaugen	Industri	1980 -	MAG	Overhalla
Roem	Industri	1985 -	MAG	Overhalla
Øyesvoldskorsen (udekket bilvrakdeponi)	-	-	-	Overhalla
DDT-deponi, Kvatningen planteskole	-	1986	MAG	Overhalla
Langstrandhøgda avfallsfylling (avsluttet)	Kommunalt		Fylkesmannen (i Nordland)	Bindal
Bindalsbruket barkfylling	Deponi		MAG	Bindal
Sørmelan	Kommunalt?	1983 -	Fylkesmannen	Osen
Nygården	Kommunalt?	1979-1983	-	Osen
Stordalen/Kolvereid avfallsplass (avsluttet)	Kommunalt	-	Fylkesmannen	Nærøy

Foldereid kommunale avfalls plass	Kommunalt	1962-1980	Fylkesmannen	Nærøy
Grovdal fyllplass (avsluttet)	Kommunalt	1979 -	Fylkesmannen	Nærøy
Kvernhusbekken avfalls plass	Privat	1979-1986	MAG	Nærøy
Abelvær fyllplass	-	1964-1985	MAG	Nærøy
Foldereid privat avfalls plass	Privat	1978 -	MAG	Nærøy
Ottersøy avfalls plass	Privat	1950 - 1978	MAG	Nærøy
Salsbruket tresliperi	Industri	- 1985	-	Nærøy
Salsbruket Opløelv	-	-	-	Nærøy
Borkmoen avfalls plass	Deponi	1950-1985	Fylkesmannen	Nærøy

Kilde: Fylkesmannen i Trøndelag og Grunnforurensning²⁹

I de tre kommende deltakerkommunene er det følgende deponi:

Tabell 14. Deponier i Lierne, Røyrvik og Namsskogan

Sted	Type deponi	Status	Myndighet	Kommune
Sundbekken	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Lierne
Eikdalen kommunale fyllplass	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Lierne
Kalvika avfalls plass i Nordli (Kaldal I) - avsluttet	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Lierne
Hallvardseteren	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Lierne
Kaldal II	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Lierne
Sagvika fyllplass	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Røyrvik
Hovden grovavfallsfylling	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Røyrvik
Grong Gruber Industrifylling	Deponi	Akseptabel	MAG	Røyrvik
Smålåsen/Sandnes fyllplass	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Røyrvik
Namsskogan Industriområde	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Namsskogan
Liabekken avfallsfylling	Kommunalt	Akseptabel	Fylkesmannen	Namsskogan

²⁹ Miljødirektoratet, «Grunnforurensning» <<https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/>>.

Skorovass avfallsfylling	Deponi	Mistanke om forurensning	MAG	Namsskogan
Namsskogan Sponplatefabrikk	Deponi	Akseptabel	Fylkesmannen	Namsskogan

Kilde: Grunnforurensning³⁰

I Avfallsplanen til MNA står det at alle offentlig drevne søppelfyllinger i regionen er avviklet, og alt avfall fra husholdninger blir material- eller energigjenvunnet.

Vestlandsforskning gjennomførte i 2017 casestudien *Kartlegging av kunnskap, forvaltningsspraksis og rettleiingsbehov om lokale kjelder til miljøgifter, vassforvaltning og klimatilpassing i kommunane* (Hønsi, 2017). Her ble det gjennomført en dybdeundersøkelse i tre kommuner. Gjennom samarbeid med kommunen, fylkesmannen og fylkeskommunen fant man 32 nye lokaliteter med mistanke om forurenset grunn som ikke var registrert i Grunnforurensning. Det presenteres at funnene i casestudien samsvarer med en kommuneundersøkelse gjennomført av fylkesmennene på vegne av Miljødirektoratet i 2012, hvor man fant at kommunene hadde lite oversikt over områder med forurenset grunn, hadde lite kunnskap om databasen eller hvordan de skulle registrere eiendommer i Grunnforurensning. Rapporten fra Vestlandsforskning presenterer at med en oppdatert base over forurensede lokaliteter vil det være enklere for kommunene å gjennomføre ROS-analyser og vurdere tiltak for å forebygge forurensning fra miljøgiftkilder eller oppryddingstiltak som følge av klimaendringer og ekstremvær i kommunene.

8.3.4 Etterdrift av deponiet på Stormyra

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS (MNA) har etterdriftsansvar for deponiet på Stormyra. Fylkesmannen har gitt tillatelse til avslutning og etterdrift av dette deponiet. Deponiet har deponikategori *-Deponi for ordinært avfall og visse typer farlig avfall*. Det er tillatt deponering av 200 tonn slam årlig. Det er i tillatelsen fra Fylkesmannen satt krav for avslutningsfasen³¹ og etterdriftsfasen³² av deponiet.

³⁰ Miljødirektoratet, «Grunnforurensning».

³¹ Avslutningsfasen: tiden fra all deponering av avfall opphører og frem til deponiet er tildekket iht. til kravene satt i dokumentet fra Fylkesmannen. Avslutningsfasen anses som avsluttet dersom Fylkesmannen har gjennomført sluttinspeksjon, og skriftlig har meddelt at kravene for avslutning er oppfylt (Hentet fra brev om vilkår til tillatelse, sist endret 17.11.2016)

³² Etterdriftsfasen: Tiden fra godkjent avslutning og frem til det tidspunkt deponieier dokumenterer at deponiet ikke lenger kan medføre skadevirkninger på miljøet og menneskers helse.

Fylkesmannen i Trøndelag hadde tilsyn med MNAs deponi på Stormyra i 19.09.2014. Kontrollen var en del av en landsdekkende deponiaksjon, og ble gjennomført av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Kontrollen omfattet håndtering av deponigass, håndtering av sigevann og internkontroll. Fylkesmannen avdekket tre avvik og én anmerkning under kontrollen. Det var følgende:

Avvik³³:

1. Virksomheten har ikke rutiner for å kontrollere diffuse utslipp av deponigass
2. Virksomheten har ikke prosedyrer for drift av renseanlegg for sigevann
3. Virksomheten har ikke oppdatert deponiets internkontroll med tilhørende prosedyrer etter at deponiet ble nedlagt.

Anmerkning³⁴:

1. Virksomheten bør tilegne seg mer kunnskap om drift og vedlikehold av gassanlegget.

Denne saken er avsluttet fra Fylkesmannens side.

Miljødirektoratets oversikt over norske utslipp³⁵, viser at det er rapportert tall for TBBPA³⁶ i 2017 og 2018. Tall for årene 2009-2016 er ikke tilgjengelig. Stoffer som TBBPA, arsen og kvikksølv finnes gjerne i sigevann fra deponier.³⁷

Sigevann fra Stormyra kontrolleres av selskapet Kystlab. I årsrapporten³⁸ for sigevann fra Stormyra fra 2018 fremgår det at det er tatt følgende prøver³⁹:

- Renseanlegg: Det er tatt 4 sigevannsprøver før rensing og 4 prøver etter rensing i renseanlegget. Dette kartlegger anleggets evne til å ta ut miljøskadelige stoffer og bedømme det totale utslippet av miljøskadelige stoffer til Namsen.
- Sigevannssediment: Det er samlet opp sigevannssediment fra utslippskum ved renseanlegget. Det er plassert en beholder for å samle opp sedimentprøve over en periode på ett år.

³³ Avvik: Mangel på oppfyllelse av krav i eller i medhold av lov eller forskrift.

³⁴ Anmerkning: Forhold som ikke omfattes av definisjon for avvik, men som påpekes for å oppnå forbedringer.

³⁵ Miljødirektoratet, «Norske utslipp», 2018

<<https://www.norskeutslipp.no/Templates/NorskeUtslipp/Pages/company.aspx?id=61&CompanyID=12831&epslanguage=no>>.

³⁶ Tetrabromobisfenol A

³⁷ Miljødirektoratet, «Deponering av avfall».

³⁸ Kystlab, Årsrapport fra Stormyra avfallsstasjon v/ Midtre Namdal Avfallsselskap (2018)

³⁹ Det framgår i rapporten at parametervalg, herunder analyserte parametere for sigevann og sigevannssediment for det meste er gjort i samsvar med veileder TA2077.

- Grunnvannsbrønner: Det er 4 grunnvannsbrønner rundt deponiet, hvor den ene har vært ute av drift frem til 2017. Denne er nå reparert og det er foretatt prøvetaking i 2017 og 2018. I 2018 har det blitt gjennomført 2 prøvetakinger fra alle brønner. Prøvene i grunnvannsbrønner kartlegger lekkasjer og diffuse utslipp fra deponiet.
- Resipientprøver: Det er foretatt 1 prøvetakingsgjennomgang fra Ytre Sandmoelv og fra Namsen med prøver både oppstrøms og nedstrøms deponi. Disse prøvene skal kartlegge utslipp som kan være forårsaket av deponiet.

Rapporten konkluderer med følgende:

- *Sigevann og rensing av sigevann:*
Renseanlegget ser ut til å fungere godt med hensyn på å ta ut tungmetall som bly, kadmium, kobber, nikkel, sink, m.fl. De fleste organiske miljøgifter finnes i svært lave konsentrasjoner i utgangspunktet. Anlegget fungerer også godt for de fleste stoffgrupper av denne type. Rensegraden på totalt organisk stoff er også ganske god, med en reduksjon av kjemisk oksygenforbruk (KOF) og biokjemisk oksygenforbruk (BOF5) på hhv. 69 og 92%. Anlegget virker svært godt i forbindelse med fosforfjerning og ganske godt også for nitrogenfjerning slik det ser ut.
- *Grunnvann:*
Konklusjonen så langt er at det er vanskelig å trekke noen slutninger ut fra de resultat som foreligger, dels pga. få prøver og kort historikk for analyse av de valgte parametere. Grunnvannsbrønn B4 er reparert og det er foretatt et prøveuttak fra denne brønnen både i 2017 og 2018. Det kan se ut som grunnvannsbrønn B2 og B7 er noe påvirket, men det er usikkert om dette skyldes naturlige variasjoner som følge av endrede nedbørsforhold i forhold til 2017.
- *Resipient:*
Ut fra den undersøkelsen som er foretatt i 2018 kan det tyde på at Ytre Sandmoelv blir lite påvirket sigevann fra deponi (mindre enn i 2016/2017). På Namsen er det ingen påvirkning for de målte parameterne.
- *Overflatevann: Det er ikke foretatt prøvetaking av overflatevann rundt deponiet.*

Rapporten presenterer at det er ett forbedringspotensial: System for prøvetaking av sigevannssediment bør forbedres slik at det kan samles større mengde sediment for analyse.

I MNAs aktivitetsrapport for deponiet i 2018, presenteres det at det ikke er lagt dekkemasser på deponiet, men at deponiet er beplantet med granplanter (klimaskog) fra høsten 2018.

Selskapet opplyser at det er etablert et overvåkingsprogram for deponiet, både for sigevann og arealet rundt. MNA sender årlig rapportering til Fylkesmannen og via Altinn. Rapporten fra

Kystlab inngår i denne rapporteringen. I rapporteringen til Fylkesmannen framgår det at det er gjennomført prøver på overflatevann. Rapporteringen omfatter status for den finansielle garantien for deponiet. Fylkesmannen har gitt tillatelse til avslutning og etterdrift av deponiet på Stormyra, samt håndtering av avfall på samme anlegg. MNA rapporterer årlig på oppfølging av deponiet til Fylkesmannen i Trøndelag etter krav i tillatelsen. Vilkår i tillatelsen kan endres som følge av endring av regelverk eller søknad fra virksomheten. Når tillatelser er eldre enn ti år, kan Fylkesmannen revidere tillatelsen slik at den er i tråd med eventuelt oppdatert regelverk og aktivitet. Dette er aktuelt for aktive anlegg.

Kommunene i MNA måtte ved avslutningen av deponiet øke rammene for den kommunale garantien med 12 millioner kroner. Tilsvarende sum ble satt av i MNAs balanse til å dekke årlige kostnader til etterdrift. Den kommunale garantien reduseres gradvis til 0 i løpet av 30 år og skal kun brukes hvis selskapet blir oppløst i etterdriftsperioden.⁴⁰

8.3.5 Avfall som deponeres idag

Avfall som MNA ikke har mulighet til å håndtere på andre måter enn å deponeres, sendes til deponier utenfor MNAs område. Dette er dermed en tjeneste selskapet kjøper. MNA sender noe farlig avfall til spesielle destruksjonsanlegg eller til bedrifter med særlig god forbrennings- og renseteknikk. Noe av avfallet sendes til spesialdeponiet på Langøya ved Holmestrand for endelig deponering. MNA har avtale med Innherred Renovasjon om levering av avfall til deponi.

8.4 Vurdering

8.4.1 Ansvar i etterdriftsfasen

Et deponi i etterdriftsfasen skal vedlikeholdes, overvåkes og kontrolleres

MNA har ingen aktive deponi, men har ansvaret for etterdrift av Stormyra. Den enkelte kommune har ansvar for eventuell opprydding og etterdrift av kommunale deponi. De private som har deponier har ansvar for disse, og i tilfeller hvor forurensere ikke er kjent, er grunneier ansvarlig. MNA har et overvåkingssystem for deponiet og rapporterer årlig. Fylkesmannen i Trøndelag er forurensningsmyndighet og mottar dermed rapporteringen.

⁴⁰ Saksframlegg til Fosnes kommunestyre, 08.09.2011 sak PS57/2011

8.4.2 Økonomisk ansvar

Kostnadene med å hindre eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal dekkes av den ansvarlige for forurensning eller avfallet.

Det er MNA som finansierer deponiet, noe som er i tråd med forurensningsloven § 7 hvor det slås fast at den ansvarlige for forurensningen sørge for tiltak for å hindre at forurensning tiltrer, eller gjøre tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Revisor vurderer at kommunene som velger å delta i MNA, har tatt ansvar for deponiet og er økonomisk ansvarlig for dette. Dette er sikret gjennom at det er tatt inn i selskapsavtalen en bestemmelse om at kommunene garanterte for etterdrift av deponiet i 30 år etter avslutning.

I rapporteringen inngår også informasjon om finansiering av deponiet.

Revisor har ikke vurdert oppfølgingen av de resterende deponiene i Namdalen.

9 HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring til kommunene v/ eierrepresentanter og rådmenn, og selskapet ved styreleder og daglig leder 04.07.2019. Høringsfrist var satt til 12.08.2019. Høringssvaret fra selskapet ved daglig leder ble mottatt 05.08.2019. Høringssvaret har medført endringer i datadelen av rapporten, men ikke i vurderinger eller konklusjoner.

Høringssvaret fra rådmannen ble mottatt 19.08.2019. Det medførte ingen endringer i rapporten.

Revisor har ikke mottatt høringssvar fra ordfører.

Høringssvar fra MNA og kommunen er vedlagt rapporten.

10 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

Dette kapitlet inneholder konklusjoner og anbefalinger på forvaltningsrevisjonsdelen av selskapskontrollen. Konklusjon og anbefalinger på eierskapskontrollen finnes i kapittel 3.9.

10.1 Konklusjon

Problemstillinger i forvaltningsrevisjonsdelen er:

1. Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?
2. Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?
3. Er redusert gebyr/fritak for renovasjon gitt i tråd med regelverket?
4. Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?
5. Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

I tillegg er det en beskrivende del med problemstilling om hvordan MNA jobber med utvikling og tilnærming til framtidige krav på renovasjonsområdet?

Revisor konkluderer med at praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA er i tråd med selvkostprinsippet. Kommunenes beregning av påslaget på renovasjonsgebyret skal også følge selvkostprinsippet. Revisor mener at flere av kommunenes dokumentasjon av beregningen av påslaget ikke er i samsvar med kravene til selvkost.

Revisor konkluderer med at rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr er i tråd med regelverket, men at det vil være hensiktsmessig for selskapet å vurdere bakgrunnen for differensieringen av gebyrene og da spesielt for hytter renovasjon.

Revisor konkluderer med at MNA sin håndtering av redusert gebyr og fritak for renovasjon er i tråd med regelverket. Høylandet kommune, som eneste kommune, behandler søknader fra abonnementene i egen kommune og revisor har ikke undersøkt Høylandet kommunes behandling av søknadene.

Revisor konkluderer med at MNA arbeider målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs. Dette vises gjennom en høy materialgjenvinningsgrad, sortering i mange fraksjoner og tiltak for å redusere mengden avfall.

MNA har ansvar for kun deponiet på Stormyra og her pågår det ettersikring og oppfølging som oppfyller forurensningsmyndighetens krav. Gjennom selskapsavtalen har kommunene vært med å garantere for etterdrift i 30 år. Den enkelte kommune har ansvar for eventuelle kommunale deponi. Ut over dette er det forurenser som er ansvarlig og hvis vedkommende ikke kan identifiseres så er grunneier ansvarlig.

I besvarelsen av problemstillingen om hvordan MNA jobber med utvikling og tilnærming til framtidige krav på renovasjonsområdet finner revisor at selskapet arbeider målrettet i forhold til nasjonale og europeiske mål og er en aktiv aktør i samarbeid med andre avfallsselskaper og organisasjoner for å utvikle renovasjonsbransjen. Selskapet og kommunene har en utfordring i å skape lokal utnyttelse av avfallet som ressurs, og selskapet er avhengig av å samarbeide med lokale myndigheter og annet næringsliv for å utnytte potensialet.

10.2 Anbefalinger

- Selskapet bør bidra til at den samlede gebyrberegningen, som danner prisen til abonnentene, synliggjøres
- Selskapet bør vurdere grunnlaget for differensiering av hytterenasjonsgebyrene
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av søknader om fritak eller redusert renovasjonsgebyr i alle kommuner i IKS-et
- Selskapet bør gjøre tiltak som sikrer likebehandling av klager på vedtak om fritak/reduksjon av gebyr i alle kommuner i IKS-et
- Kommunene og selskapet bør sammen arbeide for å skape dialog på tvers av næringsliv, kommune og avfallsselskaper for å identifisere muligheter for å håndtere avfall som en råvareressurs lokalt

KILDER

Advokatfirmaet Wiersholm AS (2016) Notat - Vurdering av regelverket om offentlige anskaffelser – Unntaket for utvidet egenregi etter gjeldende rett og bestemmelser i nytt anskaffelsesdirektiv 2014/24/EU. 10. februar 2016

Avfall Norge, «Deponi» <<https://www.avfallnorge.no/hva-jobber-vi-med/deponi>>

———, Juridisk betenkning vedrørende spørsmål knyttet til etablering av avfallsbehandlingsanlegg, 2011

Ecopro AS, «Behandlingsprosess» <<http://ecopro.no/produksjon-og-tjenester/prosess-for-behandling/>>

———, «Pioner på områder» <<http://ecopro.no/teknologi/pioner-pa-omrader/>>

Grøttheim, B.T. (2018) Bioøkonomi i Namdalen. Forslag til regional strategi. TFoU-notat 2018:110.

Hønsi, T. (2017) Kartlegging av kunnskap, forvaltningspraksis og rettleiingsbehov om lokale kjelder til miljøgifter, vassforvaltning og klimatilpassing i kommunane. Del 2: Casestudie. Vestlandsforskningsnotat nr. 6/2017. Vestlandsforskning, Sogndal

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, «H-3/14 Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester», 2014

KS, «Slik kan kommunesektoren bidra», 2018
<<https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/miljo/sirkular-okonomi-og-avfallspolitikk/slik-kan-kommunesektoren-bidra/>>

Kystlab (2018) Årsrapport fra Stormyra avfallsstasjon v/ Midtre Namdal Avfallsselskap

Lystad, Henrik, «ESA avslo klage», Avfall Norge, 2012
<<http://avfallnorge.web123.no/nyheter1.cfm?pArticleId=26563&pArticleCollectionId=2556>>

Midtre Namdal Avfallsselskap IKS, «Gjennomsiktige sekker på gjenvinningsstasjonene», 2018
<<https://mna.no/2018/05/31/gjennomsiktige-sekker-pa-gjenvinningsstasjonene/>>

———, «Hva skjer med avfallet?» <<https://mna.no/informasjon/hva-skjer-med-avfallet/>>
[åpnet 13 juni 2019]

Miljødirektoratet, «Deponering av avfall», 2019 <<https://www.miljostatus.no/tema/avfall/avfall-og-gjenvinning/avfallsdeponering/>>

———, «Grunnforurensning» <<https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/>>

———, «Myndighetsutøvelse», 2017

<http://tema.miljodirektoratet.no/no/Tema/Forurensset_grunn/Myndighetsutovelse/>

———, «Norske utslipp», 2018

<<https://www.norskeutslipp.no/Templates/NorskeUtslipp/Pages/company.aspx?id=61&CompanyID=12831&epslanguage=no>>

Miljøstatus, «Forurensset grunn»

Norfakta Markedsanalyse AS, KTI Renovasjonstjenester – 2018 (tilleggsrapport) MNA

Statkraft, «Statkraft Namsos» <<https://www.statkraftvarme.no/om-statkraftvarme/vare-anlegg/norge/Namsos/>>

Veileder Renovasjonsteknisk plan. Midtre Namdal Avfallsselskap IKS 2018

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV KRITERIER TIL EIERSKAPSKONTROLL

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve eierstyring.

Revisjonskriterier for eierskapskontroll er utledet fra IKS-loven og KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. KS sine anbefalinger er ikke obligatoriske, men er uttrykk for god praksis for kommunal eierstyring og er relevante kriterier å vurdere kommunens praksis mot.

Eiernes styringsdokumenter

Lov om interkommunale selskap stiller i § 4 krav til at det skal være en selskapsavtale og angir at selskapsavtalen minst skal inneholde følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor
5. antall styremedlemmer
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen

For MNA sin del innebærer bestemmelsene i denne paragrafen at selve selskapsavtalen skal besluttet av kommunestyrene og det samme gjelder endringer i de ni minimumskravene. Andre endringer i selskapsavtalen kan besluttet med 2/3 flertall av representantskapet, hvis selskapsavtalen ikke bestemmer at kommunestyrene skal beslutte.

KS sin anbefaling fire er at kommunene skal utarbeides årlige eierskapsmeldinger for alle sine selskaper. Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.

4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

KS sin anbefaling fem er at kommunestyret skal utarbeide og revidere styringsdokumenter jevnlig. Selskapsavtalen og eierskapsmeldingen er styringsdokumenter. Forurensningsloven § 30 gir kommunen muligheter til å gi forskrift som er nødvendig for å få til en hensiktsmessig og hygienisk oppbevaring, innsamling og transport av husholdningsavfall. Flere paragrafer i forurensningsloven gir hjemmel for MNA sin renovasjonsforskrift.

Kriterier

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som IKS-loven krever
- Kommunen skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet
- Kommunen bør vedta en Eiermelding som rulleres årlig
- Eierskapsmeldingen bør ha et visst minimumsinhold
 - Oversikt over virksomhet lagt til selskaper
 - Politisk styringsgrunnlag
 - Juridisk styringsgrunnlag
 - Formål og strategi
 - Selskapenes samfunnsansvar

Eierrepresentasjon

IKS-loven § 6 slår fast at selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Videre går det fram at vedkommende kommunestyre oppnevner selv sine representanter og det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden.

Av KS sin anbefaling 7 anbefales det, avhengig av selskapets formål, som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Når kommunen er eier og deltager i et foretak må en fysisk person bli gitt en fullmakt til å opptre på vegne av kommunen i eierorganene. Det viktigste enkeltelement når det gjelder fullmakt er å avgi stemme på vegne av kommunen. I tråd med kommuneloven § 6 må fullmakten gis av kommunestyret, som kommunens øverste organ.

KS sin anbefaling nummer ett handler om obligatorisk opplæring og informasjon til folkevalgte. Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første seks månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

Kriterier:

- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av, og gis informasjon til folkevalgte
- Eierstyringen skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak

Representantskapet

I henhold til § 7 i IKS-loven utøver deltakerne sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet som er selskapets øverste myndighet. Videre framgår det av § 7 at representantskapet skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan, regnskap og eventuelt andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet. Det framgår av § 10 i IKS-loven at representantskapet velger styremedlemmer med unntak av styremedlemmer som skal velges av ansatte. KS' anbefaling 14 om oppnevning av vararepresentanter sier at for varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

IKS-loven § 8 fastslår at innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel, og skal inneholde sakliste. De enkelte deltakere skal med samme frist varsles om innkallingen og saklisten. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig.

KS sin anbefaling nummer ti sier at ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomité. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene. I tillegg anbefales det at det utarbeides retningslinjer for valgkomiteens arbeid, at valgkomiteen har en dialog med styret før forslag fremmes og at valgkomiteen begrunner sine forslag.

KS sin anbefaling nummer 16 om godtgjøring for styreverv sier blant annet at godtgjørelsen bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar i tillegg til kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. I IKS er det representantskapet som fastsetter styrets godtgjørelse.

Kriterier:

- Representantskapet er selskapets øverste myndighet og skal behandle selskapets budsjett, økonomiplan og regnskap og velge styremedlemmer, styreleder og styrets nestleder
- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes
- Representantskapet skal fastsette styrets godtgjørelse
- Innkalling til representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og skal inneholde saksliste. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig.

Kompetansekrav til styrende organer

IKS-lovens § 13 slår fast at forvaltning av selskapet hører under styret, som har ansvar for en tilfredsstillende organisering av selskapets virksomhet. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet, og skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten

KS sin anbefaling nummer ni handler om sammensetningen av styret og peker på at det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Anbefaling nummer elleve er at det tilstrebes kjønnsbalanse i styret og aksjelovens §20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for IKS-er. I § 20-6 fastsettes det at dersom styret har

KS sin anbefaling nummer tolv om rutiner for å sikre riktig kompetanse i selskapsstyrene sier at eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse, slik som styreinstruks, egenevaluering, ekstern styreopplæring, styreseminar om roller, ansvar og oppgaver, plan for arbeidet og en redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

KS sin anbefaling nummer 15 om habilitetsvurderinger peker på at styrene bør etablere faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter og ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskap.

Kriterier:

- Styrets samlede kompetanse skal være tilpasset selskapet
- Det bør være rutiner for å sikre riktig kompetanse i styret
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret
- Det bør oppnevnes numeriske varamedlemmer til styret
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper

Eiermøter og dialog med selskapet

Eiermøter er ikke lovregulert og er bare en uformell arena hvor det ikke treffes vedtak. KS sin anbefaling nummer seks er at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Eiermøtet er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder.

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. KS sin anbefaling nummer åtte om representantskapsmøtene sier at det kan innkalles til eiermøte i tillegg til de formelle eiermøtene. Eiermøter kan være interkommunale formøter før representantskapsmøter eller møter for å drøfte en sak uten at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eierne selv å vurdere behovet for, og hvordan slike eiermøter skal gjennomføres.

Kriterier

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og for å ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eierne bør sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

Forvaltning av datterselskap

Aksjeloven fastsetter at et morselskap er et selskap som har bestemmende innflytelse over et eller flere andre selskaper, kalt datterselskaper. I praksis skjer dette når morselskapet har mer enn 50 prosent av aksjene i datterselskapet. Dersom morselskapet eier alle aksjer i datterselskapet har morselskapet full styring over datterselskapet. I selskaper med eierandeler under 50 prosent har man begrenset innflytelse.

Et datterselskap er en selvstendig juridisk enhet. Datterselskaper har egne styre og daglige ledere. Mulighetene til å styre datterselskaper ligger i å utøve styring gjennom aksjeandelene, som i aksjeselskaper vil foregå gjennom generalforsamlinger i selskapet. Da vil

generalforsamlingen ha myndighet til å fatte vedtak. Eierne i MNA sin styremulighet i MNAs datterselskaper ligger dermed i å velge styret i MNA og gi føringer til disse. Kommunenes forvaltning av MNAs datterselskaper skjer dermed i MNAs generalforsamling. Det kan gis uformelle signaler i eiermøter.

KS anbefaling 13 fastsetter at styret i morselskap ikke bør sitte i styret i datterselskap fordi styret i morselskap utgjør generalforsamling i datterselskap. Dette for å unngå rolleblanding i konsernforhold.

Vurderingskriterier som ligger til grunn for vurdering av forvaltning av datterselskaper er:

Kriterier

- Styret i morselskapet bør ikke sitte i styret i datterselskapet.
- Eierrepresentantene kan påvirke forvaltningen av datterselskap gjennom morselskapets selskapsavtale og gjennom valg av styret til morselskapet

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR FRA SELSKAPET

VS: Høring: Selskapskontroll i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS

Asle Hasselvold <asle.hasselvoid@m

Til ● Sunniva Tusvik Sæter

Svar

Svar til alle

Videresend

man. 05.08.2019 11.00

Du svarte på meldingen 12.08.2019 10.31.

Viser til tilsendte rapporter fra selskapskontrollen samt tidligere utsendte underlag til min høringsuttalelse.

Siden rapportene ser ut til å være ganske like velger vi å uttale oss om Overhalla kommune sin rapport.

Både kontorsjef Nina Svarlien Busse og jeg har gått igjennom rapporten og synes den er godt skrevet, er omfattende, bygd opp på en god måte og drøfter sentrale tema på en god og tydelig måte. Anbefalingene er velbegrunnede og fremstår tydelige og synes også riktige.

Vi har to forhold som vi ber dere se litt nærmere på:

I forhold til anbefalingene så har jeg videresendt dokumentasjon på at også representantskapsmøtet som det ble sendt ut møteinnkalling med sakliste og saksdokumenter for sent ble forhåndsvarslet. Videre ble det nødvendig å endre en del av dokumentene underveis, noe som skjedde i samråd med representantskapets leder og vurderingene det stilles krav til i iks lov/ selskapsavtale ble gjort. Jeg har videresendt MNA sin selskapsavtale og som dere ser er reglene her noe nyanserte i forhold til iks loven. Kravet er her varsel senest fire uker før møte. Vi ønsker ikke å gjøre noe stort nummer ut av dette, men synes det er greit å bemerke dette.

Mht selvkostfond så hadde vi her en dialog med fylkesmannen i forhold til den anbefalte 5 års regelen. Her mener vi at vi har vurdert saken og har en økonomiplan som tydelig viser at vi kommer til å bruke opp tidligere års overskudd. Fylkesmannen mente at dette var greit og med bakgrunn i dette mener jeg det blir feil å skrive at vi er i grenseland her.

Noen mindre bemerkninger/ rettinger:

S 3 – andre avsnitt: mars 2019 til juni 2018... skal vel være 2019.

S 18 – Namsskogan, Røyrvik og Lierne kommune styret har vedtatt at de vil bli nye eiere av MNA/ deltakere i MNA fra 1.1.2020.

S 19 – andre avsnitt – litt usikker på bruken av butikkbegrepet her. Mulig det er riktig, men vi bruker det ikke selv. Gi og ta bod er begrepet vi bruker.

S 22 – OKHH Eiendom eier bare kontorbygget i Barlia. Kanskje greit å skrive dette noe annerledes da det ser ut som om selskapet også eier/ driver med andre ting.

S 22 – skrivefeil, det skal stå sammen med Innherred renovasjon og HAMOS Forvaltning under ReTransMidt

S 22 – aksjene i Kystmiljø ble tidligere i sommer solgt (se oversendt sluttseddel)

S 23 – Miljøpartnerne er i dag et rent eierselskap av aksjer. Eier kun aksjene i Retura Norge. All annen aktivitet er tonet ned.

S 48 – tredje avsnitt. MNA har bare tildelt Ecopro våtotganisk avfall (matavfall) frem til 2023, ikke slam. MNA har fått tildelt innsamling og behandling fra de fleste av MNA kommunene fra 1.1.2020. Siden anlegget Ecopro er fullt har MNA valgt å legge ut innsamling og behandling av slam på anbud. Stoklands har vunnet og vi skal ha kontraktsmøte 15.8. og oppstart er 1.1.2020.

S 56 – andre avsnitt. Vekstbedriftene har ikke bistått arbeidet ved de mobile gjenvinningsstasjonene. Grepet som er gjort er å innføre forbud mot næringsavfall samt at en ekstra renovasjonsbil er satt på ved enkelte tilfeller. Det er vel uansett bare tre ganger at stasjonen har gått full og abonnenter har måtte ta med avfall hjem igjen.

S 56 – merknad 15 (nederst på siden) er noe vanskelig å praktisere uten adgangskontrollsystem og i praksis vil dette ikke bli gjeldende før adgangskontrollsystem er på plass engang i 2020.

S 57 – siste avsnitt. Litt feil ordbruk. ...I tillegg har abonnentene en beholder for matavfall med tømning (ikke innsamling (av beholder)) ...

S 58 – i den nye forskriften er grensen satt ned til 10 meter... Avfallsmerker vil bli tonet ut da ingen kjøper de lengre. Det ligger for så vidt inne en levering av inntil tre sekker i dagens abonnement også.

S 59 – fjerde avsnitt. Fylkesmannen krevde vel ikke, han anbefalte.

S 60 – i tabell – Namsos 786 u mva/ 982,5 m mva

S 61 – 5 avsnitt - 10 meter igjen

S 68 - de fleste telefoner til kundesenteret gjelder tømmekalender eller mangelde poser, men klager gjelder som regel manglende henting/ tømning. Selskapet kan komme på befaring. Det meste av henvendelser registreres også i KOMTEK:

S 69 - øverst. Vi kan ikke ta ut statistikk på hvem, men på hvor mange. Og hvor mange i hver kommune. I tillegg til SMS varsling er det push varsling på app. At MNA ikke plages med fugl/ dyr går sikkert an å diskutere. Fugl drar utover avfall på kveld og helg....

S 81 - andre avsnitt – ny treverk fraksjon...

S 83 - nederst mangler det noe

Mvh

Asle Hasselvold

Daglig leder

VEDLEGG 3 - HØRINGSSVAR FRA KOMMUNEN

Nærøy kommune

Idrettsvegen 1, 7970 Kolvereid
Telefon 74 38 28 00
Bankkontonr. 4467.07.80039
www.naroy.kommune.no

RM Revisjon Midt

Brugata 2
7715 STEINKJER

Deres ref:

Vår ref:
2019/801-2

Saksbeh:
Håvard Hernes

Arkivkode: Dato:
M50 19.08.2019

Tilbakemelding - Høring selskapskontroll MNA

Kontrollutvalget i Nærøy kommune vedtok prosjektplanen for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Midtre Namdal Avfallsselskap IKS i sak 04/19, 18.01.2019.

Revisjon Midtnorge har med bakgrunn av denne bestillingen nå utarbeidet en rapport som er sendt ut på høring til eierkommunen. Høringsfristen er satt til 12.08.19, men pga ferieavvikling satt til 22.08.19.

Følgende problemstillinger er satt opp :

Eierskapskontroll:

- Utøver kommunene eierskapet i MNA i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Forvaltningsrevisjon:

1. Er praksis for beregning av renovasjonsgebyret i MNA i tråd med selvkostprinsippet?
2. Er rutinene for differensiering av renovasjonsgebyr i tråd med regelverket?
3. Er redusert gebyr/fritak for renovasjon gitt i tråd med regelverket?
4. Jobber MNA målrettet for å begrense forurensningen og utnytte avfallet som ressurs?
5. Hvem har ansvar for deponier og ettersikring av dem?

Beskrivende del:

- Hvordan jobber MNA med utvikling og tilnærming til framtidige krav på renovasjonsområdet?

Revisjonen har tatt opp disse problemstillingene med MNA, gjennom å intervju ansatte.

Rådmannen har gått gjennom rapporten og den dekker disse områdene på en god måte. I rapportene fremkommer det forbedringspunkter, som er viktig å ta tak i både for selskapet og eierkommunen.

Konklusjon:

Rådmannen i Nærøy har ingen merknader til rapporten og de konklusjoner som fremkommer der.

Med hilsen

Helge Thorsen
Rådmann

Postadresse: Postboks 2565, 7735 STEINKJER

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no